804

A MAGYAR SZENT KORONA ORSZÁGAINAK TERÜLETÉN
ÉRVÉNYBEN VOLT GYÓGYSZERKÖNYVEK

HIVATALOS GYÓGYSZEREINEK JEGYZÉKE.

(1774—1904.)

A MAGYARORSZÁGI GYÓGYSZERÉSZEGYLET MEGBIZÁSÁBÓL
ÖSSZEÁLLITOTTA

ERNYEY JÓZSEF

BUDAPESTI GYÓGYSZERÉSZ-TESTÜLET KÖNYVTÁRA

BUDAPEST, 1905

A MAGYARORSZÁGI GYÓGYSZERÉSZEGYLET KIADÁSA

33181.
1651

7397 SZENT-LÁSZLÓ KÖNYVNYOMDA BUDAPEST FŐKKŐSZÍLÁRD-U. 29

ELENCHUS MEDICAMINUM

IN PHARMACOPOEIS

AUSTRIACO-PROVINCIALIBUS,
AUSTRIACIS ET HUNGARICIS

CONTENTORUM, AB ANNO 1774, INCLUSIVE AD

PHARMACOPOEAM HUNGARICAM II

* BUDAPESTI GYÓGYSZERÉSZ-TESTÜLET * KÖNYVTÁRA

ELŐSZÓ.

A gyógyszerészi gyakorlat egyik legfontosabb és mégis az idők kezdete óta megoldatlan kérdése az, hogy *minő gyógyszereket jogosult a gyógyszerész az ugynevezett kézi eladásban* — tehát orvosi recipe nélkül — *a nagyközönség részére kiszolgáltatni.* Nem üzleti, hanem etikai kérdés ez a lelkiismeretes gyógyszerészre nézve, aki törvényadta jogaihoz való ragaszkodása mellett törvényszabta kötelességeinek pontosan megfelelni akar, hogy saját lelkiismeretét megnyugtassa és az ellenőrzésére hivatott közigazgatási hatóság részéről a zaklatásokat elkerülje.

Természetes, hogy kötelességeinek lelkiismeretesen csak úgy felelhet meg, ha azokat ösmeri, ha azokkal tisztában van. De a fölvetett kérdésben nem ez az eset, mert az idevonatkozó törvényes intézkedések nemcsak hézagosak, hanem egymásnak ellentmondók is. A felöl, hogy gyógyszernek a gyógyászati cél elérésére megkivántató adagokban való eladására a gyógyszertártulajdonos jogosítva van, sőt e jogosultsága úgyszólván kizárólagos, — minden szakember tisztában van, mert ezt az 1876. évi XIV-ik törvénycikk kifejezetten kimondja 126-ik §-ában. Arról azonban, hogy az egyes gyógyszerek árúsítása azok minősége szerint minő feltétel alá esik, a törvény intézkedést nem tartalmaz. Egyes miniszteri rendeletekben már találunk erre némi utbaigazítást. Igy nevezetesen az 1888-ban megjelent második kiadású Magyar Gyógyszerkönyv általános szabályainak első pontja szerint „azon gyógyszereket, a melyek egy vagy két kereszttel vannak megjelölve, csakis hatóságilag igazolt orvos rendelvényére szolgáltathatja ki a gyógyszerész; a *többieket* ellenben szabadon árúsíthatja el.“ E rendelkezés értelmében tehát mindazon gyógyszereket, *a melyek a Magyar Gyógyszerkönyvben bennfoglaltatnak és keresztjelzéssel ellátva nincsenek, a gyógyszerész a kézi eladásban szabadon kiszolgáltathatja.*

Ámde ez még édes-kevés, mert a gyógyszerkönyvünkbe fölvett gyógyszerek a használatban levő gyógyszerkincsnek csak tört részét képezik.

Valamennyire bővül e határ az 1904. január hó 1-én életbelépett hivatalos gyógyszerárszabvány rendeletének 2-ik pontja révén, mely szerint „azon szerek, melyek a gyógyszerkönyvben, annak függelékében és jelen árszabványban †-tel vagy ††-tel vannak jelezve, nemkülönben minden *hasonló hatású* szer is, csak a gyógygyakorlatra jogosított orvos, sebész és állatorvos által szabályszerűleg kiállított vényre adhatók ki.“ E rendelkezésből következik, hogy azok a gyógyszerek is kiszolgáltathatók a kézi eladásban, a melyek a Magyar Gyógyszerkönyv „Függelék“-ében bennfoglaltatnak és keresztjelzéssel ellátva nincsenek. (A rendeletnek az árszabvány tartalmára való hivatkozása gyakorlati értékkel nem bir, amennyiben a hivatalos árszabványba az egy Farina Secalist kivéve egyetlen oly gyógyszer sincs fölvéve, mely a Magyar Gyógyszerkönyvben vagy Függelékében benn ne foglaltatnék.)

Egyik felsőbirósági döntvény szerint „a gyógyszerész *közönséges* gyógyszereket orvosi rendelet nélkül is kiadhat.“ Gyakorlati értéke azonban ennek az elvi kijelentésnek nincs, mert meglehetősen tág tere nyilik az egyéni fölfogásnak annak megitélésében, hogy mi esik a „közönséges“ és mi a „nem közönséges“ gyógyszer fogalma alá.

Az eddigiek szerint tehát a kézi eladásban szabadon kiszolgáltatható gyógyszerek száma meglehetősen szűk körre van szorítva, amennyiben csakis azon anyagokat foglalja magában, a melyek a Magyar Gyógyszerkönyv és Függeléke szerint hivatalos gyógyszerek és e mellett keresztjelzéssel ellátva nincsenek.

Azonban ezt a szűk, de legalább világosan megszabott kört is megzavarja és elhomályosítja az 1894. évi 111,005. számú belügyminiszteri körrendelethez mellékelt szabályrendelet a gyógyszerek, gyógyszerfélék, mérgek és méregtartalmú anyagokkal való kereskedés tárgyában. Ennek a szabályrendeletnek a 9-ik §-a ugyanis ekképen rendelkezik: „Óvó- és gyógyító célokra szolgáló titkos szereket, továbbá *elkészitett összetett szereket,* még ha az egészségre ártalmatlan szerekből állanak is, *gyógyszerként árulni és eladni tilos.*“ Nem kell tehát egyéb a gyógyszerész alapos megzaklatásához, mint hogy valamelyik egészségügyi fórum „elkészitett összetett gyógyszer“-nek minősítse pl. az Infusum laxativumot, s ennélfogva

a gyógyszerészt hatósági eljárás alá vonja annak orvosi recipe nélkül történt kiszolgáltatásáért. Ami pedig, jóindulat hiján, ugyan könnyen megeshető dolog.

Ilyen körülmények között valóban örömmel kellett fogadni a belügyminiszternek a mult év elején a Magyarországi Gyógyszerészegylethez intézett alkalmi leiratát, mely az itt szóbanforgó kérdést rendezte, illetve e munka összeállítása révén annak szabatos rendezésére a lehetőséget megadta. A dolog megvilágítására a hivatkozott leirat előzményeivel kell itt röviden megösmerkednünk.

A gyógyszerkülönlegességek és titkos gyógyszerek árúsításának szabatos rendezése közóhaj gyanánt nyilvánult meg már évek sora óta úgy a nagyközönség, mint az orvosok és gyógyszerészek körében. Az Országos Közegészségi Tanács ismételt fölterjesztésére végre elkészült és gróf *Khuen-Héderváry* Károly akkori belügyminiszter aláirásával 1903. évi augusztus hó 29-én, 90,000. szám alatt kibocsáttatott a várvavárt szabályrendelet. Bővebb méltatásába bocsátkozni itt nem lehet célunk; a dolgok megértésére azonban annyit konstatálnunk kell, hogy a rendelet szövegezése nem volt szerencsés. Egyik-másik intézkedése a nem eléggé szabatos körülirás folytán nem látszott eléggé világosnak, többfélekép is volt értelmezhető, minek folytán meglehetős tág tér nyilott a félremagyarázásokra. Ez a körülmény a Magyarországi Gyógyszerészegylet igazgatóságát arra indította, hogy két rendbeli fölterjesztést intézzen a belügyminiszterhez, a melyek egyikében az említett szabályrendelet értelmezését, szabatosabb magyarázását kéri. A miniszter *Sándor* János államtitkár útján 1904. évi január hó 23-án válaszolt a fölterjesztésre, 1903/IV. b. 120,172. számú leiratával. Ebben a rendelet hatályával biró leiratában *egészen szabatosan körülirja a miniszter, hogy mely gyógyszerek azok, a melyek a gyógyszerésznek a kézi eladásban kiszolgáltatnia szabad.*

Szabatosság okáért a föntebb hivatkozott miniszteri leiratnak idevonatkozó négy első bekezdését szószerint ideiktatom. Ime:

„A Magyarországi Gyógyszerészegylet két rendbeli kérvényt nyujtott be hozzám a gyógyszerkülönlegességekről és titkos összetételü gyógyszerekről szóló 90,000/903. számú, itteni szabályrendelet kiegészítése, módosítása és magyarázása tárgyában. Megjegyezvén, hogy azon második kérvényre, mely a felülhivatkozott szabályrendelet büntető határozmá-

nyainak módosítását kéri, külön leiratban később fogok válaszolni, értesítem elnök urat az alábbiakról:

„Az első kérvény azon pontjára nézve, melyek a kérvényezők szerint félremagyarázható vagy kiegészítésre szoruló szakaszokra vonatkoznak, az orsz. közegészségi tanács véleménye alapján a következőket jegyzem meg:

„Az 1. és 2. szakaszszal kapcsolatban azt kérik a folyamodók, hogy a különlegességek és kézi eladási szerek közötti határvonal oly módon legyen megállapítva, mint Ausztriában, s a 2. §. ezen szava „üzletszerűen" is úgy értelmeztessék, mint Ausztriában. *Hogy mit szabad nálunk kézi eladásban kiszolgáltatni, azt egyrészt a M. Gykv. általános szabályai közül az 1. sz., valamint a gyógyszerárszabványi rendelet 2. sz. pontja határozza meg, magától értetődvén, hogy a M. Gykv. általános szabályainak 4. pontja értelmének megfelelően a mai gyógyszerkönyvben hivatalos és kézi eladásban eladható szereken kivül a régibb kiadású M. Gykv. s az utóbbi előtt megjelent s nálunk érvényben volt osztrák gyógyszerkönyvek régente kézi eladásra jogosított szerei és készítményei ma is kiszolgáltathatók kézi eladásban, de csak akkor, ha azok az annak idején előirt módon készültek és saját nevük alatt.* E szerek, bár ma nincsenek is bent a gyógyszerkönyvben, mégis ha a gyógytárban tartatnak, majdnem hivatalosaknak tekintendők, legalább a tekintetben, hogy úgy kell azokat előállítani (l. M. Gykv. 4. §.), amint az annak idején elő volt irva. *Ezen szerek specialitásokul nem tekintendők, sőt ilyenekül azokat forgalomba hozni nem is szabad* és pedig a szabályrendelet 6. §-a, nemkülönben a M. Gykv. II. sz. 4. pontja intenciójának megfelelően. *Hogy mindezen kézi eladási szerek, amennyiben szabadon elárúsíthatók, egymással egyszerűen elegyítve is eladhatók kézi eladásban, az kétséget nem szenved,* feltéve, hogy valamely új gyógyszer-alakká nem alakíttattak, továbbá, hogy az elnevezés megfelelő s téves értelmezésre vagy a nagyközönség félrevezetésére nem szolgáltat okot, és hogy a szabályrendelet 2. szakaszában meghatározott üzletszerűség a készítésben és a forgalomba hozatalban nem szerepel. Hogy mi értendő üzletszerűség alatt, az iránt is kiván határozatot a folyamodvány és kéri, hogy úgy értelmeztessék, mint Ausztriában.

„Üzletszerűen készíteni és forgalomba hozni" mindenesetre csak azt jelentheti, hogy ha valaki valamit nagyban készít, vagy nagyban vesz, hogy azt kicsiben, felaprózva eladja s e célból terjeszti kinálás, levelek, hirdetések, árjegyzékek, ujságcikkek, kirakatok, egy szóval ismertetés, reklám útján. Hogy vajjon ez a felaprózva eladás a készítő, vagy nagyban vevő gyógyszertárra korlátozódik-e, vagy a többire is kiterjed-e, az nem befolyásolja az ületszerűséget, mert például egy-egy gyógytár nagyobb forgalmat érhet el bizonyos szerrel, ha ügyes üzleti fogásokkal él, mint kevésbé ügyes eljárással, bárha minden gyógyszertárnak küld is szeréből, tehát ha ki is lép szerével a gyógytár keretéből. Azonban, amint kilépett egyszer a készítés köréből — akár csinál nagy forgalmat, akár nem, akár reklamiroz, akár nem — az üzletszerűség eljárásában megállapítható, amennyiben ez terjesztés."

A fent idézett miniszteri leirat szabatos körülirása alapján most már aránylag könnyen megoldhatóvá vált a kézi eladás eddigelé homályos kérdése. Nem kellett egyebet tenni, mint szabatosan összeállítani az első és második kiadású Magyar Gyógyszerkönyv, azok függelékei és az ezek előtt hazánkban érvényben volt osztrák gyógyszerkönyvek mindazon szereinek jegyzékét, a melyek a kézi eladásban kiszolgáltathatók voltak, azaz a melyek nem voltak kereszttel vagy két kereszttel megjelölve.

Ennek átgondolása indított arra, hogy a Magyarországi Gyógyszerészegylet 1904. évi február hó 3-án tartott igazgatósági ülésén egy ily munka összeállítását és kinyomatását javaslatba hozzam. Indítványomat az igazgatóság egyhangulag elfogadta, s ajánlatomra egyik későbbi ülésében a munka összeállításával *Ernyey* József okl. gyógyszerészt, az ösmert szakirót és historikust bizta meg.

Ez a hisztorikuma e munka keletkezésének. Még csak azt említem meg, hogy a jegyzékbe — teljesség okáért — külön fejezetben fölvétettek azon hivatalos gyógyszerek is, a melyek keresztjelzéssel vannak ellátva, tehát a kézi eladásban ki *nem* szolgáltathatók. Igy aztán e munka teljes, amennyiben az összes gyógyszerek neveit magában foglalja, a melyek hazánk területén valaha hivatalosak voltak, megjelölésével azon gyógyszerkönyveknek, a melyekben az egyes szerek mint hivatalos gyógyszerek szerepeltek.

Minthogy a föntebb idézett miniszteri leirat szerint a szabad

gyógyszertári forgalom tárgyát képező gyógyszerek *csakis saját nevük alatt* szolgáltathatók ki a kézi eladásban, ennélfogva fontos volt e gyógyszerek hivatalos latin elnevezései mellett *azok magyar szinonimáinak a fölsorolása is.* Ezt is megtalálja e munka szövegében az olvasó.

Az összetett készítményeknél tulajdonképen helyén lett volna az azok előállítására szolgáló előirat közlése is, amennyiben a miniszteri leirat a kézi eladási cikkekre vonatkozólag az eredeti előirathoz való ragaszkodást föltételül köti ki. Sajnos, ettől kénytelen volt a szerző elállani, mert ezzel a munka terjedelme aránytalanul megnövekedett volna.

Még egy másik dologban is hasznát veheti e munkának a gyakorló gyógyszerész. A fent idézett magyarázó miniszteri leirat szerint ugyanis *azon gyógyszereket, a melyek hazánkban hivatalosak vagy valaha azok voltak, — tehát a melyek nevei e munkában bennfoglaltatnak — gyógyszerkülönlegességek gyanánt forgalomba hozni nem szabad.* A gyógyszerkülönlegességi szabályrendelet életbeléptetése ma ugyan bizonytalan időre el van halasztva, de ha egyszer életbe lép, úgy e munka a gyógyszerkülönlegességek készitőinek is hasznos szolgálatukra lesz.

A munka összeállítása mélyreható bibliografiai és történelmi tanulmányokat igényelt. A két Magyar Gyógyszerkönyvön és az öt Pharmacopoea Austriacán kivül át kellett tanulmányozni a Pharmacopoea austriaco-provinciális-okat, sőt a mult század hivatalos gyógyszerészárszabványait is, annak megállapitására, hogy melyek voltak ezek közül érvényben Magyarország területén. Nagy feladat volt a keresztjelzésü szerek jegyzékének összeállítása is, mert e jelzést az osztrák gyógyszerkönyvnek csak a 5-ik kiadása alkalmazta először kifejezetten.

Mindezeket a feladatokat a bibliografiában teljesen otthonos szerző fényesen oldotta meg. De megbecsülhetlen szolgálatot tett a magyar gyógyszerészet majdani hisztorikusának is azzal a tanulmányával, amelynek összeállítására célja elérése okáért valósággal kényszerülve volt és amely e munkának bevezető részét képezi. Valóságos forrásmunkája lesz ez egykor annak a szakirónak, aki a magyar gyógyszerészet történetét históriai tudással megirni lesz hivatva.

Budapesten, 1905. április havában.

K. Karlovszky Geyza,
szaklap-szerkesztő.

BEVEZETÉS.

Az előszóban idézett belügyminiszteri leirat iránya nyilvánvalólag ugyanaz, mint az e nembeli más utasításoké, a mennyiben a rationaliter el nem intézhető részletek tekintetében ez is az osztrák gyógyszerkönyvekre utal. Ha jól értjük célját, ez által implicite a mult idők tanulmányozására is utasít, még pedig sokkal hathatósabban, mint a hasonló refrainnel biró korábbi rendeletek, most jelen esetünkben a letünt századok intézményeinek ismerete nélkül valóban nem mozdulhatunk. Eddig a véletlen szerencse óvott meg attól, hogy a hagyományos, bennünk annyi szomorú emléket keltő osztrák pharmakopoeákkal komolyan foglalkozzunk. Valljuk be, az eddigi utasítások e tekintetben, hogy az irás szavaival éljünk: üres hang és pengő cimbalom valának. Nem keresi senki a régmult idők ócskaságait, ott pihennek az őket körüllengett szellemmel együtt, a néhai dispensatoriumok kriptájában, sem erkölcsi, sem anyagi érdekünk nem kivánta, hogy felidézzük őket. Mi sem indokolta, hogy e kellemetlen emlékek részletezését kivánjuk, nevezetesen elfogadható magyarázatot keressünk a titkos értelmü refrainről, mely a Ph. H. II. általános szabályainak 4. pontja második bekezdésében is nyilatkozik. Most azonban önként támad a kérdés, mi alapon is voltak hivatalosak nálunk az osztrák gyógyszerkönyvek, vagy visszahatólag mennyire alkalmazhatók reánk az osztrák gyógyszerkönyvek intézkedései?

Hogy erre csak némileg is kielégitő választ adhassunk, ismernünk kell az *összes* osztrák gyógyszerkönyveket keletkezésüktől fogva, nyomon követnünk átalakulásaikat és fejlődésük részleteit. Saját különleges helyzetünk és jelenlegi célunk szempontjából külön kell taglalnunk e müveket, mint hivatalos kiadványokat és egyenként ezek behozatalát, érvényesülését nálunk. Mindez természetesen a részletekig menő szaktörténetet és gondos bibliographiát igényel.

Ámde be kell vallanunk, úgy a magunk, mint a „monarchia tulsó felében“ levő kartársak nevében, kikkel a gyógyszerkönyvek és rendeletek özöne kopulált, hogy szakirodalmunknak alig van homályosabb, elhanyagoltabb ága, mint az annyira fontos közös gyógyszerkönyvek ügye. Irodalmunknak ez a része általában is stagnál, téves nézetek, hamis, elavult felfogások uralkodnak e téren, a részleteket pedig egyáltalán nem ismerjük. *Abest historia litteris nostris!*

Röviden végezhetünk az úgynevezett történi szakirodalmunkkal.* *Linzbauer* nagy munkája éppen a gyógyszerészet ügyeiben szükszavú, tagadhatatlanul egyoldalú, mert minden kérdése csak a hivatalos rescriptumok világába van állítva, ennélfogva magában alig használható.

A mit *Scherer*** bibliographiája tanít, nem elegendő a mai viszonyok között. *John**** enumerációi elavultak, hézagosak, különben is tökéletlenek, hiszen hazánk állapotát figyelembe nem veszik. Sajnos, de való, hogy a gyógyszerkönyvek összefoglalása, pragmatikus történelme irodalmunkból, de még a dicsért nyugat irodalmából is teljesen hiányzik. Az az egy-két kisérlet, mikor egy-két dilettáns iró a régi materia medica furcsaságait állítja pellengérre, tudományos szempontból nem számít, komoly, áttekintő ismertetések pedig alig vannak. Nevezetesen az e fajta irások nem tájékoztatnak arról, hogy az egyes gyógyszerkönyvekben mennyire tükröződik vissza koruk szelleme, az orvosi tudomány, a chemia, pharmakognosia haladása, vagy a technika terén elért sikerek. Már pedig erre vonatkozó felvilágosítások nélkül egy-egy régi pharmakopoeában nem láthatunk törvénykönyvet, csak holt betük halmazát. Ezért tudunk mosolyogni intézkedésein, csak a curiosumot keressük benne, vivmányaiban is az önkéntelen egység, a szerves fejlődés nyomai helyett csak az empyrismus sikerét látjuk. Ellenben, ha megszólaltatjuk a holt neveket, a száraz sorok között ott láthatjuk a kor társadalmát, az orvosi irányok és tekintélyek harcát, az egyéni auctoritások feltünését, az állandó reform, evolució tüzét. De a végleges nézet még igy is egyoldalú lenne, ha a fent említett körülmények mellett nem veszszük figyelembe a politikai és közgazdasági helyzetet, valamint az általános uralkodó eszmék befolyását a közviszonyokra, mert a néhai pharmakopoeák szellemét ezek is irányították.

* Codex sanitario medicinalis Hungariae — quem congessit. F. Linzbauer. Budae. 1861. Tomi 3 Sect. 5. *(Volum 7.)*

** Literatura pharmacopoearum. Auctore. J. Scherer. Lipsiae 1822.

*** Lexikon der. K. K. Medizinalgesetze. Bearbeitet von J. D. John. Prag. 1790—91. I—IV.

Jelen tanulmányomban azonban bármennyire is szükséges lenne a tárgyalandó müveket ilyen szempontokból is bemutatni, a részletekbe, mint megbizatásom körén kivül eső tárgyba nem bocsátkozom, csak irányelvül említem. Ilyen módon taglalva a gyógyszerkönyveket, mindenikben egy darab történelem elevenül meg, a mikor is megértjük, mennyi az ujítás egy-egy kiadásban, miben keresték akkor a haladást, miképpen módosulnak és fejlődnek a régi elöirások vagy miért mennek át az egyes érthetetlen ballasztok, a mystikumok világának maradványai, a rationalisták korába?

Még többet beszélnek az osztrák gyógyszerkönyvek, fényes multunk akaratlan, hivatlan tanui. Maguk ridegségében is mennyi vértelen harcról, a nemzeti ébredés küzdelmeinek hány fényes epizodjáról tanuskodnak. Hány bukást láttak addig, mig az évszázados küzdelem végre meghozta nekünk is az önálló magyar gyógyszerkönyvet!

Quantae molis erat condere! A mai szerencsésebb kor embere alig tudja méltányolni e zajtalan küzdelmek horderejét és még kevésbbé azt a parányinak látszó sikert, mit a magyar gyógyszerkönyv kivívása jelent. A skeptikus talán meddő harcnak nézi és olybá veszi, mint a mai akadémikus közjogi vitákat, mert pozitív hasznát nem látja. De nem is szabad a rideg „cui prodest“ elvéből kiindulnunk, mikor az osztrák gyógyszerkönyv ellen, önálló magyar gyógyszerkönyv érdekében, folyt küzdelmeket kutatjuk, mert legalább részünkről, az anyagi érdek célja lehetetlen volt. Ha külső kereteit tekintjük, olyan ez a vérnélküli harc, amilyen az abstract elvek körül mindenkor támadt, tehát a szilárd meggyőződés, tudományos tételek, reform-törekvések elszánt támadásai itt is megujultak — a felmagasztalt maradiság, tökéletlenség ellen. A küzdelem eleinte a körül folyt, hogy a gyarló osztrák gyógyszerkönyv helyett a sikerültebb külföldi: francia, angol és szentbirodalmi pharmakopoeákat lehet-e használni. Csakhamar belevegyült azonban a politikai kérdés, nevezetesen az az elv, van-e egyáltalán joguk a még csak partialis hatáskörü osztrák gyógyszerkönyveknek, hogy nálunk is terjeszkedjenek. Nem szabad felednünk, hogy e kérdések éppen a legkényesebb időben, a XVIII. század végén

merültek fel s bár kellő megoldást nem leltek, átélték a francia világháború viharait, majd a szent szövetség fojtó reakcióját, annyi más, még a pharmakopoeanál is csekélyebb ügyekkel együtt... És mennyi papirt fogyasztottak erre csak azért, mert maga idején a codificatorok bölcsessége erről megfeledkezett, vagy tán az autonom gyógyszerkönyv fontosságát nem ismerte fel. E parányi hézag körül, melyen az osztrák gyógyszerkönyvek betolakodtak, folyt a harc.

Nem is volt az mindig rosszakarat, mely a védtelenül hagyott helyet ostromolta. Eleintén valóságos jóakaróink, közszükséglet cimén, más jobb munka hiányában, ajánlották fel nekünk az osztrák gyógyszerkönyvet. De csakhamar fellépett a „Regni conformitas" elve (a későbbi Reichseinheit édes szülője) és már követelőleg tolta föl az osztrák készséget. Máskor elvakult világpolgárok, nem ritkán hazánk eltévelyedett fiai, kinálták az osztrák dispensatoriumokat, majd a pharmakopoeákat, még erőszakoskodni is próbáltak érdekükben.

Tagadhatatlan, hogy amint sokszor nem a rosszakarat vezette a támadókat, csak elvakultság szállta meg őket, szintúgy a védők sorában sem állottak csupa Gral-lovagok. Az önzetlen küzdők sorában ott volt a sértett ambició, a kicsinyes, tudományos féltékenység, személyek és intézetek elkeseredett bajnoka, felvonultak a bullás egyetemek küldöttjei, kik nemcsak a közélet csatáin, de még a tudomány terén is vetekedtek egymással, addig, hogy az elmérgesedett vitát csak királyi döntés oldhatta meg. Bárhogy is latolgassuk a harcok értékét és eredményeit, be kell ismernünk, hogy bár a védők nem mindig egyforma hévvel küzdöttek, magát az elvet soha sem adták fel. Hogy a harcot, noha *inaequo Marte* oly soká tartották, annak magyarázata a politikai viszonyok züllöttsége, vagy még inkább a közegészségügy általános rendezetlensége, mely annyi kalandos tervnek adott helyet. Ilyen volt pl. a közegészségi szolgálat, első sorban a gyógyszerészet, államosításának terve katonai alapon. E mellett állandóan felszinen volt a bécsi közoktatásügyi centralizálás eszméje, amelylyel, noha sarkalatos törvényeinkkel ellenkezett, egész komolyan foglalkozott még maga gróf Pálffy is. (1795.)

Különben az önálló magyar gyógyszerkönyvet illetőleg tétovázott maga a bécsi centrum is, amennyiben a körülmények szerint hozzájárult, megkezdette előmunkálatait, majd ismét félbeszakította és a már megadott kedvezményeket is visszavonta, minden érthető ok vagy magyarázat nélkül. Ez a kapkodás pedig évszázadokon át folyt.

Ilyen változatos és hosszu múltnak áttekintése, főleg a mi harcaink után, éppen nem könnyű, mert hogy a pharmacopoeák tömegében tájékozódhassunk a mi speciális viszonyaink szerint, be kell vonnunk a tanulmányba *árszabásaink* még nagyobb sorát, bár ezekről kiinduló pontul szolgáló rendeletünk nem intézkedik, s csak igy kereshetjük meg azt a szilárd alapot, amelyről a hivatalos instrukció megfeledkezett. Még ez úton is lépten-nyomon csaknem elhárithatatlan nehézségekbe ütközünk. Ugyanis a pharmakopoeákra való utalás, közelebbi magyarázat, felvilágosítás nélkül, magában involválja, hogy figyelembe kell vennünk a könyveket kisérő, vagy azok kapcsán kiadott pótrendeleteket, ami által a nem hivatalos anyag ismét bővül. Ide tartozik pl.:

1. Az erősen ható szerek forgalmára nézve kiadott pótutasítások sora.

2. A méregügy szabályozását célzó rendeletek, még pedig külön a közönség és külön a gyógyszerészek szempontjából.

3. A †-el jelölt szerek jegyzékének keletkezése, mint az 1-től eredetileg különálló és más célú intézkedés.

4. A titkos szerek fogalma és szabályozásuk szelleme: *a)* a gyógyszerkönyvekkel kapcsolatos, *b)* a külön kiadott rendeletek, *c)* a régi kereskedelmi usus és a királyi szabadalmak alapján.

5. Az osztrák gyógyszerkönyvek és dispensatoriumok illetékességének megállapítása.

A rendeletben értelmileg rejlő, bár szóval ki nem mondott történeti alapon azt az öt kérdést külön-külön, még pedig behatóan kellene tárgyalni a szerint, a mint egymást értelmileg támogatják és igy rendeletünket erősitik, másrészt a bennük rejlő controversiák szempontjából. Végül mindezeket összefoglalva, mérlegelni az illetékesség megállapítása végett, a mennyiben nem mindenik gyógyszerkönyv ügye mondható *res iudicata*-nak. Mert ha a jelen rendelet betü szerinti értelméhez is ragaszkodunk, de szem előtt tartjuk a korábban hozott határozatokat, akkor több osztrák gyógyszerkönyv hatálya ellen komoly érvek merülnek fel. Ezek mérlegelése céljából mindenek előtt beható gondos tanulmány alapján meg kell állapítanunk az 1. összes osztrák gyógyszerkönyvek *időrendbeli sorát*. Ezzel kapcsolatosan tisztázni azt a kérdést, 2. *visszamenőleg*, 3.

hány kiadást ismerhetünk el hivatalosnak? Tudva azt, hogy egyikmásik kiadás több alakban és nyelven más és más helyen látott napvilágot, önként merül fel a 4. kérdés, *melyiket* fogadjuk el?

Külön-külön megállapítandó, 5. a *Dispensatoriumok*, 6. *Pharm. Provincialis*, 7. *Pharm. Castrens.*, *Pharm. pauperum* és a 8. *Pharm. Austr.* egymáshoz való viszonya érvényessége és hatálya nálunk. Végül általában megállapítandó, mik a kriteriumai, a hivatalosnak tekinthető kiadásnak?

De ha mellőzzük is az előbbi öt kérdést, azzal az indokolással, hogy rendeletünk *szövege*, bár szellemével szorosan összefüggnek, ezekről nem szól, semmiképp sem térhetünk ki az utóbbi nyolc kérdés elől, noha taglalásuk egyenként is egész irodalmat kiván. Legnagyobb nehézség azonban az, hogy kérdéseinkre, bármi köznapiak is azok, sem a régi rendeletekben, sem a most érvényben levő utasításokban elegendő directivát nem találunk.

Már most vita tárgyává tehetjük, vajjon a bécsi dispensatoriumok 1729—1744-ig érvényben voltak-e nálunk? Tudjuk, hogy a dispensatoriumok eredetileg magánjellegű kiadványai voltak a Colleg. pharmaceuticumnak és bár utóbb császári privilegiumot nyertek, még az osztrák örökös tartományokban sem voltak mindenütt kötelezők, mert pl. Csehországnak saját gyógyszerkönyve volt, a miért is a csehek az osztrák kiadásokat érvénytelennek tekintették. Ilyen elsőrendű vitás kiadványok pl. a következők:

Dispensatorium Pharm. Austr. Viennense, a „Collegium Pharmaceuticum" költségén készült, nem hivatalos, bár császári szabadalmat nyert kiadás. Viennae Typ. Kürner, 1729. Folio 1—270 praef.

Ujabb lényegtelenül változott kiadása megjelent 1737-ben és 1744-ben Kurtzböck betüivel, ugyancsak folio alakban 1—273 praef.

Némileg módosult kiadása a brüsseli Colleg. Medicum költségén: Bruxellis, 1744. 1—441. + I—XXVIII. 8⁰ és ugyanez: Lugduni Batavorum 1786. 8⁰

Az 1744. kiadás reimprimáltatott Bécsben, ugyancsak Kurtzböck betüivel (1—272 folio) 1751-ben; átdolgozva megjelent Trattnernél Bécsben 1765-ben és ugyanitt 1770-ben. (1—202 folio.)

Ezekre vonatkozólag törvényeink és rendeleteink hosszú sorában nincs olyan intézkedés, a melyből valamelyik dispensatorium kötelező voltát lehetne bizonyítani, ellenben annál inkább akad a

hatóságok kisérlete autonom gyógyszerkönyv szerkesztésére, másfelől a gyógyszerészek és orvosok kiméletlen kritikája, tiltakozása az idegen szellemű gyógyszerkönyvek alattomos becsempészése ellen. A történelmi hüség érdekében vessünk egy tekintetet az e téren lefolyt küzdelmekre s lássuk a *pro et contra* szóló érveket,

Mikor kezdődött nálunk az osztrák dispensatoriumok hatálya?

A mennyire hiteles történeti emlékeink terjednek, nálunk a gyógyszerkönyvek tekintetében, mindenkor teljes lelkiismereti szabadság uralkodott s a gyógyszerészek és orvosok közös megállapodással a francia, olasz és német gyógyszerkönyvekhez alkalmazkodtak. III. Károly király jóindulatú reformjai az osztrák viszonyoktól függetlenül indultak meg, különben a gyógyszerkönyv kérdését nem is érintették, söt az önállóságra való törekvést magukban is előmozdították, amennyiben *Torkos* J. János* pozsonyi árszabása. mint a partiális autonomia jele, még általuk indíttatott meg.

Elismerte ezt az autonom árszabást maga Mária Terézia, a bécsi egyetem orvosi kara, a közvélemény pedig úgy fogadta, mint az önálló magyar gyógyszerkönyv elöhirnökét.

Csak a puszta véletlen okozta, hogy Torkos műve a prágai és bécsi árszabás, valamint a dispensatoriumok figyelembe vételével készült, bár korántsem azért, mintha a kiadványokat magára nézve kötelezőnek ismerte volna. És mégis kénytelenek vagyunk konstatálni, hogy a nagyszombati gyógyszerész gremium 1748-ban ez alapon folyamodott a bécsi dispensatorium behozataláért. (Articul. XIX.) Ebből is kitünik, hogy a bécsi usus, az osztrák pharmakopeák erőszakolása, ekkor még nem volt elterjedve; különben is tudjuk, mi vitte a nagyszombatiakat e szokatlan lépésre. Kicsinyes féltékenykedés a pozsonyiak sikerére és ellenszenvük Torkos személye és műve ellen.

Különben a nagyszombati kérvény nemcsak igazságtalan, de még alakilag is törvényellenes volt, amennyiben királyi szentesítéssel biró intézkedés ellen irányult s bár indirekte, vádakat emelt olyan mű ellen, melynek értékét még ellenségei is elismerték. Egyébként ez a támadás eredménytelen maradt, a pozsonyi árszabásnak és szerzőjének a méltatlan támadásokért fényes elégtételt szolgáltatott a történelem, amennyiben a mű továbbra is, még

* *Torkos* Justus János: Taxa pharmaceutica Posoniensis. Posonii, 1745. folio I—X + 1—50 + I—IV.

hatósági tilalom ellenére is érvényben maradt közel 70 éven át, mikor a bécsi dispensatoriumnak már csak emléke élt. Vegyük továbbá figyelembe, hogy a nagyszombati petició egy keletkezőben levő grémiumnak magánvéleménye volt, mely követőkre nem talált s történelmünkben elszigetelten áll.

Lehet-e már most ebből érvet kovácsolni a bécsi dispensatoriumok hivatalos voltára s ez alapon, 156 év mulva visszaható erővel felruházni, quasi törvényerőre emelni az olyan intézkedést, amely a maga idejében is csak szűkebb hazájában tudott érvényesülni, mig nálunk egyáltalán figyelembe sem kerül? Hiszen ha ezt elfogadjuk, akkor elismerhetjük per analogiam *Valerius Cordus* művét, általa a *Luminare maiust, minust* és a többi ócskaságokat, mint a mai pharmakopoeák közös őseit, mig végül az egész világirodalomra kiterjedő láncolatot nyerünk.

Rendeletünknek ilyen célja nem lehet, azért a felvett történeti nyomon tovább haladhatunk, mig pozitívabb adatokhoz érünk. Mint már fentebb említettük, a pharmakopoeák teljes megértése végett figyelembe kell venni a mindenkori árszabásokat, melyek egyúttal az időbeli hézagokat is kitöltötték. A dispensatoriumok korszakában a taxák jelentősége is nagyobb, részletezésükbe mindamellett nem bocsátkozunk, csak az 1765. évi bécsi árszabást említjük. Külön kiemeljük ezt azért, mert 1748, illetve 1742 előtt semmi nexusunk nem volt az osztrák egészségügyi rendeletekkel.

Közbejött az önálló pozsonyi árszabás, mely bár igényeinket hosszu időre kielégítette, húsz év alatt mégis csak elavult. Mikor az újabb kiadás érdekében idehaza mozgalom támadt, ugyanakkor Bécsben már folyt az 1765. évi árszabás munkálata. Ujabb taxánk iránt tett előterjesztésünkre válaszul azt kaptuk, hogy a bécsi taxát, valljuk be még ezúttal minden kényszerítés nélkül, jóindulattal felkinálták. (L. a Consilium Locumtt. 1765. évi szept. 16. leiratában.) Ez a fordulat meglepte magát a helytartóságot is annyira, hogy hirtelenében nem is tudott válaszolni. Tudták azt, hogy az eljárás törvénytelen, de lojalitásukban nem merték a szivességet visszautasítani. A hallgatást Bécsben is beleegyezésnek vették, azért a következő leiratban már azt kérdezték, hány példányt küldjenek a megyék számára, hivatalos szétosztás céljából? A danaosi ajándékot végre az aulikus Torkos János köszönte meg, aki bár teljes devotioval, de határozottan kijelentette, hogy a magyarok nem

óhajtják a bécsi viszonyokhoz szabott taxát, inkább a pozsonyi mellett maradnak. A bécsi taxának tarthatatlan és törvénytelen voltát belátta különben a királynő is, amennyiben 1766. évi julius 15-én kelt rendeletével a pozsonyi árszabás érvényét megujította. Négy évvel utóbb ezt tette ismét a helytartóság (1769. évi márc. 30-án kelt 125. sz. rendeletével), mindamellett az improvizált bécsi támadás helyrehozhatatlan rést ütött zsenge autonomiánkon. Az 1765. évi kisérlet a szerencsétlen nagyszombati peticiónak első gyümölcse volt, de a bécsi árszabástól, noha súlyos anyagi áldozatok árán, ezúttal mégis csak megmenekedtünk. A kudarcba belenyugodtak a bécsi jóakarók is, ámde új árszabásunk terve ez által meghiusult. Újból felajánlották a bécsi taxákat 1766 és 67-ben, de tervük ismét nem sikerült. A szándékolt „kiéheztetés" nem vezetett eredményre, mert az érdekelt gyógyszerészek mindenkor tiltakoztak a bécsi árszabás behozatala ellen, a vármegyék pedig készséggel támogatták ellenállásukat. Naiv módon tudakolták a helytartóság útján a bécsi egészségügyi bizottság tagjai, vajjon miért ragaszkodnak a magyarok az elavult árszabáshoz (*an cur antiquae taxae inhaereatur?)* Hihetőleg nem volt senki, aki felvilágositsa őket, hogy hatóságaink és a gyógyszerészek jobb jövő reményében szenvednek és várják az önálló magyar gyógyszerkönyvet. Abból a körülményből, hogy az osztrák dispensatoriumok és taxák érdekében a szokott szigorral mindeddig nem léptek fel, önként az következik, hogy sem alkalmas jogalapjuk, sem ürügyük nem volt a beavatkozásra.

E közben a tudomány haladása megrendítette a dispensatoriumok hatályát s imperative követelte a korszerű reformot. Igaz, hogy a „*necessitas — — — medicaminum apparatum contrahendi et mutandi*" csak nagy későre ért Bécsbe, de mégis csak megérkezett s többé nem térhettek ki előle.

Ez a korszak körülbelöl 1770-ben kezdődik, mikor a dispensatorium és a régi tekintélyek ideje már annyira lejárt, hogy akaratlanul ujításokra kellett gondolni. A reformátorok élén *Störck,* a „protomedicus per provincias Austriacas", *Jacquin* N. J., a chemia és botanika tanára a bécsi egyetemen, a gyógyszerészek közül *de Well* J. J. állottak, akik 1773-ban megbizást is kaptak egy új osztrák gyógyszerkönyv megirására.

Mivel nem célom keletkezése körülményeit részletesebben tárgyalni, csak általánosságban említem, hogy a mű körülbelül egy évi

munka után 1774. évi augusztus 1-ével jelent meg *Pharmacopoea Austriaco-Provincialis.* Ad Mandatum. S. C. R. Apost. Maiestatis. Viennae 1774. (8° I—VIII. + 1—294. + XVIII. számozatl. index.) cimen s vele megindult a szomoru emlékű osztrák gyógyszerkönyvek hosszu sora. Reformtörekvéseit illetőleg meg kell jegyeznünk, hogy átlag nem nagy felfordulást okozott, amennyiben eredetileg nem is volt feladata a dispensatoriumot kiszorítani; ellenkezőleg, kézi segédkönyvül volt szánva, mint másodrendü hivatalos kiadvány, afféle dispensatorium minus a régi mellé s annak érvényét már most császári parancscsal emeli. Mindamellett, mivel ez az első kiadvány karunk történetében és a szakirodalomban is mélyebb nyomot hagyott, a későbbieknek pedig mindenkor alapul szolgált, szükségesnek látom azt röviden ismertetni, főbb elveit és külső körülményeit leirni, hogy reája alkalomadtán hivatkozhassunk.

A *dispensatorium* és pharmakopoea között — hivatalosan definiált különbség az, hogy mig az előbbi átlagosan az egész gyógyszerkincset öleli fel, úgy mint az a nagyobb városokban szükséges, addig a *pharmakopoea*, számot vetve a gyakorlati élet követelményeivel, csakis a legfontosabbakat veszi fel, melyek a vidéki gyógyszertárakban is kellenek. Az ellentét ilyenképen a névben is ki van fejezve, mert a pharmakopoea a szó szoros értelmében nem a mai jelentésü könyvet, hanem magát a gyógyszertárt, az officinát jelenti. A provinciális szó mint jelző pedig azt fejezi ki, hogy a vidéki gyógyszertárak igényeit tartja szem előtt. A további részletekre nézve utalok a bécsi 1774. és a pozsonyi 1779. kiadások előszavára, amiből kitünik, hogy a vidéki gyógyszertárak csak a pharmakopoea, a városiak ellenben továbbra is a dispensatorium és e mellett a pharmakopoea előirásaihoz alkalmazkodtak.

Ezáltal tehát maga a hatóság törvényesen két kategóriát teremt: vidéki és városi gyógyszerészek osztályát, egyenlő jogokkal, de különböző kötelességekkel felruházva. Sajátságos az a logika, a melylyel a hivatalos mű előszava egyszerre védni és támadni tudja a dispensatoriumot. Korholja hiányait, fogyatkozásait, miközben a rossz előirásokat, a megrótt, kifogásolt készítményekkel együtt a legnagyobb lelki nyugalommal veszi át, azzal az igérettel, hogy a közel jövőben megjelenő nagy munkában még szigorubb kritikát fog gyakorolni. A kilátásba helyezett uj dispensatorium mindamellett elmaradt, az ideiglenes jellegűp harmakopoea pedig inveterált. A császári pátens tekintélye, vagy talán a szerzők tudományos nimbusza okozta,

hogy a sok jóakarattal, de annál kevesebb szerencsével megirt művecske diadallal járta be a világot. Már a következő évre elfogyott az I. kiadás (bibliographiai értelemben), 1775-ben megjelent ujra (ibidem 1—292. 8°) 1776-ban németül (1—384. 8°) és 1778-ban. Végül átdolgozva és némileg bővítve megjelent 1780-ban is,* de ennek életbeléptetése nálunk elmaradt. Kevés huza-vona után elfogadták a pharmakopoeát az addig külön gyógyszerkönyvvel biró csehek, nem is szólva a többi osztrák örökös tartományokról, de nálunk, legalább spontán nem tudott elterjedni. Mikor a csendes, nem hivatalos ajánlás és a hivatalos szelid figyelmeztetés a pharmakopoea megjelenéséről hatástalannak bizonyult, megindultak az apró intrikák, legalább a pozsonyi árszabás kiszorítására, hogy helye legyen az uj 1776. évi bécsi taxának.

A kisérlet most sem járt eredménynyel, pedig a pozsonyi árszabás, mely nálunk eddig a pharmakopoeát is helyettesitette, még jobban elavult, alkalmazása kárral járt, de azért nem tágitottak sem a megyék, sem a gyógyszerészek. Ekkor a helytartóság nyiltan fellépett s mint leirata mondja (1777. évi 1102. sz.), legfelsőbb utasítás alapján kérdezi a megyéket, adjanak véleményt arra nézve, nem lenne-e célszerű, *ideiglenesen* kötelezővé tenni a jól bevált osztrák *gyógyszerkönyvet és árszabást,* mert nehány horvát és erdélyi orvos ez iránt már folyamodott. A megyék egy része tiltakozott a terv ellen, mások meg annyira absurdnak tartották, hogy nem is foglalkoztak vele. Az ujabb kudarc érthető bosszuságot szerzett az egy-

* Pharmacopoea Austriaco-Provincialis. Editio IV. auctior. Viennae. Typis J. Trattner 1780. I—VI. 1—312. + 18. számozatlan index. Mig a régebbi kiadásokban az *editio* sorszáma egyáltalán nincs jelezve, az 1780. némileg változott kiadás egyszerre mint negyedik jelenik meg. Ez nyilvánvaló tévedés, mert a fent elősorolt 1774., 75., 76., 78. kiadások után az 1780. évi javitottnak, helyesen V. kiadásnak kellene lennie. IV-nek csak akkor mondhatjuk, ha vagy a pozsonyi latin, vagy a bécsi német kiadást figyelmen kivül hagyjuk.

Arra nézve, hogy mennyiben változott az uj kiadás, felsorolom a következő adatokat: Hat tétel leirása kibővült, vagy pharmakognosiailag módosult. Felvétetett 5 uj drogua, ellenben a készitmények közül kimaradt az Extr. Cochleariae, a Tra amaricans előirása pedig megváltozott. Uj tételek a következők:

Aqua chaerefolii. Aqua menthae. Cerat. pro cereolis bals. Cerat. pro cereolis digest. Cerat. pro cereolis fortius. Cerat. pro cereolis exsiccans. Cerat. pro cereolis ad dolores. Elixir vitrioli spx. Empl. anglic. Emp. cicutae. Essentia guajaci. Extr. arnicae fl. Extr. lactucae. Extr. solani fur. Flores sulfuris. Glob. martis. Liquamen hepatis mustellae. Magist. bismuthi. Ol. menthae pip. Pasta de alth. Rotulae menthae pip. Syrup. aceti. Syrup. aurantior. Syrup. chinae cort. Trochisci de castor. Trochisci moschati. Trochisci absorbentes. Ung. ophthalmicum.

séges államesze hiveinek, mindamellett csaknem két évig tartott, mig ujabb támadásra vetemedtek.

A helytartó tanács 1779. évi március 20-án kelt 1335. sz. rendeletével, minden indokolás nélkül kimondotta, hogy az 1774. évi osztrák Provincial. Pharm. és 1776. évi árszabás nálunk is életbe lép. Nem lehet feladatunk e rendelet hatását és végrehajtása akadályait nyomon követni, de a helyzet és a szereplők jellemzése végett kiemeljük, hogy Pozsonyban, a helytartóság székhelyén még hat év mulva, tehát 1785-ben sem alkalmazták az osztrák-magyar gyógyszerkönyvet, noha behozatalát most már hivatalosan, komolyan is sürgették. Mennyivel inkább dacolhatott a vidék, a nyakasabb vidékek vármegyéi, procul a Jove, procul a fulmine?

Ezzel kapcsolatosan meg kell emlékeznünk arról az eredeti műfogásról, mely az osztrák gyógyszerkönyv behozatala érdekében történt. A jövedelmező pharmakopoea kiadás joga mindenkor egy-egy bécsi könyvkereskedő cégnek jutott, mindennemű utánnyomás ellen védő császári privilegium alapján. Az uj osztrák pharmakopoeával még itt is kivételt tettek. A honi gyármányt kivánó magyarok kedvéért kiadatták a jeles művet Pozsonyban (Patzkó J. nyomdájában), ugyancsak császári mandátum alapján (Posonii, 1779. 8o 1—294. + I—VI. számozatlan index). E kiadás történiai értéke mellett, figyelmet érdemel, mint typographiai curiosum is, a mennyiben olyan hű mása az eredetinek (az 1774. kiadásnak), hogy szembeszökő sajtóhibáit, eltördeléseit is utánozta, a kötet végén pedig *addenda,omissa, errata* cimen mindezen tudva elkövetett hibákat bünbánólag felsorolja.

Ugyanigy megjelent (Posonii, 1779.) a bécsi árszabás mása is, melynek példányait a megyék kiosztás végett ingyen kapták. Természetes, hogy a helytartóság óhajtása nem teljesült, mert az idegennek tekintett könyvek ott rekedtek a megyék levéltáraiban a kisérő rendeletekkel együtt. Szorosan véve ugyan nem tartozik tárgyunkhoz, de mint irodalomtörténeti emléket megemlítem itt *Rácz* Sámuel pesti egyetemi tanár műveit, a ki *Störck* kommentárjait: *„Störck orvosi tanításai“* cimen I. 1778., II. 1788. (Buda), kiadta, majd ezekhez a hazai viszonyokhoz alkalmazott taxát is irt: *„Störck orvosi tanítási orvosságainak taxája vagy-is ára.“* Buda, 1779. a kir. universitás betüivel. E kiadványok hivatalosakká ugyan nem lettek, de mégis jobban terjedtek a kihirdetett és ingyen osztogatott osztrák-magyar példányoknál, mert a gyógyszerészek cél-

tudatosan, megfontoltan, még anyagi károsodásuk árán is mellőzték e kiadványokat, a miként ezt a hivatalos jelentések és vizsgálati jegyzőkönyvek bizonyitják. Igy például a helytartóság 1785. évi junius 13-ról kelt 7097. sz. udvari rendeletben kérdést kap az iránt, igaz-e, hogy az osztrák árszabás és gyógyszerkönyv Magyarországban még mindig nem lépett életbe?

A megejtett vizsgálatok során csakugyan kiderült, hogy az ismételt utasitások, udvari rendeletek és császári parancsok eredménytelenül hangzottak el. Pedig ez idő alatt már ujabb osztrák árszabás is megjelent, a melynek behozatala iránt a helytartóság ujabb lépéseket tett. Nevezetesen 1785. évi 17159. sz. rendeletével az 1779. évi osztrák taxát ajánlja, de a mellőzött pharmakopeát többé szóval sem érinti.

Az általános hangulat jellemzése, a negativ siker közelebbi okainak fejtegetése jelenleg tárgyunk körén kivül esik. Mindamellett koronatanuképen nem mellőzhetjük itt sem *Huszthy* Teophil esetét. A jeles pharmakologus, pozsonyi főorvos, gyógyszertár vizsgálati jegyzőkönyvei általános feltünést keltettek alaposságuknál fogva. Annyira megnyerték a helytartóság szakembereinek, sőt magának az udvari tanácsnak tetszését, hogy ezeket követendő példaképül az összes megyei főorvosoknak megküldték. (1786. évi február 21. 7995. sz. rend.)

Ez a feldicsért jegyzőkönyv azonban a köteles hódolat korlátai közt kegyetlen kritikát mond az osztrák központi rendszerről és az erőszakolt osztrák pharmakopeák értékéről, egyuttal magyarázatot arra nézve, miért lehetett oly könnyen nélkülözni az osztrák gyógyszerkönyveket?

Elmondja, hogy a magyar gyógyszerészek kerülik és mellőzik az osztrák pharmakopeát, még csak meg sem veszik, aztán igy folytatja:

„Es ist diess ein Fehler, welchen die meisten hiesigen Apotheken gemein haben, wovon die Schuld nicht sowohl an den Apothekern zu liegen scheint, als vielmehr an der höhern Stelle“ — —

Magáról az osztrák pharmakopoeáról (az 1780. javitott kiadásról) pedig igy nyilatkozik: „Bey der bisherigen Unvollkommenheit der Pharm. Austr. Provincialis ist dann auch selbst der Wunsch nich überflussig, dass für die Zukunft *von einem hiesigen Collegio medico — Verbesserungen gemacht werden* — — Ezt a kritikát vidimálta az udv. tanács, köröztette a helytartóság és végül csodál-

koztak, hogy a magyar gyógyszerészek nem becsülik eléggé az osztrák pharmakopoeát!

Csak egy év mulva látta be a Centralbureau, micsoda fegyvert szolgáltatott e körözvénynyel az osztrák gyógyszerkönyv ellenségeinek kezébe és visszavonta, helyesebben más minta-jegyzőkönyvvel pótolta a Huszthy-féle elaboratumot, de emléke, mint az idők jele, fenmaradt a megyékben és a szakkörökben egyaránt.

Tegyük már most fel, hogy a ránk erőszakolt bécsi gyógyszerkönyv a tüntető mellőzés dacára valóban hivatalos lett és lássuk főbb intézkedéseit, melyek a mostani rendeletet érintik. Mindenekelőtt konstatálhatjuk, hogy az erős hatásu szerek forgalma tekintetében korlátokat nem szab, tilalmazott, csak orvosi rendeletre kiadható szerek megkülönböztetéséről szó sem esik, noha a † jelzés sűrűen ismétlődik benne. Az utasításoknak erre vonatkozó szakasza igy hangzik — — „quae simplicia (†) notata sunt sicca asservari non debent, quoniam recentes, tantum compositiones ingrediuntur." Ilyen droguák pl. a Rhamnus catarth. Sedum majus, Carduus Mariae, Strammonium stb.

A pharmakopoeák ilyen látszólagos hiányából korántsem szabad azt következtetni, hogy a *fortiter agentia* kérdése nem volt rendezve. Voltak erre vonatkozó rendeletek, de ezek nem a pharmakopoeában, hanem ettől függetlenül jelentek meg. Ilyen volt például, hogy csak az e korból való hazai rendeleteket idézzük, a Cons. Locttle. 1742. évi junius 23-án kelt rendelete, mely generative csak a „drastica purgantia, vomitoria, humores emoventia, abortum procurantia, et opiata" kiadását tiltja. Ennél részletesebb a pozsonyi rendelkezés, mely a **gyógyszerészek érdekében** hozza ugyan az erősen ható szerek jegyzékét, de csak azért, hogy ezeket, vagy ilyenféléket más kereskedés, vagy materialista ne tarthasson, ne árulhasson, *in quacunque quantite, pondere et mensura!*

A mai viszonyokkal való egybevetés céljából bemutatom pl. a *Torkos-féle elenchust:* Purgantia, vomitoria, uti: colocynthis, scammoneum, agaricus, jalappa, euphorbium, gummigutti, hermodactyli, mechoacanna alba, resina jalappae et scammonei, semen cataputiae, granatiglia, coccognidia, mercur. dulcis magnesia alba, tartar. emeticus, rad. ipecacoannae, et antimonialia. Az összetett szerek közül: pulveres compositi, aquae simplices et comp., pilulae, sales, species, syrupi, unguenta . . .

A gyógyszerekre vonatkozó közelebbi instrukciók tiltott szerekről ugyancsak nem szólnak, csak általában említik, hogy erősen ható hajtószereket, hánytatót, abortiv-szert vagy opiatumot az orvos megkérdezése nélkül nem adhatnak ki, mérget pedig, (értve az arsent) csak óvatossággal expediálhatnak.

Az 1765. évi október 16-án kelt rendelet kifejezetten csak az arsent és opium-féléket vonja ki a szabad forgalomból, az október 30-iki pótrendelet pedig az összes méreganyagok tartását (részletezés nélkül) a gyógyszertáraknak tartja fenn, anélkül, hogy ezeknek medicinális alkalmazását bármiképen is érintené.

Az 1770. évi október 4-iki 4689. számú Generale Normativum III. szakaszának 5—7. §-ai csak általában érintik a méregügyet, de intézkedései azt bizonyítják, hogy a gyógyszerészek belátására van bizva, kinek mit adjanak ki . . . Opium, sublimat, et alia venenosa cum circumspectione *vendantur.* Megerősíti ezt az itt közölt esküminta szövege is: In vendendis medicinis fortibus et periculosis, eam adhibebo diligentiam, quae legibus est expressa . . .

A tárgyunkon kivül eső rendeletekből mutatóul elég ennyi, annak igazolására, hogy e korban a pharmakopoeák intézkedései magukban, nem adnak korhű képet saját viszonyaikról, söt félreértésre szolgáltatnak alkalmat, amennyiben a legfontosabb rendeletek tőlük függetlenül jelentek meg, ezek figyelembevétele nélkül pedig a gyógyszerkönyvet nem is használhatjuk kellőképpen. Rendeletünk pedig ezt az eljárást statuálja, mikor további magyarázat nélkül pusztán a pharmakopoeákra utal.

De lássuk tovább az I. osztrák gyógyszerkönyv tanulságos sorsát. A pozsonyi, sorrendben immár 4-ik, kiadás után átdolgozva megjelent, 1780-ban (1—312) 8⁰, 1783-ban, 1787-ben és 1790-ben, tehát az I. „kiadás" maga 9-féle kiadásban ismeretes; ezek közül a 5 első változatlan, a négy utóbbi lényegtelenül módosult, minél fogva hivatalosan ez utóbbiakat külön átdolgozásnak és *új kiadásnak* tekintik. Ezek mellett külön vehetjük a kritikai és kommentált kiadásokat, valamint a polemikus iratokat, melyek által irodalma még inkább bővül. Ez utóbbiak közül, bár tárgyunkat csak per tangentem érintik, kiemelem *Huszthy* Theophil munkáját: *Kritischer Kommentar über die östreichische Provinzial-pharmakopee,* mit einem Entwurfe zu einem gemeinnützigem verbesserten Dispensatorium. Pressburg, Leipzig, 1785. I—XVI. 1—304. A fontos munka jelentőségének méltatásába a fentiek után ezúttal sem bocsátkozunk, csak azt emeljük ki, hogy keserü igazságait a második

kiadásban, természetesen a szerzőre való hivatkozás nélkül, figyelembe vették.

Az új kiadás előmunkálatai mintegy két évig tartottak és a munka 1793. évi november 10-én jelent meg *Pharmacopoea Austriaco-Provincialis* **emendata.** Ad Mandatum S. C. R. Apostol. Maiestatis. Viennae. Apud Chr. Fr. *Wappler* 1794. I—VIII. 1—195. 8⁰. Kihirdették Bécsben, 1795. évi november 23-án, azonban csak 1796. évi január 1-ével lépett életbe. Német szöveggel megjelent Bécsben *Wappler*-nél, 1795-ben (*Schmidt* M. A. betűivel). I—VIII. + 1—240, 8⁰, továbbá Olaszország számára változatlan latin szöveggel: Mediolani 1794. Kritikája: *Huszthy* Th. *Ideen zur Verbesserung der Östreichischen Provincialpharmakopee*, besonders im medizinisch-praktischen Gesichtspunkte. Pressburg. I. N. Schauff 1797. I—VI. + 1—162, 8⁰. *Hackel* Erläuterung der östreich. Provinzialpharm. Wien, 1795. 8⁰. Az új gyógyszerkönyv szerzői közül kettő: *Jacquin* és *Störck* (ez utóbbi immár báró) ismeretesek, hozzájuk csatlakozott az ifjabb *Jacquin, Cerny* W. udvari gyógyszerész, valamint *Basgetha* és *Offermanns* polgári gyógyszerészek. Nem lehet feladatunk e helyütt fejtegetni azt, mennyire érdemli ez uj kiadás jelzőjét: „emendata", vagy miben és mennyire változott, de konstatálhatjuk, hogy az erősen ható szerek szabályozás tekintetében mit sem tett, még azt az ártatlan keresztjelzést is mellőzte, amelyről fentebb megemlékeztünk. Nincs ilyenféle intézkedés a megfelelő új árszabásban sem. (Wien, 1795.) Különben, hogy a felvett chronologikus sorrendhez ragaszkodjunk, e kiadásról itt még nem szólhatunk, mert életbeléptetése, sőt kihirdetése nálunk, legalább megjelenésekor elmaradt, s mint alább látni fogjuk, csak 1801-ben következett be — — *„erga remonstrationes per complures Regni jurisdictiones factas."* Ez a remonstratio természetesen nem volt tüntetés az osztrák pharmakopoea mellett, de hangosabb nyilatkozat a függőben tartott gyógyszerészi ügyek rendezésére. E szomorú fiaskóról is illik néhány sorban megemlékeznünk. Az 1793—1801. évek küzdelmeiben eleinte pártunkra állott a szerencse, amennyiben biztató igéretet nyertünk, hogy méltányos kivánalmaink mihamar teljesülni fognak.

Ezt a váratlanul jött engedékenységet a külső politikai viszonyok változásának köszönhettük. A napoleoni harcok viharai lekötötték a bécsi centrum figyelmét, megbénitották a közigazgatást, minélfogva a tervezett komolyabb fellépést a bécsi pharmakopoeák

érdekében el kellett halasztani. E közben a felterjesztések egyre határozottabban sürgették e függőben tartott ügyek elintézését, úgy hogy a helytartóság sem térhetett ki többé igéreteinek beváltása elől. Ilyen körülmények között jött létre a bécsi pharmacopoeához alkalmazott, de a hazai viszonyok szerint átdolgozott, valamivel drágább ártételű taxa *terve*, mely jelentőségénél fogva rövid időre elódázta a pharmakopoea kérdését. Csekély recompensatio volt ez az ország súlyos erkölcsi és anyagi áldozataiért, mindamellett a közvélemény már megjelenésének hirét is örömmel fogadta, valóságos nemzeti vivmányt látott benne. De a nemezis jókor gondoskodott arról, hogy ez első örömünk se legyen zavartalan.

A kilátásba helyezett magyar árszabás miatt az 1794/5. évi bécsi taxát nálunk nem léptették életbe, sőt a mi ritka esetnek mondható, még csak nem is hirdették ki a szokásos módon tudomásvétel végett. (Lásd *Stipcsics* pesti orvoskari dékán jelentését a helytartóság 1799. évi junius 25. kelt 15190. sz. kérdéseire). Hogy ennek a bécsi műfogásnak horderejét méltányolni tudjuk, figyelembe kell vennünk, hogy a francia háborúk miatt megakasztott kereskedelem hallatlan drágaságot okozott és a bécsi árszabás már ez uj piaci helyzetet vette irányadóul. A helyzet nálunk még súlyosabb volt: rossz közlekedés, terhes adók, vámok és harmincadok aránytalanul drágábbá tették a szereket, mint pl. Bécsben a kereskedelem akkori centrumában. Csakhamar kiderült, hogy a bécsi bizottság tulbecsülte az árakat s behozták az úgynevezett falcidiumot, a 20%-nyi levonást, ezt azonban ismét hatályon kivül helyezték. Ezt az 1799. évi intézkedést nálunk ismét nem hirdették ki, a megigért magyar árszabás pedig még mindig nem jelent meg. Ekkor a csaknem tönkrejuttatott gyógyszerészek a megyék támogatásával uj felterjesztéssel járultak a helytartósághoz, függőben tartott ügyeik elintézését kérve. A Consilium Locumtenentiale eleinte nem válaszolt, később hosszas sürgetésre kimondotta (1800. évi január 28. 2024. sz. rend.), hogy az osztrák árszabás függelékével együtt nálunk is *alkalmazható*. Ez volt a kilátásba helyezett magyar árszabás kudarca és a kiéheztetés politikájának diadala. A gyógyszerészek egy része, a mennyiben e rendeletről tudomást vett, meghódolt, de a diadal még sem volt általános, mert a legtöbb vármegye elveihez hiven opponált és a leiratot nem hirdette ki. Ezt bizonyítják az 1800/1-i évek gyógyszertár-vizsgálatainak szomorú aktái, a melyekből kitünik, hogy átlag még mindig a

pozsonyi árszabás uralkodik, ritkábban az 1774. bécsi taxa, ellenben az 1794. gyógyszerkönyv és az uj bécsi árszabás csak elvétve található.

Micsoda közgazdasági eredményei voltak az uj bécsi politikának, arról ugyancsak a fentemlitett jegyzőkönyvek szólnak, melyek alapján a király 1801. évi november 13-án kelt 11246. sz. leiratával (l. a helytartóság 1801. évi december 1-én kelt 26303. sz. rend.) kimondta, hogy az 1794. évi bécsi pharmakopea, valamint a hozzá kiadott taxa, függelékével együtt nálunk is életbe lép. Csaknem ezzel egyidejüleg megalakult az uj bizottság, a magyar viszonyokhoz alkalmazott uj árszabás szerkesztésére. Azonban mielőtt erre térnénk, vessünk egy tekintetet *uj* gyógyszerkönyvünkre. A valóságban ugyan vissza kell mennünk 1793-ig, hogy keletkezése több körülményeit lássuk, mert 10 esztendőt késtünk, mig a jeles művecskét elérhettük.

Cimét és szerzőit már fentebb láttuk, itt még csak szelleméről mondunk el annyit, a mennyit az előszó elárul. A kiadás szükséges voltát igazolják a tudomány ujabb vivmányai, melyek által a gyógyszerészet is ujabb irányt vett fel. Csökkenti a szerek számát, de az ujak felvételében még annyira óvatos, hogy ezeket külön jegyzékben sorolja fel s tartásukat csak feltételesen teszi kötelezővé. Nomenclaturája egyszerű, minden nélkülözhető synonymát mellőz s a mennyire csak lehetséges a tudományos, általánosan elfogadott névhez ragaszkodik. Kiküszöbölte a régi alchymista jelvényeket (signa corporum), a galenikus készítményeknél a relativ mértékek: manipulum, pugillum alkalmazását. Végül elhagyta a műtétek és terminus technikusok magyarázatát, miáltal a könyv terjedelme is csökkent. Beosztása különben a régi maradt. Az emlegetett tudományos vivmányokból láthatólag csak az oldékonysági táblázat + 10° Reaumur vizre alkalmazva, továbbá a hivatalos készítmények higany, antimon és opium tartalmát feltüntető kimutatás jelentek meg.

Egyébként e későn aktivált kiadásnak végső éveit a nagyobbára kicsikart magyar árszabások homályosították el, úgy hogy ezek mellett csekély jelentősége is elenyészik. Árszabásaink, mint keservesen kivivott partialis szabadságunk emlékei, behatóbb tanulmányt érdemelnek, úgyis mint a hozzájuk füződő magyar gyógyszerkönyv keletkezésének tanui. Figyelmet érdemelnek továbbá mint a magyar műnyelv kialakulásának organumai, mert úgyszólván lapok ezek,

a melyekben közvetlenebbül kezdtünk érintkezni hatóságainkkal s e réven kaptuk a maiglan érvényes intézkedések jó részét. Nélkülözhetetlenek végül e kiadások az osztrák gyógyszerkönyvek tanulmányozásánál, a mennyiben rendelkezéseik mintegy kulcsot szolgáltatnak e művek megértéséhez.

Tárgyalásukba mindamellett nem bocsátkozhatunk. Kommentár nélküli száraz felsorolásukban, külön csak azt az 1—2 kiadást fogjuk kiemelni, amelyik tárgyunkra nézve mellőzhetetlen adatokat tartalmaz s ezekkel mintegy áthidaljuk az egyes gyógyszerkönyv kiadások közt maradt éveket.

Árszabásaink rendszerint Budán, az egyetem nyomdájában jelentek meg 4° alakban, latin, magyar, német cimlappal, gyakran ilyen háromnyelvű szöveggel is. A legelső 1804. évi julius 17-én kelt: *Taxa medicamentorum* emendata pro Regno Hungariae et ad adnexis provinciis... Ugyanezen cimmel jelent meg az uj kiadás 1807. évi november 3-án. A harmadik kiadás reánk nézve történelmi fontosságú, mint egyetlen emléke a legelső magyar gyógyszerkönyvnek, mely a fentemlitett hivatalos biztatásra megiródott ugyan, de a változott politikai viszonyok között kiadása elmaradt, meg nem jelent. Nyomát csupán az 1808. évi budai árszabás őrzi, a kézirat sorsa ismeretlen. Cime: *Taxa Medicamentorum in Pharmacopea pro Regno Hungariae et adnexis partibus emendata contentorum* pro anno 1808. Mellőzve a részletek fejtegetését csak azt emelem ki, hogy a bécsi központ már egy év mulva végleg elejtette a magyar gyógyszerkönyv tervét, de az önálló árszabást egyidőre még megtartotta. Erre vall pl. már a következő árszabást publicáló 1809. évi április 11-én kelt 81102. sz. rendelet, mely a régi usust statuálja: Nova taxa medicamentorum pro Austria elaborata praevio examini per Commissionem e medicis et pharmacopoliis *pro Hungaria etiam adaptanda visa est.* A szóban levő uj árszabás 1810. évi *Taxa novior* pro Regno Hungariae adaptata. Erről külön meg kell jegyeznünk, hogy a pharmakopeákban ma divó † jelzést modern értelemben használja és megszabja jelentőségét, noha ennek az intézkedésnek még a rákövetkező osztrák gyógyszerkönyvben sem találjuk nyomát. A † jelzésre vonatkozólag az 1810. évi budai árszabásban ezt olvassuk. §. 5. — — — „pharmaca quae in neo-adaptata hac taxa signo † notantur per pharmacopeos modo erga rite confectam praescriptionem approbati medici extradare posse". E mellett van még az 1811. évi május 11-én megjelent árszabásunk,

már az uj korszak küszöbén, egyuttal elöhirnöke egy nagyfontosságú rendeletnek. Nevezetesen ugyanezen árszabás kapcsán megjelent egy másik rendelet, mely a kereszttel jelzett szerek folytatólagos kiegészítésének tekinthető. Ez az „*Elenchus medicaminum fortiter agentium*" cimmel megjelent jegyzék, mely 1811. évi december 10. 30,487. sz. helytartósági rendelet mellékletét képezi. Az 1811. év folyamán kiadott árszabásunkat bejelentő rendelet, a helytartóság május 28-án 13,098. sz. leirata annyiból érdemel figyelmet, hogy megvilágítja hatóságainknak a magyar taxa és az osztrák gyógyszerkönyv megkülönböztetésében követett elvét: azt az eredeti felfogást, hogy a helyesen szerkesztett árszabás felér a gyógyszerkönyvvel. Másik nevezetessége e rendeletnek, hogy a régi korszak, a Pharm. Austriaco Provincialis határát jelzi, a mennyiben ekkor már az uj *Pharmacopoea Austriaca* előmunkálatai folytak.

Véget ért a dicstelen kiadványok sora s megkezdődik az uj periodus, a maiglan folyó, immár harmadizben regenerált osztrák gyógyszerkönyvek sorozata, a melyekhez bennünket sajnos, még keservesebb emlékek füznek, mint az előbbiekhez.

A fentebb leirt, 1794-ben emendált kiadás nem érte el célját, a mennyiben a hozzáfüzött várakozásnak, legyen — — *editio nova, repurgata, a supervacaneis, locupletata novis* — — — nem felelt meg. Revizióját és uj kiadását a közvélemény már rég sürgette, de a közbejött politikai zavarok folytán, (a napoleoni harcok viharai) mint a szerkesztő-bizottság ünnepélyesen bevallja, a jámbor terv megvalósítását mindig elodázták. Tolták, halogatták a munkát, a mig csak lehetett, de 1811-ben, tehát 18 év mulva, mégis csak összeültek, mikor a külső viszonyok nyomása már nagyon imperative lépett fel.

A kontinentális zárlat folytán megakadt tengerentuli forgalom tönkretette a gyógyárú piacot. A kis készlet mindenütt kifogyott s beállt az az eset, hogy a gyógyászatnak a politikai viszonyok szabta reformra kellett gondolnia. Valóban azt látjuk az uj gyógyszerkönyvben is, hogy a sokat hangoztatott „*difficultas in adcurandis exoticis pharmacis*" szabott irányelveket. A pharmakologia oda törekedett, hogy az exoticus szereket lehetőleg endemicus anyagokkal pótolja. Hivatott tudósok és laikusok serege fáradozott a substitutiókon, obsolet szerek felujításán, szóval a kiüldözött *quid pro quo* hivatalos pártfogás mellett diadalmasan tért vissza. Nyiltan bevallják ezt az uj gyógyszerkönyv szerzői, a mennyiben hazafias

kötelességüknek látják a tengerentuli szerek mellőzését és a *praedilectionem peregrinorum* szokását korholják. Feledésbe merült droguák, tudatosan mellőzött készítmények kedvéért, felujítják a régi dispensatoriumok érvényét s ezzel törvényesen helyreállítják a régi rendet, a mely a pharmakopeák fáradozásai dacára még fennen élt. Ez volt a *reformatio in peius*, a visszafelé haladó ujítások korszaka.

Ez jellemzi az uj osztrák gyógyszerkönyv első kiadását, noha másfelől nem lehet tagadni, hogy a körülményekhez képest igyekezett nyomon követni korának tudományos vivmányait. Igy pl. behozta a reagens szereket, a kémlő papir, az araeometer (Meissner-féle) használatát, fejlesztette az 1794. óta bevett oldékonysági táblázatot és más ilyen ujításokat, minélfogva niveauja feltétlenül emelkedett. Az uj kiadásnak jelentősége különben abban van, hogy elhagyta a rég felesleges „provincialis" jelzőt, a császári mandatumra való hivatkozást, mellőzte a hagyományos intelmeket, bevezető rendeleteket, de azért még a cimlapon sem említi, hogy uj sorozatnak, vagy javított kiadásnak tekintendő.

Cime egyszerüen és szárazon: *Pharmacopea Austriaca.* Vindobonae Apud Küpffer & Wimmer. 1812. (I—VI. + 1—155 ind. 8⁰)

Szerkesztő-bizottsága az 1812. évi október 1-én kelt előszó szerint igy alakult:

Elnöke: *Stifft* A. J. protomedicus, tagjai: *Matoschek* F. orvoskari dékán, *Hildenbrand* V., a gyak. orv. tanára, *Jacquin* J. F. báró, a vegyt. és növénytan tanára, *Vietz* B., a törv. orv. tanára, *Scherer* J. A., a természett. tanára, továbbá *Scharinger* J. és *Wödl* J., a bécsi gyógyszerész gremium elnökei.

Ez a kiadás egy éven belül elfogyott, úgy, hogy a bizottságnak 1813. évi november 16-án uj kiadásról kellett gondoskodnia. A szerkesztő-bizottságban ez alatt csak annyi változás történt, hogy elnöke is bárói rangot nyert, Matoschek helyét az uj dékán: *Hieber* I. F. foglalta el, a törvényszéki orvostan tanára helyett pedig, *Hartmann*, a pharmacologia professora lépett be.

Mint nevezetes ujítás kiemelendő ebben a kiadásban a harmadik táblázat, a reagens szerek jegyzéke — *ad investigationem corporum,* noha maga a szöveg ezek használata felől nem intézkedik. Összesen 30 kémszer van itt felsorolva, egyszerű névszerinti enumeratióban s úgy készítésük, valamint alkalmazásuk a gyógy-

szerésznek belátására van bizva. Hogy ezt a látszólagos anomaliát megértsük, figyelembe kell vennünk az egyetemi tanrendszert és az itt használt régi könyveket, a melyek hallgatólag elfogadott kommentárt szolgáltattak a hivatalos gyógyszerkönyvekhez. Egyébiránt ezek is tulnyomólag csak az identitás megállapitására szorítkoznak, a kisebb fertözések kimutatása másodrangú kérdés, még korszerüleg is tökéletlen. Ennyiből is kitünik, hogy még a XIX. századbeli gyógyszerkönyvek is tökéletlen alkotások s jelentőségük magukban véve csekély.

Ilyen az 1814. évi opus is, a melynek cime különben változatlan, de a kiadás, *editio altera emendata*, jelezve van. Megjelent és érvénybe lépett 1814-ben. Kiadója a régi (I—VI. + 1—158. 8⁰). Változatlan utánnyomása készült ugyanott 1818-ban és Mediolanumban 1819. Változott, de nem hivatalos kiadásai közül említem a Trommsdorff-féle erfurti 1814. és 1820. kiadásokat. A mi e kiadásoknak nálunk való érvényesítését illeti, mind a kettőnek valóságos életbelépéséhez szó fér, a mennyiben van ugyan egy királyi rendeletünk 1811. évi február 26-ról, a mely homályosan azt involválja, hogy a magyar árszabás és gyógyszerkönyv terve meg nem engedhető (Instructio pro apothecis in Austria stabilita concinnanda et Hungariae atque Transsilvaniae adaptanda), csakhogy azt a rendeletet az erdélyi gubernium kapta, nem pedig a magyar helytartóság.

Van továbbá két laconicus leirat 1813. évi február 26-ról 1691. sz. és 1813. évi március 2-ról 5329. sz., mely németül és latinul azt hangoztatja, hogy a Pharm. Austr. emendata *ubique* ad amussim observanda . . . E rendeletekről azonban tudnivaló, hogy még a gyógyszerkönyv kibocsátásakor készültek az osztrák örökös tartományok számára. Megtalálhatók ugyan a helytartóság iratai közt is, de annak semmi nyoma, hogy a megyékkel közölték volna.

Per anologiam mindamellett azt kell következtetnünk, hogy ez a kiadás mégis csak útat lelt arra, hogy hivatalosnak ismertessék el, amire közvetett bizonyítékokat szolgáltat az 1812—15. évi osztrák árszabások körül folyt makacs küzdelem. Ennek főbb momentumai közül csak azokat említem, melyek tárgyunkkal szorosan összefüggnek. Ilyen volt pl. az 1812. évi bécsi árszabás érdekében kibocsátott 1813. évi január 26-án kelt 1691. számú rendelet, mely a bécsi taxát a szokásos átdolgozás és magyar kiadás nélkül változatlan alakban akarta kihirdettetni.

Érthető, hogy ez a rendelet nagy megütközést keltett, mert az 1804. évi királyi leirat fentartás nélkül biztosította számunkra azt a jogot, hogy az osztrák kiadású gyógyszerárszabást alapul véve, azt a honi viszonyoknak megfelelően alakíttassuk át — — — nova taxa — — — pro Austria elaborata praevio examini per Commissionem e medicis et pharmacopoliis — — pro Hungaria adaptanda visa est. Mivel az ujabb rendeletet csak az udvari tanács adta ki, a királyi szó erejében bízó megyék és gyógyszerészek bátran tiltakozhattak ellene.

Főleg a 1815. évi osztrák árszabás érdekében kifejtett nyomás találkozott nagy ellenállással. Hasztalan rendelkezett a helytartóság, hivatkozva a legfelső akaratra, mely szerint a „*Taxa Austriaca sine praevia hacdum consueta circumstantiis regni adaptatione in Regno publicanda et observanda*... a vármegyék újból ellentmondtak. Erre az ügyre vonatkoznak a helytartótanács szeptember 11. 2581., december 17. 33,123. számú rendeletei, valamint az udvari tanács által kieszközölt október 6-án kelt 13,143. és november 24-én kelt 14,710. számú királyi mandátumok.

A megyék remonstratiói, a gyógyszerészek panaszai hasztalanok voltak, néhány évre megszilárdultak az osztrák árszabások. Ilyen módon publikálták pl. (1816. április 23. 12,198. sz. helyt. rend.) az 1816. évi bécsi árszabást, illetve ennek budai, német nyelvű utánnyomását. E kiadásról megjegyzendő, hogy a hirhedt „bécsi érték" itt szerepel utoljára, mert a következő kiadványok már mind „pengő pénzláb"-ra vannak átszámítva. Időközben azonban a taxának évről-évre való kiadása Bécsben is megszünt, e helyett két fontos rendelet jelent meg, mely egyaránt kihat a gyógyszerkönyvre és a taxára. Ezek az 1818. évi, méregkönyvet szabályozó rendelet és az 1819. évi junius 1. 14,693. számú helytartósági rendelettel kiadott „Elenchus praeparatorum chemicorum in solis pharmacopoliis vendendorum." Mindakettő a már fent kiemelt 1810. évi taxához kiadott rendelet pótlékának tekinthető, de fontosak azért is, mert bennök már előreveti árnyékát a készülőben levő uj taxa és gyógyszerkönyv.

Ha valaha szükséges a politika és történelmi viszonyok mérlegelése egy gyógyszerkönyv megitélésénél, akkor mellőzhetetlen ez a válságos időkben készült osztrák gyógyszerkönyv uj (III. kiadás 1820.) kiadásánál. Az egész Európa súlyos megpróbáltatásokon ment át, más képet öltöttek a birodalmak, de főleg Ausztria, valóban

longe aliam faciem obtulit, mint az uj munka előszava mondja. Megszünt a zárlat, helyreállott a szabad kereskedelem, Itália ismét Ausztriához csatoltatott és általában megszünt a kényszer, hogy a világ önmagát, a pharmakopoeák támogatásával, ama hitben ringassa, hogy az exotikus szerek feleslegesek, nélkülözhetők, vagy endemicus droguákkal helyettesíthetők. Ilyen körülmények között a hivatalosan mellőzött szerek ujból visszatértek s legalább a gyógyszerkönyvből kiszorították a dubiosus régi készítmények és simpliciák egész seregét. Kiszorult, ezúttal már végérvényesen a galenikus szerek nagyrésze, ha nem felelt meg a tudományos igényeknek, hogy helyet engedjen a terjedő vegyi készitményeknek. Nevezetes haladásnak mondható a chemicaliák terén, hogy az avult nomenclaturát lehetőleg mellőzte a tudományos racionális elnevezések javára, vagy legalább a régieket az ujnak alárendelte. Ugyancsak a nomenclatura ujítása az, hogy az eddigi német-latin nevekhez még olasz elnevezést is csatol. Hivatalos indokolás szerint: Italiae suum vivendi, aegrotandi et medendi genus est. Ennek a suum genusnak elég tétetett azzal, hogy a pharmakopoeában olasz nomenclatura is szerepel! De valamelyes nemzeti vivmánny lehetett ez is, mert bennünket még ebben sem részesítettek. Egyébiránt a gyógyszerkönyv szelleme, valamint szerkesztő-bizottsága nem változott, amennyiben csak időleges tagjai, az orvosfakultás dékánja: *de Paula Mutzer F.* és a két gyógyszerész: *Moser* J. és *Reich* P., mint a bécsi grémiumnak pro tempore elnökei léptek be. Az uj kiadás: *Pharmac. Austriaca. Editio tertia emendata* Vindobonae. Apud C. Gerold 1820. (I—VI + 1—160 ind. 8°) még ugyanezen esztendőben lépett érvénybe, nálunk *tudomásvétel* végett 1821. évi november 27-én kelt 1472. sz. Mand. Regium alapján a helytart. december 11-iki 30,895 sz. r. közöltetett. Hasonló módon ajánlva, a kórházi és szegény praxis céljaira, kihirdették az 1820. évi osztrák katonai gyógyszer-könyvet, majd az 1822. évi bécsi árszabást, ujból azzal az igérettel, hogy mihelyt a körülmények megengedik, megfelelő magyar taxa is fog megjelenni. Hogy ezt az igéretet valóban komolyan vették, bizonyítja a királyi rendelet alapján már 1826-ban szervezkedő taxa-bizottság, mely 1827/8-ban az orvosi kar dékánja, 8 orvoskari tanár és 4 gyógyszerész belevonásával kulcsot készít, ennek alapján megszerkesztik a háromnyelvü uj árszabást, melynek magyarításai a *Bugát-Schuster*-féle műnyelvnek első hivatalos emlékei. Az uj árszabást

megerősítette az 1829. évi május 22-én kelt 6012. sz. királyi rendelet és kihirdette a helytartóság ugyanezen évi junius 16-án 16,600. számú körrendeletével: *Taxa pro Regno Hungariae distinetim elaborata altissimo loco approbata*...

A hozzáfűzött „Normalia praecepta" cimű utasításokból tájékoztatóul néhány részletet emelünk ki, amelyek directivát nyujtanak az elmondottakhoz, egyuttal magyarázatul szolgálnak mostani rendeletünk megértéséhez. Nevezetesen itt találunk nyomot arra nézve, hogy a néhai osztrák gyógyszerkönyveket visszahatólag mennyiben tekintették irányadónak az osztrák rendeletek alapján, amelyekből az itt idézett Normalia származnak. Megjegyzem, hogy e rendelkezések szövege később megjelent magyarul is, de eredetileg német nyelven kurrentálták. Az érdekesebb szakaszok a következők:

1. „Haben sich die Apotheker bey Zubereitung aller und jeder Arzneyen so wie bisher an die zuletzt da geschriebene Pharmacopoe 1820 bis zur Herausgabe eines neuen Dispensatoriums genau zu halten.

Zur Zubereitung jener Arzneyen, welche in der angezeigten Ausgabe der Pharmacopoe nicht mehr enthalten sind, doch aber wegen ihres häufigen Gebrauches in die vorliegende Taxe aufgenommen, und mit den Zeichen eines Sternes bezeichnet wurden, haben die Apotheker die Vorschrift in der Pharmacopoen der Jahre *1814, 1812, 1794, 1780, 1774* in rückgangiger Ordnung auf zu suchen...

7. §. Jene Artikel, welche in den gegenwärtigen Taxe mit den Zeichen eines Kreuzes † bezeichnet sind, müssen die Apotheker in einem Abgesonderten und verschlossenen Schranke verwahren, auch dürfen sie selbe nur mit höchster Vorsicht abgeben und nie anders, als nach der gehörig ausgestellten Vorschrift eines befugten und ihnen gut bekannten Arztes verabfolgen. Aber auch andere kräftig wirkende Arzneyen dürfen die Apotheker ohne Vorschrift eines befugten Arztes nicht hintangeben und blos die minder wirksame Arzneykörper bleiben dem Handverkaufe überlassen"...

Ugyanezen taxa érdekében kiadatott az 1829. évi szeptember 15-én kelt helytartósági rendelet, melynek történiai fontossága abban van, hogy taxa, illetve pharmakopea tárgyában kiadott német-latin rendeletek utolsója. Közbejött az 1830. évi 8. §. a honi nyelv műveléséről, ami uj irányt szabott az önálló magyar gyógy-

szerkönyv iránt támasztott követelményeknek. Már ennek hatása alatt támadt az 1831. pótlék is, de határozottan jelentkezik az uj eszmék nyoma a budai és pesti grémium felterjesztésében, amennyiben birálni meri az osztrák pharmakopea nyomán kidolgozott uj árszabás függelékét. Az ügy érdeméből mit sem von le az, hogy e beadványt a helytartóság 1832. évi február 14-én kelt 4484. számú határozatával ridegen elutasította, mert a válaszban ismét feltünik az önálló pharmakopea eszméje.

Nevezetesen a helytartóság a gyógyszerészek indokolt kérelmére 1832. évi március 20-án kelt 6675. sz. rendeletével utasította az országos protomedicust, *Lenhossék* tanárt, hogy a hazai viszonyokhoz alkalmazott magyar dispensatorium és taxa megirásáról gondoskodjék, egyetértőleg a pesti egyetem orvosi karával. A historiai fontosságú utasítás e része igy hangzik:

Penes transpositionem erga subsequam remissionem isthic adjacentis gremii pharmacopolarum Budensium et Pestiensium recursus dominatio vestra in nexu ordinum hoc ipso in merito ad se dimissorum hisce inviatur, ut cum influxu Facultatis Medicae Regiae Scientiarum Dispensatorium, moderno Scientiae Statui et Regni Hungariae penitus adcommodatum mox suscipiat . . et adornatum Dispensatorium cum taxa huic superstructa isthuc demum exhibeat . . . .

A leirat hire igaz örömet keltett mindenfelé, örömmel fogadta tervét az egyetem, a gyógyszerészek, kik *Láng Ferenc* és társainak sürgetésére országos egyesület létesítésén fáradoztak s részt kértek az előmunkálatokban is. Közbejött az 1832. évi október 16-án kelt 26342. sz. rendelet, mely a taxa pótlékát hatályon kivül helyezte, majd az 1833. évi 3096. sz. rendelet, mely néhány szer árát ujból felemelte, de az ad hoc szervezett pharmakopoea bizottság működésének semmi nyoma. Pedig a dolog igenis sürgős volt, a mennyiben Bécsben már folytak az uj 1834. évi kiadás előmunkálatai és a Regni conformitas megkivánta, hogy addigra elkészüljön a magyar gyógyszerkönyv is. A gremiumok tervezete csak részben sikerült, de életbeléptetésük miatt mégis elodázták a gyógyszerkönyv előmunkálatait. Ekkor már megjelent, sőt életbe is lépett az osztrák gyógyszerkönyv IV. kiadása, melyet nálunk *csupán tudomásvétel* végett hirdettek ki.

A mű cime: Pharmacopoea Austriaca. Editio quarta emendata. Vindobonae Typis Caes. Reg. Aulae et Status Typographiae 1834.

(I—VI. + 1—192. ind. 8⁰.) Az óhajtott magyar gyógyszerkönyv tehát elmaradt, bár a helytartóság rendeletei, sőt királyi mandátumok sürgetik. Igy pl. az 1835. évi január 13-án kelt 736. sz. királyi leirat a protomedicusnál, a helytartóság pedig január 27-én kelt 2903. sz. rendeletével az egyetem orvosi facultásán keresi az elsikkadt művet, de hasztalanul. Odiumát senki sem akarta elvállalni, úgy látszik el sem készült! Pedig elmaradása az erkölcsi veszteségen kivül még anyagi károkat is okozott, a mennyiben annak tudatában, hogy az uj gyógyszerkönyv nyomán külön árszabás is lesz szükséges, a taxa-bizottság csak ideiglenes supplementumokat adott ki. Ilyen volt az 1838. évi november 13-iki pótlék és ennek 1840. évi március 26-án 7099. sz. javitása, holott Ausztriában ekkor már második uj árszabás jelent meg, a gyógyszerkönyv pedig, ugyanezen editio IV. emandata, külön kiadásban is látott napvilágot azóta, hogy nálunk a magyar pharmakopoea megjelenését várták... Szorosan véve nem tartozik ide, bár mint komoly kisérlet figyelmet érdemel *Kovács* dr. műve a „Magyar patika" (1835), mintegy cáfolat arra a szállongó hirre, hogy a magyar pharmakopoea megjelenését nyelvi nehézségek gátolják. Pedig tudjuk, hogy a voltaképeni *causa peccans* másutt keresendő, de az apró intrikáknak mégis sikerült megakadályozni e várva-várt műnek létrejöttét. Eszméje ujból felmerült Lenhossék halálakor (1840), mikor a hivatalos megbizás legalább alakilag az utódra szállt és méginkább 1842-ben, mikor az uj árszabás megirása elkerülhetetlenné vált.

A bizottság kénytelen-kelletlen ismét elfogadta alapul az 1826. évi osztrák árszabást, illetve gyógyszerkönyvet, bár ezt nálunk ki nem hirdették, ennélfogva hivatalosan életbe nem lépett egészen 1843-ig, mikor a helytartóság május 30-iki határozatával alkalmazását elrendelte. E mindenképen érdekes 3 nyelvű munka: *Gyógyszerek árszabása Magyarország és hozzákapcsolt tartományaihoz alkalmazva* — Budae 1843. *Typis* Reg. Univ. Hungaricae (4⁰ I—VIII. + 1—90.) — intézkedései, de maga a taxa is, mint e nemben utolsó kiadvány, megérdemlik figyelmünket.

Nevezetesen az osztrák gyógyszerkönyv 1833/4. évi IV. kiadásából az 1836. évi lenyomatot rendeli mindaddig, mig más rendelet ki nem adatik. Szabatosabban irja ezt körül a latin szöveg, a mely világosan kimondja, hogy az osztrák gyógyszerkönyv addig kötelező, — donec alia edita fuerit Pharmacopoea. A régibb „gyógyszerkészitési rendeletek felől", a mint ez egyetlen esetben a pharma-

kopeákat nevezi, szó szerint átveszi az 1829. évi fentebb idézett rendelet intézkedéseit, sőt hozzáteszi, hogy ezeknek áruk is a régibb árszabás szerint lészen meghatározandó. Mivel a gyógyszerkönyvben magában a kereszt † jelzés intézménye hivatalosan még meg nem honosult, az erős hatású szerek megkülönböztetésül csak az árszabásban vannak külön megjelölve, a mint ezt az általános rendeletek IV. §-a szabályozza. Ugyanott látjuk, hogy a dispensatoriumok által teremtett vidéki és városi gyógyszerészek kategoriája még mindig fennáll, mert egyes szerek * csillaggal vannak jelölve, jeléül annak, hogy e „szerek tartására falusi gyógyszerészek nem kötelesek". Különlegessége ennek az árszabásnak, hogy függeléket ad az 1836. évi, voltaképen csak 1843-ban életbelépett, osztrák gyógyszerkönyvhöz. Ez 18, jobbára vegyi szer előirását tartalmazza, melyek az osztrák pharmacopoeát ilyen módon kiegészítik s ugyancsak hivatalos szerekül tekinthetők, noha a gyógyszerkönyvben nem foglaltatnak. Ezek a következők: Aqua kreosoti, Aqua picea, Axungia porci lota, Carbonas ferri saccharatus, Decoct. Zitmanni f. et mit., Elixirium aurantior. compos., Empl. adhaes. (e két utóbbi a porosz gyógyszerkönyvből van átvéve), Extract. cubeb. aether., Extr. filicis, maris aeth., Extr. chinae fuscae frigide par., Ferr. lacticum, Hydrargyr. jodat. rubrum, Hydrarg. jodat. flav., Murias chinini, Oxydum ferri hydratum (qua antidotum arsenici), Pulvis aërophorus, Tannas plumbi recens, Vinum antimonii.

Ezek előrebocsátása után szólnunk kell az immár nálunk is behozott és egészen 1855-ig érvényben volt IV. kiadású osztrák gyógyszerkönyvről.

Lássuk mindenekelőtt a mű szerzőit. A bizottság elnöke *Stifft* A. I. báró, mint protomedicus, tagjai: *Jacquin* I. F. báró, a vegytan és botanika professora, *Schiffner* I. Ch., orvoskari dékán, *Scherer* I. A. lovag, a természettudományok, *Hildebrand* F., a gyakorlati orvostan és *Knolz* J. I., a pharmacologia professorai; továbbá *Moser* J. és *Moll* I. gyógyszerészek, mint a bécsi gremium elnökei. A tudomány ujabb vivmányai közül, melyek a medicina tudományát előbbre vitték, az előszó kiemeli a minőleges elemzés fejlődését, főleg a stoechiometria haladását, a szerves savak és az alkaloidák felvételét a gyógyszerkincsek közé. Érthető, hogy ezek mellett a hagyomány tekintélyén alapult egyszerű anyagok és galenikus szereket tömegesen kellett kiküszöbölni, de még a megmaradottakat is gyökeresen revideálni. E tekintetben a racionalismus elvei által

vezettetve az ujabb, még ki nem próbált, vagy romlékony szerek tartása csak feltételesen kötelező, a mennyiben ezek külön jegyzékbe vétettek fel. A nomenclatura tekintetében a régi nyomon halad, azaz a synonymákat lehetőleg mellőzi.

Ha most azt nézzük, hogy az előszóban érintett elvek menynyire érvényesültek a műben, a sok szép igéretnek nyomát sem találjuk. A régidők óta felvett beosztás, a szereket egyszerűek és összetettek csoportjába osztani, mereven érvényesül. Tudományos leirásról, megkülönböztetésről szó sincs. Száraz enumerácio az egész. A medicinális név mellett a tudományos, pl. botanikai elnevezés, utána német és olasz név. Befejezésül pl. a droguából előállított készítmények felsorolása, úgy, hogy egy-egy tétel alig igényel többet 4—5 sornál. Az összetett szerek és vegykészítmények formulái ugyancsak szükszavuak és sehol sincs kisérlet arra, hogy a szer jóságának micsoda kriteriumai lehetnek. Az egyedüli következetesen keresztül vitt elv a fajsuly megállapítása, e mellett az invocált minőleges és térfogatos elemzésnek, vagy képlet alkalmazásának semmi nyoma, akár csak a 100 év előtti kiadásokban. Körülbelül ezt bizonyítja az appendixbe foglalt ujdonságok gyüjteménye: bona mixta malis. A házilag készítendő ujdonságok sora a következő:

Acetum colchici, Acidum hydrocyanicum, Aqua amygdalar. amar. concentrata, Aqua laurocerasi, Acidum phosphoricum commune, Conserva cochlear., Extract. filicis maris., Extr. nucis vomicae alcoh., Hydrojodur. lixiviae., Lactucarium, Murias auri et sodae., Morphium, Acetas morphii, Oxydul. hydrarg., Phosphas ferri, Phosphas sodae., Tinctura colchici, Tinct. lixivae, Tinctura jodi, Ung. mercuriale fortius (cum oleo cacao).

A mellékleten találjuk a korábbi kiadásokból már ismert táblázatokat ugyanolyan terjedelemben, mint pl. a II. kiadásban.

Ugylátszik, hogy hosszasan foglalkozunk a IV. kiadású osztrák gyógyszerkönyv történetével, de mint az eddig érintett eredmények bizonyítják, megérdemli e figyelmet, sőt még részletesebb tanulmányt is, hogy a hozzá füződő fontosabb momentumokat megérthessük, de *paginae augustia* impeditus, mellőzzük a többit, főleg e pharmakopoeához füződő magyar gyógyszerkönyv tervének bukását . . .

A lázongva ébredező nemzeti öntudat napjaiban történt ugyan kisérlet arra nézve, hogy *Lenhossék* utóda és az egyetem uj meg-

bizást kapjon a magyar gyógyszerkönyv kiadására, de a helytartóság többé nem állott a kötélnek. Áldotta a jó szerencsét, hogy az előbbi ügyet sikerült elintéznie, sőt, hogy a további hasonló kisérleteknek is elejét vegye, nehány kisebb jelentőségű ügy kapcsán feltünés nélkül az osztrák gyógyszerkönyvet végleg szerette volna meghonosíttatni. Erre vonatkozik a pesti orvosi facultás 1847. évi március 17-én hozott határozata, a mikor *Stáhly, Havass* és *Réczey* tanárok emlékezetes válaszukban hivatalosan letárgyalták az osztrák gyógyszerkönyv tudományos értékét. „Az ausztriai pharmakopea korlátoltsága — mondja a facultás válasza — az orvosi tudomány előrehaladott állásával meg nem fér" . . . alázattal kérendőnek véli az orvosi kar, miszerint a most fennálló 1836. pharmakopea átvizsgálását s a jelen körülményekhez leendő alkalmaztatását kegyelmesen elrendelni . . .

Tudjuk, hogy a kegyelmes kir. helytartótanács napjai ekkor már megvoltak számlálva, s ha netán jóakarata is lett volna, ez ügyben már nem intézkedhetett. Az uj idők szele elsöpörte annyi mással együtt a helytartóság avult intézményét, még mielőtt a tervbe vett uj árszabást is kidolgozhatta volna.

Az első felelős magyar miniszteriumot, nevezetesen a kereskedelmit, hova ideiglenesen a gyógyszerészet is tartozott, annyira elfoglalták a szervezkedés munkálatai, hogy *Klauzál* miniszter sem tehetett sokat. Idevágó intézkedései közül említjük az 1843. évi árszabás protrahálását a két ármódosító rendelet kapcsán, a többi nagy terv végrehajtására már nem jutott idő s igy történt, hogy a szabadságharc nagy napjait a régi budai árszabás és az 1836. évi osztrák gyógyszerkönyvvel éltük át. Másfelől történtek ugyan kisérletek legalább az önálló tábori gyógyszer elenchus összeállítására (Lásd a debreceni „Közlöny" 1849. évi február 1-én kelt 16. számát), *Flór* Ferenc, mint a hadügyminiszterium egészségügyi osztályának vezetője részéről. Általánosabb gyógyszerészi érdekű rendeleteket adott ki *Obonyai* dr., *Mészáros* hadügyminiszter nevében, (l. u. o. 2385. szr.), majd *Szemere* belügyminiszter (u. o. 140. szr.) ezek részletezését azonban mellőzzük.

Szabadságharcunk bukása után a reactio első évében még változatlan maradt a régi „rend", noha 1850. évi december 4-én a budai árszabáshoz pótlékot kaptunk, melynek érvényessége visszahatólag január 1-ével kezdődött. A továbbiakra nézve a hátralevő osztrák árszabások és gyógyszerkönyvek ismertetését, mint általában elterjedt kézikönyveket mellőzzük, csupán a sorrend okáért regisztráljuk megjelenésüket. 1836-tól 1854., illetve 55-ig ujabb gyógyszerkönyv nem jelent meg.

Tizenkilenc évi latolgatás után végre belátták, hogy a régi gyógyszerkönyvek szelleme tarthatatlan, szinvonaluk alacsony, szóval, mint a szerkesztő-bizottság maga is beismerte: „scientiarum naturalium artisque pharmaceuticae progressibus respondere desiit" . . . Ezt hangoztatta az időközben szervezett birodalmi egészségügyi tanács, amidőn elhatározta, hogy a kor szinvonalán álló pharmakopoeát szerkeszt. E célból belevonta munkálataiba a vidéki orvos-gyógyszerész-egyesületeket, a különböző tudományos társulatokat, s igy jött létre a valóban tudományos alapokra fektetett, gyökeresen átalakított uj osztrák gyógyszerkönyv, a *Pharmacopoea Austriaca, Editio V. Viennae Caes. Reg. Aulae Tipogr.* 1855. *1—273. 4°.*

A munka 1854. évi október 20-ról kelt 25,069. sz. belügyminiszteri (Freiherr von Bach) rendelet kiséretében jelent meg s érvényessége ezúttal minden külön intézkedés nélkül hazánkra is kiterjesztetett. Zajtalanul, szinte észrevétlenül kezdődött hivatalos alkalmazása, még tudományos lapjaink is alig emlékeznek meg róla. Ellenben hosszabb tárgyalásokra szolgáltatott alkalmat a nyomában kiadott árszabás érvényesitése, bár ennek ügye már teljesen külön válik a gyógyszerkönyvétől. Részletesebb tárgyalásától eltekinthetünk, de kérdésünk szempontjából ki kell emelnünk azt, hogy a keresztjelzés mai érvényében és terjedelmében hivatalosan alkalmazva, az V. kiad. gyógyszerkönyvben lép fel legelébb.

Különleges irodalma e szomorú időkből való gyógyszerkönyvnek nincsen, csak a 60-as évek elején *Kátay* G. dr. merte szóvá tenni némely hibáit és ezzel kapcsolatban a magyar árszabás ügyét. Egyébiránt az önálló pharmakopoea-taxa reménye fennen élt ekkor is, mert ébren tartották ezt a budai és pesti grémiumok felterjesztései, főleg 1855—62 közti években. E mozgolódásnak erkölcsi sikere abban nyilvánult, hogy 1865-ben, mikor a VI. kiadású osztrák gyógyszerkönyv előmunkálatai megindultak, a szerkesztő-bizottságba több magyar gyógyszerészt is meghivtak.

Tudnunk kell, hogy ez időben sűrűn szedte nálunk is tagjait az általános osztrák gyógyszerész-egyesület és a „kivánatos közösségérzet ápolása" e kollegiális érintkezés révén szépen haladt. Tervben volt a gyógyszerkönyv ügyével kapcsolatban megvitatni néhány „általános kari érdekü reformügyet", közte sok olyan kér-

dést, melyek odiumát főleg a magyar gyógyszerészek érezték. És a meghivottak mégis egyértelmüleg visszautasították a megtisztelő figyelmet. Nem vettek részt sem a tudományos vitákon, sem a reform-tárgyalásokon, mintha már érezték volna az uj idők szelét.

Igy ismét a magyar gyógyszerészek közreműködése nélkül készült el az uj osztrák pharmakopoea. Ezt az első és „utolsó kinálkozó kedvező alkalmat" megfontolt célzatossággal mulasztották el a magyar gyógyszerészek. Várták a hajnalhasadást. Tudjuk, hogy a közbejött politikai viharok miatt elhalasztódott az uj gyógyszerkönyv kiadatása is. A monarchiát ért csapások meghozták alkotmányunk helyreállítását, miáltal a rég készen levő munka megjelentetése ujabb halasztást szenvedett.

A felelős magyar miniszterium csakhamar megalkotta az *Országos Közegészségügyi Tanácsot* (1868. évi április 9. és junius 14.), melynek alapszabályai szerint egyik sürgős feladata volt a magyar gyógyszerkönyv kidolgozása (4. §. 1., 5.). Már javában folytak a várva várt magyar gyógyszerkönyv elömunkálatai, mikor az uj, VI. kiadású osztrák pharmakopoea megjelent. (1869.)

Ennek jelentősége már csak abban van, hogy gyógyszerkönyvünk szerkesztő-bizottsága, tekintetbe véve az osztrák pharmakopoeák hosszu uralmát, más pharmakopoeák mellett erre is tekintettel volt. Egyébként az editio VI. csak olyan irodalmi esemény, akár a Ph. Germ. megjelenése, mert hatóereje nálunk egy pillanatig sem volt. Szükségesnek tartjuk ezt különösen hangsulyozni azért, mert sokan a nálunk érvényben volt osztrák gyógyszerkönyvek sorába az editio VI-at is számítják. E téves nézet abból származik, hogy a belügyminiszter az Országos Közegészségügyi Tanács előterjesztésére 1869-ben, mikor gyógyszerkönyvünk elömunkálatai megindultak, rendeletileg kimondotta, hogy további intézkedésig a régi osztrák gyógyszerkönyv marad érvényben. Ez a rendelet tehát még az V. kiadású gyógyszerkönyvre vonatkozik, noha a régi világ emberei közül túlbuzgalom, vagy félreértés folytán az 1869. évi kiadást is megszerezték.

Nyilvánvaló, hogy a Pharm. Hungarica 1871., illetve 1872-ben csak az 1855. évi V. kiadású osztrák gyógyszerkönyvet szoríthatta ki, mert az editio VI. megjelenése is már alkotmányunk éveibe esett.

A Magyar Gyógyszerkönyv leirásával, vagy ismertetésével Athénbe vinnénk baglyot, ezt tehát bátran mellőzhetjük és lássuk a tulajdonképeni *elenchust*.

* * *

Az egyesülettől kapott megbizásom tulajdonképen csak arra terjedt, hogy a bevezetésben tárgyalt gyógyszerkönyvekhez mutatót készítsek a maiglan szabad forgalomban levő szerek kimutatására. Beláttam azonban, hogy az ismeretlen és nehezen hozzáférhető könyvek leirása nélkül a száraz nomenclatura holt kincs, másrészt, hogy a partiális feldolgozás, tehát az erősen ható szerek mellőzése kétessé tenné az egész index értékét, ezért megbizás nélkül bevezetésképen történelmi vázlatot irtam az „Elenchus" elé, függelékül pedig külön fejezetben feldolgoztam az erősen ható szereket is. Ily módon a hazánk területén 1744 óta érvényes összes gyógyszerkönyvekre, szükség szerint az árszabásokra is kiterjedő tartalomjegyzéket állítottam össze, mely 9 kötetnyi Pharm. Austriaco-Provincialis, 7 kötet Pharmac. Austriaca, 3 árszabás, végül a Pharm. Hung. teljes anyagát (a függelékekkel együtt) öleli fel.

A gyógyszerkönyveknek ilyen összefoglalása az irodalomban nem ritka. *Borrichius* már 1670-ben tett ez irányban kisérletet, a porosz gyógyszerkönyvekhez pedig már 1828-ban adtak ki ilyen szótárforma mutatót, melynek sikerét bizonyitja, hogy hasonló ujabb munka 1830-ban és 1847-ben is látott napvilágot. Az ötlet tehát nem meddő, mert az egyes szerek, készítmények és azok neveinek felkeresését a mutató megkönnyíti. Bizonyos fokig synonyma jegyzéket is pótol, noha e tekintetben hiányosnak kell lennie, mert a jegyzék csak lokális érvényű, aránylag rövid időre szorítkozó munkák anyagára szorítkozik. A feldolgozott korszak azonban rendkivül fontos, mert éppen a legjelentékenyebb reformok időszakát tárgyalja. A természettudományok terén egymást érik a nagy találmányok, uj felfedezések, egymást cáfoló uj eszmék. Érthető tehát, hogy ezek viharában termett művek nem lehetnek egységesek, következetesek s hogy a könyvekben minden conservativismus mellett apróbb ellentmondásoknak kell lenniök. Ez fejti meg aztán a nomenclatura nehány következetlenségét, melynek helyesbbítésétől azonban a jegyzék hitelessége érdekében tartózkodnom kellett.

A feldolgozást illetőleg instructióm értelmében bővített árszabásunk nomenclaturájához alkalmazkodtam, tekintettel azonban arra, hogy még az obsolet synonymák is vezérszóként szerepeljenek. Ennélfogva az egyes kiadásokban szereplő tételek mindenike fel van tüntetve az „Elenchus"-ban, lehetőleg összes synonymái kiséretében, esetleg utalással a többi elnevezésekre. Ezek összeállításánál azonban tekintettel a munka terjedelmére, az ismétlődő synonyma-

csoportokat mellőztem, úgy, hogy a teljes sorozat csak az összes utalások figyelembe vételével állítható össze.

Könnyebb áttekintés kedvéért a feldolgozott gyógyszerkönyveket 3 főcsoportba foglaltam össze: 1. *Pharm. Austriaco-Provincialis.* 2. *Pharm. Austriaca.* 3. *Pharm. Hung. cum additamentis.* E főcsoportokon belül az egymásután következő változatlan lenyomatokat és a lényegtelenül módosított kiadásokat ismét egy-egy csoportba foglaltam össze. Így pl. a *Pharm. Austriaco-Provincialis* 1774—80-ig megjelent kiadásai, az utolsó kivételével változatlan lenyomatok lévén, egy csoportba vannak foglalva (az utolsó kiadásnak lényegtelen módosításait a történelmi bevezetésben tételesen sorolom fel) összes anyagát tehát az Elenchusban I-el jeleztem.

A javított sorozat 1783—1795-ig terjedő kiadásainak második csoportját ugyanigy összefoglalva, II-vel jeleztem s így a tíz kötetnyi anyagot, mely tulajdonképen csak két (ha az 1870. kiadást külön vesszük, három) önálló munkának felel meg, kellően redukáltam. Mert ha a köteteket évszám szerint külön sorolom fel, a kutató azt hihetné, hogy a keresett előírást csak abban az egy kiadásban leli meg s megnehezítem munkáját, mert a megfelelő évi kiadás felhajszolása nehéz, így ellenben az I-be sorozott 5, illetve a II-be sorozott 4 munka közül bármelyiket kapja kézbe, bizvást használhatja.

A második csoportba osztott *Pharm. Austriaca* kiadásait, lévén a sorozatszám mindeniken feltüntetve, összevonni nem kellett, csak az 1814/18. és az 1834/36. évi eredeti szöveget és a fordítást, illetve utánnyomást vettem egybe. Ezeknél az 1., 2., stb. folyó szám tehát megfelel a hivatalos jelzésnek.

A harmadik csoportba foglalt *Pharm. Hung.* tárgyalásánál egyszerüség kedvéért a függeléket nem választottam külön a gyógyszerkönyvtől, itt tehát a Ph. Hg. 1., illetve 2. jelzés mindkettőre kiterjed.

A bevezetésben kifejtett okok alapján az „Elenchus"-ba is felvettem a gyógyszerkönyv jellegű *1829.* és *1843.* évi *budai* árszabásokat, melyek tételeit azonban szembetünő [T.] jellel és évszámmal idézem. Ezek adatai különben a más helyen kiemelt tételek kivételével jobbára csak a magyar nomenclaturában szerepelnek, éz okból vettem fel az ugyancsak hivatalos jellegű *pozsonyi árszabást* [T. Pos.] jellel.

Összefoglalva az igy megindokolt jelzéseket és rövidítéseket, szerepelnek a következők:

PHARMACOP. AUSTRIACO-PROVINC.

1774., 75., 78/79., 80.	I. jelzéssel.
1783., 87., 94/95	II. „

PHARMACOP. AUSTR.

1812.	1. jelzéssel.
1814/18.	2. „
1820.	3. „
1834/36.	4. „
1855.	5. „

PHARMACOP. HUNGARICA.

Editio I. cum addit.	Hg. 1. jelzéssel.
„ II. „ „	Hg. 2. „

A feldolgozás módjára nézve a †-el jelölendő szerek megkülönböztetésében irányadónak vettem a bevezetésben érintett rendeleteken kivül a megfelelő magyar árszabások intézkedéseit, a melyek, mint emlitettem, a † jelzést jóval hamarabb vették fel az osztrák gyógyszerkönyveknél. A többiekre nézve irányadó mindenkor a legutolsó gyógyszerkönyv, vagy a megfelelő árszabás, mely a szert még felvette. Ennélfogva ha egy tétel pl. az összes kiadásokban szabad volt, de a Pharm. Austr. V. kereszttel jelölte és ezóta a szer nem hivatalos, ez eo ipso, a keresztes szerek jegyzékébe került. A hol ezt az elvet nem követhetem, mint pl. nehány Zinkkészítménynél, per analogiam, ezeket is a † szerek közé osztottam, de jegyzet kiséretében, annak jeléül, hogy a döntés még kétes.

Egyebekben azt hiszem, hogy a két kategoria, a †-es és szabad szerek különválasztása és tételes felsorolása okot fog szolgáltatni arra, hogy a belügyminiszterium ujabb jegyzéket állítson össze: kimutatását ama modern szereknek, melyek gyakorlat szerint ma is szabad forgalomban vannak, de gyógyszerkönyvbe eddig nem kerültek. Hogy egy banális példával éljünk, a benzin, benzol stb. szerek még nem voltak hivatalosak, ha csak a reagentiák sorában, vagy az utóbbi, mint styrax oldó szere.

Milyen elbirálás alá essenek ezek és más hasonló ujabb szerek, melyek közhasználatban vannak, mint technikai, háztartási, gazdasági cikkek, de a hazai, sőt külföldi gyógyszerkönyvekbe

eddig felvéve nincsenek? Egy tekintet az „Elenchus" ilyen hézagaira, meggyőz mindenkit arról, hogy a kézi forgalom ilyen szűk korlátok között nem maradhat, mert a modern igényeket ki nem elégítheti. Méltányos kivánság azonban az is, hogy e korlátok tágításával az oktalanul felszaporodott keresztes szerek száma is rationaliter redukáltassék, legalább annyira, hogy a szomszéd országok gyógyszerkönyveinek irányelvei ne legyenek állandó ellentétben a Ph. Hung.-val. Mert kétségtelen, hogy az erősen ható szerek forgalmában bizonyos korlát, censura szükséges, de ez a censura legyen aztán komoly, mert a mai rendszer, mely a kiskereskedésekben szabadon bocsátja a gyógyszerkönyvben megkeresztezett szereket, komolynak vagy célravezetőnek nem mondható. Annál inkább emlékeztet arra a rendre, melyről a példabeszéd: *Dat veniam corvis, vexat censura columbam.*

Ha a várva-várt reformok megindításához munkám is hozzájárul, fáradozásom jutalmát látom.

Budapest, 1905. április hó.

Ernyey József.

I.

A MAGYAR KIRÁLYSÁG TERÜLETÉN ÉRVÉNYBEN VOLT GYÓGYSZERKÖNYVEK KÉZI ELADÁSBAN KISZOLGÁLTATHATÓ GYÓGYSZEREI.

A.

Acacia nostras, germanica = Prunus spinosa, I., II. 1., 2., 3. *Kökény.*

Acacia vera = Mimosa nilotica. Acacia Ehrenberg. I., II.

Acer tataricum 1., 2. — samarra.

Acetas ammoniae solutus, Liquor acetatis ammoniae, Spiritus Mindereri II. 1., 2., 3. (grav. Beaum. 7° grav. 1.05) — 4. grav. 1.067. *Olvasztott ecetsavas húgyag.* [T. 1829.]

Acetas ammoniae solutus dilutus. 3. (extempore par.) grav. 1.015. *Minderer felereszteit lélje.* [T. 29.]

Acetas lixiviae solutus. Liquor acet. lixivae, Liquor terrae foliatae tartari II. 1. (grav. 1.12, Beaum. 18) 2. (grav. 1.200) Liq. kalii acetici 3. (grav. 1.200). *Olvasztott ecetsavas hamag.* [T. 29.]

Acetas Sodae. Natrium aceticum. Terra foliata tartari sicca 3. 1., 2., 3., 4. *Ecetsavas szikag.* [T. 29.]

Acetosa vulgaris I. *Közönséges sóska.*

Acetosella oxalica I. *Madár sóska.*

Acetum aromaticum I., II. antisepticum — prophylacticum — cardiacum, — quatuor latronum 1., 2., 3., 4., 5. Hg. 1. Hg., 2. *Illatos ecet, óvó ecet.*

Acetum crudum 1., 2., 3., 4., 5. Acidum aceticum dilutum. Acetum e spiritu vini. 5. — Hg. 1., Hg. 2. *Borszeszből készitett ecet. Ecet.*

Acetum destillatum conc. Spiritus aceti I. Acidum acetosum, II. Acetum destill. concentratum 1. (grav. 1.03, Beaum. 5) — Acidum aceticum concentratum 2. (grav. 1.030) — 3. (grav. 1.030) 4. grav. 1.030.

Acetum destillatum. Acid. aceticum dilutum 4. grav. 1.005.

Acetum Lavandulae I., II. *Lavendula eczet.* [T. Pos.]

Acet. pyrolignosum 4., 5. — Acid. pyrolignosum rectif. Acidum pyroxylicum. Acid. ligni empyreumaticum. Hg. 1., Hg. 2. *Tisztított kozmás faecet. Kozmás fasav.*

Acetum rosarum II. *Veres rózsa-ecet.* (T. 29.)

Acetum rubi idaei II. *Málna-ecet.* (T. 29.)

Acetum rutae II. 1., 2., 3., 4. *Ruta-ecet. Virnánc ecet.* [T. 29.]

Acetum sambuci II. *Bodzavirág-ecet.* (T. 29.)

Acidum aceticum dilutum. Acetum destillatum. 1. (grav. 1.01, Beaum. 2°—2. (gravit. 1.030) — 3. (grav. 1.005) 4. Hg. 1., Hg. 2. *Felleresztett, higitott ecetsav.*

Acid. aceticum purum. Acetum radicale. — 1. (grav. 1.07, Beaum. 10°) — 2. (grav. 1.070) — 3. (grav. 1.070).

Acid. aceticum concentratissimum. Acet. radicale. Acet. glaciale. — 5. (e natrio acetico parat) grav. 1.063—1.070.

Acid. aceticum concentratum crudum. Acet. concentratum crudum. — 5. (grav. 1.040).

Acid. aceticum concentratum purum. Acetum concentratum purum. Acetum concentratum purum. 5. Acid. acet. concentrat. Acetum radicale Hg. 1., Hg. 2. *Tömény ecetsav.*

Acid. aceticum concentrat. pur. 5. (grav. 1.040).

Acidum benzoicum = Flores benzoini. I., II. Acid. benzoilicum. Acidum essentiale benzoicum. Sal. acidum seu essentiale benzoës. *Benzoe gummavirág. Benzoësav.* [T. 29.] — 5. Hg. 2.

Acidum boricum. Acid. boracicum. Sal. sedativus Hombergi. 5. Hg. 1., Hg. 2. *Bórsav.*

Acidum citricum. Acid. citri 5. Hg. 1., Hg. 2. *Citromsav.*

Acidum hydrochloricum dilutum purum. Acidum muriaticum dilutum. Spiritus salis acidus. 1., 2., 3., 4., 5. Hg. 1., Hg. 2. *Tiszta higitott sósav. Tiszta higitott könenyhalvag.* Töménysége: 1. = 15° B. grav. 1.11., — 2. grav. 1.065., — 3. grav. 1.070., — 4. grav. 1.070., — 5. grav. 1.060. — Hg. 1. 1.06., — Hg. 2. 1.05.

Acid. lacticum. Hg. 2. *Tejsav.*

Acidum nitricum dilutum (purum). 1. grav. 1.26. 33° B., 2. grav. 1.170., 3. 1.170., 4. 1.170., 5. 1.140. Hg. 1. 1.15., Hg. 2. 1.067. Synonym. Spiritus nitri acidus. Aqua fortis. Acidum nitric. dilut. II. (Arány 1 : 2.) *Felleresztett fojtó sav. Tiszta higitott légenysav.*

Acid. nitricum dilutum purum 1., 2., 3., 4. (Az acid. nitricum dil.-ból készült argent. nitricum oldattal való rectificálással.) *

Acidum phosphoricum pur. 3., 4., 5. Hg. 1., Hg. 2. *Villanysav. Vilsav. Phosphorsav. Orthophosphorsav.* *

Acid. phosphoricum glaciale 5. *

Acid. pyrolignosum. Lásd: Acetum —

Acidum salicylicum. Acidum orthooxybenzoicum. Hg. 1., Hg. 2. *Kristályosodott salicylsav. Orthooxybenzoesav.*

Acid. succinicum Sal. (essentiale) succini. II. 3., 4. Acidum succinicum empyreumaticum 5. = *Gyantársav.* [T. 29.]

Acidum sulfuricum rectificatum dilutum. II. Spiritus vitrioli dilutus. Spiritus vitrioli. 1., 2., 3., 4., 5. Hg. 1., Hg. 2. Töménysége: 1. 1.13. 18° B., 2. 1.090., 3., 4., 5. 1.090. Hg. 1. 1.117., Hg. 2. 1.069. *Tiszta higitott, felleresztett kénsav.*

Acidum tannicum. Tanninum 5. Hg. 1. Hg. 2. *Gubacscsersav.* *

Acid. tartaricum crystallisatum. 1., 2., 3., 4. Acid. tartari (essentialis). Acid. tartrosum II. Acid. tartricum. 5. Hg. 1., Hg. 2. *Borkösav. Borsav.*

Adeps lanae. Lanolinum. Hg. 2. *Gyapjuzsir.*

Aether aceticus. Liquor anodynus vegetabilis. Naphtha vegetabilis. Aether vegetabilis. II. 1., 2., 3., 4., 5. Hg. 1., Hg. 2. *Ecetaether. Ecetsavas aethyl. Ecetégény.* *

Aether crudus. Aether sulfuricus crudus. 5. Hg. 1. *Nyerségény.**

Aether depuratus — sulfuricus vitriolicus II. 1., 2., 3. Aether vitrioli 4., 5. Naphta vitrioli. Hg. 1., Hg. 2. *Tisztított aether. Tisztított égeny.* *

Aethiops Martis. — Martialis. I. Oxydum ferri nigrum II. 1., 2., 3. Oxydulum ferri. — Oxydum ferri nigrum. Lásd a synonym. *Fekete vasacs.* [T. 29.]

Agaricus chirurgorum. II. — praeparatus. — praep. cum cera — 1., 2., 3., 4., 5. — quercinus. Hg. 1., Hg. 2. *Csertapló. Taplógomba.* (Boletus igniarius.) (Polyporus fomentar.)

Albumen ovi exsiccatum 1., 2., 3., 4.

Alcohol — venale — ex vino, depuratum. = Spiritus vini rectificatiss. II. (grav. 8.29.) — Ugyanitt a Spir. vini rectificat = Spir. dilut. a. a. p. = (grav. 9.42).

Alcohol = Spiritus rectificat. et rectificatissimus. 1. Grav. I. 0.840., II.) 0.863., III.) 0.913. (+ 14° R.)

Alcohol 2. grav. 0.859. — Depurat. = Spir. vini rectif.-rectificatiss. grav. I.) 0.830., II.) 0.850., III.) 0.910. (14° R).

Alcohol 3—4 grav. 0.850. A higítás változatlan.

Alumen crudum — vulgare I. Aluminis sulfas cum lixiva et aqua. Sulfas acidulus aluminae II. 1., 2., 3., 4., 5. Alumini et kalii sulfas. Hg. 1., Hg. 2. *Nyers timsó.*

Alumen hydrooxydatum. Alumina hydrica. Aluminii hydrooxydum. Hg. 1., Hg. 2. *Timéleg vizegy.*

Alumen ustum. I., II. Alumen calcinatum spongiosum. Sulfas aluminae et lixivae anhydricum — anhyder. 1., 2., 3., 4., 5. Hg. 1., Hg. 2. *Égetett timsó.*

Alumen plumosum. I. Substituitur asbesto. (Amianthus fibrosus.)

Alkermes I. Electuarium seu confectio alkermes. Alkermes. [T. Poson.]

Alcali vegetabile. Sal tartari. Carbonas lixivae. II. — Alcali vegetabile mite depurat. 5. Lásd: Kalium carbon. purum.

Alcali minerale = Natrium Hungaricum.

Alcali volatile — siccum. Carbonas ammoniae. II. Carbonas ammoniae alcalimus. Amm. carbonicum alcalinatum. Lásd: Carbonas —

Ambra grisea (grysea) I. *Tiszta ambra.* [T. Poson.]

Amenta lupuli = Turiones lupuli. Amenta foeminea lupuli 1., 2., 3. *Komló jövény.* [T. 29.]

Ammi verum = Sisam. ammi L. Semina amnios. I. Sem. amneos. *Apró szerecsen-mag.* [T. 29.]

Amomum = A. sison L. (Semen ammomi). *Arábiai myrtus-mag.* [T. Poson.]

Ammoniacum officinale (gummi-resina) I., depurata II. 1. Hg. 1., Hg. 2. *Ammoniák-gyanta.*

Ammonium. Liquor ammoniae — pura — liquida. Spiritus salis ammoniae (ammoniaci) cum calce viva paratus 1., 2., 3., 4. Ammonia aqua soluta. Liquor ammonii caustici 5. — A. caustica. Ammon. causticum solutum. Hg. 1., Hg. 2. *Ammonia-oldat. Légenyköneg-oldat. Tiszta folyó hugyag.* [T. 29.] *

Ammonium aceticum. Liquor ammonii acetici concentratus. Acetas ammoniae solutus concentratus 5. Acetas ammoniae solutus 4. Lásd: Acetas — Spir. Mindereri.

Ammonium bromatum Hg. 2.

Ammonium carbonicum pyrooleosum solutum. Spir. cornu cervi rectificatus. Carbonas ammoniae pyrooleosus solutus. Liquor ammonii carbonici pyrooleosi 5. Lásd: a synonym. *Olvasztott kozmaolajos szénsavas hugyag. Szarvas szarulél.* [T. 29.]

Ammonium carbonicum siccum. 5. Hg. 1., Hg. 2. Lásd: Alcali volatile. — Carbonas ammoniae siccus. *Szénsavas ammonia. Száraz szénsavas hugyag.* [T. 29.]

Ammonium chloratum (crudum) I., II. = Flores salis ammoniaci simplices (depur.) I—II.Sal ammoniacum (ammoniae) depuratum. Ammon. muriaticum depuratum. Murias ammoniae purus. Hydrochloras ammoniae (ammoniacus) Chlorhydras ammoniae. Chloratum ammoniae 1., 2., 3., 4., 5. Hg. 1., Hg. 2. *Szalamiak.* [T. Poson.] *Sósavas hugyag. Szalamia só.* [T. 29.]

Ammon. chloratum ferratum = Flores salis ammoniaci martiales. Ammon muriaticum martiatum. Murias ferri ammoniacalis. Sal. ammoniae martiatum. Hydrochloras ammoniae ferratus. Chlorhydras ammoniae ferratus. I., II. 1., 2., 3., 4., 5. — *Sósavas vashugyag. Vasas szalamia virág.* [T. 29.]

Ammon. sulfurat. hydrogenat. 3, = Spir. Beguini. Lásd: Sulfuretum. *Kéngyulacssavas hugyag.* [T. 29.]

Ammon. succinicum pyroleos. solutum. Liquor ammoni succinici. (Spir. cornu cervi succinicus.) 3., 4., 5. Lásd: Succinas — *Kozmaolajos gyantársavas hugyag.* [T. 29.]

Amygdalae amarae. I., II. 1., 2., 3., 4., 5. Hg. 1., Hg. 2. *Keserü mandola.*

Amygdalae dulces. I., II. 1., 2., 3., 4., 5. Hg. 1., Hg. 2. *Édes mandola.*

Amylum marantae. Arroow root. 5.

Amylum tritici. I. Faecula seminum tritici. II. 1., 2., 3., 4., 5. Hg. 1., Hg. 2. *Buzakeményítő.*

Anime (hymenaea) resina I. Lásd: Resina —

Antidotum arsenici. Hg. 2. Lásd: Magnes. usta in aqua és Ferr. oxydatum hydricum.

Antimon. crudum. I., II. = Stibium.

Anthodia cinae, santonici, anth. nondum expansa. Lásd: Flores —

Aqua anisi. I., II. 1., 2., 3., 4., 5.

„ **anodyna.** Spiritus salis ammoniaci lavandulat. II.

„ **amygdalarum amar diluta.** 4., 5.

„ **aromatic. spir.** (Bals. embryonis.) II. 4., 5. *Magzatviz.* [T. Poson.] *Illatos lelesviz.* [T. 29.]

Aqua aurantii florum. Naphae. I., II. 1., 2., 3., 4., 5. Hg. 1., Hg. 2. *Narancsvirágviz.*

Aqua calcis, calcariae. I., II. 1., 2., 3., 4., 5. Hg. 1., Hg. 2. Calcaria soluta Liquor Calcis. *Mészoldat. Mészviz.*

Aqua calcis saccharata. Liquor calcis saccharatus. *Cukros mészviz.* Hg. 2.

Aqua carbolata. (1%) Hg. 2. *Carbolosviz.*

„ **carminativa regia.** I. 5. *Királyi, szelek ellen való viz.* [T. Pos.] *Királyi szélüzö viz.* [T. 29.]

Aqua carminat. simpl. I., II. 1., 2., 3., 4., 5. *Közönséges szelek ellen való viz.* [T. Poson.]

Aqua carvi. I., II. 1., 2., 3., 4., 5. *Köménymagviz.*

„ **castorei compos. (hirundium)** I., II. *Fecskeviz.* [T. Poson.]

„ **castorei pura.** 4., 5. *Hódonyviz.* [T. 29.]

„ **cerasorum nigr.** I., II. 1., 2., 3., 4., 5. *Fekete cseresnyeviz.* [T. 29.]

Aqua cinnamomi simpl. I.. II. 1., 2., 3., 4., 5. Hg. 1., Hg. 2. *Fahéjviz, egyszerü.*

Aqua cinnamomi spirituosa. 4., 5. Hg 1., Hg. 2. *Borszesz. fahéjviz.*

„ **cinnamom. vinosa.** I., II. *Boros fahéjviz.* [T. 29.]

„ **citri corticis.** I., II. 1., 2., 3., 4. *Citromhéjviz.*

„ **citri totius.** I., II.

„ **cochleariae herbae.** I., II. *Kalánfüviz.* [T. 29.]

„ **chamomillae.** I., II. 1., 2., 3., 4., 5. Hg. 1. *Székfüviz.*

„ **chamaedrys.** II.

„ **cherefolii.** I. Aq. cerefolii (scandix) II. *Turbolya-viz.* [T. 29.]

„ **chlori. Acid muriatic. oxygenatum, Chlorina liquida.** Liquor chlori. Chlorum solutum. Aqua oxymur. 1., 2., 3., 4., 5. Hg. 1., Hg. 2. *Halvanyviz. Halvanyoldat. Javított chlorviz.*

Aqua destillata. I., II. 1., 2., 3., 4., 5. Hg. 1., Hg. 2. *Lepárolt viz.*

„ **fragorum.** I. 5. *Eperviz.* [T. 29.]

„ **foeniculi.** I., II. 1., 2., 3., 4., 5. Hg. 1., Hg. 2. *Édes köményviz.*

„ **fontis.** 1., 2., 3., 4.

„ **hyssopi.** I., II., 1., 2., 3., 4. *Izsópviz.* [T. 29.]

„ **hysterica foetida.** I. 5. *Büdös méhanyaviz.* [T. Poson.]

„ **juniperi baccar. mat.** I., II. 1., 2., 3., 4., 5. *Gyalog fenyőmagviz.*

Aqua kreosoti. 5. Hg. 1. [T. 43.]

„ **lavandulae.** I., II. 1., 2., 3., 4., 5. *Levendulaviz.*

Aqua majoranae. I., II. *Majoránaviz.*

„ **(elixirum) Matthioli.** I. Spir. aromaticus.

„ **matricariae.** I. (Matric. parthen. L.)

„ **melissae.** I., II. 1., 2., 3., 4., 5. Hg. 1. *Méhfüviz. Citromfüviz.*

„ **melissae compos.** (Spirit. Carmelitar.) I.

„ **menthae crisp.** I., II. 1., 2., 3., 4. Hg. 1. *Fodormentaviz.*

„ „ **piper.** I., II. 1., 2., 3., 4., 5. Hg. 1., Hg. 2. *Borsosmentaviz.*

Aqua ophthalmica cum sapone I. = Liquor saponatus. *Szappanos szemviz.* [T. 29.]

Aqua origani. 1., 2., 3., 4. *Gyopárviz.* [T. 29.]

„ **papaveris errat.** I. *Pipacsviz.* [T. 29.]

„ **perlarum** (pro infantibus) I.

„ **petroselini.** 4., 5.

„ **picea.** [T. 43.] *Szurokviz.*

„ **plumbica.** 5. Hg. 1., Hg. 2. Aqua saturnina. Plumbum aceticum basicum dilut. solut. *Ólmosviz. Higitott aljas ecetsavas ólomoldat.**

Aqua pulegii. I., II. 1., 2., 3., 4. *Csomborviz.* [T. 29.]

„ **raphani sativi.** I.

„ **Reginae Hungariae** = Spiritus rosmarini I.

„ **rosarum.** I., II. 1., 2., 3., 4., 5. Hg. 1., Hg. 2. *Rózsaviz.*

„ **rosmarini.** I., II. 1., 2., 3., 4. *Rozmarinviz.*

„ **rubi idaei.** I., II. 5. *Málnaviz.*

„ **ruthae.** I., II. 1., 2., 3., 4., 5. *Virnáncviz.* [T. 29.]

„ **sambuci florum.** I., II. 1., 2., 3., 4. *Bodzavirágviz.*

„ **salviae.** I., II. 1., 2., 3., 4., 5. *Zsályaviz.*

„ **saphirina.** 1., 2., 3. Liquor ophthalm. coerul. *Kék szemviz.* [T. 29.]

„ **serpilli.** 3. *Kakukfüviz.* [T. 29.] *Áldott kakukfüviz.*

„ **tanaceti.** I., II. 1., 2., 3., 4. *Varádicsviz.* [T. 29.]

„ **tiliae.** I. 5. *Hársfavirágviz.*

„ **theriacalis.** I. *Terjékviz.* [T. Pos.]

„ **turionum pini.** 1., 2.

„ **valerianae silv. rad.** 1., 2., 3., 4., 5. *Gyökönkeviz.*

„ **vegeto-mineralis Goulardi.** 5. Hg. 1., Hg. 2. *Ólomviz.* [T. 29.] Goulardvize, G. növényásványos vize. *

„ **vulneraria acida cum aceto.** I., II. *Savanyú sebviz.*

„ „ **spirituosa** seu **cum vino.** II. cum alcohole. 1., 2., 3., 4., 5.

„ „ **cum vino. Eau de Arquebusade.** I. *Francia sebviz.* [T. Poson.]

Aqua vulneraria cum alcohole. *Langos sebviz.* [T. 29.]
„ **vulneraria Thedenii.** 1., 2., 3., 4., 5.
Argentum purum. I. cupellat. 1., 2., 3.
„ **chem. pur.** 4., 5.
„ **foliat.** 5. [T. 29.]
„ **vivum. Hydrarg. Mercurius.** I., II. L. a synon.
Arcan. duplicat. Sulfas lixivae. II. = Tartarus vitriol. = kali sulfuricus, Sulfas kalicus. 4. Lásd: Sulf. lixivae, Kali sulfuricus.
Artemisia abrotanum. I. (herba.)
Asa dulcis, odorata = Benzoe I., II. Benzoe gumma. [T. Poson.]
„ **foetida.** I., II., 1., 2., 3., 4., 5. Hg. 1., Hg. 2. [T. Poson.] *Ördögszar, Büzaszat.*
Asbestus. L. Alum. plumosum.
Aurum purum. I. 4. — lamellatum I.
„ **praecipitatum purum** 5.
Auricula Judae, Fungus sambuci. I. *Bodzafagomba.* [T. Poson.]
Axungia anatis. I.
„ **anguillae.** I. *Angolnaháj.* [T. Poson.]
„ **anserina.** I.
„ **ardeae (pellae).** I. *Gémháj.* [T. Poson.]
„ **aschiae.** (Salmo thymall.) I. *Jászkeszeghaj.* [T. Poson.]
„ **canis.** I. *Ebháj.* [T. Poson.] *Ebzsír.* [T. Poson.]
„ **castorei.** I. *Hódtetem zsirja.* [T. Poson.]
„ **catis.** I. (silv.) *Vadmacskaháj.* [T. Poson.]
„ **gallinae.** I.
„ **leporis.** *Nyulháj.* [T. Poson.] *Nyulzsir.* [T. 29.]
„ **lucii.** I. *Csukaháj.* [T. Poson.]
„ **porci.** I., II. 1., 2., 3., 4., 5. Hg. 1., Hg. 2. *Disznózsir.*
„ **porci lota.** [T. 29.]
„ **taxi.** I. *Borzháj.* [T. Poson.]
„ **ursi.** I. *Medveháj.* [T. Poson.]
„ **viperae.** I. *Viperaháj.* [T. Poson.)

B.

Bacilli liquiritiae citrini. I. *Édes gyökérből való pálcácskák.* [T. Pos.]
Baccae cubebae 4. Lásd Fructus —

Baccae juniperi maturae. I., II. 1., 2., 3., 4., 5. Hg. 1., Hg. 2. Fructus. — — *Fenyőmag. Gyalogfenyő bogyó.* (T. 29.)
Baccae juniperi virides. I. *Éretlen fenyőmag.* [T. Poson.]
„ **lauri.** 5. *Laurusmag.* (Lásd: Fructus.)
„ **myrtillor. vacciniae.** I. *Áfonya.* (Lásd: Fructus.)
„ **mori.** 5.
„ **ebuli.** 5. Lásd: Fructus —
„ **phytolaccae.** 5.
„ **pimentae** = ammomi II. *Mirtus pimenta.*
„ **ribis.** 5.
„ **rubi idaei.** 5.
„ **sambuci nigrae.** 5. Hg. 1.
„ **spinae cervinae.** 5. Lásd: Fructus —
„ **vitis.** 1., 2.
Balaustium granatum, Malicorum. = **Punica granatum.** I.
Balsam. apoplecticum. I. 3. *Gutaütés ellen való balzsam.* [T. Pos.]
„ **Arcaei.** I. Unguent —
„ **embryonis** = Aqua aromatica spirituosa II. Aqua embryonis 4., 5. *Magzatviz.* [T. Poson.]
Balsam. caryophyllorum. I., II. *Szegfü balzsam.*
„ **Commendatoris** = Tra balsam. vulneraria. I. 5.
„ **copaivae.** I., II. 3., 4., 5. Hg. 1., Hg. 2. *Kopaiva balzsam.*
„ **laricis, B. terebinthinae venetae.** I., II. 1., 2., 3., 4. *Velencei balzsam-terpentin.*
Balsam. nucistae = Oleum nucis mosch. 5. Lásd a synon.
„ **opodeldoc.** = Liniment. saponato camph. 1., 2., 3., 4., 5.
„ **de Mecca.** (Mecha Opobalsamum.) I. *Mekkai balzsam.* [T. 29.]
Balsam. peruvianum nigrum. I., II. 3., 4., 5. Hg. 1., Hg. 2. *Perui balzsam.*
Balsam. saxonicum — Cellense, — Stomachicum. I., II. *Saxoniai balzsam.* [T. Poson.]
Balsam. Styracis liquidum = Styrax liquid. *Storaksz balzs.*
„ **Schauerianum.** I. = Spiritus balsamicus.
„ **sulphuris anisatum.** I. *Kénkő balzsam, ánizsos.*
„ **sulphuris terebinthin.** *Kénkő balzsam terpentin olajjal.*
„ **sulfuris Rulandi spx.** I. *Ruländ kénbalzsama* [T. 29.]
„ **terebinthinae communis, laricis.** 1., 2., 3., 4. *Közönséges terpentin.* [T. 29.]

Balsam. de Tolu. I.
„ **vitae Hoffmanni. Tinct. Hoffmanni.** I. 5. Hg. 1., Mixtura balsamica. Hg. 2. *Hoffmann életbalzsama.*
Balsamita. Mentha saracenica = Tanacetum bals. I.
Barba caprae rad. = Spirea ulmar. I. *Kecskeszakáll-gyökér.*
Basilicum off. = Ocymum. bals. (herb.) I.
Bdellium off. resina. I.
Bellis minor (perennis) herba flores. I.
Benzoë. I., assa odorata. II. 1., 2., 3., 4., 5. Asa dulcis. Hg. 1., Hg. 2. *Benzoe-gyanta.*
Berberis off. vulg. (Fruct.) I. *Leánysom.* [T. Poson.]
Bicarbonas sodae. Carbonas sodae acidulus. Natrium carbonicum saturatum. Bicarbon. natricus cum aqua. 4., 5. Kétszénsavas szikag. [T. 43.] Lásd: Synonym.
Bismuthum. I. 1., 2., 3., 4. Lásd: Marcasita.
Bismuthum subnitric. Magisterium bismuthum. Nitras. bismuthicus praecipitatus. I. * 1., 2., 3., 4., 5. Hg. 1. Bismuthum nitricum basic. Hg. 2. Bismuthum hydronitricum. Bismuthum album. Subnitras bismuthicus. *Aljas légenysavas, keneny. Levált, fojtósavas bátrag.* [T. 29.] *Spanyol kendőző magisteriom.* [T. Poson.] *Basisos salétromsavas bism. Dihydroxyd-bismutnitrát.* L. Magist.
Bismuthum subsalicylicum. Hg. 2. *Basisos salicylsavas bismut. Bism. oxydsalicylat.*
Bismuthum tannicum. Hg. 2. *Csersavas bismut.*
Bitumen liquidum — excolor — rubrum 1., 2., 3. Petroleum album et rubrum 4., 5. Oleum petrae. Maltha, Naphtha I. II. — Destill. I. — nativum rubr. II. — album rectificatum 5. *Ásványolaj.*
Bitumen succini 3., 4.
Bolus alba. I., II. (Argilla.) *Fehér agyag.*
„ **armena.** I., II. 4., 5. Hg. 1. *Veres Örményföld. Argilla pallida. Örményföld.* [T. Poson.]
Bolus rubra. Argilla rubra — pinguis. Bolus vulgaris. I. *Örmény-rög.* [T. 29.]
Borax. I. Tincal depur. Chysocolla factitia. Póris. [T. Poson.] (Boras.) 1., 2., 3., 4. Borax sodae alcalescens. II. 3., 4.
Borax tartarisata. Cremor tartari solub. II.
Botrys off. Chenopod. botrys (herb.) I. *Fürtös fű.* [T. Poson.]
Branca ursi. (Acanthi mollis fol.) I. *Medve köröm.* [T. Poson.]

* Editio 1780.

Bulbus hyacinthi. comosi siccatus. 1., 2.
„ **(radix.)** I. **Alii** II. 1., 2., 3., 4., 5. *Friss fokhagyma.* [T. 29.]
Butyrum recens. I. 1., 2., 3., 4., 5. *Friss irós vaj.* [T. 29.]
„ **cacao.** II. 1., 2., 3., 4., 5. (Lásd: Oleum.) Oleum cacao unguinosum. 5.

C.

Cacao faba = Kakaó bab. II. [T. 1837.]
Caccao off. semina I., II. 1., 2., 3., 4., 5. (Faba.)
Calcaria carbonica cruda. 5.
„ **carbonica depurata. Creta depurata.** 5.
„ **chlorata,** oxymuriatica. Calcaria hypochlorosa. 4., 5. Lásd: Chloretum calcis. Hg. 1. Calcium hypochloros. Subchloras calcicus. Hg. 2. *Chlormész. Alchlorossavas mész. Calcium hypochlorit. Alhalvanyossavas mészeny. Mészanyzöldlet.* (T. 29.)
Calcium chloratum fusum. Calcaria muriatica, Murias calcii, Hydrochloras calcariae. 5. Hg. 1., Hg. 2. *Megolvasztott mészenyhalvag. Megolvasztott chlorcalcium.*
Calcium oxydat. Calx viva. I., II. 1., 2., 3., 4., 5. Calcaria caustica. Calcaria oxydata. Hg. 1., Hg. 2. *Mészenyéleg. Égetett mész. Eleven mész.*
Calcium oxysulfuratum. Miscella pro solutione calcii oxysulfurati. Hg. 1. *Keverék mészenyélegkénegoldathoz.*
Calcium phosphoricum. Calcii hydrophosphas. Calcaria phosphorica. 5. Hg. 1., Hg. 2. Phosphas calcis. *Villanysavas mészeny.*
Calcium praecipitatum purum. Calcaria carbonica pura. Carbonas calcis praecipitatus. Hg. 1., Hg. 2. *Tiszta, lecsapolt szénsavasmész.*
Calcium sulfuricum ustum. Calcii sulfas ustus. Gypsum ustum. Hg. 2. *Égetett calciumsulfát. Égetetett kénsavas mész. Gypsz.*
Calcaria sulfurata. Hepar sulfuris calcareum Sulfuretum calcis. 5. Lásd: *Hepar calcis.* c. sulfuretum.
Calcis carbonas nativ. Marmor alb. Creta praeparata, Creta alba. II. 5. Lásd: Creta, Carbonas calcis Hg. 1., Hg. 2. *Természetes szénsavas mész, mészeny. Kréta, Iszapolt kréta.*
Calamintha montana. Melissa calam. (herb.) I. *Erdei csombor. Macska mézecs.* (T. Pos.)

Camphora. I., II. 1., 2., 3., 4., 5. Hg. 1., Hg. 2.
Candelae fumales (nigrae.) I. 5. *Füstölő négylap.* [T. Poson.]
Cancrorum lapides. (Oculi —) *Rákkövek. Ráksze m.* [T. Poson.]
Carbonas ammoniae alcalinus. Alcali volatile sicc. 1., 2. Ammon carbon. alcal. 3., 4. *Alszénsavas hugyag.* [T. 29.] *Szénsavas ammonium. Ammonium carbonat.*
Carbonas ammoniae alcalinus pyrooleosus solutus Spirit. cornu cervi. 1., 2., 3. Liquor ammon. carb. pyrool. 3. *Olvasztott kozmaolajos szénsavas hugyag.* [T. 29.] *Szarvas szarúlél.*
Carbonas ammoniae alcalinus solut. Spir. salis ammoniaci. 1., 2. Liquor ammoniaci carbonici alcalinus. 3., 4. *Olvasztott alszénsavas hugyag.*
Carbonas calcis nativ. L.: Creta alba.
„ **lixivae alcalinus. Alcali vegetabile.** Sal tartari. 1., 2. Kali carbonicum alcalinum. 3. Carbonas potassae. Carbonas lixivae alcalic. Carbonas vegetabile mite depuratum. (L.: — e tartaro.) *Borköböl való szénsavas hamag.* [T. 29.] *Borkősó. Tisztított szénsavas kalium. Kalium carbonat.* 2. — — — e cineribus clavellatis paratus = *Hamuzsirból, hamusóból való —*
Carbonas lixivae alcalinus solut. Liquor salis tartari. 1., 2. Liquor kalii carbonici alcalinus. 3., 4. = Kalium carbonicum solutum. Hg. 2. *Olvasztott alszénsavas hamag.* [T. 29.]
Carbonas magnesiae = Magnesia muriae. 1., 2. Magnesia carbon. 3.
„ **sodae alcalin.** (Natr. hung.) crystallisatus. Soda depurata. 1., 2. = Natr. carbonicum alcalin. cryst. 3. *Jegezett alszénsavas szikag. Széksó.* [T. 29.]
Carbonas sodae alcalin. siccatus 1., 2. Natr. carbon. alcalinum siccatum. 3. = Natr. carbonicum dilapsum. *Száritott alszénsavas szikag.* [T. 29.]
Carbo ossium, Cornu cervi. ustum nigr. Ebur ustum. Spodium. 5. *Csontszén.* [T. 29.] L. ossa mammalium.
Carbo spongiae. Lásd: Spongia. *Égetett szivacspor.* (P. strumalis.) [T. 29.]
Carbo vegetabilis, praepar. — ligni depuratum. Carbo ligni depuratum (pini sylv.) 1., 2., 3., 4., 5. Hg. 1., Hg. 2. *Tisztított faszén. Növényi szén.*
Carburetum ferri nativum 1., 2. — Graphites.
Carica ficus. (Fructus.) I. 5. *Fige gyümölcs.* [T. 29.]
Caragaheen. 5. Lásd: Sphaerococcus. Hg. 1., Hg. 2. *Gömbmoszat.*
Caryophylli aromatici germen. (flores) I., II. 1., 2., 3., 4., 5. Hg. 1., Hg. 2. *Szegfüszeg. Szegvirág.* [T. 29.]

Cassia fistulosa. I., II. 3., 4., 5. *Sipkasszia.* (T. 29.)
Castoreum. I., II. 1., 2., 3., 4., 5. Moscoviticum, Sibiric. Hg. 1. American. Hg. 2. *Hódony orosz, amerikai.*
Catechu, Terra japon. I., II. Succus catechu. 5. *Káté.* [T. 29.]
Caules — Lásd: Stipites.
Cera alba. I., II. 1., 2., 3., 4., 5. Hg. 1., Hg. 2. *Fehér viasz.*
„ **flava.** I., II. 1., 2., 3., 4., 5. Hg. 1., Hg. 2. *Sárga viasz.*
Cerasi nigri fructus, nuclei. I.
Ceratum ad fonticulos. 1. *Kutacsi viasztapasz.* [T. 29.]
„ **ad fonticulos.** 2., 3., 4. praescriptio emendata.
„ **ad labia flavum.** 5.
„ **ad labia alb.** 1., 2., 3., 4. *Ajkviasz-tapasz.*
„ „ „ **rubrum** 5.
„ **cetacei.** 5. Hg. 1. Empl. spermatis ceti. *Cetfaggyú viasztapasz.*
„ **citrinum.** (Empl. citr.) 1., 2., 3., 4., 5. *Sárga viasztapasz.*
„ **fuscum.** 5. Hg. 1. *Barna viasztapasz. Barna kenőcs.*
„ **pro cereolis balsamicis.** I.
„ „ **ad dolores leniendos.** I.
„ „ **digestivis.** I.
„ „ **exsiccantibus.** I.
„ „ **idem fortius.** I.
„ **simplex pro cereolis.** II. *Egyszerű viaszszál anyag.*
Cerat. (unguent.) fuscum. 1., 2., 3., 4.
„ **simplex.** II. 1., 2., 3., 4. *Egyszerű viasztapasz.* [T. 29.]
Cereoli simplices. 1., 2., 3., 4. *Egyszerű viasszszálak.*
Cetaceum, (Sperma cete.) I., II. 2., 3. Adipocera. 4., 5. Hg. 1., Hg. 2. *Cetagyfaggyú. Cetfaggyú.* [T. 29.]
Charta tincta, (explorat.) coerulea. 1., 2., 3., 4. *Kék kémlő papir.* [T. 29.]
Charta tincta (explorat.) lutea, infuso radicis curcumae tincta. 1., 2., 3., 4. *Sárga kémlő papir.* [T. 29.]
Charta tincta (explorat.) rubra. 1., 2., 3., 4. *Veres kémlőpapir.* [T. 29.]
Charta sinapisata. Hg. 1., Hg. 2. *Mustár papir.*
Chelae cancrorum (Pagurus.) I. *Rák ollója.* [T. Poson.]
Chininum bisulfuricum. Bisulfas Chinii. (Chinin, sulfuricum neutrum.) Hg. 1., Hg. 2. *Savanyú kénsavas kinal. (Közönyös kénsavas kinal.)*
Chininum citricum. 5.

Chininum, Chinium, Quinia. Hg. 1., Hg. 2. *Chinin. Kinadék.* [T. 29.] *Kinal.*
Chininum ferro-citricum. Hg. 1. *Citromsavas vas-chinin.*
„ **hydrochloricum, muriatic.** (T. 43.) 5. Hg. 1. Chinium hydrochloricum. Murias chinini Quiniae murias. Hg. 2. *Sósavas kinal.*
Chininum sulfuricum. (Sulfas chinini.) Sulfas quinicus. Quiniae sulfas. (Chininum sulfuricum basic.) 4., 5. Hg. 2. *Kénsavas kinal. (Aljas kénsavas kinal.) Kénsavas kinadék.* [T. 27.]
Chininum tannic. insipid. Rozsnyay. Chinin tannicum. Hg. 1., Hg. 2. *Rozsnyay-féle íztelen csersavas kinal.*
Chinidinum sulfuric. Sulfas Chinidini. Hg. 1. *Kénsavas chinidin.*
Chloretum calcis. Calcaria chlorata. Calcaria chlorinica. Calcaria oxymuriatica, Chloris calcicus. Chloretum calcariae. 4. *Mészanyzöldlet.* [T. 29.] Lásd a synon.
Chlorum liquidum, Chlorina liquida. 4. Lásd: Acid. muriaticum oxygenatum. [T. 42.]
Cina santonicum, Semen cinae Halep. Hg. 1. Lásd: Anthodia, Semen. *Gelisztaürommag.* [T. 29.] *Citvormag.* [T. Poson.]
Cineres clavellati. I. Lásd: Kalium carbonicum.
Citrus. Lásd: Fructus.
Cinchonin purum. *Kinkinadék.* [T. 38.]
Cinchoninum sulfuricum. Sulfas cinchonini. 4., 5. Hg. 1. *Kénsavas cinchonin. Kénsavas cinkonal.*
Coccinella. I., II. Coccionella. 5. *Karmasin-férgek.* [T. Poson.] *Koszenilla.* [T. 38.]
Cognac. Hg. 2. Spiritus vini cognac — gallici Brandy.
Collodium. 5. Hg. 1., Hg. 2. *Gyapotmáz.*
„ **flexile.** Hg. 1., Hg. 2. *Hajlékony gyapotmáz.*
Colophonium depur. flav. 5. Hg. 2. *Hegedü-gyanta. Vonógyanta.* [T. 29.]
Collyrium adstring. luteum. Hg. 1., Hg. 2. *Összehuzó sárga szemviz.*
Conchae marinae. 5. Lásd: Testae ostreae.
„ **praeparatae.** 5.
Cornu cervi sine igne praeparatum. I., II. crudum.
„ „ **ustum.** I.
Conserva = *Cukorral elegyített szer.* [T. Poson.] = *Tartvány.* [T. 29.]
Conserva Acetosellae. I., II.
„ **absinthi Romani.** *Bárányüröm. t.*

Conserva beccabungae. II. *Derécze t.* [T. Poson.]
„ **cardui benedicti.** I.
„ **fol. (herbae) Abrotani.** I., II. *Isten fája, abruta t.*
„ **florum rosae.** I. simpl.-vitriol. II. 5.
„ „ **tunicae.** I. *Szegfüvirág t.*
„ **hederae terr.** I., II. 1., 2., 3., 4.
„ **herbae cochleariae.** I., II. 1., 2., 3., 4. *Kalánfü t.*
„ „ **fumariae.** I., II. *Fogragasz t.*
„ „ **nasturtii.** I., II.
„ **menthae.** I., II. *Fodormenta t.* [T. 29.]
„ **melissae.** I.
„ **papaveris rhoeados.** seu erratia florum recentium I.
„ **rosmarini.** I., II.
„ **salviae.** II.
„ **trifolii fibrini.** I., II.
„ **urticae majoris** II.
„ **veronicae.** I.
Corallina = Muscus marinus. [T. Poson.] *Tengeri moha.* [T. 29.] Corallus officinalis albus. I. 5. *Fehér kaláris.* [T. Poson.]
Corallus off. ruber. I. 5. *Veres kaláris.* [T. Poson.]
Corollae violae odoratae. 3., 4. Lásd: Flores.
Cortex acaciae germ. (Pruni spin.) 1., 2., 3. *Kökényhéj.* [T. 29.]
„ **angusturae** (Magnoliae.) II.
„ **aurantiorum** (Flavedo.) I., II. 1., 2., 3., 4., 5. Malicorium aur. Hg. 1., Hg. 2. *Sárga narancsfelhéj. Narancshéj sárgája.*
Cortex canellae albae. Magellanicus, Winter. I., II. 1. *Fehér kanellahéj.* [T. 29.]
Cortex cascarae sagradae. Hg. 2.
„ **cascarillae.** I., II. 3., 4., 5. Hg. 1. *Kaskarilhéj.* [T. 29.]
„ **cassiae lign.** I., II. *Fahéj cassia.* [T. Poson.] Cass. cinnam. 5.
„ **chinae Calisayae planus.** China regia sine epidermide. *Lapos sárga chinakéreg.* Hg. 2.
Cortex chinae Calisayae convolutus = China C. cum epidermide. Cal. tecta, tubulata. Hg. 2. *Összegöngyölődött sárga chinakéreg.*, Hg. 2.
Cortex chinae flavae, cortex regius. Cinch. cordifolia. 1., 2., 3., 4., 5. Hg. 1. Cortex chinae calisayae, chinae regiae.
Cortex china-chinae. (Cinch. off. L.) I.
„ **chinae fuscus** II. (Chinchona off.) 5. Cortex Peruvianus Hg. 1. Lásd a synon.

Cortex chinae ruber. 5. (Chinch. nitida)
„ **chinae succirubrae.** Hg. 2. *Veres chinakéreg.*
„ **cinnamomi occidental.** I., II. 1., 2., 3., 4., 5. (Cassia lign.) *Nyugati fahéj.*
Cortex cinnamomi Zeylanici. 3., 4., 5. Hg. 1., Hg. 2. Cortex cinn. oriental. acutus. *Keleti fahéj.* [T. 29.]
Cortex citri. I., II. 1., 2., 3., 4., 5. Hg. 1., Hg. 2. *Sárga citromfelhéj.* [T. 29.]
Cortex condurango. Hg. 2.
„ **cotini.** coriasii *Szömörcehéj.* [T. 29.]
„ **fraxini.** I. (excelsiosis, offic.)
„ **fructus myrobalani citrini.** I., II. [Terminaliae species?]
„ **ligni sancti.** II.
„ **nucis jugland extern. viridis.** II. 1., 2., 3., 4., 5. *Zöld dió kopács.* [T. 29.]
Cortex nucis jugland intern. *Diócsontárhéj.* [T. 29.]
„ **peruvianus, chinae fuscae. — peruvianus** = China fusca. II. (Cinch. condam.) 1., 2., 3., 4., 5. Hg. 1. officinalis, griseae.
Cortex punicae granati radicis. (Balaust.) I. 4., 5. Hg. 1., Hg. 2. *Granáthéj. Granátfa gyökerének kérge. Poma granáthéj.* [T. Poson.]
Cortex quercus. I., II., 1., 2., 3., 4., 5. Hg. 1. *Tölgykéreg. Tölgyhéj.* [T. 29.]
Cortex quillajae saponariae. Hg. 2. *Szappankéreg.*
„ **(radicis) capparis.** I. *Kappornahéj.* [T. 29.]
„ **(rhus) cotini.** 1., 2., 3. Lásd: Cortex Cotini.
Cortex (ramorum) hippocastani. 1., 2., 3., *Lógesztenyeágak héja.* [T. 29.]
Cortex salicis capreae. 2.
„ „ **laurinae, pentandrae.** 1.
„ „ **ramorum (albae, laurinae.)** 1., 2., 3., 4. Capreae. 2., Fragilis. 5. *Füzhéj.* [T. 29.]
Cortex salicis vulgaris. I.
„ **sassafras.** I., II.
„ **sambuci** externus, I. cortex interior II.
„ **simarubae rad.** I., II. 3., 4., 5. *Simarubahéj.* [T. 29.]
„ **spinae cervi intermed.** 1., 2., 3., 4. Rhamnus cathart. *Szarvas tövishéj.* [T. Poson.]
Cortex tamarisci (germanici) I. *Átánhéj.* (T. 29.)
„ **ulmi campestr.** 1., 2., 3., 4. *Szilhéj.* (T. 29.)

Cremor tartari. Lásd: Tartras depuratus.
Crepitus lupi. (Lycoperdon bovista.) I.
Creta alba (depurata.) I. II. Depuratum marmor album. 1., 2., 3., 4. (Carbonas calcis nativ. praepar. depurat.)
Crocus austriacus (stigmata). I., II. 1., 2., 3., 4., 5. Hg. 1. *Sáfrán, ausztriai.*
Crocus gallicus. Hg. 2. *Jóféle sáfrán.*
„ **Martis aperitivus Stahlii.** I. Carbonas ferri. Ferr. carbonatum. Hydras ferricus cum carbonate ferroso. 4. Lásd: Ferr. carbon.
Cynosbatos flores, fructus. Lásd: Rosa canina, sylvestris. I.
Crystallus montanus. I.
Crystalli tartari, Tart. depuratus. Cremor tartari. II.
Cuprum. aluminat. L.: Lapis divin. 5. Hg. 1. Lapis ophtalmicus. *Réztimsó. Szemkő.* [T. 29.]
Cuprum. limatum. Limatura cupri. I. *Reszelt réz.* [T. 29.]
„ **Aes** I. metallicum purum.

D.

Decoctum Zittmanni seu **Sarsaparillae compos.** mitius. 5. Hg. 1., Hg. 2. *Zittmann gyöngébb főzete. Összetett gyengébb szárcsagyökér főzet.* [T. 43.]*
Decoct. Sarsaparillae compositum fortius. 5. Hg. 1., Hg. 2. *Zittmann erősebb főzete. Összetett erősebb szárcsagyökér főzet.**
Dextrin. Gummi dextrin. Hg. 1., Hg. 2, *Keményítő mézga.*

E.

Ebur. Rasura eburis. I. *Praeparált elefántcsont.* [T. Poson.]
Electrum I. = Succinun nativum. Karabe. Ambarum. L. a synon.
Elaeosaccharum anisi. 1., 2., 3., 4., 5.
„ **citri.** I., II. 1., 2., 3., 4.
„ **macis.** 3., 4., 5.*

* A többi, főleg az árszabások révén hivatalos olajcukrok felsorolását mellőzöm.

Elaeosaccharum aurant. I., II. 1., 2., 3., 4., 5. *Narancsolaj-nádméz. Narancsolajos cukor.*

Elaeosaccharum vanillae. 5.

Electuarium anodynum (sine opio) = Theriaca Andromachi (modificata). 4. A. liktarioma — A. terjék. [T. Poson.]

Electuar. aromatic stomachicum. 5. Hg. 1. *Gyomorerősítő liktariom.* [T. Poson.]

Electuarium antifebrile. I., II., *Lázellenes nyelet — liktariom.* [T. Poson. T. 29.]

Electuarium catharticum — regium. I. *Királyi purgáló liktariom.* [T. Poson.]

Electuarium, sive confectio hyacinthina. I. *Hyjacinthos liktáriom.* [T. Poson.]

Electuarium sive confectio kermesina. I. (Alkermes.) L. ott.

„ **contra vermes.** II. *Giliszta ellenes nyelet.* [T. 29.]

„ **dentifricium.** I. *Fogdörgölő nyelet.* [T. 29.] *Fogtisztításra való liktariom.* [T. Poson.]

Electuarium diatesseron, seu Theriaca. I., II. *Marhaterjék.* [T. Poson.] *Négyszerű nyelet.* [T. 29.]

Electuarium diascordion. I.

„ **hierae picrae.** I.

„ **infantum.** (Requies Nicolai.) I. *Álomhozó liktariom.* [T. Poson.] *Csecsemők nyelete.* [T. 29.]

Electuarium lenitivum tamarindorum. I. *Haslágyító liktariom.* [T. Poson.]

Electuarium lenitivum — e senna — aperiens. II. 1., 2., 3., 4., 5. Hg. 1., Hg. 2. *Hashajtó nyelet. Gyengén hajtó nyelet.* [T. 29.]

Electuarium pectorale. I., II. *Hurut ellen való liktariom. Mellynyelet.* [T. Poson., T. 29.]

Electuarium pectorale dulce seu asthmaticum. I.

„ **purgans — hydragogum, hydropicum.** I. *Vizkórság ellen való liktariom.* [T. Poson.]

Elemi. Lásd: Resina —

Elixyrium (Elixirium) aurantiorum. compositum. [T. 43.]

Elixirium asthmaticum. Lásd: Electuar.

„ **salutis.** I. *Szeleket hajtó elixiriom.* [T. Poson.]

„ **stomachicum.** I. — Temperatum. *Gyönge gyomor-elixiriom.* [T. Poson.]

Elixirium proprietatis cum acido. = E. salutis. I. *Szeleket hajtó elixiriom.* [T. Poson.]

Elixirium vitae Matthioli. I.

„ **Vitrioli compositum.** I. *Savanyú gyomor-elixiriom.* [T.Poson].

Emplastrum adhaesivum Borussicum. Hg. 1., Hg. 2. [T. 43.] *Porosz ragtapasz.*

Emplastrum adhaesivum linteo extensum. Sparadrap. Hg. 1. Hg. 2. *Vászonra felkent ragtapasz.*

Emplastrum adhaesivum extensum americanum elasticum. Hg. 2. *Kaucsuk sparadrap. Felkent amerikai nyulékony ragtapasz.*

Emplastrum album (coctum). I., II. *Fehér flastrom. Fehér tapasz.* [T. 29., T. Poson.] Lásd: — cerussae.

Emplastrum ammoniacum = de ammoniaco. *Ammonja tapasz.* [T. 29.]

„ **anglicanum — glutinosum.** I., II. 1., 2., 3., 4., 5. Hg. 1., Hg. 2. *Angol tapasz. Enyves tapasz.* [T. 29.]

Emplastrum aromaticum — stomachicum. II. *Illatos tapasz. Drágalatos gyomortapasz.* [T. 29., T. Poson.]

Emplastrum cantharidum ordinarium — consuetum, vesicatorium ordin. 1., 2., 3., 4., 5. Hg. 1., Hg. 2. *Körösbogár tapasz.* [T. 29.] *Közönséges hólyaghuzó tapasz.* Lásd: — vesicatorium.*

Emplastrum cantharidum perpetuum — vesicatorium perpetuum — euphorbii. 5. Hg. 1., Hg. 2. *Fűtéj tapasz.* [T. 29.]*

Emplastrum defensivum rubrum. I., II. *Tüzességet oltó veres flastrom.* [T. Poson.] *Veres védőtapasz.* [T. 29.]

Emplastrum diabotanum (diabotanon). I., II. *Fűtapasz.* [T. 29.]

„ **diapalmae — minae magnum.** I. = — diachylon spx. I.

Emplastrum diaphoreticum. I. *Izzasztó tapasz.*

„ **diapompholygos.** I. *Horganyos ólomtapasz.* [T. 29.]

„ **filii Zacchariae** = — spermatis ceti. I. II. *Mellre való tapasz.* [T. Poson.]

Emplastrum ad fonticulos rubrum, sive sparadrap. I., II. *Fontanellára való veres flastrom.* [T. Poson.]

Emplastrum cerussae. 5. (Album) 5. Hg. 1., Hg. 2. *Ólomfehér tapasz. Fehér tapasz.*

Emplastrum diachylon (mucilaginosum) compositum — cum gummi. I., II. — cum gummis magnum.

Emplastrum diachylon — plumbi gummiresinosum — lithargyricum compositum. 1., 2., 3., 4., 5. Hg. 1., Hg. 2. *Mézgagyantás tapasz.* [T. 29.] *Összetett diachylon tapasz. Összetett ólomtapasz.*

Emplastrum de cicuta. I. = conii maculati.
„ **conii maculati** II. 3., 4., 5. Hg. 1. *Büröktapasz.* [T. 29.]
Emplastrum diachylon (mucilaginosum) simplex. I., II. Lithargyricum cum oleo paratum 1. (in partibus meridionalibus) cum axungia paratum (in partibus septemtrionalibus). Plumbi simplex 2., 3., 4., 5. Hg. 1., Hg. 2. *Egyszerű ólomtapasz.*
Emplastrum euphorbii compositum. 3., 4. = Emplastrum cantharidum perpetuum.
Emplastrum galbani (de galbano) crocat. I., II. 5. *Sáfrános galbán tapasz.*
Emplastrum hydrargyri — mercuriale — I., II. 1., 2., 3., 4., 5. Hg. 1., Hg. 2. *Higanytapasz.*
Emplastrum hyosciami. II. *Beléndek tapasz. Beléndfű flastrom.* [T. Poson.]
Emplastrum de labdano — labdani stomachicum — de tacamahaca. I. *Ladán tapasz.* [T. 29.]
Emplastrum malacticum. I. *Puhító flastrom.* [T. Poson.]
„ **meliloti, de meliloto.** I., II. 4., 5. Hg. 1. *Sárga lóherefű tapasz.*
Emplastrum minii adustum — de minio — fuscum. Noricum. I. 5. Hg. 1. *Égetett ólomtapasz. Nürnbergi barna tapasz. Ólompiros (miniom) tapasz.* [T. 29., T. Poson.]
Emplastrum Noricum. I., II. (Aliud.) *Norimbergense. Norimbergai flastrom.* [T. Poson.]
Emplastrum mercuriale cum ranis. I. *Eleven kénesős béka flastrom.* [T. Poson.] = Emplastrum mercuriale. I.
Emplastrum oxycroceum (ad rupturas). I. II. 5. Hg. 1. *Sáfrános tapasz.*
Emplastrum ad rupturas seu **ad hernias.** (Aliud) I., II. 5. Hg. 1. *Sérésellenes tapasz.* [T. 29.] *Sérvellenes tapasz.*
Emplastrum de mucilaginibus. II. *Nyálkás tapasz.* [T. 29.]
„ **saponatum — saponato camphoratum.** I., II. 4., 5. Hg. 1., Hg. 2. *Szappanos tapasz.* [T. 29.]
Emplastrum de pice Burgundica. *Borgondi szuroktapasz.* [T. 29.]
„ **resolvens Schmuckeri.** *Oszlató tapasz.* [T. 29.]
„ **de spermate ceti.** = Ceratum cetacei. *Cetagyfaggyú tapasz.* [T. 29.] Non: — filii Zachariae.
Emulsio amygdalina — communis. 5. Hg. 1., Hg. 2. *Közönséges fejet. Mandola fejet.*

Emulsio laxativa (cum manna). I.
„ **oleosa — olei amygdalarum.** Hg. 1., Hg. 2. *Mixtura oleosa.* 5.
Essentia absinthii. I. — abs. composita. *Erős ürömessentia.* [T. Poson.]
„ **anisi stellati.** I.
„ **aurantiorum corticum.** I.
„ **cinnamomi.** I.
„ **citri.** I.
„ **catechu.** I.
„ **castorei.** I. *Hódtetem essentia.* [T. Poson.]
„ **corticis Peruviani.** I.
„ **croci.** I.
„ **contrajervae.** I.
„ **carminativa.** I.
„ **enulae.** I. *Örvénygyökér essentia.* [T. Poson.]
„ **guajaci.** II. Cum spiritu sacchari paratum I.
„ **lignorum.** I.
„ **macis.** I.
„ **myrrhae.** I.
„ **serpentariae.** I.
„ **succini.** I.
„ **trifolii fibrini.** I.
„ **vitae.** = Balsamum vitae Hoffmanni.
Explementum ad dentes. 5.
Extractum absinthii aquos. I., II. 1., 2., 3., 4. spirituosum. 5. *Üröm extraktum. Ürömfű (fehér) vonat.* [T. 29.]
Extractum acori 5. = Calami aromatici.
„ **acaciae germanicae.** = Pruni spinosi. fructuum 1., 2.
„ **amaricans compositum.** I. 5. *Többszerű kesernyés vonat.* [T. 29.]
Extractum angelicae radicis (alcoholico-aquosum). I., II. 1., 2., 3., 4., 5. *Angelika extraktum.* [T. Poson.] *Lélvizes angyalgyökér vonat.* [T. 29.] — spirituosum. 5.
Extractum arnicae florum (spirituoso-aquosum.) I., II. 1., 2., 3., 4., 5. *Olasz utifű essentia.* [T. Poson.] *Kappanörvirág vonat.* [T. 29.]
Extractum arnicae herbae. I.
„ **arnicae radicis (spirituoso aquosum).** 5.
„ **aurantiorum corticum.** *Narancshéj vonat.* [T. 29.]
„ **calami radicis (Acori) (alcoholico-aquosum.)** 1., 2., 3., 4., 5. *Lélvizes kálmos vonat.* [T. 29.]

Extractum calumbae. 5. Hg. 1., Hg. 2. *Kolombo kivonat.*
„ **calendulae (aquoso-spirituosum).** 5.
„ **campechiani ligni.** *Kampesifa vonat.* [T. 29.]
„ **cardui benedicti.** I. 5. — aquos. *Pápafű extraktum.* — *Csüköllő vonat.* [T. 29.]
Extractum cascarae sagradae fluidum. Hg. 2.
„ **cascarillae (spirituoso-aquosum).** [T. Poson.] 5. Hg. 1. siccum cum dextrino. *Kaszkarilla kivonat.*
Extractum catechu ligni. II. *Kátévonat* [T. 29.]
„ **centaurii (minoris) floridae herbae (aquosum).** I., II. 1., 2., 3., 4. 5., Hg. 1. *Virágos földepe vonat.* [T. 29.] *Ezerjófű kivonat.*
Extractum chamomillae vulgaris florum (alcoholico-aquosum). 1., 2. 3., 4. *Lélvizes virágos székfű vonat.* [T. 29.]
Extractum chelidonii. I., II. — ex succo spirit. aquosum 4. — spirituosum siccum. 5. — siccum cum dextrino. Hg. 1. *Cinnadónia extraktum.* — *Gódric vonat.* [T. 29.] *Fecskefű kivonat.*
Extractum chinae (fuscae) siccum. 5. Hg. 1., Hg. 2. *Barna kinahéj vonat.* [T. 29.] *Barna chinahéj kivonat.*
Extractum chinae fuscae spissum. 1., 2., 3. Corticis Peruviani. 4.
Extractum chinae flavae aquosum spissum. 1., 2., 3. — corticis regii. 4. — Chinae regiae. *Sárga kinahéj vonat.* [T. 29.]
„ **cichorei herbae.** I., II. herbae et radicis. 1., 2., 3., 4., 5. *Cikoria extraktum.* [T. Poson.] *Katáng vonat.* [T. 29.]
Extractum cinae florum spirituosum siccum. 5. — santonici
„ **corticis Peruviani resinosum** seu **spirituosum.** I.
„ **corticis Peruviani aquosum.** I., II.
„ **cochleariae.** I. *Kalánlevelű fű extraktum.* [T. Poson.]
„ **croci spirituosum.** I., II. *Leles sáfrány vonat.* [T. 29.]
„ **cubebarum spirituosum.** 5. Hg. 1. — aethereo spirituosum. Hg. 2. — aethereum. [T. 43.] *Kubeba kivonat.*
Extractum dulcamarae aquosum. II. 1., 2., 3., 4., 5. *Keserédes venyike vonat.* [T. 29.]
Extractum enulae. I., II. 1., 2., 3., 4. *Örvénygyökér vonat.* [T. 29.]
„ **fellis (bilis) tauri.** 1., 2. Fel tauri inspissatum. 3., 4. *Marhaepe vonat.* Lásd: Fel —
Extractum ferri pomati Hg. 1., Hg. 2.
„ **filicis maris aether.** 4. [T. 43.] 5. — spirituosum. Hg. 2. — aethereum. Hg. 2. *Páfrán kivonat.*

Extractum fumariae (succi herbae). I., II. 1., 2., 3., 4. aquosum ex herba siccata. 5. *Földi füstfű.* [T. Poson.] *Fogragasz vonat.* [T. 29.]
Extractum flammulae Jovis (Clematis erectae). I., II.
„ **gallarum (foliorum quercus) aquosum.** 1., 2., 3.
„ **gentianae rad.** I., II., 1., 2., 3., 4., 5. Hg. 1., Hg. 2. *Tarnics kivonat.*
Extractum graminis (solidum). II. 1., 2., 3., 4. — liquidum = mellago graminis. 5. Hg. 1. *Mezőperje vonat. Folyó perje.* [T. 29.] — *Taraczk kivonat.*
Extractum guajaci ligni — ligni sancti. II. 1., 2., 3., 4., 5. *Gajják vonat.* [T. 29.]
Extractum hederae terrestris. II. (Glechomae)
„ **hippocastani corticis aquos.** 1., 2., 3., 4. *Lógesztenye vonat.* [T. 29.]
Extractum hydrastis Canadensis fluidum. Hg. 2.
„ **juglandis foliorum aquosum.** 5.
„ **juglandis nucis corticum viridium (externorum) e succo.** II. 1., 2., 3., 4. *Diókopács vonat.* [T. 29.]
Extractum (succus) liquiritiae venale. I., II. 1., 2., 3., 4.
„ **liquiritiae depuratum siccum.** 3., 4., 5.
„ **liquiritiae liquidum.** 1., 2., 3., 4., 5. Hg. 1., Hg. 2. *Folyó higviric vonat.* [T. 29.] *Édes gyökér kivonat.*
Extractum liquiritiae succi = Succus liquiritiae depuratus. L. a synon.
„ **lupuli.** (Lupulinum.) 5 — e strobilis siccatis siccum.
„ **turionum lupuli alcoholico aquosum.** 1., 2.
„ **maltis pomatum** =
„ **malatis ferri.** — Martis cum succo pomorum. I., II. 1., 2., 3., 4., 5. *Almasavas vaskivonat.* 6. *Acél extraktum.* [T. Poson.] *Almasavas vasvonat.* [T. 29.]
Extractum marrubii albi. 1., 2., 3., 4. *Fehér pemetfű vonat.* [T. 29.]
„ **millefolii aquos.** 1., 2., 3., 4., 5. *Cickóró vonat.* [T. 29.]
„ **myrrhae gummi-resinae solidum aquosum.** I., II. 2., 3., 4. *Mirrha vonat.*
Extractum pimpinellae albae. I.
„ „ **rubrae.** I. Csabaire. [T. Poson.]
„ **nicotianae spissum.** I. *Dohány extraktum.* [T. Poson.]*
„ **punicae granati.** (corticis) 5. Hg. 2. *Granátfakéreg kivonat.*
„ **quassiae aquosum.** II. 3., 4., 5. Hg. 1. *Keserűfa kivonat.*

Extractum ratanhae siccum — depuratum. 4., 5. Hg. 1. *Tisztított ratánkivonat.*
Extractum rhei spissum. I. II. — siccum. 5. Hg. 1. *Rheum — rhabarbara kivonat.*
Extractum salicis laurinae aquosum. 1. — — albae. 2., 3., 4. — — capreae. 2. *Füzhéj vonat.* [T. 29.]
Extractum salviae herbae aquosum. 1., 2., 3., 4., 5. *Sálya vonat.* [T. 29.]
Extractum saponariae herbae aquosum. II. 1., 2., 3., 4., 5. *Szappanfű vonat.* [T. 29.]
Extractum sassaparillae rad. spissum. 4. — siccum. 5.
„ **tanaceti aquosum (herbae floridae).** II. 1., 2., 3., 4.
„ **taraxani herbae et radicis aquosum liquidum.** II. 1., 2., 3. — foliorum. 4. foliorum et radicis. 5. Hg. 1., Hg. 2. *Folyó pitypang vonat.* [T. 29.]
Extractum tormentillae radicis. I., II. 1., 2., 3., 4., 5. *Tímpó vonat.* [T. 29.]
Extractum trifolii fibrini. I., II. 1., 2., 3., 4., 5. Hg. 1. *Keserű három levelű fű extraktum.* [T. Poson.] *Eleczke vonat.* [T. 29.]
Extractum ulmi campestris corticis aquosum. 1., 2.
„ **valerianae off. radicis spirituosum.** I., II. — — sylvestris aquosum. 1., 2., 3., 4., 5. Hg. 1. *Badián extraktum.* [T. Poson.] *Orvosi gyökönke vonat.* [T. 29.]

F.

Faba (vicia). I., II. Semen —
„ **inversa.** Crassula. Sedum telephium. I. (Herba.)
Farina amygdalarum. *Mandolaliszt.* [T. 29.]
„ **amyli.** L.: Amylum.
„ **erucae — sinapis albae seminis.** *Fehér repce, — mustárliszt.* [T. 29.]
Farina fabarum. I. 5. *Babliszt.* [T. 29.]
„ **foenugraeci.** I. 5. *Görögbab, — szénamag.* [T. Poson.] *Lepkeszegmag liszt.* [T. 29.]
Farina lini placentarum. 5.
„ **lini seminum.** 5. *Lenmagliszt.* [T. 29.]

Farina lupini. I. Lupinus albus. L.
„ **secalis.** I., II. 5. *Rozsliszt.* [T. 29.]
„ **sinapis nigrae — sinapis nigrae Verseceziensis.** [T. 43.] 5. Farina seminum sinapis. Hg. 1., Hg. 2. *Fekete mustármagliszt. Fekete repceliszt.* [T. 29.]
Fel tauri inspissatum. I., II. = Extract fellis tauri 4., 5.
Fermentum panis. *Tészta élesztő.* [T. 29., T. 43.]
Ferrum Chalybs. I., II. Limatura ferri
„ **carbonicum.** 4. L.: Carbonas ferri.
„ **carbonicum saccharatum.** 5. [T. 43.]
„ **citricum.** Citras ferri oxydatus. 5.
„ **jodatum saccharatum.** 5.
„ **lacticum.** Lactas oxyduli ferri cum aqua. 5. Lactas ferrosus. Ferrolactas. Hg. 1. *Tejsavas vas.*
Ferrum et natrium — pyrophosphoricum. Natrium pyrophosphoricum ferratum. Pyrophosphas ferri et sodae. Ferrosi natrii pyrophosphas. Hg. 1., Hg. 2. *Pyrophosphorsavas vas és natrium. Natrium és ferripyrophosphát.*
Ferrum oxydato-oxydulatum. 5. Aethiops Martis. I. Oxydum ferri nigrum. II. Oxydulum ferri nigrum. *Fekete vasacs.* [T. 29.]
Ferrum oxydatum aceticum liquidum. Liquor ferri acetici. 5.
„ **oxydatum hydricum in aqua.** Antidotum arsenici. 5. Oxydum ferri hydratum. [T. 43.]
Ferrum oxydatum dialysatum solutum. Ferrum hydrooxydatum dialysatum liquidum. Hg. 1. *Folyékony dialysált vaséleghydrát.*
Ferrum oxydatum nativum rubrum. 5. = Lapis Haematites. *Vérkő.* [T. Poson.] Hg. 1.
Ferrum limatum. = Limatura ferri.
„ **oxydatum sulfuricum solutum.** Ferri sulfas solutus. Hg. 2. *Oldott kénsavas vasoxyd. Ferri sulfát-oldat.*
Ferrum phosphoricum oxydatum. Phosphas ferricus. 4., 5.
„ **phosphoricum oxydulatum.** Phosphas ferrosus — 5.
„ **pulveratum.** Limatura martis alcoholisata. 5. Hg. 1., Hg. 2. *Vaspor.*
Ferrum reductum (hydrogenio reductum). Hg. 1., Hg. 2. *Szinitett vas. Hydrogénnel redukált vas.*
Ferrum sesquichloratum crystall. 5. Hg. 1., Hg. 2. Ferri chloridum. Chloridum ferricum. Ferrum muriaticum oxydat. *Jegecedett vashalvag. Kristályos vaschlorid. Kristályos ferrichlorid.*

Ferrum sesquichloratum solutum. Oleum Martis. 5. Liquor ferri sesquichlorati. Liquor ferri muriatici — (perchlorici). Hg. 1., Hg. 2. *Vashalvag-oldat. Vaschlorid-oldat. Ferri chlorid-oldat.*

Ferrum sulfuricum oxydulatum vitriolum Martis. 5. — Sulfas ferrosus. Hg. 1. Ferrosi sulfas. Hg. 2. Lásd: Sulfas —

Flavedo corticum aurantior. 5. Hg. 1., Hg. 2. Lásd: Cortex —

„ „ **citri.** 5. Hg. 1., Hg. 2. Lásd: Cortex —

Flores acaciae germanicae — nostratis. I., II. *Kökényvirág.* [T. 29.]

„ **althaeae.** I., II. 1., 2., 3. *Zilizvirág.* [T. 29.]

„ **anthos** = I., II. — rosmarini.

„ **arnicae.** I., II. 1., 2., 3., 4., 5. Hg. 1., Hg. 2. *Kappanörvirág. Olasz útifűvirág.* [T. Poson.]

Flores aurantii. I., II. 1., 2., 3., 4., 5. *Narancsvirág.* [T. 29.]

„ **benzoës, benzoini.** I. = Acid. benzoicum.

„ **boraginis.** 5. *Borágó virág.* [T. Poson.] *Ökörnyelv virág.* [T. 29.]

Flores bellis perennis. I., II. bellidis (pratensis.) *Kicsiny nadályvirág.* [T. Poson.]

Flores balausti. I. = Flores punicae granati.

„ **calcatrippae** = Consolida regia. I. *Sarkantyúvirág.* [T. Pos.]

„ **calendulae.** I., II. 5.

„ **carthami (tinctoriae)** = Cnici off. I. *Vad sáfránvirág.* [T. Pos.]

„ **chamomillae Romanae.** I., II. 1., 2., 3., 4., 5. Hg. 1. *Nemes római székfűvirág.* [T. 29., Poson.]

Flores chamomillae vulgaris. I., II. 1., 2., 3., 4., 5. Hg. 1., Hg. 2. *Mezei közönséges székfűvirág.*

Flores cheiri — cheiranthi. I. *Sárga violavirág.* [T. Poson.]

„ **cinae.** Hg. 1. Santonicum. Lásd: Semen cinae — anthodia —

„ **convallariae majalis.** = Lilium convallium. I.

„ **cyani.** I. 5. *Buza csüköllő.* [T. 29.] *Buzavirág.* [T. Poson.]

„ **cynosbatos.** I. = Rosa sylvestris, canina.

„ **farfarae** I. — Tussilago off. *Édes lapú.* — *Szamárkörömvirág.* [T. Poson.]

Flores flammulae Jovis. I. = (Clematis recta.)

„ **genistae.** I. Spartium junceum. *Gányavirág.* [T. Poson.]

„ **hyperici.** I., II. *Csengővirág — csengőfűvirág.* [T. Poson., T. 29.]

Flores (paniculae) kusso (Brayera). 5. Hg. 1., Hg. 2. *Kussó virág.*

„ **lamii albi.** I. = Urticae mortuae. *Holtcsalán.* [T. Poson.]

Flores lavandulae spicae. I., II. 1., 2., 3., 4., 5. Hg. 1. *Lavandula, levendula virág.*

Flores liliorum alborum. I., 5. (Lilium candidum.) *Fehér liliomvirág.* [T. 29.]

Flores macis, macidis, myristicae, fructus involucrum carnosum. I., II. Arillus myristicae, vulgo Macis 4., 5.

Flores malvae arboreae. (Alcea ros.) I. *Mályvarózsa.* [T. 29.]

„ **malvae vulgaris, sylvestris, rotundae fol.** I. II. 1., 2., 3., 4., 5. Hg. 1., Hg. 2. *Körmályva. Kereklevelü mályvavirág. Papsajt.*

Flores matricariae. (Matricaria seu Pyrethr. parthenium. L.) I., II., 4. *Mádrafü* [T. Poson.]

„ **meliloti.** II. *Sárga lóherevirág.*

„ **millefolii — albi — rubri.** I., II. *Cziczkóróvirág.* [T. 29.]

„ **paeoniae.** I., II. *Bazsarózsa — bazsál rózsa.* [T. Poson., T. 29.]

Flores papaveris rhoeados — erratici. I., II. — petala. 1., 2., 3., 4., 5. Hg. 1. *Pipacsvirág.*

Flores punicae granati = flor. balaustii. Malicorii.

„ **rosae sylv.** = — cynosbatos.

„ **rosae (corollae).** — R. centifoliae — damascenae — rubrae. I., II. 1., 2., 3., 4., 5. Hg. 1., Hg. 2. *Rózsaszirmok.*

Flores rosmarini. = I., II. Anthos.

„ **sulfuris.** I., II. Lásd: Sulfur depurat. sublim.

„ **salis ammoniaci.** = Ammon. chloratum depur.

Flores salis ammoniaci simplices. I. = Sal ammoniacum depuratum. Sal ammoniacus depuratus. II. Murias ammoniae purus. 1. *Szalamiákvirág.* [T. Poson.] L.: a synonym.

Flores salis ammoniaci martiales. I. Murias ferri ammoniacalis. II. *Vasas szalamiavirág. Sósavas vashugyag.* [T. 29.] L.: a synonym.

Flores (cymae) sambuci. I., II. 1., 2., 3., 4., 5. Hg. 1., Hg. 2. *Bodza, Bodzavirág.*

Flores siliginis, *Rozsvirág.* [T. 29.]

„ **tanaceti.** I., II. *Varádicsvirág.* [T. 29.]

„ **tiliae (thiliae).** I., II. 3., 4., 5. Hg. 1., Hg. 2. *Hársfavirág.*

„ **tunicae.** I. (Dyanthus caryophyll.) *Szegfűvirág.* [T. Poson.]

„ **verbasci (corollae).** I., II. 1., 2., 3., 4., 5. Hg. 1. *Farkkóróvirág.* [T. 29.]

Flores violae odoratae (corollae). I., II. 5. Lásd: Corollae —

Folia abrotani. (Artemisia abrotan. L.) I. *Isten fája. abruta.* [T. Poson.]

Folia althaeae. 5. Hg. 1., Hg. 2. *Zilizlevél.*
„ **arnicae.** 1., 2., 3., 4., 5. Hg. 1., Hg. 2.
„ **aurantii.** I., II. 1., 2., 3., 4., 5. Hg. 1.
„ **asari Europ.** 1., 2., 3. *Kapotnyaklevél.*
„ **balsamitae.** (Mentha saracenica — Tanacetum balsamita L.) I.
„ **bellis perennis.** II.
„ **brancae ursi.** (Acanthus moll.) I.
„ **cardui benedicti — Mariae, Cnici benedicti.** Centaur. benedictae. L. 5. *Pápafű.* [T. Poson.]
Folia cichorei. Cichoreum Intybus. 1., 5.
„ **cochleariae.** 5. Hg. 2. *Kalánlevelű fű.*
„ **dictammi Cretici. (Origanum dictamn.)** I. *Kréta diptamos fű.* [T. Poson.]
Folia eucalypti. Hg. 1., Hg. 2.
„ **farfarae — tussilaginis.** I., II. 1., 2., 3. *Szattyúlevél.* [T. 29.]
„ **flammulae Jovis. (Clematis recta.)** I., II. *Lótormalevél.* [T. 29.]
„ **hederae arborum. (Hedera helix.)** I. *Folyó borostyán.* [T. Poson.]
Folia hederae terrestris. (Glechoma hederacea.) I., II. *Földi borostyán fű.* [T. Poson.] *Repkény.* [T. 29.]
Folia hepaticae — trilobae — nobilis. (Anemome hepatica.) I. 5. *Nemes májfű.* [T. Poson.]
Folia herniariae. I. *Kicsiny porcfű.* [T. Poson.] *Porcikafű.* [T. 29.]
„ **juglandis nucum.** 5.
„ **lauri.** I. 5.
„ **lavandulae.** I., II.
„ **malvae vulgaris.** II. 1., 2., 3., 4., 5. Hg. 1., Hg. 2. *Kereklevelű mályva, papsajt.*
Folia mari veri. (Teucrium marum.) I. *Nemes majoránna.* [T. Pos.]
„ **melissae.** 5. Hg. 1., Hg. 2. *Méhfű, citromfű.* [T. Poson.]
„ **menthae crispae.** 5. Hg. 1. *Fodrosmenta.*
„ „ **piperitae.** 5. Hg. 1., Hg. 2. *Borsosmenta.*
„ **persicae.** (Amygdalus persica.) 5.
„ **pulmonariae — maculatae.** (Pulmon. off.) 5. *Tüdőfű. Gálnafű.* [T. Poson.]
Folia quercus (querci). II. 1., 2., 3. *Tölgylevél.* [T. 29.]
„ **ribesii rubri.** I.
„ **rosmarini hortensis (anthos).** I., II. 1., 2., 3., 4., 5. Hg. 1., Hg. 2. *Rozmarinlevél.*

Folia rosmarini sylvestris. (Ledum palustre.) II. 1., 2., 3., 4. *Rozsdaburalevél.* [T. 29.]
Folia salicariae. (Lysimachia — Lythrum salicaria.) I.
„ **salviae.** I., II. 1., 2., 3., 4., 5. Hg. 1., Hg. 2. *Zsálylevél.*
„ **scabiosae arv.** (Knautia scabiosa.) II. 1., 2., 5. *Sikkantyúlevél.* [T. 29.] *Rühesfű. Seprűfű.* [T. Poson.]
Folia scolopendrii (herba). I. 5. — lingua cervina — — vulgaris. *Nagy lépfű. Szarvasnyelv.* [T. Poson.]
Folia scrophulariae nodosae. II.
„ **sennae mundatae sine stipitibus.** (Cassia senna.) I., II. 1., 2. Cassia lanceol. 3., 4. Cassia obov. lenit. 5. Hg. 1. — acutif. Hg. 2. — *Szennetlevél.* [T. Poson.] *Szennalevél.*
Folia sennae, Cassiae sennae. I., II. Senna lanceolata. 1., 2. Cassia lanceolata. 3., 4. Senna Alexandrina. Cassia lenitiva. 5. Hg. 2. Cassia lenitiva et obovata. Hg. 1. Cassia acutifolia, angustifolia. Hg. 2. *Szennetlevél.* [T. Poson.] *Szennalevelek.*
Folia sennae Indicae de Tinnevelly. Hg. 2. *Indiai szennalevél.*
„ **sennae sine resina.** 5. Hg. 1., Hg. 2.
„ **taraxaci.** 5. Hg. 1., Hg. 2. *Pitypanglevél.*
„ **theae orientalis Indicae — de Boy.** Thea bohea. I. — hollandica. [T. 29.] — viridis. 5. Hg. 1. *Hollandiai tülevél.* [T. 29.] *Zöld thea.*
Folia trifolii fibrini. I. 1., 2., 3., 4., 5. Hg. 1., Hg. 2. *Vidrafű. Keserű háromlevelűfű. Elecskelevél.* [T. 29.]
Folia uvae ursi — arbutus — I., II. 1., 2., 3., 4., 5. Hg. 1. *Kukojcelevél.* [T. 29.] *Medveszőlő.*
Folia uvulariae. (Ruscus hypoglossum.) I. *Csapfű. Pérafű. Lónyelvűfű.* [T. Poson.]
Folia verbasci. II. 1., 2., 3., 4. *Farkkórólevél.* [T. 29.]
„ **vincae minoris — vincae pervincae.** 5. *Bervéng szászfű.* [T. Poson.]
Folliculi = legumina, lugumina. I., II. *Szennacikk hüvely.* [T. 29.]
Formica rufa. I., II. — rubra. 5.
Fraga — receptaculum fragae — fragariae (vescae) sylvestris. Lásd: Fructus fragae — fragorum.
Frondes capillorum Veneris. Hg. 1., Hg. 2. (Lásd: Herba —) *Vénushaj. Fodorka galyak.*
Fructus acaciae nostratis. I. Lásd: Acacia —
„ **anacardii.** *Szivdi gyümölcs.* [T. 29.] *Elefánt tetű.* [T. Pos.]

Fructus anisi stellati. I., II. 3., 4. — Badiani. Hg. 1., Hg. 2. *Badian gyümölcs.* [T. 29.] *Csillagos ánizs.*
Fructus anisi vulgaris. Hg. 1., Hg. 2. *Közönséges ánizs.* Lásd: Semen.
Fructus anthophylli. (Caryophyll. arom.) I. *Anyaméh szegfű.* [T. Poson.] *Szeggyümölcs.* [T. 29.]
Fructus aurantii — aurantiorum. I., II. 1., 2., 3., 4., 5. (Pro succo.) *Narancs.* [T. 29.]
Fructus citri. I., II. (Limoniae.) 1., 2., 3., 4., 5. (Pro succo.) *Citromgyümölcs.* [T. 29.]
Fructus capsici annui (siliqua). Piper rubrum. 5. *Török bors.* [T. Poson.]
Fructus cardamomi. Hg. 1., Hg. 2. Lásd: Semen.
„ **caricae.** I. *Fige gyümölcs.* [T. 29.]
„ **carvi.** Hg. 1. Lásd: Semen.
„ **cerasorum nigrorum.** I., II. 1., 2., 3., 4., 5.
„ **ceratoniae siliquae dulcis.** I., II. Lásd: Siliqua.
„ **cubebae.** I., II. 5. Hg. 1., Hg. 2. *Kubiomgyümölcs.* [T. 29.] *Orvosi rubéba.*
Fructus cydonei, cotonei. I., II.
„ **cynosbatos.** I.
„ **dactyli.** I. (Dactilorum.) *Pálmaszilva.* [T. Poson.]
„ **ebuli.** I.
„ **fragariae.** I. Lásd: Fraga.
„ **jujubarum.** (Rhamus zizyphus.) I. *Veres jujuba.* [T. Poson.]
„ **(baccae) lauri.** I., II. 1., 2., 3., 4., 5. Hg. 1. *Babérgyümölcs.* [T. 29.] *Babérgyümölcs — bogyó. Laurusmag.* [T. Poson.]
Fructus moschatae nucis. Lásd: Nux mosch.
„ **momordicae (balsaminae).** I.
„ **mori nigri.** I. Morum rec. 4.
„ **myrobalani citrini.** I. *Sárga irmakk.* [T. 29.]
„ **myrtillorum.** I. (Baccae.)
„ **passulae majores** = passulae majores. I. *Öreg malosa szőlő.* [T. Poson.] *Öreg asszú.* [T. 29.] (Baccae vitis siccatae sive. Baccae vitis.)
Fructus passulae minoris — passulae minores. I.
„ **pichurim.** *Pekurim gyümölcs.* [T. 29.]
„ **pimento.** *Szegbors.* [T. 29.]
„ **piperis longi.** I. — albi. *Fehér, hosszú bors.* [T. 29.]

Fructus piperis rotundi. I. seu nigri. II. *Fekete bors.* [T. 29.]
„ **pomorum Boisdorf.** I. = Pyrus malus. L. (Pro succo.)
„ **prunorum.** I., II. 1., 2., 3., 4., 5. (Pruni siccati.) *Szilva gyümölcs.*
Fructus rubi idaei. I.
„ **sambuci.** I.
„ **siliquae dulcis** = ceratonia. II.
„ **spinae cervinae.** I. (Baccae.)
„ **tamarindorum enucleatorum — non enucleator.** I., II. 3., 4., 5. (Lásd: Pulpa —)
Fructus vitis. I. Baccae vitis. 1., 2.
Fumigatio chlori. 4. — oxymuriatica = Mixtura Guytoni.
Fungus agarici chirurgorum = Agaricus.
„ **sambuci** = — sambucinus, auricula judae. I. *Szitalap. Bodzagomba.*
Fungus crepitus lupi cum polline. I. = Lycoperdon bovista.
„ **Melitensis.** II. (Planta integra.) (Cynomorium coccineum.)
Fuligo. I. — splendens. 4. *Korom.* [T. 43.]

G.

Galla turcica. — gallae Asiaticae — meliores. I. 1., 2. (Fabricii.) 3., 4., 5. Hg. 1., Hg. 2. *Török tölgyguba.* [T. Poson.] *Gubacs.*
Gallae tuberosae (Burgdorf). — folii quercus. 2., 3., 4. *Görcsös tölgygubacs.* [T. 29.]
Gelatina animalis albissima. Gluten animale. Hg. 2. *Állati enyv.*
„ „ **Carragheen.** 5.
„ „ **lichenis Islandici.** 5.
„ „ „ „ **pulverati.** 5.
„ **liquiritiae.** Taleolae catarrhales. II. 1., 5. Gelatina pellucida. Lásd: Pasta —
Gemmae, oculi betuli. I.
„ **populi.** I. 5.
„ **quercus.** I.
Glacies Mariae = Lapis specularis = Specificum virgineum. I. *Boldogasszony jege.* [T. Poson.] Spathum gypseum.
Glandes quercus. I., II. 1., 2., 3. — excorticatae, 4. Exutae. 5. (Nuces — semen —) Hg. 1. *Tölgymakk. Hámozott tölgymakk.* [T. 29.]

Glandes quercus tostae — semina quercus (querci) tosta. 5. Hg. 1.
Globuli carminativi = Suppositoria carm. I.
„ **camphorati — ad erysipelas — monialium Sanctae Elisabethae.** I. *Kámforos göböcs.* [T. 29.]
Globuli martis — martiales. II. — tartratis lixivae et ferri. 1., 2., 3., 4. — tartratis ferrici. Hg. 1., Hg. 2. — globuli tartratis ferri et kali. [T. 29.] *Borkősavas vashamag gömböcsök. Vasas gömböcsök.* [T. 43.] *Vasas golyók.*
Glycerinum. Hg. 1., Hg. 2. *Olajéd. Zsiréd.*
Graphites. Carburetum ferri nativum. 1., 2., 3., 4. Plumbago. Graphit elutriatus. 5. *Lemosott vasszén.* [T. 29., T. 43.]
Guarana — pasta guarana — Paullinia. Hg. 1., Hg. 2. *Guarana tészta.*
Gummi arabicum — mimosae — acaciae verae. I., II. 1., 2., 3., 4., 5. *Keményített egyptomi kökénylé. Tésztának való gumma.* [T. Poson.] *Arab mézga. Érzőke mézga.*
Gummi cambiense seu **Kino.** II.
„ **(resina) ammoniaci.** I., II. 1., 2., 3., 4. — gummi ammoniae. 5. Hg. 1. Ammoniacum. Hg. 2. *Ammonja mézga-gyanta.* [T. 29.] *Ammonia mézga-gyanta.* [T. 43.] *Ammoniak-gyanta.*
Gummi resina assae foetidae. II. 1., 2., 3. — assa — asa foetida néven — *Ördögszar.* [T. Poson.] *Büzaszat.* [T. 29., T. 43.]
Gummi resina galbani. I., II. — depuratum. II. 1., 2., 3., 4., 5. Hg. 1. *Galbán mézga-gyanta.* [T. 29—43.] *Galbanum mézgás-gyanta.*
Gummi (resina) ligni sancti. I., II. — guajaci. 1., 2., 3., 4. — gummi guajaci. Guajacum nativum. 5. Hg. 1. — resina guajaci. Hg. 2. *Francosfa-gyanta.* [T. Poson.] *Guaják mézga-gyanta.* [T. 29—43.] *Guaják. Guaják-gyanta.*
Gummi resina myrrhae. I., II. — acaciae Africanae — amyris, myrrha electa. 1., 2., 3., 4. Lásd: *Myrrha. Mirha mézga-gyanta.* [T. 29.]
Gummi resina opopanax — opopanax offic. (Pastinaca opopanax. L.) I.
„ „ **sagapeni.** (Sagapenum. L.) I.. II.
„ „ **sarcocollae.** (Penea sarcocolla. L.) I. *Sebforrasztó gumma.* [T. Poson.]
Gummi tragacanthae — electum — in sorte. I., II. 1., 2., 3., 4. *Tiszta tragánt. Közönséges tragánt.* [T. Poson.] *Baktövis-mézga.* [T. 29—43.] Lásd: Tragacantha.

Gummi resina bdellii. I. (Bdellium off. L.) *
Guttapercha. 5. — depuratum. Hg. 1., Hg. 2. *Tisztított guttapercha.*

H.

Helminthochorton alga. 4., 5. (Sphaerococcus helm. Sph. conferv. Agh. Ceramium frutic. Roth.)
Hepar calcis. Sulfuretum calcis. Hepar sulfuris calcareum. 4. Lásd: Sulfuretum — *Mészany kénet.* [T. 29.]
Hepar mustellae fluviatilis. Liquamen hepatis must. I., II. (Gadus-lota L.) = **Oleum hepatis must.** *Menyhalmájolaja.* [T. 29.] Lásd: Liquamen —
Hepar sulfuris kalinum. Sulfuratum lixivae (purum). Kalium sulfuratum. 5. *Kénmáj.* (Non: — — pro balneo!) *
Herba abrotani. II. 1., 2., 3., 4. *Abrut ürömfű.* [T. 29.] *Istenfája. Abruta.* [T. Pos.]
Herba absinthii Pontici. (Artemisia Pontica. L.) I., II.
„ „ **vulgaris.** II. 1., 2., 3., 4., 5. Hg. 1., Hg. 2. *Üröm — fehér üröm.*
Herba acetosae vulg. Rumex acetosa. L. I. *Sóska.*
„ **acetosellae (recens).** I. Oxalis acetosella. L. *Madársóska.*
„ **agrimoniae eupatoriae.** I., II. *Apró bojtorjánfű — párlófű.* [T. Pos.]
Herba alchemillae, alchimillae. I. *Oroszlántalpúfű.* [T. Pos.]
„ **alliariae.** Erysimum all. L. I. *Nőstény szaporafű.* [T. Pos.]
„ **althaae.** I., II. 1., 2., 3., 4. *Fejér málva.* [T. Pos., T. 29.] *Zilizfű.*
Herba anagallidis. Anagallis arv. L. I., II.
„ **anethi graveolentis.** I. *Kaporfű.*
„ **arnicae.** I., II. *Olasz utifű.* [T. Poson.]
„ **artemisiae.** Artem. vulg. L. I. *Fekete üröm.* [T. Pos., T. 29.]
„ **asari.** I. Asarum Eur. L. *Kapotnyakfű.*
„ **asteri montani.** (Inulae squarrosae. L.) 5. *Aszott szertecsékfű.* [T. 43.]
Herba basilici. I. (Ocymum basil. L.) *Basilikomfű.* [T. Poson.]

* A gummi — gummi resina és resina kellő definitio hiányában egymást váltogatják. Lásd: Resina —

Herba bellidis minoris. (Bellis perennis. L.) I.
„ **betonicae.** I. *Sebfű — Betonia — Betonikafű.* [T. Pos., T 29.]
„ **botryos.** (Chenopod. botrys.) I. *Fürtösfű.* [T. 29.]
„ **calendulae.** 5.
„ **calaminthae montanae.** Melissa calamintha. L. (Nepethe.) *Erdei csombor. Macska mézecske.* I. [T. Poson.]
Herba capillorum Veneris. I. I., II. 5. Lásd: Frondes.
„ **cardui benedicti.** I., II. *Pápafű — áldott fű.* [T. Poson.] *Áldott csüköllő.* [T. 29.]
Herba centaurei minoris (summitates hbae floridae). Gentiana Centaur. I., II. — Erythr. centaur. Pers. 1., 2., 3., 4., 5. Hg. 1., Hg. 2. *Ezerjófű, földepe.*
Herba cerefolii. Scandix cerefol. L. — chaerefolium. I. *Turbolyafű.* [T. Poson.]
Herba chamaedryos. Teucrium chamaedr. L. I., II. *Gamandorfű. Fodorka. Kis sarlófű.* [T. Poson., T. 29.]
Herba chamaepithyos. Teucr. chamaep. L. = Iva arthetica. *Kalinca. Köszvényfű. Mezei ciprus.* I. [T. Poson., T. 29.]
Herba chamomillae florida. 1., 2., 3., 4.
„ **chelidonii maioris.** I., II. 4., 5. Hg. 1. *Cinnadonia. Aranyfű.* [T. Poson.] *Gódricfű.* [T. 29.] *Fecskefű — nagy fecskefű.*
Herba chenopodii ambrosioid. II. 1., 2., 3., 4., 5. *Mirha libatoppfű.* [T. 29.]
Herba chenop. botryos. I. Lásd: *Botryos. Rubiánka libatopp.* [T. 29.]
„ **cichorei.** I., II, 1., 2., 3., 4. *Cikoria. Katang. Katangfű.* [T. Poson., T. 29—43.]
Herba cistus helianthemi. [T. 29., T. 43.] *Tetemtoldófű.*
„ **cochleariae.** I.
„ **consolidae saracenicae. Virgae aur.** I. (Solidago virgaurea.) *Aranyos istápfű.* [T. Poson.]
Herba convallariae majalis florida. L. Flores. I.
„ **convulvuli arvensis.** 1., 2.
„ **crassulae.** I. = Faba inversa.
„ **cuscutae minoris — epithymi.** I. *Temjénszagú aranyfonálfű.* [T. Poson.]
Herba dulcamari — caules — stipites dulcamari. Solanum dulcam. L. *Temondádfű.* [T. Poson.]
Herba equiseti. 5. *Lófarkfű. Tálmosófű.* [T. Poson.] *Zsurlófű.* [T. 29—43.]

Herba farfarae = tussilaginis. L. Folia — I.
„ **foeniculi** seu **anethi minoris.** I., II. *Ánizskaporfű.*
„ **fumariae.** I., II. 1., 2., 3., 4., 5. *Földi füstfű.* [T. Poson.] *Fogragaszfű.* [T. 29.]
Herba galeopsidis grandiflorae. 5. *Foganőttfű.* [T. 29., T. 43.] = G. ochroleuca, seu Herba Liberiana, sive Thea Blankenheimens. 5.
Herba hederae terrestris = **Glechomae. Glechoma heder.** L. *Földi repkény-borostyánfű.* [T. Poson.] I., II. 1.. 2., 3., 4.
Herba helianthemi = Cistus.
„ **hepaticae nob.** I. = Anemone hepat. I.
„ **herniariae.** [T. Poson.] *Kicsiny porcfű.* [T. 29.] *Porcikafű.* [T. 43.]
Herba hyperici. I. *Csengőfű.* [T. Poson.]
„ **hyssopi.** I., II. 1., 2., 3., 4., 5. *Izsóp — izsópfű.* [T. Poson., T. 29.]
Herba inulae squarr. 5. = Aster. mont. [T. 43.]
„ **jaceae.** 5. = violae tricoloris.
„ **lactucae sativae.** I.
„ **lamii albi.** I. = Urticae mortuae.
„ **ledi palustris** — Rosmar. silvestr. I. [T. 43.] L. Flores.
„ **Liberiana** = Galeopsis grandifl.
„ **linariae.** I. 5. *Békalen — hugyosfű.* [T. Poson.] *Gyujtóványfű.* [T. 29.]
Herba majorannae. Origanum majoranna. L. I., II. 5. *Majoránna.* [T. Poson.]
Herba malvae vulg. I.
„ **marrubii albi.** (Marr. vulgare. L.) I., II. 1., 2., 3., 4., 5. *Fejér pemetfű. Peszerce.* [T. Poson., T. 29.]
Herba matricariae (Matricar. parthen. I.) L. *Mádrafű.* [T. Poson.] *Nádrafű.* [T. 29.]
Herba matricariae florida. Pyrethrum parthen. 4.
„ **meliloti floridae.** I., II. 1., 2., 3., 4., 5. Hg. 1. *Virágos sárga lóherefű. Dutkóró.*
Herba melissae. I., II. 1., 2., 3., 4. *Méhfű. Citromfű.* [T. Poson., T. 29.]
Herba menthae crispae. I., II. 1., 2., 3., 4. *Fodorménta.* [T. Poson., T. 29.]
Herba menthae piperitidis. II. — piperitae. 1., 2., 3., 4. *Borsosménta.* [T. 29.]

Herba menthae rubrae, seu **aquaticae.** I. 1., 2., 3. *Veresménta.* [T. 29.]
„ „ **saracenicae** = Balsamita.
„ **mercurialis.** Mercur. annua. L. I. *Haspurgalófű. Mercuriusfű.* [T. Poson.]
Herba millefolii florida. (Variet. album et rubr.) I., II. 1., 2., 3., 4., 5. *Egérfarkfű.* [T. Poson.] *Virágos cickóró.* [T. 29—43.]
Herba nasturtii. I., II. Sisymbrium nasturt. L.
„ **nepetae catariae.** I.
„ **origani.** I., II. 1., 2., 3., 4., 5. *Fekete gyopár.* [T. Poson.] (T. 29.) *Murvapik. Gyopárfű.*
Herba papaveris albi recens pro unguento populeo. I.
„ **parietariae.** I. *Pörjefű.* [T. Poson.]
„ **plantaginis mediae.** I., II. *Utifű.* [T. Poson., T. 29.]
„ **pimpinellae rubrae.** (Poterium sanquisorba. L.) I.
„ **polygalae amarae cum radice.** I. 1., 2., 3., 5. *Csészeszárnyfű.* [T. 29—43.] — planta integra 4.
Herba prunellae. I. *Gyékfű. Tűzfű.* [T. Poson.] *Villahímfű.* [T. 29.]
„ **pyrolae umbellatae.** *Körtvélylevelű fű.* [T. Poson.] *Ernyős körtikefű.* [T. 43.]
Herba pulmonariae arbor. I. = (planta integr.) Lichen pulmonarius. L. *Tüdőmoh.* [T. Poson.] L. *Lichen.*
Herba pulmonariae maculatae, maculosae. *Tüdőfű. Gálnafű.* [T. Poson., T. 29.]
Herba rutae graveolentis, hortensis. I., II. 1., 2., 3., 4., 5. *Rutafű.* [T. Poson.] *Virnácfű.* [T. 29.]
Herbae salicariae, lysimachiae purpur. = Lythrum salicaria. L. I., II. 1., 2., 3., 4. *Fűzényfű.* [T. 29.]
Herba saponariae. I., II. 1., 2., 3., 4., 5. *Szappanfű.* [T. 29.]
„ **saturejae (saturegiae) hortens.** I. 1., 2., 3., 4., 5. *Borsfű.* [T. Poson., T. 29.]
Herba scabiosae arvens. I., II. 1., 2., 3. *Rühesfű. Seprűfű.* [T. Pos.]
„ **scolopendriae vulgaris.** (Asplenium scolop. L.) I. *Bordalapfű.* [T. 29.] L.: Folia —
Herba scordii teucrii (summitat). I., II. 1., 2., 3., 4., 5. *Vizi fokhagyma, vizi fodorka, ezerjófű.* [T. Poson.] *Hagymaszagú tarorja.* [T. 29.]
Herba scrophulariae nodosae. I. L.: Folia.
„ **sedi majoris, sempervivi tectorum recens.** I., II.
„ „ **minoris — sedi albi recens.** I.

Herba sedi vermicularis, sedi acris. I.
„ **senegae nostratis.** I. = Polygala amara. L.
„ **serpilli** = Thymus serpill. L.: *Kakukfű.* [T. Poson.] — herba florida. I, II. 1., 2., 3., 4., 5. [T. 29.]
Herba sideritidis, syderitis. [T. Poson., T. 29.] *Tisztes fű.*
„ **solani nigri.** I.
„ **spilanthi oleracei.** 5. Hg. 1. *Kerti szennyefű.* [T. 43.]
„ **tanaceti floridae.** I., II. 1., 2., 3., 4., 5. *Varádics.* [T. Pos.] *Virágos varádicsfű.* [T. 29—43.]
Herba taraxaci. I. 1., 2., 3., 4. *Oroszlánfogfű.* [T. Poson.] *Pitypángfű.* [T. 29.]
Herba trifolii fibrini. I. Lásd: Folia — *Vidrafű. Keserű háromlevelű fű.* [T. Poson.]
Herba thymi (planta florida) thymi vulgaris. L. I. *Temjénfű. Olasz kakukfű.* [T. Poson.] *Kedeszfű.* [T. 29.]
Herba teucrii = scordii.
„ **urticae majoris — dioicae — minoris — recens — siccata.** I., II. 3., 4. (Pro succo.) *Égető csalán. Árva csalán.* [T. 29.]
Herba verbasci. I. *Ökörfark. Gyaptyúfű.* [T. Poson.]
„ **verbenae off.** I. *Szaporafű, Galambócfű.* [T. Poson., T. 29.]
„ **valerianae celticae.** 1., 2., 3., 4., 5. *Római gyökönkefű.* [T. 29.]
„ **veronicae off.** I., II. 1., 2., 3., 4. *Dicsőséges fű.* [T. Poson.] *Szigorálfű.* [T. 29.]
Herba violae odoratae. I.
„ **violae tricoloris — jaceae.** II. 1., 2., 3., 4., 5. *Háromszín ibolya.* [T. 29.]
Herba vulvariae. (Chenopod. vulvaria. L.) I.
„ **urticae mortuae** = Lamium album.
Hirudo medicinalis. 3., 4., 5. Hg. 1., Hg. 2. *Orvosi nadály. Pióca.*
Hordeum crudum. 5. Vulgare. 1., 2., 3., 5. L.: Semen —
„ **perlatum.** 5. Lásd: Semen —
Hydrargyrum. Argentum vivum. Mercurius. I., II. 1., 2., 3., 4., 5. Hg. 1., Hg. 2. *Eleven ezüst. Higany. Kénes.* [T. Poson.] — depuratum — destillatum — venale — purum metallicum — rectific. *Tisztított, lepárolt higany.* [T. 29.]
Hydromel infantum I. = Infusum laxativum aliud quam:
„ „ 5. Hg. 1., Hg. 2. *Gyermekek hashajtó méze.*
Hypocistis. Cytinus hypocistis — succus hypocistidis inspiss. I., II. *Cystus gyökeréből termő gombának leve.* [T. Poson.]

I.

Ichthyocolla. Colla piscium. Colla husonis. I. 1., 2., 3., 4., 5. Hg. 1., Hg. 2. *Halenyv. Vizahólyag.*

Ichthyolum. Ammonium sulfoichthyolicum. Hg. 2.

Indicum pigmentum. 5. Indigo.

Infusum angelicum = Aqua angelica. I., II. = Aqua angelica laxativa. *Purgáló limonádé.* [T. Poson.]

Infusum gallarum turcicarum. 1., 2., 3., 4. *Guba forrázat.* [T. 29.]

Infusum laxativum = Aqua laxativa. I., II. 1., 2., 3., 4. Infusum sennae compositum. Aqua laxativa Viennensis. Potio laxans Viennensis. 5. Hg. 1., Hg. 2. *Hashajtó forrázat.* [T. 29.] *Bécsi hashajtó ital.*

Infusum laxativum aliud = Hydromel.

„ **rhei cum alcali.** 1., 2., 3. — cum natrio carbonico. Tra. rhei aquosa cum carbonate sodae. Tra rhei aquosa. 4., 5. Hg. 1., Hg. 2. *Lugos rhabarbara forrázat.* [T. 29.] *Rheum öntelék szénsavas natriummal, szénsavas szikenynyel.*

Infusum rhei chinensis simplex. 1., 2., 3., 4. *Egyszerű rhabarbara forrázat.* [T. 29.] *Rebarbara forrázat.* [T. 43.]

Infusum seu sanguis cichorei, cichorei simplex. I. — cum rheo. I.

„ **papaveris erratici.** I. = Tinctura papaveris erratici acida — simplex. I.

Infusum rosarum pallidarum. I.

K.

Kalium aceticum solutum. 5. Hg. 1., Hg. 2. = Liquor terrae foliatae tartari. Acetas potassae — lixivae solutus. *Kali acetát. Ecetsavas kálium-oldat. Oldott ecetsavas hamag.* [T. 43.]

Kalium bromatum. Bromuretum potassicum. Potassii bromidum. Hg. 1., Hg. 2. *Hamanybüzeg. Bromkálium. Kálium bromid.*

Kalium carbonicum crudum. 5. = Potassa. Cineres clavellati calcinati. Carbonas lixivae crudus. Hg. 1., Hg. 2. *Nyers szénsavas kálium. Hamuzsir.*

Kalium carbonicum purum = — e tartaro. Carbonas lixivae purus. Alcali vegetabile mite depuratum. Sal tartari. 5. Hg. 1., Hg. 2. Kali carbonas purus. *Tiszta, szénsavas kálium. Kálium carbonat. Borkősó.*

Kalium carbonicum solutum. 5. = Liquor salis tartari. Oleum tartari per deliquium. Hg. 1., Hg. 2. *Fejér borkőolaj.* [T. Poson.] *Feloldott szénsavas kálium. Kálium carbonat-oldat.*

Kalium ferro cyanatum flavum. 5. Kali ferroso-hydrocyanicum. Kali borussicum. 5.

Kalium ferrato tartaricum = Tartarus martiatus = Globuli Martis. 5.

„ **hydrotartaricum.** Hg. 1., Hg. 2. **Kali tartaricum acidum depuratum.** Kali bitartaricum. Tartarus depuratus. Cremor tartari. Tartras lixivae acidulus. Tartras potassae acidulus. Potassae tartras acidus. Crystalli tartari. 5. *Savanyú borkősavas kálium. Kálium hydrotartarát. Tisztított borkő. Borkőtajték.* (Spuma.) [T. Poson.] Lásd: Tartras. Cremor —

Kalium natrio tartaricum. Hg. 1., Hg. 2. Kali natronato tartaricum. Tartarus. Tartras lixivae et sodae. Sal. polychrestum Seignetti. Sal. Seignetti. 5. *Borkősavas szikhamag.* [T. 29.] *Borkősavas szikhamag.* [T. 29.] *Borkősavas kálium nátrium. Kálium nátrium tartarát. Seignette só.* Lásd: Tartras lixivae.

Kalium nitricum depuratum. Nitrum depuratum. Nitras lixivae depuratus. 5. Hg. 1. Nitras potassae. Nitras kalicus depuratus. Hg. 2. *Fojtósavas hamag. Tisztitott saléirom.* [T. 29.] *Légenysavas kálium. Salétrom. Salétromsavas kálium. Káliumnitrát.* Lásd: Nitrum és Nitras —

Kalium nitricum fusum in rotulis. Nitrum tabulatum, seu praepar. cum sulphure. Nitras lixivae fusus. Sal prunellae. I. 5. (Sine Sulphure 5.) *Gyöngyös salétrom. Hivesítő kő.* [T. Poson.] Lásd: Sal — Lapis —

Kalium sulfuricum. 5. Hg. 1., Hg. 2. = Arcanum duplicatum. I. Tartarus vitriolatus. Sulfas lixivae. Sulfas kalicus. Sulf. potassae. Sulf. lixivae. Sal polychrestum Glaseri. I., II. 1., 2., 3., 4. *Kénsavas hamag. Kettős só.* [T. 29.]

Kalium sulfuratum (purum). Hepar sulfuris kalinum. Sulfuretum lixivae seu potassae. 5. Hg. 1. *Kénkálium. Hamany kénmáj.* **

Kalium tartaricum acidum depuratum. 5. = Kalium hydrotartaricum. = Tartarus depuratus. *Tiszt. borkő. Felborkősavas hamag.* [T. 29.]

Kalium tartaricum boraxatum. 5. = Borax tartarisata. Cremor tartari boraxatus. Cremor tartari solubilis. *Pórisos borkő.* [T. 29.]

Kalium tartaricum (neutrum). 5. Tartarus tartarisatus. Tartras kalicus.

Tartras lixivae neuter. Kalium tartaricum. Hg. 1., Hg. 2. Tartras potassicus. Potassae tartras. Tartarus solubilis. *Közönyös borkősavas kálium. Semleges borkősavas kálium. Kálium tartrát.*

Kamala — depuratum. Hg. 1., Hg. 2.

Kino pulv. 5. Lásd: Gummi —

Kusso. Hg. 1., Hg. 2. Lásd: Flores —

L.

Lac (magisterium) sulphuris. I. 3., 4., 5. Lásd: Sulfur praecip.

„ **vaccinum nec non variorum animalium.** I. Inde **lac** recens et **butyrum.**

Lacca florentina = Magisterium coccinellae. I. *Flórenciai skarlátfesték.* [T. Poson.] *Flórenciai lakka.* [T. 29.]

Lacca in granis = Resina laccae.

„ **musci — musica.** 1., 2., 3., 4. Lichen, seu Parmelia Rocc. pro pigmento chartae exploratoriae.

Lamina guttapercha. Lásd: *Guttapercha.*

Lana gossypii etc. Ligamenta antiseptica.

Lanolinum. Adeps lanae. *Gyapjuzsír.* Hg. 2.

Lapis calaminaris. I. (Ochrea zinci indurata.) *Kalaminakő.* [T. Pos.]

„ **cancrorum.** (Oculi —) 1., 2., 3., 4., 5. — praeparati. 5.

„ **divinus — ophthalmicus.** 3., 4. [T. 29.] Lásd: Cupr. alumin.

„ **haematites, haematitae.** I., II. = Ferrum oxydatum nativum. Hg. 1. *Vérkő.* [T. Poson.]

Lapis pumicis (pumex). 5. *Tajtékkő.* [T. Poson.]

„ **prunellae.** I., II. = Nitrum praeparatum.

„ **seleniticus.** I. Glacies Mariae.

„ **specularis.** I. *Spathum gyps.*

Legumina, lugumina sennae. I. = Folliculi —

Lichen Islandicus. I., II. 1., 2., 3., 4., 5. Hg. 1., Hg. 2. *Izlandi zuzmó.*

Lichen pulmonarius arborum = Herba —

„ **parietinus — parmelia parietina — herba — planta integra.** 1., 2., 3. *Falzuzmó.* [T. 29.]

Lignum buxi sempervirentis. I. *Puszpángfa.* [T. Poson.]

„ **campeschiense.** [T. 29.] *Kámpesi fa.*

Lignum guajaci — ligni sanctum. I., II. 1., 2., 3., 4., 5. *Gajákfa.* [T. 29.] *Francosfa.* (T. Poson.]

Lignum juniperi communis. I., II. 1., 2., 3., 4., 5. *Gyalogfenyőfa.* [T. 29.]

Lignum lentisci, mastichis. I. *Masztikfa.* [T. Poson.]

„ **quassiae.** II. 3., 4., 5. Hg. 1. *Keserűfa.*

„ **rhodii.** I. *Rózsafa.* [T. Poson.] *Rózsika.* [T. 29.]

„ **santali citrini.** I. *Sárga szantál.* [T. 29.]

„ „ **rubri — Caesalpiniae — pterocarpi santali.** I., II. *Veress zantál.* [T. 29.]

Lignum sassafras. I., II. 5. — lauri sassafras. *Száfrásfa.* [T. 29.]

„ **visci quercini.** Loranthus Europ. L.) I., II. 1., 2., 3., 4. *Tölgyfai gyöngy.* [T. Poson.] *Lépeszfa.* [T. 29.]

Limatura (ferri). Martis magneto selecta. I. — ferri pura. II. 1., 2., 3., 4. L. ferrum pulver. *Tiszta vasreszelék.* [T. 29.]

Limatura cupri. I. 2.

Linctus gummosus. Hg. 2. *Mézgás nyalat.*

Linimentum ammoniatum =

„ **volatile** seu: **Sapo ammoniacalis.** II. Lásd: Sapo — 4., 5. Hg. 1., Hg. 2. *Szálló kenet. Repülő ir.* [T. 29.] *Illó-kenőcs. Repülő zsír.*

Linimentum saponato camphoratum, seu **Opodeldoc.** Balsam. opodeldoc. 1., 2., 3., 4., 5. Hg. 1., Hg. 2. *Káforos szappankenet.* [T. 29—43.] *Kámforos szappankenőcs.*

Linimentum styracis. Hg. 2. *Storax kenőcs.*

Liquamen hepatis. I., II. = Hepar mustellae. (Gadi) Oleum —

„ **myrrhae.** I. = Oleum myrrhae per deliquium.

Liquor acetatis ammoniae = Acetas ammoniae solut. = Spiritus Minder. II. 1.

Liquor acetis lixivae kalici. II. Liquor terrae foliatae tartari. 4. Lásd a synonym.

Liquor ammoniae purae — causticae. — 4. Ammonia p. liquida. Hg. 2.

Liquor ammoniae pyrooleosus. 1., 2., 3. = Spirit. cornu cervi.

„ **anodynus mineralis (Hoffmanni).** I. = Spiritus aetheris sulf. II.

Liquor anodynus vegetabilis. [T. 29.] = Spiritus aetheris acet.

„ **carbonatis lixivae aciduli.** Aqua mephitica alcalina. II.

„ „ **ammoniae** = Carbonas ammoniae solutus. 4.

Liquor cornu cervi succinatus. I., II. = Succinas ammoniae pyro-oleos. solut. 4.

Liquor ferri oxydati. Oxychloridum ferri solutum. Hg. 2. Ferri oxychlorid. *Dialysált vas.*

Liquor hydrosulfureticus acidulus. Liquor prob. Hahnemanni. 1., 2., 3., 4. *Kéngyulacssavas ned.* [T. 29.]

Liquor hydrosulfureticus pro balneo. 1., 2., 3., 4. *Kéngyulacssavas víz ferdőnek.* [T. 29.]

Liquor myrrhae = Oleum myrrhae. I. — per deliquium.

„ **nitri fixi.** I. Loco eius adhibendum: Oleum tartari per deliquium. I.

Liquor oleosus Sylvii. I. = Liquor, seu sal volatilis oleosus. I., II.

„ **ophthalmicus coeruleus** = Aqua ophthalm. coerulea. Aqua saphirina. 1., 2., 3. *Kék szemned.* [T. 29.] *Kék szemvíz.* [T. Pos.]

Liquor saponatus. Aqua ophthalmica. I. *Szappanyos szemvíz.* [T. Poson.]

Liquor salis tartari. I., II. = Oleum tartari per deliquium. = Carbonas lixivae alcalnus solut. 4. solutum.

Liquor terrae foliatae tartari. I. Liquor acet. lixivae. II. Solutus acet. kalii. 4. Lásd: a synonym.

Liquor visceralis. I.

Lixivium matris salis marini.

„ „ **nitri.** I. Ambae sunt materiae ad praeparationem: Magnesiae muriae.

Lixivium sanguinis. Prussias lixivae et ferri solutus. 3., 4. *Olvasztott kéklő gyulacssavas vashamag. Vérlug.* [T. 29.]

Lithium carbonicum. Lithii carbonas. Hg. 1., Hg. 2. *Szénsavas lithium. Lithium carbonat.*

Looch de pulmone vulpis substituitur Electuario pector. I.

„ **sanum et expertum.** I. *Hurut ellen való tüdőliktáriom.* [T. Poson.]

Lupulinum. Glandulae lupuli. Hg. 1., Hg. 2. *Komlómirigyek.*

Lumbricus terrestris praep. exsiccatus — vivus. I. *Elkészített földi geliszta.* [T. Poson.]

Lycopodium. L.: Sporae — Pollen.

M.

Macis. I., II. (Flores) — involucrum — aryllus — arillus myristicae. 3., 4., 5. *Szerecsendió virághéj.*

Magisterium bismuthi. I. Lásd: Bismuth. — Wismuth. — Marcasita. [T. Poson.] Nitras bismuthi praec. 1., 2. Bismuthum nitricum praecipitatum. 3. Subnitras bismuthicus. Nitras quadribismuthicus. 4. *Levált fojtósavas bátrag.* [T. 29.]

Magisterium coccinellae = I. Lacca Florent.

„ **sulphuris.** I. = Lac sulfuris.

Magnesia alba — Panacea nitri. Magnesia muriae. I., II. Carbonas magnesiae. II. 1 — — venalis. 2., 3. Carbonas magnesicus cum aqua et hydrate magnesico. 4. *Arubeli szénsavas keserag.* [T. 29.] Magnesia carbonica. 5. Magnesium carbonicum hydrooxydatum. Magnesia hydrocarbonica. Magnesit subcarbonas. Hg. 1., Hg. 2. *Szénsavas magnes. hydrooxyd. Szénsavas kesereny. Szénsavas magnesia. Magnes. hydrooxyd. Magnes. carbonat.*

Magnesum hydrooxydatum. Magnesia usta in aqua. Magnesia hydrica. Hydras magnesicus. Antidot. arsenici albi. Hg. 1. *Keserenyvizegy. Keserenyélegvizegy. Magnes. hydroxyd. Égetett magnesia vizzel.* Lásd Magnesia usta in aqua.

Magnesia nitri = Carbonas calcis. II.

„ **oxydatum.** Hg. 1. Magn. usta — calcinata. Magnesium purum — Magn. pura. Oxydum magnesii. Oxydum magnesicum Hg. 1., Hg. 2., Magnesiumoxyd. *Égetett magnesia. Keserenyéleg.* L. Magnesia usta.

Magnesia pura. 1., 2., 3. = M. usta.

„ **usta.** 4., 5. *Égetett keserag.* [T. 29—43.]

„ **sulfas.** II. Sal amarus Sedlicensis I. Sal amarus II. Sal amarus depuratus 1., 2., 3., 4. Magnesia sulfurica. Sulfas magnesiae. Sal anglicus — Epsomensis. 5. Hg. 1., Hg. 2. *Keserü purgaló só.* [T. Poson.] *Kénsavas keserag.* [T. 29.] *Kénsavas kesereny. Keserüsó. Kénsavas magnésium. Magnesium sulfát.*

Magnesia vitrariorum. = Oxydum magnesiae nativum II. Oxydum **mangani.** nativum 1., 2., 3., 4. =

Mangan hyperoxydatum nativum. Manganum nativum 5. Hg. 1., Hg. 2. *Cselagpor* [T. 29.] *Természetes mangánfeléleg. Cseleny feléleg. Barna kő.*

Malicorium. I. = Balaustium. = Cortex fructus granati.

Maltha. I. Oleum petrae nigrum — spissum.
Maltum hordei. 4., 5.
Mater seu **testa** perlarum I. (Mytilus margaritiferus L.) *Gyöngyház* [T. Poson.]
Manna Calabarina. — electa I. II. 1., 2., 3., 4., 5. Hg. 1. Hg. 2. *Tiszta manna* [T. Poson.] *Körösméz. Kalábri körösméz. Manna.*
Manna C. canellata. I. Succ. fraxini concretus II. Saccharum fraxini 5. Hg. 1. *Cséves manna* [T. Poson.] *Csöveses körösméz.* [T. 29.] *Csöves k. manna.*
Mannitum. Saccharum mannae. 5. Hg. 1. Hg. 2. *Mannaczukor. Mannit.*
Manganum hyperoxydatum. nativ. 5. Hg. 1. Hg. 2. Lásd. *Magn. vitrariorum.*
Mastiche. Lentiscus. Mastix 4., 5. Hg. 1. Hg. 2.
Medulla ossium praeparata — bovis praeparata 5.
Mel crudum. — commune, virgineum I., II. 1., 2., 3., 4., 5. Hg. 1., Hg. 2. *Közméz. Nyersméz.*
Mel depuratum. — despumat. I., II. 1., 2., 3., 4., 5. Hg. 1., Hg. 2. *Tisztitott méz.*
Mel mercurialis herbae. I. *Haspurgaló fűből való méz.* [T. Poson.]
Mel pectorale. I., II. *Hurut ellen való méz.* [T. Poson.]
Mel proscarabei — Meloë in melle conditum. Mel cum insectis contra rabiem. II. [T. 29.] *Ibolyaszinü nünüke méz.*
Mel rosarum. — simplex rosatum I., II. 1., 2., 3., 4., 5. Hg. 1., Hg. 2. *Rózsaméz.*
Mercurius. I., II. = Hydrargyrum.
Mentholum Hg. 2. *Menthakámfor.*
Millepedes insecta siccata integra. I. (Oniscus asellus) II. *Száritott százlábu.*
Miscella Guytoni. 2. = Mixtura Guytoni 3., 4. *Guyton vegyitékje.* (Fumigatio chlori.)
Miscella pro solutione calcii oxysulfurati. Hg. 2. *Keverék a kénes mészoldathoz.*
Mixtura gummosa. Hg. 2. *Mézgáskeverék.*
„ **(aqua) perlarum.** I.
Morsuli imperatoris. I. *Gyomorerösitö morsula.*
Moschus artificialis. II.
„ **naturalis.** I., II. 1., 2., 3., 4., 5. Hg. 1., Hg. 2. *Pézsma.*
Mucilago cydoniarum. I., II. 1., 2., 3., 4., 5. — seminis cydoniarum. *Birsalma magnyák.* [T. 29.]

Mucilago gummi arabici. I., II. 1., 2., 3., 4., 5. Hg. 1., Hg. 2. *Arabmézganyák.* [T. 29.] *Arabmézgaoldat.*
Mucilago tragacanthae. I., II. 1., 2., 3., 4., 5. *Baktövismézganyák.* [T. 29.]
Myrrha. 1., 2., 3., 4., 5. Hg. 1. Succus myrrhae resinosus. L. gummi resina.
Muscus sanguineus. I. = Planta lichenis Islandici.
Murias ammoniae (crudus). II. = Sal ammoniacus. 1., 2., 3., 4.
„ „ **purus.** Sal ammoniacus depuratus. II. 1., 2. Ammon. muriaticum purum. 3. *Sósavas hugyag. Szalamia só.* [T. 29.]
Murias barytae. 1., 2. Baryta muriatica. 3. Chloretum baryi. Murias baryticus cum aqua. 4. *Sósavas sulyag.* [T. 29.]
Murias calcis p. solutus. 3. Calcaria muriatica liquida. Oleum calcis. *Olvasztott tiszta sósavas mészag.* [T. 29.]
Murias chinini (arte parat). *Sósavas kinadék.* [T. 43.]
Murias ferri ammoniacalis. Flores salis ammon. martiales. 2. Ammon. muriatic. martiatum. 3. Lásd a synonym.
Murias sodae. 1., 2., 3., 4. *Sósavasszikag. Szikanyzöldlet. Konyhasó.* Lásd: Sal gemmae. Sal culinaris, comm.

N.

Natrium aceticum. 5. Hg. 1., Hg. 2. Natrium aceticum crystallisatum. Acetas sodae. Terra foliata tartari crystallisata. Acetas natricus cum aqua. *Ecetsavas natr. Ecetsavas szikeny. Nátrium acetat.* Lásd: a synonym.
Natrium boracicum — boricum. Borax sodae. Borax depurata — Veneta. 5. Hg. 1., Hg. 2. *Bórsavas natr. Bóris.* Lásd: a synonym. és Pulvis —
Natrium benzoicum. Natrii benzoas. Hg. 2. *Benzoesavas nátrium. Nátrium benzoát.*
Natrium bicarbonicum. Carbonas sodae acidulus. Bicarbonas sodae. 5. Lásd: a synonym. és — hydrocarbonas.
Natrium bromatum. Natrii bromidum. Bromuretum natricum. Hg. 1., Hg. 2. *Brómnátrium. Szikenybüzeg.*
Natrium carbonicum crudum = Carbonas sodae crud. — nativus. 1.
„ „ **crystallisatum.** 5. Carbonas sodae alcalescens.

Alcali minerale. Sal sodae. Hg. 1., Hg. 1. *Jegecedett szénsavas nátrium. Sziksó. Nátrium carbonat.*

Natrium carbonicum dilapsum — siccum. Carbonas sodae siccus. 5. Hg. 1., Hg. 2. *Elmállott szénsavas nátrium.*

Natrium hungaricum. Carbonas sodae nativus — — alcalescens — crystallis. siccatus. 1., 2., 3., 4.

Natrium hydrocarbonicum. Natrii hydrocarbonas. Bicarbonas natrii — natricus. Hg. 1., Hg. 2. *Kétszénsavas szikag.* [T. 29.] *Szénsavas hydronátrium. Szénsavas könnenyszikeny. Savanyú szénsavas nátrium. Kétszénsavas szikeny.*

Natrium nitricum depuratum. Nitras sodae. Natrii nitras. Nitrum cubicum depuratum. 5. Hg. 1., Hg. 2. *Légenysavas nátrium. Légenysavas szikeny. Salétromsavas nátrium. Nátrium nitrát.*

Natrium phosphoricum. Sal mirabilis perlatus. Phosphas sodae. Dinatrii hydrophosphas. 5. Hg. 1., Hg. 2. *Vilanysavas szikeny. Phosphorsavas nátrium. Dinatrium hydrophosphát.* Lásd: Phosphas.

Natrium salicylicum. Natrium orthosalicylicum. Natrium orthooxybenzoicum. Hg. 1., Hg. *Salicylsavas nátrium. Nátrium salicylat. Orthooxybenzoesavas nátrium.*

Natrium silicicum liquidum. Hg. 1., Hg. 2. *Folyó kovasavas nátrium. Vizüveg.*

Natrium sulfuricum crystallisat. Sal mirabilis Glauberi. Sulfas sodae. 5. Hg. 1., Hg. 2. *Jegezett kénsavas szikag. Csudasó.* [T. 29.] *Jegecedett kénsavas nátrium. Kénsavas szikeny. Glaubersó.* Lásd: a synonym.

Natrium sulfuricum dilapsum. Sal mirabilis siccus, dilapsus. Natrium sulfuricum siccatum. 5. Hg. 1., Hg. 2. Sulfas natricus dilapsus. 4. *Elmállott kénsavas nátrium. Szárított kénsavas szikag.* [T. 29.] Lásd: a synonym.

Nitras bismuthi praecipitatus. Bismuth. nitricum praecepitat. Magist. bismuthi. 1., 2., 3. Lásd a synonyn.

Nitras lixivae. I., II. 1., 2., 3., 4. Kali nitricum.

Nitrum depuratum, officinale. I. 1., 2. = Kali nitric.

Nitrum praeparatum. I., II. = Lapis prunellae.

Nidus hirundinum. I. *Fecskefészek.* [T. Poson.]

Nuclei amygdalarum amararum. I. = Amygdalae amar.

„ „ **dulcium.** I. = Amygdalae dulc.

„ **cerasorum.** Drupae pruni avium — cerasorum nigrorum. I., II. 1., 2., 3., 4., 5.

Nuclei juglandis maturae. I. **Nuces juglandis immaturae** 5.

„ **persicorum — persici.** I. 1., 2., 3. *Barackmag.* [T. Poson.]

„ **pini — pinearum.** I., II. *Szömörkefamagva.* [T. Poson.]

„ **pistaciae — pistaceorum.** I. (Pistacea vera. L.) *Hályogfamogyoró.* [T. Poson.]

Nuclei prunorum. I. (pruni domestici.)

Nux moschata. Semen myristicae. Nucleus myristicae. I., II. 3., 4., 5. Hg. 1., Hg. 2. *Szerecsendió.*

O.

Oculi (lapides) cancrorum. I., II. 1., 2., 3. 4., 5.

„ — — Lásd: Gemmae.

Oleum absynthii hbae infuso-cocium. I., II.

„ „ „ **destillatum.** I., II.

„ **amygdalarum amararum press.** I.

„ „ **dulcium recenter press.** I., II. 1., 2., 3., 4., 5. Hg. 1., Hg. 2. *Vadonütött mandolaolaj.* [T. 29.] *Présölt édes mandolaolaj.* [T. Poson.] *Mandolaolaj.*

Oleum anethi coctum. I., II.

„ „ **destillat.** I., II. *Kaporolaj.* [T. Poson.]

„ **anagallidis coctum.** I.

„ **animale aethereum — Dippeli.** 1., 2., 3., 4. — redestillat. 5.

„ „ **foetidum destillat. — cornu cervi foetidum.** I. 5.

„ **anisi vulgaris.** I., II. 1., 2., 3., 4., 5. Hg. 1., Hg. 2. *Destillált — lepárolt ánizsolaj.* [T. Poson., T. 29.] *Ánizsolaj.*

Oleum anthelminticum Chaberti — contra taeniam. 5.

„ **aurantiorum corticum — de Bergamo aurantiorum liquidissimum.** I., II. 1., 2., 3., 4., 5. Hg. 1., Hg. 2. *Narancsolaj.*

Oleum aurantiorum florum. Oleum Neroli. 5. Hg. 1. *Narancsvirágolaj.*

Oleum bergamottae (venale — laceratum). 4., 5. Hg. 1. *Sajtolt narancsolaj.* [T. 43.] *Bergamotta héjolaj.*

Oleum buxi empyreumaticum. I.

„ **benzoës empyreum.** I., II. — destillat. fragrans pur. I.

„ **cacao excocto-pressum. Butyrum** — II. 1., 2., 3., 4. Hg. 1., Hg. 2. *Kakaóolaj-vaj.*

Oleum cadinum — juniperi empyreumaticum. Hg. 1., Hg. 2. *Füstös fenyőolaj.*

Oleum cajeputi depuratum. 5. *Lepárolt kajaputolaj.* [T. 29—43.]

„ **calcis.** Murias calcicus cum aqua. Hydrochloras calcariae. 4.

„ **camphorat. destill.** [T. Poson.] — **pingue** — 5. Hg. 1., Hg. 2. *Kámforos olaj.*

Oleum cannabis pressum. 1., 2.

„ **carpathicum.** [T. Poson., T. 29—43.] *Lepárolt tátrai olaj.*

„ **carvi seminum destillatum.** I., II. 1., 2., 3., 4., 5. Hg. 1. *Köménymagolaj. Lepárolt — —* [T. 29.]

Oleum caryophyllorum destillatum (venale). I., II. 1., 2., 3., 4., 5. Hg. 1., Hg. 2. *Szegfűszegolaj.*

Oleum cassiae cinnamomi orient. — occid. — I., II. 1., 2., 3., 4., 5. Hg. 1., Hg. 2. *Lepárolt keleti — nyugati fahéjolaj. Cassia kéregolaj.* [T. 29—43.]

Oleum cerae rectif. I., II. 5. *Viaszolaj.*

„ **chamomillae florum destillatum.** I., II. 5. — herbae floridae. 1., 2., 3., 4. *Székfűolaj. Lepárolt virágos szikfűolaj.* [T. Poson., T. 29—43.]

Oleum chamomillae vulgaris coctum. I.

Oleum citri corticum destillatum. Oleum de Cedro. I., II. 1., 2., 3., 4., 5. Hg. 1., Hg. 2. *Citromhéjolaj.*

Oleum cyminum — seminis cumini. I. *Olasz köményolaj.* [T. Poson.]

„ **eucalypti austr. amygdalinum.** Hg. 1., Hg. 2. *Eucaliptusolaj.**

„ **foeniculi destillatum.** I., II. 1., 2., 3., 4., 5. Hg. 1., Hg. 2. *Édes köményolaj.*

Oleum hyosciami foliorum coctum. I. 4., 5. Hg. 1., Hg. 2. *Főzött beléndekolaj.*

Oleum hyperici comp. coctum. I. *Csengőolaj.* [T. Poson.]

„ **jecoris aselli album.** Oleum aselli album. Oleum hepatis album. *Fehér tengeri csuka májolaja.* [T. 43.]

Oleum jecoris aselli flavum. 5. Hg. 1., Hg. 2. *Sárga gadóc májolaj. Sárga halmájolaj.*

Oleum jecoris aselli fuscum. 5. Hg. 1. *Barna tengeri csuka májolaja. Barna gadóc májolaj.*

Oleum juniperi baccarum viridium — baccarum immaturarum. I. Baccarum maturarum. II. 1., 2., 3., 4., 5. Hg. 1., Hg. 2. *Fenyőmagolaj. Borókaolaj. Lepárolt gyalogfenyőolaj.*

Oleum laterum — lateritium — philosophorum empyreumaticum. I.

Oleum lauri — laurinum excoctum. — — excocto-pressum. I., II. 1., 2., 3., 4., 5. Hg. 1., Hg. 2. *Babirolaj.* [T. Poson.] *Föttön sajtolt babirolaj.* [T. 43.] *Babérolaj.*

Oleum lavandulae florum. I., II. 1., 2., 3., 4., 5. Hg. 1., Hg. 2. *Lavandulaolaj.*

Oleum liliorum alborum infuso-coctum. I. — lilii albi florum coctum. 5.

Oleum lini semin. lotum. Hg. 1., Hg. 2. *Mosott lenolaj.*

„ „ **recenter pressum.** I., II., 1., 2., 3., 4., 5. *Ujjant sajtolt lenolaj.*

Oleum lini venale. 3., 4., 5. Hg. 1., Hg. 2. *Lenmagolaj. Árubeli lenolaj.* [T. 43.]

Oleum macidis — macis destillatum. I., II. 5. Hg. 1., Hg. 2. *Lepárolt szerecsendióhéj-olaj.*

Oleum majorannae. II. 5. Hg. 2. *Majoránaolaj.*

„ **melissae — sytae — melissae citratae.** [T. Poson.] *Citromfűolaj.*

Oleum menthae crispae. I., II. 1., 2., 3., 4., 5. Hg. 1., Hg. 2. *Lepárolt fodormentaolaj.*

Oleum menthae piperitae. I., II. 1., 2., 3., 4., 5. Hg. 1. Hg. 2. — *Borsosmentaolaj.*

Oleum momordicae cortic. infuso-coctum. I.

„ **nucis moschatae, muscatae destillat.** I., II. — **pressum — excocto-pressum.** I., II. Balsamum nucistae. Oleum nucistae. 5. Hg. 1. *Szerecsendióolaj.*

Oleum myrrhae per deliquium. I.

„ **nucum — juglandis nucis pressum.** I. 5.

„ **olivarum.** I., II. 2., 3., 4., 5. Hg. 1. *Közfaolaj.* [T. 29.] *Faolaj.*

Oleum origani. I., II. 1., 2., 3., 4. *Lepárolt fekete gyopárolaj.* [T. 29.]

„ **ovorum pressum.** I. Oleum ovorum 5. *Tikmonyolaj.* [T. Pos.]

„ **papaveris albi seminum pressum.** I., II. 1., 2., 3., 5. *Sajtolt fehér mákolaj.*

Oleum persicae foliorum. 1., 2., 3. *Lepárolt baracklevélolaj.*

„ **petrae album.** Naphtha. I. — Petroleum rect. II. Petroleum album. Bitumen liquidum excolor. 3. *Fehér ásványolaj.* [T. 29]

Oleum petrae nigrum. I. = Maltha. *Fekete ásványolaj.*

„ „ **rubrum.** Bitumen liquidum rubrum I. 1., 2., 3.

„ **pini ex resina liquida destillatum.** I.

Oleum pini sylvestris pro inhalatione. Oleum foliorum pini. Oleum lanae, seu setarum pini. Hg. 2. *Fenyölevélolaj.*
Oleum raparum seminum. I.
„ **ricini.** II. 1., 2., 3., 4. — palmae Christi — castoris. 5. Hg. 1., Hg. 2. *Himboolaj. Himbojolaj. Ricinusolaj.*
Oleum rosarum. 5. Hg. 1., Hg. 2. *Rózsaolaj.*
„ **rosmarini — rorismarini — anthos.** I., II. 1., 2., 3., 4., 5. Hg. 1., Hg. 2 *Rozmarinolaj.*
Oleum rutae dest. I., II. 1., 2., 3., 5. *Rutaolaj.* [T. Poson.]
„ **salviae fol. dest.** II. 1., 2., 3., 4.
„ **serpilli hbae flor.** II. 1., 2., 3., 4. *Kakukfüolaj.*
Oleum sassafras ligni dest. I.
„ **sesami — sesaminum.** Hg. 2. *Sesamolaj. Vad lenolaj.* [T. Pos.]
„ **scorpionum infus.** I. *Skorpióolaj.*
„ **succini destill.** I., II. 1., 4. — rectificatum 5. Hg. 2. *Tengeri gyantaolaj.* [T. Poson.] *Lepárolt gyantárolaj* —
Oleum tanaceti destill. I., II. 1., 2., 3., 4. *Varádicsolaj.* [T. 29.]
„ **tartari foetidum.** I. = Spiritus tartari.
„ **tartari per deliquium.** I. = Liquor salis tartari. Pro substitutione: Liquoris nitri fixi.
Oleum terebinthinae cum aqua destill. I., II. 1., 4. — rectificatum. 5. Spirit. terebinth. Hg. 1., Hg. 2. *Lepárolt — tisztított terpetinolaj.*
Oleum terebinthinae venale commune. Terebinthina. I., II. 5.
„ **valerianae sylv. rad.** 1., 2., 3., 4., 5. Hg. 1., Hg. 2. *Gyönkeolaj.*
Oleum verbasci coctum. I. *Ökörfarkvirágolaj.*
„ **viride.** I. *Zöldolaj.* [T. Poson.]
Olibanum = Thus. I., II. 4., 5. Hg. 1. Lásd: Resina.
Opodeldoc Balsam. — Lásd: Linimentum saponato camph.
Opercula cochleae terresiris. Helix pomat. I. .
Opobalsamum. Balsam. de Mecha. I.
Orleana. Faecula orleanae. Faeculum croceo tinctorium I. (Bixa orleana L.)
Os sepiae. I. 5.
Ossa mammalium. 1., 2., 3., 4.
„ **usta alba.** — — calcinata. Cornu cervi ustum alb. 1., 2., 3., 4., 5.
Ostrearum testae. I.
Ovum gallinae — gallinaceum. I., II. 1., 2., 3., 4., 5. *Tikmony.* [T. Poson.] *Tojás.* [T. 29.]

Oxydulum ferri nigrum = Aethiops martis. II. Oxydum — 1., 2., 3.
Oxydum aluminii hydratum. Hg. 1. = Alumina Hydrica.
„ **calcii purum ex carbonate calcis.** 4. = Calx viva.
„ **ferri hydrat.** *Vizegyes vasag.* [T. 43.]
„ „ **nativum argillaceum.** II. = Lapis haematites.
„ „ **mangani nativum.** II. = Oxydum mangani nativ. 1. Lásd a synonym. = Magnesia vitrariorum.
Oxymel colchici. I., II. 1., 2., 5. *
„ **scillae, scilliticum.** I., II. 1., 2., 3., 4., 5. Hg. 1., 2. *Tengeri hagymaecetméz.* *
Oxymel simplex — cum aceto. I., II. 1., 2., 3., 4., 5. Hg. 1., Hg. 2. *Egyszerü ecetméz.*
Oxysaccharum colchici bulbi. II.
„ **simplex.** I. Lásd: Syrup. aceti.

P.

Panis laxans. *Hashajtó kétszersült.* [T. 29.]
Paraffinum. Hg. 2.
Passulae minores — majores. Lásd: Fructus.
Pasta althaeae. I., II. 1., 2., 3. — **gummosa** — 4. — **albuminata.** 5. *Ziliztészta.* [T. 29—43.]
Pasta liquiritiae — Gelatina liquiritiae — Pasta liquiritiae flava. 1., 2., 3., 4., 5. Lásd: Gelatina — *Higviric tészta.* [T. 29—43.]
Pastilli Bilinenses. 5. — e natrio hydrocarbonico — de Vichy. Hg. 1. *Kétszénsavas szikenyes cukorkorongok. Bilini korongok.*
Pepsinum germanicum solubile. Hg. 1., Hg. 2. *Oldható német pepsin.*
Petroleum. Oleum petrae. Naphtha. I., II. Bitumen alb. nigr. rubr. I., II. 2., 3. — liquidum excolor — rubrum. 4., 5. Lásd: a synonym.
Petroleum rectificatum. Oleum petrae album. 5. Hg. 1. *Tisztított kőolaj. Ásványolaj.* [T. 29.]
Phosphas ferri — ferricus. 4.
„ **sodae.** Soda phosphorata. II. Phosphas natricus cum aqua. 4. *Vilósavas szikag.* [T. 29—43.] Lásd: a synonym.
Pilulae balsamicae. Mortoni — Mortonianae. I.
„ **ferratae — ferri lactici.** Hg. 2. *Vasas lapdacsok.*

Pilulae ferri jodati — ferri jodurati — Blankardi. Hg. 1., Hg. 2. *Vasjodürös lapdacsok. Blankard lapdacsai.*
Pilulae laxantes. Hg. 1., Hg. 2. *Hashajtó lapdacsok.*
Piper album (fructus). *Fehér bors.* [T. Poson., T. 29.]
„ **longum (fructus).** I. *Hosszú bors.* [T. Poson, T. 29.]
„ **nigrum.** I., II. 5. *Fekete bors.* [T. Poson. T. 29.]
Piperinum. 5.
Pix liquida (fagi). Resina empyreumatica liquida. 5. Hg. 1., Hg. 2. *Kátrány.*
Pix navalis — nigra, solida e pice liquida parata. 5. Lásd: Resina —
„ **pini silvestris.** I.
Plumbum. I. — **ustum.** I.
Pollen — semen — sporae lycopodii. Lásd: Semen. Excepta Pharm. 2. cujus lycopodium pollene pini sylvestris substituitur.
Poma acidula. 5. pro tinctura malatis ferri. Vide Tram. — extractum.
Pompholyx = Nihil album. I. *Fejér semmi.* [T. Poson.] *Horganyfehér.* [T. 29.]
Potio magnesiae citricae effervescens. Potio citrica purgans. Limonada magnesiae. Limonada solvens. *Pezsgő citromsavas keserenyoldat.* — — *magnesia oldat. Olvasztó citromviz.* Hg. 1., Hg. 2.
Potio Riveri — antiemetica. 5. Hg. 1., Hg. 2. *River itala. Hányásellenes ital.*
Pulmonaria arborea. I. — Vide Herbam —
Prussias lixivae et ferri solutum. 1. Lixivium sanguinis 2. Kali ferreo-borussicum. Kali zooticum. Kali ferroso hydrocyanicum. Kalium ferro cyanatum flavum. Vide synonym.
Pulpa cassiae fistulosae. I., II. 3., 4., 5. *Sípkasszia pép.* [T. 29.]
„ **prunorum.** I., II., 1., 2., 3., 4., 5. Hg. 1., Hg. 2. *Szilvapép.* [T. 29—43.] *Szilvaíz.*
Pulpa tamarindorum cruda — scytinorum. I., II. 3., 4., 5. Hg. 1., Hg. 2. *Tamarindaíz.* — — **depurata.** 4., 5. Hg. 1., Hg. 2. *Savanyú pálmagyümölcs liktariom.* [T. Poson.]
Pulveres vegetabilium sunt vel duriores: per cribrum trajecti, vel molliores: alcoholisati. *szitált por — lángolt por,* vel crassi, grossi — *dercepor.*
Pulvis absorbens infantum. I. *Csecsemők felszívó pora.* [T. 29.]
„ **ad calculum (comp).** I. *Kő ellen való por.* [T. Poson.]
„ **aërophorus.** (Officinal. per additamentum Taxae 43) postea:

5. Hg. 1., Hg. 2. — aërophorus cum bicarbonate sodae. *Kétszénsavas szikaggal készült pezsgőpor.* [T. 43.] *Pezsgőpor.*
Pulvis aërophorus Seidlitzens. — — anglicanus. 5. Hg. 1., Hg. 2. *Seidlitzi pezsgőpor. Angol pezsgőpor.*
Pulvis althaeae hungaricae radicis albiss. *Zilizpor magyar gyökérből.* [T. 29—43.]
Pulvis aluminis crudi. 1., 2., 3., 4. [T. 29—43.] *Nyers timsópor.*
„ „ **plumosi.** I. *Csillámópor.* [T. 29.] *Szöszös timsó pora.* [T. Poson.]
Pulvis aluminis usti subt. 1., 2., 3., 4., 5. [T. 43.] *Égetett timsópor.* [T. 43.]
Pulvis ammoniaci. 1., 2., 3., 4. *Ammonja mézgagyantapor.* [T. 29.]
„ **amyli tritici subtilis.** I., II. 1., 2., 3., 4., 5.
„ „ **marantae.** (Arrow-Root.) 5.
„ **angelicae rad. subt.** [T. 43.]
„ **anisi stellati.** [T. 43.]
„ „ **vulgaris.** [T. 43.]
Pulvis antihectico scrophulosus. — nucum moschatarum compositus. 5.
Pulvis antiepilepticus Marchionis. I., II. *Nehéz nyavalyaellenes por.* [T. 29.] *Sziverősítő por.* [T. Poson.]
Pulvis arcani duplicati. *Kettős sópor. Kénsavas hamag.* [T. 29—43.]
„ **ari maculati.** *Kontygyökérpor.* [T. 29.]
„ **aristolochiae herb. gross.** *Kerek gégepor.* [T. 29.]
„ **arnicae florum.** [T. 43.]
„ **artemisiae rad.** [T. 43.]
„ **asari fol.** [T. 43.]
„ **asae foetid.** [T. 43.]
„ **aurantior. fol. subt.** [T. 29.]
„ „ **flaved. subt.** [T. 43.]
„ **baptistae lapid.** *Szalonnaköpor.* [T. 29.]
„ **bistortae rad.** *Kigyótrankpor.* [T. 29.]
„ **boracis.** 1., 2., 3.
„ **boli albae.** [T. 43.]
„ **calami acori rad. subt.** [T. 43.]
„ **calumbae rad.** [T. 29—43.]
„ **canellae alb. cort.** [T. 43.]
„ **carbonis ligni.** 1., 2., 3., 4., 5.
„ **carvi.** [T. 43.]

Pulvis caryophyllorum. [T. 43.]
„ **caryophyllatae rad.** *Ciklászgyökérpor.*
„ **cardamomi seminum.** [T. 43.] *Paradicsommagpor.*
„ **cascarillae cort.** [T. 29.]
„ **cassiae ligneae.** [T. 43.]
„ **castorei moscovitici.** [T. 29—43.] *Orosz hódonypor.*
„ **catechu.** [T. 29—43.] *Kátópor.*
„ **chamomill. vulg. flor.** [T. 29—43.]
„ **chinae Calisayae corticis plan.** [T. 29—43.]
„ „ „ **convol.** [T. 29—43.]
„ **chinae succirubr. subt.** [T. 29—43.]
„ **cinae subt.** [T. 29—43.] *Geliszta ürömmagpor.*
„ **cinnamomi occid. subt.** [T. 29—43.]
„ **coccionellae subt.** [T. 29—43.] *Biborkapor.*
„ **contra vermes.** I.
„ **contrayervae rad.** [T. 29.] *Jervagyökérpor.* [T. 29.]
„ **cancrorum concrementorum** seu **lapidum.** [T. 29—43.] *Rákkőpor.*
Pulvis coralliorum alb. subt. [T. 29.] *Fejér kaláris.*
„ „ **rubr.** „ [T. 29.] *Veres kaláris.*
„ **cornu cervi usti subt.** [T. 29—43.] *Égetett szarvas szarupor.*
Pulvis cotini corticis. *Szömörcehéjpor.* [T. 29—43.]
„ **croci austriaci. subt.** [T. 29—43.]
„ „ **gallici subt.** [T. 29—43.]
„ **cubebar. fructus subt.** [T. 29—43.] *Kubiomgyümölcs pora.* [T. 29.]
Pulvis curcumae rad. *Sárga gyökér pora.* [T. Poson.] *Sárgító gyökér pora.* [T. 29.]
Pulvis dentifricius albus. I., II. 5. *Fejér fogpor.* [T. 29.] *Fogakat tisztító fejér por.* [T. Poson.]
Pulvis dentifricius niger. 5.
„ „ **ruber.** I., II. 5. *Veres fogpor.* [T. 29.] *Fogakat tisztító veres por.* [T. Poson.]
Pulvis deoppilans (digestivus). I. Deoppilativus, hepaticus ruber. *Veres májpor.* [T. Poson.]
Pulvis digestivus. I. *Oszlató por.* [T. 29.]
„ **enulae rad.** [T. 43.] *Örvénygyökérpor.* [T. 29.]
„ **equorum.** *Lovaknak való por.* [T. Poson.]

Pulvis ferri. (Ferrum pulverat.) 3., 4., 5. Hg. 1., Hg. 2. [T. 43.] *Lángolt vasreszelékpor.* [T. 29.] Lásd: Limatura.
Pulvis filicis maris. [T. 43.] *Erdei páfránpor.*
„ **foeniculi sem.** [T. 43.]
„ **fuliginis.** [T. 43.] *Korompor.* [T. 29.]
„ **fumalis,** dr. Engel. 5.
„ „ **arthriticus.** I., II. *Száraz fájdalmak ellen való füstölő por.* [T. Poson.]
Pulvis fumalis nobilis. 5. *Drága füstölő.* [T. Poson.]
„ „ **ordinar.** I. 5. *Közönséges füstölő.*
„ **galangae.** [T. 29.]
„ **galbani.** 2., 3., 4. [T. 43.]
„ **gentianae rad.** *Keserű gyökér.* [T. Poson.] [T. 43.] *Tarnics gyökérpor.* [T. 29.]
Pulvis glandium quercus tostarum. *Pergelt tölgymakkpor.* [T. 29.]
„ **globul. camphorat.** *Csúzra való fejér por.* [T. Poson.]
„ **graphitis elutriat.** 1., 2., 3., 4. [T. 43.]
„ **guajaci resinae.** [T. 43.]
„ **guaranae (Paulliniae sorbilis).** Lásd: a synonym.
„ **gummi arabici.** [T. 43.]
„ **gummosus.** II. 1., 2., 3., 4., 5. Hg. 1., Hg. 2. *Mézgáspor.* [T. 43.]
Pulvis de Gutteta. (Marchionis). I. *Margráf nyavalyatörés ellen való pora.* Idest ac:
Pulvis Haly abatis. I., II. *Asszúkórság ellen való por.* [T. 29.]
„ **indigo.** [T. 43.] *Indigópor.*
„ **infantum absorbens.** I. Lásd: — absorb.
„ **imperator. rad. gross.** [T. 43.] *Derelypor.* [T. 29.]
„ **iridis, ireos florentinae.** [T. 43.] *Ibolyás nőszirompor.* [T. 29.]
„ **juniperi bacc.** [T. 43.] *Gyalogfenyőbogyópor.* [T. 29.]
„ **juniperi resinae — sandarachae arabum.** [T. 43.] *Gyalogfenyő-gyantapor.* [T. 29.]
Pulvis kalii hydrotartari, cremor tartari. II. 1., 2., 3. [T. 43.] *Jeges borkőpor.*
Pulvis kalii sulfurici vel **arcani dupl.** [T. 43.]
„ **kino.** [T. 43.]
„ **lauri fructuum.** [T. 43.]
„ **levistici rad.** *Lestyángyökér pora.* [T. 29.]
„ **liquiritae rad. decort subt.** [T. 29—43.]

Pulvis macis. [T. 43.]
„ **magnesiae carbonic.** Lásd: a synonymákat.
„ „ **venalis Bilinens.** *Arubeli szénsavas billinai keseragpor.* [T. 43.]
Pulvis mangani hyperoxydati. *Cselagpor.* [T. 29.] Lásd: a synonym.
„ **Marchionis cum castoreo.** (Rindscheideri.) I.
„ **mastichis.** [T. 43.]
„ **millipedum.** [T. 29.] *Ezerlábú féregpor.* [T. Poson.] *Százlábú féregpor.* [T. 43.]
Pulvis myrrhae. [T. 43.]
„ **natrii boracici, boracis.** [T. 43.]
„ „ **nitrici.** [T. 43.]
„ „ **phosphorici.** Lásd a synonym.
„ **nucis moschatae.** [T. 43.]
„ **olibani.** [T. 43.] *Tömjén.* [T. 29.]
„ **oryzae.** [T. 43.] *Rizspor.* [T. 29.]
„ **ossium sepiae.** [T. 43.] *Poscsontpor.* [T. 29.]
„ **ostrearum concharum.** *Csepereg cseréppor.* [T. 29.] *Osztriga héjpor.* [T. 43.]
Pulvis phellandr. aquat. [T. 43.] *Bősövénymagpor.*
„ **pimpinellae albae rad.** *Csabaire gyökér pora.* [T. Poson.]
„ **Polygalae amarae.** *Csészeszárnygyökér pora.* [T. 29.]
„ „ **senegae rad.** *Szenegagyökér pora.* [T. 29.]
„ **pumicis lapid.** [T. 43.] *Tajtékkőpor.*
„ **purgans.** I. P. jalapae cum tartaro vitriol.
„ **pyrethri rad. subt.** [T. 43.] *Imelygyökérpor.* [T. 29.]
„ **quassiae.** *Keserfapor.* [T. 29.]
„ **quercus corticis.** [T. 43.]
„ **ratanhae rad.** [T. 29.] *Ratángyökérpor.*
„ **rhei chinens.** [T. 43.]
„ **rosarum petalarum. subt.** [T. 29.]
„ „ **rubr. Damasc. subt.** [T. 29.]
„ **rubiae tinctorum.** [T. 43.] *Buzérgyökér.* [T. 29.]
„ **sacchari albi subt.** 1., 2., 3. [T. 43.] *Lángolt fehér nádmézpor. Cukorpor.* [T. 29.]
Pulvis sacchari lactis subt. [T. 43.] *Tejmézpor.* [T. 29.]
„ **salep tuber. subt.** *Kosborgyökérpor.* [T. 29.]
„ **salicis.** *Füzhéjpor.* [T. 29—43.]
„ **salicariae.** *Füzényfü.* [T. 29.]

Pulvis salviae fol. subt. [T. 29.]
„ **sambuci flor.** [T. 43.]
„ **sanguinis draconis.** [T. 43.] *Sárkonyapor.* [T. 29.] *Sárkányvérpor.* [T. 43.]
Pulvis santali rubri ligni. [T. 43.]
„ **saponis Debrecinens** [T. 43.] Lásd: a synonym.
„ „ **medicinal subt.** Lásd: Sapo —
„ „ **veneti. subt.** Lásd: Sapo —
„ **senegae rad. subt.** Lásd: Polygalae —
„ **sennae. fol.** [T. 43—29.]
„ **serpentariae Virg. radicis.** *Kigyógégegyökérpor.* [T. 29.]
„ **simarubae cort.** *Szimarubhéj.* [T. 29.]
„ **specierum aromaticarum.** (pro morsulis Imperatoris.) I.
„ „ **diatragacanthae.** I.
„ „ **diaireos.** I.
„ „ **confectionis hyacinth.** I.
„ „ **pro cucupha.** I.
„ „ **aquae perlarum.** I.
„ „ **hierae picrae.** I.
„ **spodii.** Lásd: Spodium —
„ **spongiae ustae (strumalis).** I. [T. 43.]
„ **sternutatorius variegat.** I.
„ **sternutator viridis.** I., II. *Zöld prüszköltető por.* [T. 29.]
„ **stibii sulfurat. nigr.** I.
„ „ **crudi.** [T. 43.] *Dárdánykénetpor.* [T. 29.]
„ **stomachicus.** I. — Birckmanni. [T. 29.] *Gyomorerősítő.* [T. Poson.]
Pulvis strumalis (spongiae). *Golyvapor.* [T. Poson.] *Égetett szivacspor.* [T. 29.]
Pulvis succi liquirit. [T. 29—43.]
„ **succini.** [T. 43.] *Gyantárpor.* [T. 29.]
„ **sulfuris sublimati.** Lásd: Sulfur —
„ **tanaceti seminis.** *Varádicsmagpor.* [T. 29.]
„ **temperans.** I.
„ **tragacanthae. subt.** [T. 43.]
„ **ad tussim.** I., II. *Hurut ellenes por.* [T. 29.]
„ **tutiae.** *Tucapor.* [T. 29.]
„ **ulmi corticis.** [T. 43.] *Szilhéjpor.*
„ **uvae ursi.** [T. 43.] *Kukojcalevélpor.* [T. 29.]

Pulvis valerianae rad. sylv. [T. 43.]
„ **vitae.** I. — caesareus. *Sokszerű életpor.* [T. Poson.]
„ **visci quercini.** *Lépeszfapor.* [T. 29.]
„ **zedoariae rad.** *Citvargyökér.* [T. 29.]
„ **zingiberis.** *Gyömbérgyökérpor.* [T. 29—43.]
Putamen nucum jugland. Cortex nucum juglandis (endocarpium) interior. 5.

R.

Radix acetosae vulgaris. I., II. *Sóskagyökér.* [T. Poson.]
„ **acori** = Calami.
„ **alcannae tinctoriae** = Lithospermum tinctorium. L. 5. Secundum pharmacopoeas I., II. substituitur: radice anchusae luteae.
Radix anchusae lutaeae = Onosma echioides. L. I. *Ökörnyelvfű. Atracélgyökér.* [T. Poson., T. 29.]
Radix althaeae. I., II. 1., 2., 3., 4., 5. Hg. 1., Hg. 2. *Fehér málvagyökér. Zilizgyökér.*
Radix angelicae. I., II. 1., 2., 3., 4., 5. Hg. 1., Hg. 2. *Angyalfű. Angyalgyökér.*
Radices (5) quinque aperientes. I.
„ **apii.** I. *Sellergyökér.*
„ **aristolochiae rotundae.** I. *Nyőstény olasz farkasalmagyökér.* [T. Poson.] *Kerek gégegyökér.* [T. 29.]
Radix aristolochiae vulgaris. I. (Aristolochia Clemat. L.) *Lyikas ír. Hajas farkasalmagyökér.*
Radix ari maculati. I., II. *Áronszakállya. Borjúlábgyökér.* [T. Poson.] *Konytygyökér.* [T. 29.]
Radix armoraciae recens — cochleariae, raphani rustici. I., II. 1., 2., 3., 4. *Friss tormagyökér.* [T. 29.]
Radix arnicae (rhizoma). I., II. 1., 2., 3., 4., 5. Hg. 1., Hg. 2. Lásd: Flores —
Radix Artemisiae (vulgaris). 4. *Ürömgyökér.* [T. 29.]
„ **astragali exscapi.** II. [T. 43.] *Száratlan bóhagyökér. Bókagyökér.* [T. 29.]
Radix asparagi. I. *Nyuláknyékgyökér.* [T. Poson., T. 29.]
„ **asari.** I. *Kapotnyakgyökér.* [T. Poson., T. 29.]

Radix bardanae. I. (Arctium lappa. L.) *Bojtorjángyökér.* [T. 29.] *Széles lapugyökér.* [T. Poson.]
Radix barbae caprae — ulmariae. I. (Spirea ulmaria. L.) *Kecskeszakállgyökér.* [T. Poson.]
Radix bistortae — polygoni. 3., 4. *Kigyótrankgyökér.* [T. Poson., T. 29.]
Radix bryoniae albae. I., II. *Földi tök. Karórépagyökér.* [T. Poson., *Gönyegyökér.* [T. 29.]
Radix caincae. (Chiococcae anguifugae, densifol. Mart.) [T. 43.] 5. *Kainkagyökér.* [T. 43.]
Radix calami aromatici. Rhizoma acori. I., II. 1., 2., 3., 4., 5. Hg. 1., Hg. 2. *Kalmuszgyökér.* [T. Poson.] *Kálmosgyökér.*
Radix calumbae — colombae — colombo — calumbo — calambo. II. 1., 2., 3., 4., 5. Hg. 1., Hg. 2. *Kolombgyökér.* [T. 29.]
Radix caricis arenariae. 5. [T. 29.] *Homoksásgyökér.* [T. 29—43.]
„ **carlinae, cardopatiae.** *Körfénygyökér.* [T. 29.] *Bábakalácsgyökér.* [T. Poson.]
Radix caryophillatae. (Geum urban. L.) I., II. 1., 2., 3., 4., 5. *Benediktagyökér.* [T. Poson.] *Ciklászgyökér.* [T. 29—43.]
Radix chinae nodosae. (Smilax china. L.) I., II. 5. *Csomós tukmagyökér.* [T. 29—43.]
Radix cichorei. I., II. 1., 2., 3., 4., 5. *Katángkóró. Katánggyökér.* [T. 29—43., T. Poson.]
Radix consolidae majoris. I., II. 5. = Symphytumoff.
„ **contrajervae — Dorsteniae.** I., II. *Jervagyökér.* [T. 29., T. Poson.]
Radix curcumae. I., II. 1., 2., 3., 4., 5. *Sárga festőgyökér.* [T. Poson.] *Sárgítógyökér.* [T. 29.]
Radix cyclaminis, arthanitae. I. *Disznórépagyökér.* [T. Poson.]
„ **cynoglossae.** I. *Atracélgyökér.* [T. Poson.]
„ **cyperi longi — rotundi.** I. *Olasz káka — Syriai kákagyökér.* [T. Poson.]
Radix dictammi albi. I., II. 1., 2. *Dictamos. Szarvasgyökér.* [T. Poson.] *Ezerjógyökér.* [T. 29.]
Radix doronici latifol. I. *Vadkecskegyökér.* [T. Poson.]
„ **ebuli.** I. — sambuci ebuli rec. pro extracto.
„ **enulae, helenii, inulae.** I., II. 1., 2., 3., 4., 5. *Örvénygyökér.* [T. Poson., T. 29—43.]
Radix eryngii. I. *Százfőfűgyökér. Szamártövisgyökér.* [T. Poson.]

Radix foeniculi minoris, vulgaris. I. *Ánizskaporgyökér.* [T. 29—43.]
„ **filicis maris.** stipes — — rhizoma — — I., II. 1., 2., 3., 4., 5. Hg. 1., Hg. 2. *Ördögbordagyökér.* [T. Poson.] *Erdei páfrángyökér.* [T. 29.] *Páfrángyökér.*
Radix galangae marantae. I., II. 5. *Galangagyökér.* [T. Poson.] *Galanggyökér.* [T. 29—43.]
Radix gentianae lut. seu majoris. — Pannonicae, cruciatae, seu minoris. I., II. 1., 2., 3., 4., 5. Hg. 1., Hg. 2. *Nagy keserű gyökér. Ördögméz. Szent László gyökere.* [T. Poson.] *Sárga tárnicsgyökér. Tárnicsgyökér.* [T. 29—43.] *Kisebb keserű gyökér. Keresztes tárnicsgyökér.* [T. 43.]
Radix graminis — agropyri, tritici rep. I., II. 1., 2., 3., 4., 5. Hg. 1., Hg. 2. *Pörje — perjegyökér.* [T. Poson., T. 29—43.]
Radix hirundinariae. (Asclepias vincetoxicum. L.) I. Lásd: Vincetox. *Fecskegyökér. Szent Lőrincfű gyökere.* [T. Poson.]
Radix hederae terrestris. II.
„ **hydrastis Canadensis.** Hg. 2.
„ **imperatoriae — ostruthii.** I., II. 1., 2., 3., 4., 5. *Mestergyökér.* [T. Poson.] *Derelygyökér.* [T. 29—43.]
Radix iridis Florentinae — ireos verus — rhizoma ireos. I., II. 1., 2., 3., 4., 5. Hg. 1. *Violagyökér.* [T. Poson.] *Ibolyás nőszirom gyökér.* [T. 29.] *Firenzei nőszirom gyökere.*
Radix iridis nostratis. (Iris german. L.) I. *Kék liliomgyökér.* [T. Poson.]
Radix lapathi acuti. (Rumex acutus, obtusifol. L.) I., II. 1., 2., 3., 4., 5. *Keserű lapú gyökér. Larumgyökér.* [T. Poson.] *Sóslórum.* [T. 29.]
Radix levistici. I., II. 1., 2., 3., 4., 5. *Löböstökgyökér.* [T. Poson.] *Lestyángyökér.* [T. 29.]
Radix liquiritiae. I., II. 1., 2., 3., 4., 5. Hg. 1., Hg. 2. — decorticatus. [T. 29—43.] Hg. 1., Hg. 2. *Higviric. Édes gyökér.* [T. Poson., T. 29—43.]
Radix mei, meu. (Athamanta meum. L.) I. *Medvegyökér.* [T. 29.]
„ **morsus diaboli.** (Scabiosa succisa. L.) I. *Ördögharapta gyökér.* [T. Poson.]
Radix ononidis. II. 1., 2., 3., 4., 5. Hg. 1., Hg. 2. *Iglice tövisgyökér. Zanothgyökér.* [T. Poson.] *Tövises iglic.* [T. 29—43.]
Radix paeoniae. I., II. *Basarózsagyökér.* [T. Poson.] *Bazsálgyökér.* [T. 29.]

Radix pareirae pravae Brasil. [T. Poson.] *Pareiragyökér.* [T. 43.]
„ **petasitidis — petasitae.** I., II. (Tussilago petas. L.) *Kalapfű gyökér.* [T. 29.]
Radix phu = Valeriana major. I.
„ **pimpinellae albae.** I., II. 1., 2., 3. — saxifragae — bipenellae. *Csabairegyökér.* [T. Poson.] *Pipinella gyökér.* [T. 29.]
Radix petroselini. I., II. 1., 2., 3., 5. *Petrezselyemgyökér.* [T. Poson., T. 29.]
Radix polygalae amarae — senegae nostratis. I., II. — — — cum herba. 1., 2. *Csészeszárnygyökér.* [T. 29.] — — füvestül. [T. 43.]
Radix polypodii. I., II. 1., 2., 3., 5. *Erdei papıagygyökér. Édes gyökér.* [T. Poson.] *Édes páfrángyökér.* [T. 29—43.]
Radix pulsatillae nigrae. (Anemone prat. L.) I.
Radix pyrethri. I., II. 1., 2., 3., 4., 5. Hg. 1. *Imelygyökér. Tárkonygyökér.* [T. Poson., T. 29—43.]
Radix raphani nigri, off. I. (Raphan. sativ. L.)
„ **ratanhae — ratanhiae.** 4., 5. Hg. 1., Hg. 2. *Ratanha.* [T. 29.] *Ratángyökér.*
Radix rhabarbarae, rhabarbari, rhei palmati, chinensis. I., II. 1., 2., 3. — emodi. 4., 5. Hg. 1., Hg. 2. *Igaz rabarbarom.* [T. Poson.] *Kinai rhabarbaragyökér.* [T. 29—43.]
Radix rhapontici — rhei rhapontici, rapontici. I., II. *Nagy raponc.* [T. 29.]
Radix rhei hybridi — rhei austriaci. 1., 2.
„ **rubiae tinctorum.** I., II. 1., 2., 3. *Veres festőgyökér. Buzérgyökér. Büzérgyökér.* [T. Poson., T. 29—43.]
Radix rusci aculeati. I. *Pézsmagyökér.* [T. Poson.]
„ **saleb — salep — satyrii.** I., II. 1., 2., 3., 4., 5. Hg. 1., 2., 3., 4., 5. Hg. 1., Hg. 2. *Agármony. Vitézfűgyökér. Nyőszőfűgyökér.* [T. Poson.] *Kosborgyökér.* [T. 29.]
Radix saponariae. II. 1., 2., 3., 4., 5. *Szappanfűgyökér.* [T. 29.]
„ **sarsaparillae.** I., II. 3., 4., 5. Hg. 1., Hg. 2. *Szárcsagyökér. Római gyökér.*
Radix sarsaparilla Lissabonensis optima. [T. 49.] *Legjobb lissaboni szárcsagyökér.*
Radix scorzonerae Hispanicae. I., II. *Bakszakálfű.* [T. Poson.] *Pozdorgyökér.* [T. 29.]
Radix scrophulariae nodosae. I., II. *Fekete csalángyökér.* [T. Pos.]
„ **senegae polygalae.** 3., 4., 5. Hg. 1., Hg. 2. *Szenegagyökér.*

Radix serpentariae Virginicae — aristolochiae serpentariae. I., II. 1., 2., 3., 4., 5. *Kigyógégegyökér.* [T. 29—43.]
Radix symphyti, consolidae majoris. I., II. 1., 2., 3., 4., 5. Hg. 1. *Fekete nadálygyökér.* [T. Poson., T. 29.] — *nadálytő.*
Radix taraxaci. I., II. 1., 2., 3., 4., 5. Hg. 1., Hg. 2. *Oroszlán fogfügyökér.* [T. Poson.] *Pitypanggyökér. Pitypang.*
Radix tormentillae. I., II. 1., 2., 3., 4., 5. *Tormentillagyökér.* [T. Poson.] *Timpógyökér.* [T. 29—43.]
Radix turpethi — turbith. (Convulvuli turp. L.) I.
„ **valerianae celticae — spicae celt.** I.
„ „ **majoris — phu.** I.
„ „ **officinalis.** I. — — sylvestris. II. — offic. 1., 2. — rhizoma. 3., 4., 5., Hg. 1., Hg. 2. *Baldian gyökér.* [T. Poson.] *Orvosi gyökönkegyökér.* [T. 29—43.]
Radix vincetoxici. Lásd: — hirundinariae, Asclepiadis. I.
„ **zedoariae.** I., II. Rhizoma — 5. Hg. 1., Hg. 2. *Citvor. Citvorgyökér.* [T. Poson., T. 29—43.] *Zedváriagyökér.*
Radix zingiberis. I., II. Decort. 3., 4. Rhizoma. 5. Hg. 1., Hg. 2. *Gyömbér, fehér* — [T. Poson., T. 29—43.]
Rasura cornu cervi. Cornu cervi sine igne praeparatum. I. Lásd: a synonym. *Szarvasszarú faradék.* [T. 29.]
Rasura eburis. I. *Elefántcsont faradék.*
Resina anime. (Hymenaea Courbaril. L.) I. *
„ **benzoës.** Lásd: Benzoë.
„ **camphorae.** I. = Camphora.
„ **draconis sanguinis.** I., II. 5. Hg. 1. Lásd: a synonym.
„ **elemi — amyris.** I., II. 4. Icica Icicariba. 5.
„ **hederae helicis.** I.
„ **juniperi. Sandarach.** I., II.
„ **laccae.** I., II. — in granis. — *Szemes lakkagyanta.* [T. 29.]
„ **ladani. Cisti cretici.** I., II. 4.
„ **lentisci — mastiches.** I., II. 4. *Rágmánygyanta.* [T. 29.]
„ **olibani — thuris.** I. 4., 5. *Temjéngyanta.*
„ **ligni sancti, ligni guajaci.** I., II. 1., 2., 3., 4.
„ **pini sylvestris** = Pix alba — — solida. Resina pini Burgundica. Terebinthina cocta. — Colophonium — Res. pini sylvestris

* A resina, gummiresina, gummi és succus induratus synonymaképen egymást váltogatják.

liquida = Terebinthina commun. I., II. 1., 2., 3., 4., 5. Hg. 1., Hg. 2. *Erdei fenyőgyanta. Fehér gyanta.* [T. 29.] — *Burgundi szurok. Főzött terpetin — Hegedügyanta, vonógyanta.* [T. 29—43.]
Resina picis nigrae. Lásd: **Pix.**
„ **sarcocollae, penaeae.** = Gummiresina.
„ **styracis calamitae.** *Fafaradékkal kevert storaksz.* [T. 29.] Lásd: Styrax.
Resina styracis liquida. Balsam. styracis. I. Lásd: Styrax.
„ **tacamahaca.** I. (Populus balsamifera. L.?)
Roob dauci carotae radicis. 1., 2., 3. *Murok lésürü.* [T. 29.]
„ **ebuli baccarum.** I., II. 1., 2., 3., 4., 5. *Földi bodza lésürü.* [T. 29.] *Földi bodza liktariomformára befőzött leve.* [T. Poson.]
Roob juglandis nucum cort. viridium. — Juglandis e succo simplex — — — cum melle. II. 1., 2., 3. *Diókopács lésürü.* [T. 29.] *Éretlen dió liktariom.* [T. Poson.]
Roob juniperi baccarum. I., II. 1., 2., 3., 4., 5. Hg. 1., Hg. 2. *Gyalogfenyő lésürü.* [T. 29.] *Fenyőbogyóiz.*
Roob Laffecteur. Roob Boyveau Laffecteur. Syrup. sarsaparillae compositus. 5.
Roob mororum. I., II. 1., 2., 3., 4., 5. *Szederj liktariom.* [T. Pos.] *Eperj lésürü.* [T. 29.] *Szederj lésürü.* [T. 43.]
Roob ribium. I. — ribesii rubri. II. *Tengeri szőlő liktariom.* [T. Poson.]
Roob sambuci baccarum. I., II. 1., 1., 2., 3., 4., 5. Hg. 1., Hg. 2. *Bodza liktariom.* [T. Poson.] *Bodza lésürü.* [T. 29—43.] *Bodzabogyóiz.*
Roob spinae cervinae — de spina cervina. I., II. 1., 2., 3., 4., 5. *Szarvastövis liktariom.* [T. Poson.] *Benge lésürü.* [T. 29.]
Rotulae berberum. I., II. *Leánysom rotula.* [T. Poson.] *Borbolya kerekecs.* [T. 29.]
Rotulae menthae piperitae. I., II. 1., 2., 3., 4., 5. *Borsos mentha kerekecs.* [T. 29—43.]
Rotulae sacchari. 5.

S.

Saccharum lactis. I., II. 3., 4., 5. Hg. 1., Hg. 2. *Tejcukor.* Lásd: Pulvis.

Saccharum officinarum crystall.— album. I., II. 1., 2., 3. ex aceris specie, ex beta cycla, ex zea mays, ex Saccharo off. L. 4., 5. Hg. 1., Hg. 2. *Nádméz fehér cukor.*

Sagapenum. I. Gummiresina —

Sago Rumphii. 5.

Sal absinthii alcalinus. I. — — — medius.

„ **acetosellae essentialis.** I., II.

„ **acidum benzoës.** = essentiale benzoicum = Acidum benzoicum.

„ **acidus boracicus** = Acid boracicum.

„ **alcalinus fixus mineralis.** Sal lixiviosus nativus — depuratus. I. = Sal sodae nativus. I. Carbon sodae. II.

Sal alcalinus fixus vegetabilis. — — e cineribus plantarum crudus — — — depuratus = Cineres clavellati. I.

Sal anglicus nasalis = I. Sal ammoniacus cum creta sublimatus. 1. (Lege artis paratus. 2.) Extempore cum calce viva.

Sal amarus, amarum — anglicus. — Epsomensis, Sedlicensis, Sedlicense, Sal vitriolicus cum magnesia muriae. I. = Sulfas magnesiae. II. 1., 2., 3., 4. Magnesia sulfurica. 5. Hg. 1., Hg. 2. Lásd: a synonym.

Sal ammoniae. I. Murias ammoniae. II. Ammoniae muriatic. Lásd: a synonym.

Sal cardui benedicti. I.

„ **centaurii minoris.** I.

„ **communis — gemmae — gemmarum — fossilis — culinaris.** I., II. Murias sodae. 1., 2., 3., 4. Lásd: a synonym.

Sal cornu cervi crudus ex paratione spiritus. I. — resublimatus. I., II. Lásd: Carbonas ammoniae pyrooleosus siccus.

Sal digestivus, febrifugus Sylvii. I.

„ **fabarum e sarmentis — e planta tota.** I.

„ **genistae.** I. *Gánya füszer.* [T. Poson.]

„ **mirabilis, mirabile.** — — Glauberi. I., II. Sulfas sodae nativus — — siccus. 1., 2., 3. Natrium sulfuricum crystall. — dilaps. Lásd: a synonym.

Sal polychrestum (Glaseri), polychrestus. I. *Sokhasznú só.* [T. Poson.]

„ **prunellae.** Nitrum praeparatum — guttatum — Rotulae nitri **cum sulfure vivo!** I., II. Lásd: Kali nitricum fusum. 5.

Sal Seignette. I., II. 1., 2. Tartras lixivae et sodae. 3., 4. Kali natron. tartaric. 5. Lásd: a synonym.

Sal sodae depuratus. I., II. = Carbonas sodae depur. e soda Hispanica. Lásd: a synonym.

Sal succini. I., II. = Acidum succinicum ex oleo. Lásd: a synonym.

„ **tartari e capite mortuo, sive e carbone tartari paratum — elixatum — calcinatum.** I. = Alcali vegetabile. II. Carbonas lixivae alcalin. Kali carbonicum alcalinum. 4.

Sal (essentialis) tartari = Acidum tartrosum. II. Lásd: a synonym.

„ **thermarum nonnullarum — vitriolicus cum sale alcalino minerali.** I. =

Sal mirabilis arte par. I.

„ **thermarum Carolinarum naturalis.** 5. Hg. 1., Hg. 2. *Karlsbadi só.*

„ **vitis.** I.

„ **volatilis oleosus.** I. = Liquor oleosus aromat. cum spiritu salis.

Salicinum. 5.

Sandaracha — sandaracae gresina. I., II. (Juniperus communis.) — 5. Thuja articulata. L. — Callitris quadrivalvis Vent. 5.

Sanguis draconis. I. 5. Hg. 1. Lásd: Resina —

Sapo albus venalis — albissimus — ex sebo — lixivia paratus. 1., 2., 3., 4., 5. Sapo Szeged. Hg. 1., Hg. 2. *Kereskedésbeli legfehérebb szappan.*

Sapo Alicantinus. II. — Hispanicus. I.

„ **ammonicalis cum oleo, — ammoniae cum axungia paratus.** 1., 2. — cum oleo olivarum. 3. = Linimentum volatile. *Hugyagos szappan disznózsirral — faolajjal.* [T. 29.]

Sapo Debrecinensis. II. *Debreceni szappan.* [T. 29.]

„ **kalinus albus — mollis albus.** Hg. 2. *Fehér káli szappan.*

„ **kalinus albus — viridis — mollis.** Kalinus venalis. Hg. 1., Hg. 2. *Hamanyos szappan. Zöld vagy lágy szappan. Árubeli káli szappan.*

Sapo medicinalis cum oleo amygdalarum. 1., 2., 3., 4. — amygdalinus. 5. Hg. 1., Hg. 2. — **cum oleo cannabis** paratus. 1., 2. *Mandolaolajjal készített orvosi szappan.* [T. 29.] *Orvosi szappan. Mandola szappan.*

Sapo picis. Hg. 1., Hg. 2. *Kátrány szappan.*

„ **Szegediensis. — albus.** Hg. 1. *Szegedi szappan.*

„ **sulfuratus.** Hg. 1., Hg. 2. *Kénszappan.*

„ **venetus — ex oleo et soda paratus.** I., II. 2., 3., 4., 5. — oleaceus. Hg. 1., Hg. 2. *Velencei szappan. Faolajból készült szappan.*

Sebum arietinum, ovile, ovis, ovillum. I. 1., 2., 3., 4., 5. Hg. 1., Hg. 2. *Juhfaggyú.*
Sebum cervinum. I., II. *Szarvasfaggyú.* [T. 29.]
„ **hirci — hircinum.** I.
Sedum maius. I., II. — minus I. — vermiculare. I. Lásd: Hba —
Semen acetosae. I.
„ **ammeos — ammi veri.** (Sison Ammi. L.) *Apró szerecsenmag.* I. [T. Poson.]
Semen amomi. (Sison Amomi L.) I., II. *Arábiai myrthusmag.* (T. Poson.)
Semen anethi. I., II. *Kapormag.* [T. Poson.]
„ **angelicae.** I.
„ **anisi vulgaris (fructus).** I., II. 1., 2., 3., 4., 5. Hg. 1., Hg. 2. *Ánizsmag.*
Semen anisi stellati = Fructus.
„ **apii.** I. *Sellér mag.* [T. Poson.]
„ **aurantii.** I.
„ **avenae integrum — degluptum.** I.
„ **cannabis.** I. 1., 2., 3. *Kendermag.* [T. Poson.]
„ **cacao — caccao — faba cacao.** 1., 2., 3., 4., 5.
„ **cardamomi minoris (fructus)** — I., II. 1., 2., 3., 4., 5. Hg. 1. Hg. 2. *Apró paradicsommag.* [T. Poson, T. 29.] *Malabári kardamomum.*
Semen cardui benedicti. I. (Centaurea benedicta. L.) *Pápafűmagva.* [T. Poson.]
Semen cardui Mariae. (Cardnus Marian. L.) I. *Boldogasszonytövise magva.* [T. Poson.]
Semen carthami tinctorii. I. *Vadsáfrán. Gordonmag.* [T. Poson.]
„ **carvi.** I., II. 1., 2., 3., 4., 5. Hg. 1. *Köménymagvak.*
„ **ciceris off.** (Cicer. ariet. L.) *Fejér cicer. Bagolyborsómag.* [T. Poson.]
Semen cinae — cynae — contra, santonicum. I., II. 1., 2. Anthodia non expansa. 3., 4. Flores — 5. Hg. 1. *Citvormag.* [T. Poson.] *Gelisztaürömmag.* [T. 29.] *Aleppoi cinavirágok.*
Semen cinae conditum. 5. *Nádmézzel borított.* [T. 29.]
„ **citri exsiccatum.** 3.
„ **citruli cucurbitae excorticatum — anguriae.** I. *Kihüvelyezett görögdinnyemag.*
Semen cochleariae. I.

Semen coriandri — fructus. I., II. 1., 2., 3., 4., 5. Hg. 1., Hg. 2. *Kolandrommag.* [T. Poson.] *Sobramag.* [T. 19.] *Koriandermagvak.*
Semen cucurbitae lagenariae excorticatum siccatum. I. *Hámozott lopótökmag.* [T. 29.] *Kihüvelyezett tökmag.* [T. Poson.]
Semen cucumeris sativi. I. *Ugorkamag.* [T. Poson., T. 29.]
„ **cumini — cymini Romani.** I. (Cuminum cyminum. L.) *Olasz köménymag.* [T. Poson., T. 29.]
Semen cydoniae, cydoniarum — cotonei. I., II. 1., 2., 3., 4., 5. *Birsalmamag.* [T. Poson., T. 29.]
Semen dauci Cretici. (Athamante Cretensis. L.) I. *Krétai kocordmag.* [T. Poson.]
Semen dauci sylvestris. I. Daucus carota. L.) *Közönséges kocordmag.* [T. Poson.]
Semen ebuli. I. *Földi bodzamag.* [T. Poson.]
Semen erucae. (Brassica eruca. L.) I. *Erdei mustármag.* [T. Pos.]
„ **fabae — viciae fabae.** I., II. Lásd: Faba —
„ **foeniculi majoris — — dulcis fructus.** Anethum foeniculum. L.) I. — — Romani. 5. (Foeniculum dulce DC.)
Semen foeniculi minoris. I., II. 1., 2., 3. — fructus — 4. — — — vulgaris. 5. Hg. 1. *Édes köménymagvak.* [T. Poson.] *Ánizskapor magvak.* [T. 29.]
Semen hordei crudi. I., II. 1., 2., 3., 4., 5. — decorticati seu perlati. I., II. 5. *Árpamag. Gyöngyárpamag.* [T. 29.]
Semen foenigraeci — foenu graeci — trigonellae. I., II. 1., 2., 3., 5. *Görög bab. Görög szénabab.* [T. Poson.] *Lepkeszegmag.* [T. 29.]
Semen fraxini. I. — linguae avis. (Fraxinus excels. L.) *Kőrösfa magva.* [T. Poson.]
Semen lactucae. I. *Salátamag.* [T. Poson.]
„ **levistici.** I., II. *Löböstökmag.* [T. Poson.]
„ **lini.** I., II. 1., 2., 3., 4., 5. Hg. 1., Hg. 2. *Lenmag.*
„ **lupini albi — lupinorum.** I. *Figebab.* [T. Poson.] *Csillagfürt mag.* [T. 29.]
Semen lycopodii. (Lycopodium clavatum. L.) I. pollen — sporae — 1., 3., 4., 5. Hg. 1., Hg. 2. *Földön folyó moh pora.* [T. Poson.] *Farkastoppmag.* [T. 29.] *Korpafű magva.*
Semen lycopodii. Ph. 2. = Pollen pini sylvestris.
„ **melonis — melonum.** I., II. 1., 2., 3., 4., 5. *Sárgadinnyemag.* [T. Poson., T. 29.]

Semen milii solis — lithospermi. *Napkása. Tengeri köles.* [T. Pos.]
„ **nigellae.** I. *Kandillamag.* [T. 29.] *Fekete kolandrom.* [T. Pos.]
„ **napi.** (Brassica napus. L.) I.
„ **paeoniae.** I. *Basarózsamag.* [T. Poson.]
„ **papaveris albi.** I., II. 1., 2., 3., 4., 5. *Fehér mák.* [T. 29.]
„ **paradisi granorum.** I. (Amomum grana paradisi. L.) *Öreg paradicsommag.* [T. 29.]
Semen pastinaci. I. (Pastinaca sativa. L.)
„ **peponis.** I., II. — cucurbitae excort. 1., 2., 3., 4., 5. *Hámozott uri tökmag.* [T. 29.]
Semen petroselini. I. *Petrezselyemmag.* [T. 29.]
„ **phellandrii aquatici.** 1., 2., 3., 4., 5. Hg. 1. *Bősövénymag.*
„ **plantaginis mediae.** I.
„ **psillii.** I. (Plantago psyll.) *Balhamag.* [T. Poson.] *Bolhafűmag.* [T. 29.]
Semen raphani sativi. I.
„ **ricini.** II. 1., 2., 3., 4., 5. Hg. 1., Hg. 2. *Himbojmagvak.* [T. Poson., Grana Thiglii, seu Ricinia *Csudafamag.*]
Semen seseli Cretici. I. — seseleos. Tordylium off. L.) *Krétai köménymag.* [T. Poson.]
Semen sinapis albi. I. — erucae. (Brassica eruca. L.) Lásd: a synonym.
Semen sinapis, sinapi nigri. I., II. 1., 2., 3., 4., 5. Hg. 1., Hg. 2. *Fekete repcemag.* [T. 29.] *Mustármag.*
Semen sumach. I. (Rhus coriaria. L.) *Szkompiamag.* [T. Poson.]
„ **ihlaspeos vulgaris.** I. (Phlaspi arv. L.) *Vad mustármag.*
„ **violae odoratae.** I. *Kék-violamag.* [T. Poson.]
Semina quatuor calida maiora. I.
„ „ „ **minora.** I.
„ „ **frigida maiora.** I. *A négy hüsmagok.* [T. 29.]
Serum lactis acidum. 5. Hg. 1., Hg. 2. *Savanyú tejsavó.*
„ „ **commune.** 5. Hg. 1., Hg. 2. *Közönséges tejsavó.*
„ „ **aluminatum.** 5.
„ „ **tamarindatum.** 5.
Siliqua dulcis. I. (Lásd: Fructus.)
Soda depurata. II. Carbonas sodae alcalinus crystallisatus. Natrium Hungaricum. Carbonas natricus cum aqua. Soda depurata siccata. 4.
Soda phosphorata. II.
„ **Hispanica.** I. Sal alcali minerale. II.

Solutio calcii oxysulfurati. Solutio Vlemingkx. — Solutio belgica. Hg. 1., Hg. 2. *Kénes mészoldat. Vlemingkx oldata. Belga oldat.*
Specificum virgineum. I. Glacies Mariae calcinatus.
Species (decocti) althaeae vulgaris. I., II. 1., 2., 3., 4., 5. Hg. 1., Hg. 2. *Málva decoctumra való species.* [T. Poson.] *Ziliz fűszer.* [T. 29.] *Ziliz theaelegy.*
Species (decocti) althaeae Fernelii. I. *Fernel ziliz fűszerei.* [T. 29.]
„ „ **antifebrilis.** I. *Hideglelés ellen való species.* [T. Pos.]
Species amaricantes. 5. Hg. 1., Hg. 2. *Keserű theaelegy.*
„ **(decocti) aperitivi — aperientes.** *a)* Cum rheo. *b)* Sine rheo. Seu species apertiva maior et minor. *Nagyobb haslágyító species. Kisebb haslágyító species.* [T. Poson.] *Hasujító fűszerek rhabarbarával — — rhabarbara nélkül.* [T. 29.]
Species aromaticae pro cataplasmate. 1., 2., 3., 4., 5. Hg. 1. *Illatos theaelegy pépborogatáshoz* =
Species aromaticae in pulvere. [T. 29.] *Illatos fűszerek pora.*
„ „ **resolventes.** 1., 2., 3., 4., 5. Hg. 1. *Illatos (oszlató) fűszerek.* [T. 29.] *Illatos theaelegy.*
Species (decocti) avenae. I. *a)* Simplices. *b)* Cum nitro.
„ **cephalicae resolventes pro fomentatione.** I. = Species pro cucupha. II. *Sapkába való fejerősítő species.* [T. Poson.]
Species (decocti) pro gargarismate adstringens. I. *Gargarizáló decoctumnak való species.* [T. Poson.] *Torokviznek való összevehuzó fűszerek.* [T. 29.]
Species pro gargarismate emollientes. I. *Torokviznek való lágyító fűszerek.* [T. 29.]
Species laxantes St.-Germain. 5. Hg. 1., Hg. 2. *St.-Germain hashajtó theaelegy.*
Species (decocti) lignorum. I., II. — ad decoctum — 5. *Vértisztító fa species.* [T. Poson.] *Fafőzetnek való fűszerek.* [T. 29.]
Species emollientes pro cataplasmate. 1., 2., 3., 4., 5. Hg. 1. *Lágyító kásának való fűszerek.* [T. 29.] *Lágyító theaelegy pépborogatáshoz.*
Species emollientes pro fomento. I., II. 5. Hg. 1. *Lágyító párlatnak való fűszerek.* [T. 29.] *Lágyító theaelegy.*
Species decoctipectoratis, pectorales (cum herbis). I., II. *Hurut ellen való species.* [T. Poson.] *Füvekkel készített melly fűszerek.* [T. 29.]
Species decoctipectoratis, pectorales (cum) fructibus. I. ad infusum pectorale 5.

Species pro potu ordinario. I.
„ „ **thee germanico.** I.
Sperma cete. Adipocera. I., II. (Cetaceum.)
Spiritus aceti. I. = Acetum destillatum.
„ **vini concentratus — concentratissimus — rectificatus.** I., II. 5. Hg. 1., Hg. 2. *Borszesz, aethylalkohol. Tömény borszesz.* Lásd: Alcohol.
Spiritus aetheris acetici. II. Liquor anodynus vegetabilis. *Ecet égényes lél.* [T. 29.] —
Spiritus aetheris acetici ferrati. *Vasazott ecetégényes lél.* [T. 29.] L.: —
„ „ **martialis.** Tra nervino-tonica Bestuscheffii. II. Tinctura nervino-tonica martialis. 2., 3. Spiritus ferri chlorati aethereus. Liquor anodynus martialis. 4., 5. Lásd: a synonym.
Spiritus aetheris nitrici — nitri dulcis — nitrico aethereus. II. 1., 2., 3., 4., 5. *Édes salétrom spiritus.* [T. Poson.] *Fojtó égényes lél.* [T. 29.]
Spiritus aetheris (chlorati) — muriatici. 5. Spiritus salis dulcis. I., II. *Édesitett sóspiritus.* [T. Poson.] *Sóégényes lél.* [T. 29.]
Spiritus aetheris sulphurici. Liquor anodynus mineralis. I., II. Spiritus Hoffmanni. 1., 2., 3., 4., 5. Hg. 1., Hg. 2. *Kénégényes lél. Hoffmann cseppjei.* [T. 29.] Lásd: a synonym.
Spiritus aetheris sulfurici ferrati. 1. *Vasazott kénégényes lél.* [T. 29.]
„ **angelicae compositus.** 5.
„ **anisi destillatus.** I., II. 1., 2., 3., 4., 5. *Ánizs spiritus.* [T. Poson.] *Ánizs lél.* [T. 29.]
Spiritus aromaticus. I., II. 1., 2., 3., 4. Non: Spiritus Carmelitarum seu Aqua — seu Spiritus melissae compositus, quamquam: 5. Hg. 1., Hg. 2. unitim idem esse aiunt. *Illatos lél.* [T. 29.] *Illatos szesz.*
Spiritus balsamicus. Balsamum Schauerianum. I., II. *Balzsamos lél.* [T. 29.]
Spiritus Beguini. 1. Sulfuretum hydrogenatum ammoniae. Ammon. sulfuratum hydrogenatum. Hydrosulfuretum ammonicum. 4. Lásd: Sulfuretum. *Kéngyulacssavas hugyag. Beguin lélje.* [T. 29.]
Spiritus (vini) camphoratus. I., II. 1., 2., 3., 4., 5. Hg. 1., Hg. 2. *Kámforos égett bor.* [T. Poson.] *Kámforos lél.* [T. 29.] *Kámforos szesz.*
Spiritus caryophyllorum. 3.
„ **carvi seminum destillatus.** I., II. 1., 2., 3., 5. *Köménylél.* [T. 29.]

Spiritus citri corticum destillatus. II.
„ **cochleariae destillatus.** I., II. 1., 2., 3., hbae recentis 4., 5. Hg. 1. *Kalánlevelü fü spiritus.* [T. Poson.] *Kalánfülél.* [T. 29.] *Kalántormaszesz.*
Spiritus cornu cervi. I., II. 1., 2., 3., 4., 5. = Ammonium carbonicum pyrooleosum solutum (rectificatum). Carbonas ammoniae pyrooleosus solutus. Liquor ammonii carbonici pyrooleosum. Liquor carbonatis ammoniae cum oleo empyreumatico.
Spiritus cornu cervi succinatus = Ammonium succinicum pyrooleosum solutum. Succinas ammoniae pyrooleosus solutus. 3., 4., 5. Lásd: a synonym.
Spiritus diatrion. Mixtura simplex. Spiritus theriacalis camphoratus compositus. I.
Spiritus dilutus. 5. Hg. 1., Hg. 2. — rectificatus āā. partes aeq. II. — rectificatus ex alcohole. 1., 2., 3., 4. — rectificatus dilutus. 5. Hg. 1., Hg. 2. *Higitott szesz.*
Spiritus ferri sesquichlorati aethereus. — aetheris ferratus. Tinctura nervino-tonica Bestuscheffii. 5. Hg. 1., Hg. 2. *Vastartalmü aetheres (égényes) borszesz. Bestuschef idegzsongitó festvénye.*
Spiritus formicarum destillatus. I., II. 5. *Hangyaspiritus.* [T. Pos.] *Hangyalél.* [T. 29.]
Spiritus juniperi baccarum viridium. I. — — baccarum maturarum. II. 1., 2., 3., 4., 5. *Fenyőmagspiritus.* [T. Poson.] *Gyalogfenyőbogyólél.* [T. 29.]
Spiritus lavandulae florum destillatus. I., II. 1., 2., 3., 4., 5. Hg. 1. *Lavendula spiritus.* (T. Poson.] *Lavendulalél.* [T. 29.]
Spiritus lumbricorum terrestrium. I. *Földi geleszta spiritus.* [T. Poson.] *Földi gilisztalél.* [T. 29.]
Spiritus matricalis. I. — **mastiches compositus.** II. *Többszerü rágmánylél.* [T. 29.]
Spiritus melissae compositus — Carmelitarum. II. *Többszerü méhfülél.* [T. 29.]
Spiritus menthae. 1.) aquaticae. 2.) crispae. 3.) piperitae, herbae totae. I. — menthae crispae herbae. II. 1., 2., 3., 4., 5. *Fodormenta spiritus.* [T. Poson.] — — *lél.* [T. 29.]
Spiritus nitri acidus. II. = Aqua fortis. Acid. nitricum dilutum. II. Lásd a synonym.
Spiritus nitri dulcis. I. Spiritus aetheris nitrici. II.
„ **Mindereri.** Liquor acetis ammoniae. II. Ammonium aceticum

solutum. Hg. 1., Hg. 2. Liquor acetatis ammoniae. Acetas ammoniae solutus. Lásd: a synonym.

Spiritus Mindereri. 3. = Acetas ammoniae solutus dilutus. 1 : 4. grav. 1·015.

Spiritus (florum) rosmarini. Aqua reginae Hungariae. I. *Rozmarinlél.* [T. 29.]

Spiritus sacchari. *Rum.* II.

„ **salis acidus.** 1., 2. = Acid. muriaticum dilutum. Lásd a synonym.

„ **salis ammoniaci anisatus.** I., II. 5. Liquor ammonii caustici anisatus. Hg. 1., Hg. 2. *Levendulás hugyaglél. Levendulás szalamialél.* [T. 29.] *Ánizsos légenyköneges szesz. Ánizsos ammoniás szesz.*

Spiritus salis ammoniaci aquosus. I. Liquor carbonatis ammoniae. II.

„ „ „ **causticus.** Liquor ammoniae purae. II. Lásd: a synonym.

Spiritus salis ammoniaci lavandulatus. Aqua anodyna. I., II. 5. *Levendulás hugyaglél. Levendulás szalamiaszesz.* [T. 29.]

Spiritus salis ammoniaci vinosus. I., II. *Boros hugyaglél.* [T. 29.]

„ „ **dulcis.** I. Spiritus aetheris muriatici. II.

„ **saponatus.** II. 1., 2., 3., 4., 5. Hg. 1., Hg. 2. *Szappanos lél.* [T. 29.] *Szappanos szesz.*

Spiritus saponis kalini albi. Hg. 2. *Káli szappanszesz.*

„ „ „ **(saponis viridis).** Hg. 1. *Kálium szappanos lél. Hamanyos szappanos szesz.*

Spiritus serpylli. I., II. 1., 2., 3., 4., 5. *Kakukfülél.* [T. 29.]

„ **sinapis.** Hg. 1., Hg. 2., *Mustárszesz.*

„ **tartari.** I.

„ **theriacalis camphorato-crocatus.** I.

„ **therebinthinae** = Oleum therebinthinae. I.

„ **vitrioli — Acidum vitrioli** = Acidum sulfuricum dilutum. (1 : 6.) II. 1., 2. Lásd a synonym.

Spodium. I. *Csontszénpor.* [T. 29.]

Spongia globosa. (Spongia off. L.) I. *Tengeri tapló.* [T. Poson.]

„ **cremata** seu **usta.** I., II. Carbo spongiae. 2., 3., 5. Pulvis strumalis. 4. *Lángolt, égetett szivacspor.* [T. 29.]

Spongia praeparata (cum mucilagine gummi arabici) et pressa, 1., 2., 3., 4. *Készített szivacs.* [T. 29.]

Spongia pressa. 5. Hg. 1., Hg. 2. *Sajtolt szivacs.*

Stannum granulatum — limatum. 1., 2., 3., 4. *Szemezett — reszelt ónagy.* [T. 29.]

Stibium sulfuratum venale. 1. Stibium sulfuratum nigr. Antimonii trisulfidum. Hg. 1., Hg. 2. Antimonium crudum. I., II. Lásd: Sulfuretum. — Antimonium. *Nyers piskolc.* [T. Poson.] *Dárdány kénet.* [T. 29.] *Fekete kénantimon. Antimon fényle. Hármas dárdány kéneg.*

Stipes filicis maris. 1., 2., 3., 4. (Radix, rhizoma filicis.)

Stipites (caules) dulcamarae. I., II. 1., 2., 3., 4., 5. Hg. 1. *Temondádfüszár.* [T. Poson.] *Keserédes venyikék.* [T. 29.] *Édeskeserű csúcsai.*

Strobili lupuli. 5. (Amenta lupuli, turiones lupuli.)

„ **pini silvestris.** I., II. Gemmae foliaceae pini. 1., 2.

Styrax calamita. Resina styracis. I., II. 1., 2., 3., 4. Styrax solidus 5. *Tiszta storax.* [T. Poson.]

Styrax liquida. I., II. 5. — liquidus. Hg. 1., Hg. *Hig storax.* [T. Poson.] *Storax balzsam.*

Succinum. Carabum. Ambarum. Electrum. I., II. 3., 4., 5. *Tengeri gyanta.* [T. Poson.] *Gyantár.* [T. 29.]

Succinas ammoniae pyrooleosus solutus. Liquor ammonii succinici. Liquor cornu cervi succinatus. 3., 4. Lásd: Spiritus — — — *Kozmaolajos gyantársavas hugyag.* [T. 29.]

Succus (inspissatus) acaciae. I. *Gummi arabicum.*

„ **berberum.** I.

„ **betulae albae pro syrupo.** 1., 2.

„ **citri.** I., II. 5. Hg. 1.

„ **cydoniorum.** I.

„ **hyppocistidis.** I. (Cytinus hyposistis. L.)

„ **liquiritiae inspissatus.** I., II. 1., 2., 3. (Extractum — venale). *Arubeli édes gyökér kivonat. Higviriclé.* [T. 29.]

Succus liquiritiae venalis (in baculis). 4., 5. — — Hg. 1., Hg. 2. *Medvecukor.*

Succus liquiritiae depuratus liquid. Hg. 1., Hg. 2. *Tisztított édes gyökér kivonat.*

Succus millipedum. I.

„ **mororum.** I.

„ **myrtillorum.** I.

„ **plantarum var. recenter expr.** I.

„ **ribium.** I.

„ **rubi idaei.** I.

Succus vitis, uvarum. 1., 2.
Sulfur. I., II. 1., 2., 3., 4. — venale citrinum. 5. *Kénkö.* [T. 29.]
„ **depuratum.** 1., 2. purum. 3., 4. = edulcoratum seu — —
„ **sublimatum lotum.** 5. seu Flores sulfuris loti. 5. Hg. 1., Hg. 2. *Mosott, szállasztott kén. Tisztított kénvirág. Fellengitett, megmosott kén.*
Sulfur sublimatum crudum. Flores sulfuris venales 5. Hg. 1. Sulfur sublimatum. Hg. 2. *Arubeli kén.* [T. 29.] *Szállasztott kén. Kénvirág. Nyerskén.*
Sulfur praecipitatum. Lac sulfuris. 1., 2., 3., 4., 5. Hg. 1., Hg. 2. Magisterium sulfuris. I. *Levált kén.* [T. 29.] *Lecsapott kén. Kéntej.*
Sulfas acidulus aluminae et lixiviae. 1. (Lásd: Alumen.)
„ **chininae.** Sulfas Quinias. 4. Lásd: Chinin — *Kénsavas kinadék.* [T. 29—43.]
Sulfas cinchonini. 4. Lásd: Cinchonin —
„ **ferri puri.** Vitriolum ferri artefactum. 1., 2., 3., 4. *Tiszta kénsavas vasacs.* [T. 29.]
Sulfas lixivae. Arcanum duplicatum. 1., 2., 3. Lásd: a synonym. *Kénsavas hamag. Kettős só.* [T. 29.]
Sulfas magnesiae. 1., 2., 3. *Kénsavas keserag. Keserü só.* Lásd: a synonym.
Sulfas sodae crystallisatus. Sal mirabilis Glauberi. 1., 2., 3. *Jegezett kénsavas szikag.* [T. 29.]
Sulfas sodae siccatus. 1., 2., 3. *Szárított kénsavas szikag.* [T. 29.]
Sulfuretum calcis. Hepar calcis. 1., 2., 3., 4. *Mészany kénet.* [T. 29.]
Sulfuretum hydrogenatum ammoniae. Spiritus Beguini. 1, 2., 3. *Kéngyulacssavas hugyag. Beguin lélje.* [T. 29.]
Sulfuretum stibii venale. 1., 2., 3., 4. Lásd: a synonym.
Summitates centaurii minoris floridae. I., II. Lásd: Herba —
Suppositoria simplicia: ex melle inspissato — ex sebo — ex sapone. I. *Alfelbe valö csapok.* [T. Poson.]
Suppositoria composita, seu **Globuli carminativi.** I. *Szeleket hajtó golyóbis.* [T. Poson.]
Suppositoria ex butyro cacao. 5.
Syrupus aceti. Oxysaccharum simplex. I., II., Oxysaccharum. 1., 2., 3., 4. *Savanyú syrupus.* [T. Poson.] *Ecetszörp.* [T. 29.]
Syrupus aceti colchici. II.
„ **acetositatis citri,** seu **succi citri — citri.** I., II. 5. Hg. 1.

— cum acido citri. Hg. 2. *Citrom lév syrupus.* [T. Poson.] *Citromlészörp.* [T. 29.] *Citromszörp.*
Syrupus acaciae nostratis florum. I., II. *Kökényvirág syrupus.* [T. Poson.]
Syrupus althaeae. I., II. 5. Hg. 1., Hg. 2. *Fejér málva syrupus.* [T. Boson.] *Zilizszörp.*
Syrupus amygdalinus — emulsivus. 5. Hg. 1., Hg. 2. *Mandolaszörp. Fejeiszörp.*
Syrupus arnicae florum. I., II.
„ **aurantiorum corticum — aurantiae mali cort.** I., II. 1., 2., 3., 4., 5. Hg. 1., Hg. 2. *Narancshéjszörp.*
Syrupus aurantiorum foliorum — aurantiae mali foliorum. I., II.
„ **berberidis e succo.** I., II. — berberum. *Leánysomsyrupus.* [T. Poson.] *Borbojaszörp.* [T. 29.]
Syrupus betulae albae succi arboris. 1., 2.
„ **capillorum Veneris.** I., II. 5. Hg. 1., Hg. 2. *Árvaleányhaj syrupus.* [T. Poson. *Fodorkaszörp.* [T. 29.] *Venushajszörp.*
Syrupus chamomillae florum. I., II. 5. *Szikvirágszörp.* [T. 29.]
„ **chinae corticis.** I. — Peruviani corticis. II. *Kinaszörp.* [T. 29.]
Syrupus citrei mali corticis. I. — citri corticis. II
„ **cichorei cum rheo.** I., II. 1., 2., 3., 4., 5. *Katang-rabarbaraszörp.*
Syrupus cinnamomi corticis (occid.). I., II. 3., 4., 5. Hg. 1., Hg. 2. *Fahéjszörp.*
Syrupus cochleariae. I. *Kalánlevelüfüsyrup.* [T. Poson.]
„ **contrayervae.** I., II. *Jervagyökérsyrup.* [T. Poson., T. 29.]
„ **ferri jodati.** 5. Hg. 1., Hg. 2. *Vasiblacsos szörp.*
„ **foeniculi.** I., II. 3., 4., 5. *Ánizskaporszörp.* [T. 29.]
„ **fumariae.** I., II. *Földi füstfüsyrup.* [T. Poson.]
„ **hyssopi.** I., II. *Izsópsyrup.* [T. Poson.]
„ **kermesinus.** I., II. 5. *Karmazsinszörp.* [T. 29.]
„ **liquiritiae.** Hg. 2. *Édes gyökérszörp.*
„ **mannatus.** I., II. — sennae cum manna. 5. Hg. 1., Hg. 2. *Körösmézszörp.* [T. 29.] *Mannaszörp.*
Syrupus menthae crispae, rubrae. I. — **piperitae herbae tot.** II. — crispae. 5. *Fodorméntaszörp.* [T. 29.]
Syrupus (e succo) mororum. I., II. 5. Hg. 1., Hg. 2. *Szederjszörp.*
„ **myrtillorum (e succo).** I., II. *Áfonyasyrupus.* [T. Poson.]

Syrupus ononidis (modificatus). II.
„ **paeoniae.** I., II.
„ **papaveris erratici.** I., II. — **rhoeados.** 3., 4., 5. *Pipacs-szörp.* [T. 29.]
Syrupus pomorum acidulorum. 5.
„ **phytolaccae.** 5.
„ **quinque radicum aperientium.** I.
„ **loco quinque radicum** = Syrup ononidis modificatus. II.
„ **rhei.** Hg. 1., Hg. 2. *Rheumszörp. Rebarbara szörp.*
„ **ribium — ribesii rubri.** I., II. 3., 4., 5. Hg. 1. *Tengeri szőlősyrup.* [T. Poson.] *Ribizkeszörp.*
Syrupus rosatus solutivus (cum senna). I. *Lágyító rózsasyrupus.* [T. Poson.]
Syrupus rubi idaei e succo. I., II. — fermentatus. 1., 2., 3., 4., 5. Hg. 1., Hg. 2. *Málnaszörp.*
Syrupus sambuci baccarum. II. 1., 2., 3., 4., 5. *Bodzaszörp.* [T. 29.]
„ **scillae (aceti)** — seu **aceti scillitici.** II. 5. *Csilla ecetszörp.* [T. 29.]
Syrupus senegae. Hg. 2. *Senegaszörp.*
„ **sennae foliorum.** II. (— rosatus solutivus. I. modif.)
„ **spinae cervinae — succi baccarum de spina cervina.** I., II. 1. *Bengeszörp.* [T. 29.]
Syrupus simplex — sacchari. 1., 2., 3., 4., 5. Hg. 1., Hg. 2. *Egyszerű szörp.*
Syrupus tunicae florum. I. *Szegfűvirág-syrupus.* [T. Poson.]
„ **uvarum succi.** 1., 2.
„ **violae odoratae florum — corollarum recentium violae,** I., II. 3., 4., 5. *Kék violasyrupus.* [T. Poson.] *Ibolyaszörp.* [T. 29.]

T.

Tabulae de althea. I., II. 1., 2., 3., 4., 5. *Zilizszelet.* [T. 29.]
Tacamahaca. I. Lásd: Resina —
Taleolae liquiritiae — catarrhales. Gelatina liquiritiae. I., II. Lásd: a synonym. *Higviric vágat.* [T. 29.]
Taffetas vesicans. 5.
Tartarus boraxatus. Borax tartarisata. Cremor tartari solubilis. II. 4. (Kali tartaric. borax.)

Tartarus crudus. I. Tartras lixivae acidulus impurus. II. 1., 2., 3.
„ **depuratus. Cremor tartari.** I. Crystalli tartari. Tartris lixivae acidulus depuratus. II.
Tartarus tartarisatus — solubilis. I. Tartris lixivae. II. 1., 2., Kali tartricum. 3., 4., 5. Tartras kalicus potassicus. (Kali tart. neutr.)
Tartarus vitriolatus. I. = Kali sulfuricum. 4.
Tartras lixivae. 3. Kali tartricum. Tartarus tartarisatus.
„ „ **et sodae.** 3. Tartarus natronatus. 3., 4. Sel Seignetti. 1., 2.
Tartras lixivae acidulus impurus — — depuratus. 1., 2., 3.
Terra catechu. Terra Japonica. I. Lásd: Catechu.
„ **foliata tartari deliquescens.** I. = Acetas sodae. 4.
„ **foliata tartari (siccata).** I. Acetis sodae. II. Acetas sodae. 1., 2. Natrum aceticum. 3. Acetas natricus, cum aqua. 4. Natrium aceticum crystallisatum. 5. Hg. 1., Hg. 2. Lásd: a synonym.
Terebinthina. I., II. Balsam. terebinthinae. Terebinthina communis. *Fenyő-enyv. Közterpetin.* — Terebinthina pini sylvestris. 1., 2., 3., 4., 5. Hg. 1., Hg. 2. *Terpentin.*
Terebinthina cocta. Resina solida laricis. I., II. 1., 2., 3., 4., 5. *Főzött terpetin.*
Terebinthina veneta. Balsamum laricis. I. 1., 2., 3., 4. Terebinthina larigna. 5. — laricina. Hg. 2. *Velencei terpetin.*
Testae ostreaeae edulis. I., II.
Theriaca seu **electuarium diatessaron.** I., II.
Thuja occidentalis (ramuli seu **frondes.)** 5. Hg. 1. *Életfa. Nyugoti életfa.* *
Thymolum. Camphora thymi. Hg. 1., Hg. 2. *Kakukfű kámfor. Thymus kámfor.*
Tincal depuratum. I. (Borax.)
Tinctura absinthi composita. II. 5. Hg. 1. Hg. 2. *Összetett ürömfestvény.*
Tinctura aloës composita — Elixir. proprietatis dulce. II. *Többszerű aloe festvény.* [T. 29.]
Tinctura aloës composita acida. Elixir. proprietatis acidum. II.
„ **amara (alcalina cum extractis).** Tra. stomachica. 1., 2., 3. — cum herbis. 4., 5. Hg. 1., Hg. 2. *Keserű festvény, gyomorerősítő festvény.*
Tinctura angelicae radicis. 1., 2., 3., 4.
„ **anisi stellati.** II.

Tinctura arnicae florum. 5. — plantae tot. Hg. 1., Hg. 2.
„ **aromatica.** 4., 5.
„ „ **acida.** Elixirium vitrioli (anglicanum.) I. II. Tra aromatico acida. Mynsichti Elixirum. Vitriolum Mynsichti. 4., 5. *Kénsavanyú illatos festvény.* [T. 29.]
Tinctura assae foetidae. 1., 2., 3., 4., 5. *Büzaszat festvény.* [T. 29.]
„ **aurantiorum composita vinosa** seu **Elixirium** — (per Additamentum Taxae Hungaricae. 43.) *Összetett narancs festvény.*
Tinctura aurantiorum corticum. II. 1., 2., 3., 4., 5. Hg. 1., Hg. 2. *Narancshéj festvény.*
Tra balsamica. I. =
„ „ **sive Balsamum commendatoris.** I., II. Balsamum vulnerarium. 5. *Balzsamos festvény.* [T. 29.]
Tra benzoës resinae. I., II. 1., 2., 3., 4., 5. Hg. 1. *Benzoe festvény.*
„ **calami — acori rad.** 1., 2., 3., 4.
„ **capsici fructus.** 5.
„ **carminativa Wedelii.** *Szélüző festvény.* [T. 29.]
„ **castorei Europ. Asiat.** II. 1., 2., 3., 4., 5. Moscov. seu russici. [T. 29.] Hg. 1. *Orosz hódony festvény.* [T. 29.] — Americ. Hg. 2. *Hódony festvény.*
Tra catechu (terrae). II. 5. *Káté festvény.* [T. 29.]
„ **chamomillae florum — herbae floridae.** 1., 2., 3., 3., 5. *Szikvirágfestvény.*
Tra chinae composita. Elixirium roborans Whytii. Tra roborans Whytii. 5. Hg. 1., Hg. 2. *Összetett china festvény. Whyt erösitő festvénye.*
Tra chinae simplex. Tra corticis Peruviani. I., II. 5. Hg. 2. *Egyszerü china festvény.*
Tra cinnamomi. II. 1., 2., 3., 4., 5. Hg. 1., Hg. 2. *Fahéj festvény.*
„ **citri corticum.** II.
„ **colombae radicis.** *Kolomb festvény.* [T. 29.]
„ **contrayervae radicis.** II. *Jerva festvény.* [T. 29.]
„ **croci Austriaci — croci stigmatum.** II. 1., 2., 3., 4. — Gallici. 5. *Sáfrány festvény.* [T. 29.] *
Tra enulae. II. 1., 2., 3., 3. *Örvénygyökér festvény.*
„ **eucalypti.** Hg. 1., Hg. 2.
„ **ferri acetici aetherea.** 5.
„ **gallarum.** Hg. 2. *Gubacs festvény.*
„ **gentianae.** 4. *Tarnics festvény.* [T. 29.]

Tra guajaci gresinae. II. 1., 2., 3., 4., 5. Hg. 2. *Gaják mézgagyanta festvény. Guaják festvény.* *
Tra laccae granulatae spirituosa. II. *Léles lakka festvény.* [T. 29.]
„ **laccae aluminata aquosa.** I. *Vizes lakka festvény.* [T. 29.]
„ **lignorum.** II. 5. *Fafestvény.* [T. 29.]
„ **macidis.** II. 5.
„ **malatis ferri.** II. — **Martis cum succo pomorum.** I. **Tra ferri pomati.** 5. 1., 2., 3., Hg. 1., Hg. 2. *Almasavas vasas festvény.*
Tra Martis alcalina Stahlii. II.
„ „ **tartarisata.** I.
„ **mastiches composita.** I. = Spiritus matric. I.,
„ **myrrhae gresinae cum sale tartari.** II. — **simplex.** II. 1., 2., 3., 4., 5. Hg. 1. *Mirrha festvény.* *
Tra nervino-tonica Martis. II. Liquor anodynus martialis. 4. Lásd: Spiritus aether. ferr.
Tra pectoralis. Elixirium asthmaticum. II. *Melly festvény.* [T. 29.]
„ **pimpinellae albae.** 1., 2., 3.
„ **pini turionum.** 1., 2.
„ **praeservativa, domestica, Suecica.** *Svéd festvény. Védő festvény.* [T. 29.]
Tra quercus corticis. 1., 2., 3.
„ **ratanhae rad.** 4., 5. Hg. 1., Hg. 2. *Ratán festvény.*
„ **rhei Austriaci radicis spirituosa.** 1., 2.
„ „ **chinensis rad. spirituosa.** 1., 2., 3., 4.
„ „ **aquosa (ex tempore paranda).** I., II. Infusum rhei chinensis cum alcali. 1., 2., 3., 4. — Infusum rhei cum natrio carbonico. 5. Hg. 1., Hg. 2. Lásd: a synonym.
Tra rhei vinosa Darelli. 5. Hg. 1., Hg. 2. *Darell rhabarbara festvénye.*
Tra salis tartari simplex et aurantiata. I. *Hamagos festvény.* [T. 29.]
„ **saponis antimonialis, saponis antimoniati.** Sulphur antimonii liquidum. II. *Dárdányos szappan festvény.* [T. 29.]
Tra serpentariae Virg. radicis. II. *Kigyógége festvény.* [T. 29.]
„ **spilanthi oleracei composita.** — Paraguay Roux. 5. Hg. 1. *Kerti szennyefü festvény.*
Tra stomachica. II. 1. Lásd: Tra amara.
„ **succini flavi.** II.
„ **thujae occidentalis.** 5. Hg. 1. *Életfa festvény.* *
„ **valerianae sylvestris radicis aetherea.** Hg. 2. *Égényes gyökönke festvény.* [T. 29.] *Aetheres gyökönke festvény.*

Tra valerianae spirituosa. 1., 2., 3., 4., 5. Hg. 1., Hg. 2. *Szeszes gyökönke festvény.*
Tra vanillae. 5.
„ **visceralis.** II. *Bél festvény.* [T. 29.]
„ **zingiberis.** Hg. 2. *Gyömbér festvény.*
Tragacantha. 5. Hg. 2. Lásd: Gummi —
Traumaticinum. Hg. 1.
Trochisci absorbentes. I.
„ **bechici albi.** I. *Hurut ellen való fejér pogácsa.* [T. Poson.] *Fehér hurut ellenes sajtocs.* [T. 29.]
Trochisci bechici citrini. I. — e bacillis liquiritiae.
„ „ „ **nigri.** I.
„ **de castoreo.** I., II. 1., 2., 3. **castorei.** 4., 5. *Hódony sajtocs.* [T. 29.]
Trochisci ipecacuanhae. 5.
„ **moschati.** I.
„ **contra vermes.** I.
Turiones, seu **gemmae foliaceae pini.** I. 1., 2. *Fenyőjövény.* [T. 29.]
„ **lupuli.** (Amenta foeminea lupuli.) 1., 2., 3., 4. *Komlójövény.* [T. 29.]
Tutia. Cadmia fornacum grisea, calx zinci. I. Oxydum zinci impurum. I.**

U.

Unguentum album simplex. I., II.
„ „ **camphorat.** I., II. *Egyszerű fehér ír. — Kámforos fehér ír.* [T. Poson., T. 29.)
Unguentum althaeae (cum mucilaginibus). I. *Fehér málvaír.* [T. Pos.]
„ „ seu **citrinum (curcumatum).** II. — **flavum.** 5. (Non idem quod supra.)
Unguentum aromaticum — nervinum. 5. Hg. 1., Hg. 2. *Illatos ír.*
„ „ **loco unguenti nervini.** 1., 2., 3., 4. (Non idem quod supra.)
Unguentum de arthanita — contra vermes. I. *Disznórépából való ír.* [T. Poson.]

Unguentum loco de arthenita (juniperi cum felle). II. (Non idem quod supra.)
Unguentum Authenriethi — tartari stibiati — tartari emetici. 5. Hg. 1. Hg. 2. *Hánytató borköves ír. Authenrieth kenőcse.* *
Unguentum basilicum. I., II. 5. *Királyi ír.*
„ **carminativum — nervinum.** I., II. *Szeleket oszlató ír.* [T. Poson.] Non idem quod supra.
Unguentum calendulae florum. I., II. 5. *Gyűrűvirág ír.* [T. Poson.] *Peremér ír.* [T. 29.]
Unguentum cerussae. 5. Hg. 1., Hg. 2. — album simplex. *Ólomfehér kenőcs. Fehér ír.* Non idem quod supra.
Unguentum chloratum. 4. (cum chlorina liquida.)
„ **diachylon Hebra.** Hg. 2. *Dr. Hebra-féle diachylon ír.*
„ **diapompholygos.** I. — de tutia. II. *Tuciaír.* [T. Poson.]
„ **digestivum.** I., II. 5. *Oszlató ír.* [T. 29.]
„ **digitalis foliorum.** 5. *Gyüszű ír.* [T. 29.]
„ **elemi.** Balsamum Arcaei. II. 5. *Elemi ír.* [T. 29.]
„ **emolliens.** Crême céléste. 5. Hg. 1., Hg. 2. *Lágyító ír.*
„ **fuscum lithargyri.** I., II. *Fekete ír.*
„ **glycerini cum amylo.** Hg. 1. *Zsiréd ír keményitővel.*
„ „ „ **sapone.** Hg. 1. *Zsiréd ír szappannal.*
„ „ **(cum tragacantha).** Hg. 2. *Glycerin ír.*
„ **hydrargyri — mercuriale, Neapolitanum — cinereum.** I., II. 1., 2., 3., 4. *Szürke higanyos ír.* [T. 29.] *
Unguentum hydrargyri citrinum. 5. **nitratis hydrargyri.** I. 1., 2. — mercuriale citrinum. 3., 4. — hydrargyri nitrici. 5. *Sárga higanyos ír.* [T. 29.] *
Unguentum hydrargyri fortius. 4., 5. (cum oleo cacao paratum) — mercuriale fortius. *
Unguentum hydrargyri mitius. — mercuriale mitius. — Neapolitanum. — hydrargyri cinereum. 5.
Unguentum hydrargyri. Hg. 1.
„ „ Hg. 2. *Higanyír. Szürke higanyir.*
„ **jodatum.** Hg. 2. *Jodír.*
„ **juniperi.** II. 5. Hg. 1. *Gyalog fenyőír.* [T. 29.] *Fenyő bogyóír.*
Unguentum kalii jodati. Hg. 2. *Jodkálium ír.*
„ **linariae.** I., II. 5. *Lenlevelű füből való ír.* [T. Poson.] *Gyujtóványir.* [T. 29.]

Unguentum (de) liquiritia. I. *Higviricír.* [T. 29.]
„ **lithargyri seu nutritum.** I., II. Lásd — plumbi acetici. *Glétzsír.* [T. Poson.]
Unguentum maciáis. 5.
„ **majorannae.** I., II. 5. *Majorán ír.* [T. 29.]
„ **mendicorum.** I. *Koldusír.* [T. Poson.]
„ **nervinum.** — I. — carminativum. II. *Idegír.* [T. 29.] Lásd a synonym.
Unguentum nihili — de tutia. II. *Szemre való ír.* [T. Poson.] Non idem quod supra, qua Unguentum diapompholygos.
Unguentum oxygenatum (cum acido nitrico). 1., 2., 3. — cum acido muriatico oxygenato. 4.) *Fojtósavval — savitott, Sósavval savitott ír.* [T. 29.] *Savitott sósavval savitott ír.* [T. 29.]
Unguentum ophthalmicum. I.
„ **plumbi acetici — acetis — acetatis plumbi — saturninum.** 1., 2., 3., 4., 5. Hg. 1., Hg. 2. *Ecetsavas ólmacsír.* [T. 29.] *Ecetsavas ólomír.* Lásd — litharg. nutritum.
Unguentum plumbi tannici. Parathryma seu unguentum ad decubitum. Hg. 2. *Csersavas ólomír.* L. Tannas plumbi, Plumbum tannic. a † szerek közt.
Unguentum (ad) phtiriasim, seu contra pediculos (cum mercurio). I.
„ **pomadinum.** 5. — **rosatum.** Hg. 1. *Rózsa ír.*
„ **populeum — gemmarum populi.** I. 5. *Popiomír.* [T. Poson.) *Nyárbimbó ír.* [T. 29.]
Unguentum potabile rubrum (Butyrum cum anchusa). I.
„ **rosatum album.** I. Hg. 1. *Rózsa ír.*
„ „ — **cacao.** Hg. 2. *Rózsa ír.*
„ **sabadillae — contra pediculos — ad phthiriasim.** 5. Hg. 1., Hg. 2. *Sabadilla ír.**
Unguentum (ad) scabiem. I., II. (cum aceto lithargyri.) *Rühesség ellen való ír.* [T. Poson.]
Unguentum simplex. 1., 2., 5., 4., 5. Hg. 1., Hg. 2. *Egyszerü ír.* [T. 29.]
Unguentum styracis — de styrace. I., II. *Storax ír.* [T. 29.]
„ **sulfuratum (citrinum).** 1., 2. — ad scabiem. 3., 4., 5. *Kén ír.* [T. 29.]
Unguentum sulfuratum (nigrum). Hg. 1., Hg. 2. *Kénes ír.*
„ **therebinthinatum.** 1., 2., 3., 4., 5. *Terpetin ír.* [T. 29.]
„ **(de) tutia.** II. *Tuca ír.* [T. 29.]

Unguentum (de) uvis, seu ad labia cum musto uvarum. II.
„ **verbasci.** I. *Alfelnek eröltetése ellen való ír.* [T. 29.]
Unguentum zinci oxydati. Hg. 2. *Zinkoxyd ír.*

V.

Vanilla (siliqua). I. 5.
Vaselina alba. Hg. 1.
„ **flava.** Hg. 1., Hg. 2. Paraffinum unguinosum. Adeps mineralis. Adeps petrolei. Cosmolina virginia.
Vinum chinae. Hg. 2. *China bor.*
„ **cydoniorum.** I.
„ **condurango.** Hg. 2.
„ **granatorum.** I.
„ **Malagense, Malaccense.** 5. Hg. 1., Hg. 2. *Malaga bor.*
„ **pepsini.** Hg. 2. *Pepsin bor.*
„ **Tokajense.** *Tokaji asszubor.* Hg. 2.
Virgulta genistae. I.
Vitriolum Martis — viride — ferri. I., II. Vitriolum Martis artefactum. Ferrum sulfuricum purum crystallisatum. Sulfas ferrosus cum aqua. 4. Lásd: a synonym.

Z.

Zibethum. Folliculi zibethi. I. *Pésma-macska hulladékja.* [T. Pos.]
Zincum crudum — metallicum. I., II., 1., 2., 3., 4. — depuratum. 5. — granulatum. Hg. 1., Hg. 2.
Zincum ferro cyanatum. — borussicum. Ferroso hydrocyanicum. 5.*

* Kétes.

II.

SEBÉSZI KÖTÖZŐSZEREK ÉS FERTŐTLENÍTŐ PASTILLÁK.

Battist secundum Billroth. Hg. 2. *Billroth-féle battist.*
Chorda carbolata. Hg. 1., Hg. 2. *Carbolos bélhur. (Catgut.)* 0—4. No.
Fasciae e mull paratae. Hg. 2. *Mull pólyák.*
„ **ex organtina paratae.** Hg. 2. *Organtin pólyák.*
Filum sericeum antisepticum. Hg. 1., Hg. 2. *Antiseptikus selyemfonál.*
Gaze carbolatum album Listeri. Hg. 2. *Lister-féle fehér carbolos gaze.*
Gaze hydrargyro bichlorato impraegnatum. Hg. 2. *Maró higanychloridos (sublimátos) gaze.*
Gaze jodoformio impraegnatum. Hg. 2. *Jodoformgaze.* 10, 20, 30, 50%
„ **salicylatum.** Hg. 1. *Salicylos gaze.*
„ **sterilisatum.** Hg. 2. *Steril gaze.*
Lamina guttapercha. (Folia.) Hg. 1., Hg. 2. *Guttapercha lemez.*
Lana gossypii carbolata. Hg. 2. *Carbolos gyapot.*
„ „ **depurata et a pinguedine liberata Brunsi.** Hg. 1., Hg. 2. *Bruns-féle tisztított és zsírtalanított gyapot.*
Lana gossypii hydrargyro bichlorato impraegnata. Hg. 2. *Maró higanychloridos (sublimátos) gyapot.*
Lana gossypii salicylata. Hg. 1. *Salicylos gyapot.*
Tela sericea protegens. Hg. 2. *Lister-féle silk protective.*
Tubuli praeparati carbolati elastici (gummi drains). Hg. 1. *Alagcsövek (kautsuk-csövek, gummi-drainek).*

*

††**Pastilli hydrargyri bichlorati corrosivi.** Hg. 2. *Sublimát pasztillák.*

†

III.

A MAGYAR KIRÁLYSÁG TERÜLETÉN ÉRVÉNYBEN VOLT GYÓGYSZERKÖNYVEK KERESZTTEL (†) ÉS KÉTKERESZTTEL (††) JELZETT, TEHÁT A KÉZI ELADÁSBAN KI NEM SZOLGÁLTATHATÓ GYÓGYSZEREI

A.

Acetphenitidin (Phenacetin). Hg. 2. Lásd a synonym.
Acetum colchici. I., II. 1., 2., 4., 5. *Kikerics ecet.* [T. 29.]
„ **lithargyri.** I., II. liquidum-consistentiae extracti liquidi inspissatum. = Balsam. sive extract. Saturni.
Acetum lithargyri. Liquor plumbi subacetici. Liquor plumbi acetici basici. Liquor acetatis triplumbici. 4. Plumbum aceticum basicum solutum. 5. (Lásd a synonym.) *Alecetsavas ólmacs. Ólomecet.* [T. 29.] A korábbi gyógyszerkönyvek 1., 2., 3. Acetum lithargyrija tehát Acetas plumbi acitulus solutus —
Acetum scilliticum, squilliticum. I., II. — scillae. 1., 2., 3., 4., 5. Hg. 1., Hg. 2. *Tengeri vereshajmaecet.* [T. Poson.] *Csillaecet.*
Acetas hydrargyri. Terra foliata mercurialis. II.
„ **plumbi.** II. Saccharum saturni. Acetas plumbi acidulus. — — acidulus siccus. 1., 2., 3. Plumbum aceticum sicum — Acetas plumbicus cum aqua. 4. *Száraz félecetsavas ólmacs. Ólomcukor.* Lásd a synonym.
Acetas plumbi acidulus solutus. Acetum plumbi. 1., 2., 3. Acetum lithargyri. Plumbum aceticum. 4. *Olvasztott felecetsavas ólmacs.* [T. 29.] *

* Megfelel a Ph. Austr. V. Plumb. aceticum solutum-ának.

Acetas morphii — morphinae. 4. *Ecetsavas szunnyaszték.* [T. 29.] Morphium aceticum. 5.

Acidum arsenicosum. Arsenicum album. Oxydum arsenici album. Hg. 1. Arsenii trioxydum. Hg. 2. *Arsenes sav. Misenyes sav.* Lásd a synonym.

Acidum carbolicum crystallisatum. Acidum phenylicum. Phenolum. Hg. 1., Hg. 2. *Phenylsav. Carbolsav.*

Acidum carbolicum crudum. Hg. 2. *Nyers carbolsav.*

„ „ **liquidum.** Hg. 2. *Folyékony carbolsav.*

„ **chromicum.** Hg. 1., Hg. 2. *Chromsav. Festenysav.*

„ **gallicum.** Sal essentialis gallarum. 5.

„ **hydrochloricum concentratum purum.** Acidum hydrochloratum concentratum purum. Acidum muriaticum concentratum — — concentratum purum. Acidum salis. 5. Hg. 1., Hg. 2. *Tiszta tömény sósav. Könenyhalvag.* Lásd a synonym.

Acidum hydrochloricum concentratum crudum. 5. Hg. 1. Acidum salis fumans. Spir salis fumans. *Nyers sósav. Füstölgő sósav.*

Acidum hydrocyanicum. 4. Acidum prussicum. Acid. hydrocyanatum. 5. *Kéklő gyulacssav.* [T. 29.]

Acidum hydrocyanicum Trautweini. *Trautwein kéklőgyulacs savja. Kéksav.* [T. 29.]

Acidum hydrocyanicum Vauguelini. *Vauguelin kéklőgyulacs savja.* [T. 29.]

„ **muriaticum.** II. Acidum salis fumans. 1. Acidum salis. 2. Spiritus salis. *Tömény sósav.* [T. 29.]

Acidum nitricum concentratum purum. 1., 2., 3., 4., 5. Hg. 1., Hg. 2. *Tömény fojtósav.* [T. 29.] *Salétromsav.* [T. 29.] *Tiszta tömény légenysav.* Lásd: Spiritus nitri acidum.

Acidum nitri fumans. 1. **Acidum nitrosum.** 2. — **nitrico-nitrosum.** 3. Spiritus nitri fumans, seu Acidum nitri concentratum. II. 4. *Füstölgő fojtósav.* [T. 29.]

Acidum nitricum concentratum crudum. 5. Hg. 1. *Nyers légenysav.*

„ **pyrogallicum.** Lásd: Pyrogallol.

„ **salis fumans.** Acidum hydrochloricum. 4.

„ **sulfuricum concentratum purum.** 1., 2., 3., 4. — rectificatum. 5. Oleum vitrioli depuratum. Hg. 1. — — purum. *Tiszta tömény kénsav.*

Acidum sulfuricum anglicanum. Acidum sulfuricum concentratum anglicanum. Oleum vitrioli anglicanum. Acidum sulfuricum crudum. 5. Hg. 1. *Angol kénsav. Arúbeli tömény kénsav.* [T. 29.]

Acidum vitrioli. II. Lásd a synonym.

Aconitinum. Hg. 1. — germanicum. *Sisakvirágvirágal.*

Aerugo (cupri) destillata seu **crystallisata.** I. Cupr. aceto oxydatum. II. 1., 2., 2., 3., 4. — saxonica. Viride aeris. *Grispán.* [T. Pos.] *Rézvirág. Ecetsavas rézag.* [T. 29.] Lásd: Cuprum —

Aether bromatus. Aethylenum bromatum. Hg. 2.

Aethiops antimonialis. II. Sulphuretum hydrargyri stibiatum. 1. Hydrargyrum stibiato sulfuratum. 5. *Dárdányozott higanykénet.* [T. 29—43.]

Aethiops mineralis. I. Sulphuretum hydrargyri. II. Aethiops mercuriatis. Hydrargyrum sulfuratum. 4. *Fekete higanykénet.*

Agaricus albus. I., II. 5. *Fehér fenyőgomba.* [T. 29.]

Aloë. Succus aloës inspissatus. I., II. Aloë lucida. II. 1., 2., 3., 4. — soccotrina. 5. Hg. 1., Hg. 2. *Világos aloë.*

Antimonium diaphoreticum (non ablutum). I., II. Antimonium diaphoreticum ablutum. Nitrum antimoniatum. I. Oxydum stibii album. II. *Izzasztó piskolc.* [T. Poson.] Lásd: Stibium oxydatum. 5.

Amygdalinum. *Mandoladék.* [T. 43.]

Amyle nitrosa. Hg. 1., Hg. 2. Amylaether nitrosus. Amyloxyd nitrosum. Amyli nitritum. Amyl nitris. *Salétromsavas amyl. Amyl nitrit.*

Antifebrinum. Hg. 2. Acetanilid. (Eredetileg † nélkül.)

Antipyrinum. Hg. 2. *Oxydimethylchininzin.* (Eredetileg † nélkül.)

Apomorphinum hydrochloricum. Hg. 1. — crystallisatum. Hg. 2. *Sósavas apomorphin.*

Aqua amygdalarum amararum concentrata. 4., 5. Hg. 1. Aqua amygdalarum amararum Hg. 2. *Tömény keserű mandolaviz. Keserű mandolaviz.* [T. 29.]

Aqua laurocerasi dest. Italica venalis. 4., 5. Hg. 1. *Borostyánmegyviz. Lepárolt olasz megyviz.*

Aqua persicae foliorum. 3. [T. 29.] *Lepárolt őszi barackviz.*

„ **phaegedenica (decolor).** 5. Liquor mercurialis. [T. 43.] Liquor hydrargyro ammoniacalis solutus. Murias hydrargyro ammoniacalis solutus. Liquor hydrargyri muriatici corrosivi cum sale ammoniaco solutum. Bichloratum hydrargyricum hydrochlorato ammoniaco solutum. *Oldott hugyagos sósavas higag.* [T. 43.]

Aqua phaegedenica (lutea). I. *Eleven kénesősviz.* 5.

Aqua phaegedenica rubra (dispensatorii). [T. 43.] *Vörös higagosviz.*
Argentum nitricum crystallisatum. Nitras argenti. 5. Hg. 1., Hg. 2. Argenti nitras. *Jegecedett légenysavas ezüst. Kristályos salétromsavas ezüst. Ezüstnitrát.*
Argentum nitricum cum Kalio nitrico. Argentum nitricum mitigatum fusum. *Légenysavas ezüst légenysavas káliummal.* Hg. 1.
Argentum nitricum fusum. Nitras argenti fusus. Lapis infernalis. 5. Hg. 1., Hg. 2. *Pokolkő.* Lásd a synonym.
Argentum nitricum solutum. Nitras argenti solutus. Nitras argenticus solutus. 1., 2., 3., 4. Lásd: Nitras —
Arsenicum album. 1., 2., 3., 4., 5. Acidum arsenicosum. Oxydum arsenici album. 5. *Fejér ércméreg.* [T. Poson.] *Férjecspor. Egérkőpor.* [T. 29—43.]
Atropinum sulfuricum. 5. Sulfas atropinae. Hg. 1. *Kénsavas nadragulya al. Kénsavas atropin. Kénsavas nadragulya alkaloid.* Hg. 2.
Auripigmentum. Calx arsenici flava. I.
Aurum natronato chloratum. 5. Lásd: Murias auri.

B.

Baryum chloratum. Murias barytae. Baryta muriatica. II. Chloretum baryi. Murias baryticum cum aqua. Lásd: Murias — *Sósavas sulyag.* [T. 43.]
Baryum sulfuricum. Spathum ponderosum. II. 1., 2., 3.. 4. Sulfas barytae nativus.
Bulbus colchici. I., II. 1., 2., 3., 4., 5. [T. 43.] *Friss kikerics hagyma.*
Bulbus scillae recens. 1., 2., 3., 4., 5. Hg. 1. [T. 29—43.] *Friss csillahagyma. Tengeri hagyma.* Lásd: Radix — és Scilla.
Bulbus scillae siccatus. Lásd: Scilla siccata.
Butyrum antimonii. I., II. Murias oxygenatus stibii. Stibium muriaticum. Chloridum stibii. Chloretum stibii. *Sósavas dárdats.* [T. 43.] Lásd a synonym. és Stibium chloratum alatt.

C.

Cantharis. Meloë vesicatorius. I., II. 1., 2., 3., 4. Cantharides. Muscae hispanicae. 5. *Kőrösbogár.* [T. 29—43.] Hg. 1., Hg. 2. *Kőrisbogár.*
Capita (capsulae) papaveris. I., II. 1., 2., 3., 4., † 5. Hg. 1., Hg. 2. *Máktok.* [T. 29—43.] *Mákfejek.*
Capsulae sabadillae. 1., 2., 3., 4. Lásd: Semen —
Cerussa alba. Calx plumbi subsalina. I. Plumbum aceto oxydatum. II. 1., 2., 3., 4. Lásd: Plumbum carbonicum. *Velencei ónfehér.* [T. Poson.] *Ólomfehér. Szénsavas ólmacs.* [T. 29.]
Chloras kalii. Hyperoxymurias lixiviae. *Zöldlő savas hamag. Felsavított sósavas hamag.* [T. 29.] Lásd: Kali chloricum.
Chloralum hydricum. Chloralum hydratum. Hydras chlorali. Aldehydum trichloratum. *Chloralhydrat. Chloralvizegy. Trichlor aethenyl alkohol.* Hg. 1., Hg. 2.
Chloretum baryi. 4. Lásd: Baryum.
„ **hydrargyri.** 4. = Mercurius dulcis. Calomelas.
„ **stibii.** 4. Lásd: Butyrum antimonii.
Chlorodine. Hg. 2.
Chloroformium. Chloroformium. *Hangyhalvag.* Hg. 1.
„ **e chloralo.** Chloroform. *Trichlormethan.* Hg. 2.
Cinnabaris antimonii. I. *Piskolccinabriom.* [T. Poson.]
„ **factitia.** I. Sulphuretum hydrargyri sublim. II. Hydrargyr. rubrum factitium. *Cinobriom.* [T. Poson.] *Készitett higanykénet.* [T. 29.] Hydrargyrum sulfuratum rubrum. *Mesterséges cinober. Veres higanykéneg.* Hg. 1., Hg. 2.
Cocainum hydrochloricum. *Sósavas cocain. Cocain hydrochlorat.* Hg. 2.
Codeinum (purum). *Codein. Methilmorphin.* Hg. 2.
„ **hydrochloricum.** *Sósavas codein.* Hg. 2.
Coffeïnum (purum). Coffeïnum. Theïnun. *Kávéal. Theaal.* Hg. 1. († nélkül.) Coffeinum. *Kávéalkaloid. Theaalkaloid.* Hg. 2.
Coffeinum citricum. Coffeinum cum acido citrico mixtum. *Citromsavas coffein.* Hg. 1. († nélkül.) Hg. 2.
Coffeinum natrio benzoicum. *Úgynevezett benzoesavas natrium coffein.* Hg. 2.
Coffeinum natrio salicylicum. *Úgynevezett salicylsavas natrium coffein.* Hg. 2.
Colchicinum. *Kikiricsal colchicin. Kikirics alkaloid.* Hg. 1., Hg. 2.

Cortex Geoffroyae (inermis). II. *Geoffröjönhéj.* [T. 29—43.]
„ **ipecacuanhae (callicoccae) radicis.** 3., 4. *Hánytató gyökér.* [T. 29.] Lásd: Radix —
Cortex laureolae, daphnes. I. (laureola az 1780. kiadásból törültetett.)
„ **mezerei latioris, daphnes.** II. 1., 2., 3., 4., 5. *Gyalog olajfagyökér héja.* [T. Poson.] *Szélesebb boroszlányhéj.* [T. 29.]
Crocus antimonii, vulgo Crocus metallorum. (Hepar antimonii.) I. Oxydum stibii sulfuratum semivitreum. II. Oxydulum stibii sulfuratum fuscum. Calx antimonii solubilis emetica. 1., 2., 3. Oxydum stibiosum cum sulfureto stibii. 4. *Barna dárdány.*
Cuprum aceticum crystallisatum. Aerugo crystallisata. Flores viridis aeris. 5. Lásd: Aerugo.
Cuprum subaceticum crudum. Aerugo vulgaris. Viride aeris. 5.
„ **chloratum ammoniacale solutum concentratum.** 5. — solutum dilutum = Aqua antimiasmatica Köchlini spx. 5. — — cum Hydrargyro solutum concentratum = Aqua antimiasmatica. Köchlini composita. 5.
Cuprum sulfuricum ammoniatum. Sulfas cupri ammoniacalis. Cuprum ammoniacum. 1., 2., 3., 4., 5. *Kénsavas rézhugyag.* [T. 29—43.] Lásd: Sulfas cupri.
Cuprum sulfuricum. Vitriolum cupri. Vitriolum coeruleum. Sulfas cupri crystallisatus. 1., 2., 3., 4., 5. Hg. 1., Hg. 2. *Kék gálickő.* [T. Poson.] *Kénsavas rézag.* [T. 29.] Lásd a synonym.

D.

Decoctum Pollini. Decoctum nucum juglandum compositum. 5. *Pollin főzetje.* [T. 29.]
Diagrydium praeparatum. I., II. (Scammonium cum amygdala dulci, seu nucleo pini subactum.)
Digitalinum depuratum. *Tisztított digitalin. Gyüszünke al.* Hg. 1. *Gyüszedék.* [T. 43.]
Diuretinum. Theobromino-natrium cum natrio salicylico. *Salicylsavas nátrium theobromin.* Hg. 2.

E.

Electuarium, seu **Theriaca Andromachi cum opio.** I. *Igaz terjék.* [T. Poson.]
Electuarium anodynum. II. (Aliud.)
„ **aromaticum cum opio.** Electuarium anodynum. Theriaca. 4., 5. Hg. 1. *Enyhítő nyelet.* [T. 29.] *Illatos nyelet mákonynyal. Fájdalom enyhítő nyelet.*
Electuarium diascordium. II.
„ **purgans** seu **hydragogum.** I. *Hashajtó nyelet.* [T. 29.]
Essentia ambrae liquida cum opio. I.
„ **anodyna.** Laudanum liquidum Sydenhami. I. *Fájdalmat enyhítő essentia.* [T. Poson.]
Euphorbium. 5. Hg. 1., Hg. 2. *Kutyatej.* Lásd: Gresina — Succus —
Extractum aconiti (succi herbae) spissum. I., II. 1., 2., 3., 4. *Sisakfű vonat.* [T. 29—43.]
Extractum aconiti (herbae rec.) siccum. 5. tuber. siccum — — spirituos. cum dextrino. Hg. 1., Hg. 2. *Száraz sisakfű vonat.* [T. 43.] *Sisakvirág kivonat.* Hg. 1.
Extractum aloës aquosum. Aloë lota. I. 1., 2., 3., 4., 5. Hg. 1., Hg. 2. *Aloë vonat.* [T. 29—43.] *Aloë kivonat.*
Extractum belladonnae herbae aquosum spissum. II. 1., 2. — ex succo herbae parat. 3., 4. — herbae recentis exsiccatum. 5. — radicis siccatae spirituosum cum dextrino. Hg. 1., Hg. 2. *Maszlagos nadragulya vonat.* [T. 29.] *Nadragulya kivonat.*
Extractum catholicum compositum. I.
„ **cannabis Indicae.** *Indiai kenderkivonat.* Hg. 1., Hg. 2.
„ **cicutae herbae recentis.** I., II. 1., 2., 3. — ex succo. 3., 4. *Vizi burok, bürökfű extractum.* [T. Poson.] *Bürök vonat.* [T. 43.] Lásd: — conii.
Extractum colchici radicis, ex succo bulbi. 1., 2.
„ **colocynthidum.** Hg. 1., Hg. 2. *Sártök kivonat.*
„ **conii maculati herbae rec. siccum.** 5. — ex succo cum dextrino siccatum. Hg. 1. *Büdös bürök kivonat.* Lásd: — cicutae.
Extractum daturae strammonii herbae rec. I., II.
„ **digitalis folior. recentium, siccum.** 5. *Piros gyüszülevél vonat.* [T. 29.]
Extractum elaterii. I. spirituos spissum. 5. Lásd: — momordicae.

Extractum gratiolae. I., II. 1., 2. aquosum. 3., 4. *Csikorkafű vonat.* [T. 29—43.]
Extractum hellebori nigri. I., II., 1., 2., 3., 4., 5. *Fekete hunyor extractum.* [T. Poson.] *Hunyorvonat.* [T. 29—43.]
Extractum hyosciami herbae spissum. I., II. — succi foliorum spissum. 1., 2., 3., 4. — foliorum rec. exsiccatum. 5. — foliorum e succo cum dextrino. Hg. 1., Hg. 2. *Beléndfű extractum.* [T. Poson.] *Beléndek vonat.* [T. 29—43.] *Beléndeklevél kivonat.*
Extractum hyosciami seminum. 5. Hg. 1. *Beléndekmag kivonat.*
„ **herbae lactucae virosae.** I., II. 1., 2. — scariolae. 3., 4. Siccum. 5. Cum dextrino. Hg. 1.
Extractum mezerei aethereum spissum. 5.
„ **momordicae.** I. = elaterii fructuum. 5.
„ **napelli.** I. = — aconiti.
„ **nicotianae.** I. = — peti.
„ **nucis vomicae alcoholicum spissum.** [T. 29.] 4. — siccum. 5. cum dextrino. Hg. 1., Hg. 2. *Ebvészmag kivonat.*
Extractum opii aquosum, seu **opium depuratum.** I. 1., 2., 3., 4., 5. Hg. 1., Hg. 2. *Vizes mákony vonat.* [T. 29.] *Mákony kivonat.*
Extractum panchymagogum. I. *Mindennemű nedvességet purgáló extractum.* [T. Poson.]
Extractum pulsatillae (nigricantis) herbae et flor. I., II. — spissum herbae floridae. 1., 2., 3., 4. *Virágos kökörcsin vonat.* [T. 29.]
Extractum purgans drasticum. I. = — catholicum. II.
„ **secalis cornuti siccum — haemostaticum.** Ergotin. 5. — cum dextrino. Hg. 2. Extractum secalis cornuti spissum. Ergotina. Hg. 1. = — pro solutione. Hg. 2. *Száraz anyarozs kivonat. Sűrű anyarozskivonat.*
Extractum scillae spissum. II. — ex succo. 1., 2., 3., 4. — siccum. 5. — cum dextrino. Hg. 1., Hg. 2. *Tengeri hagyma kivonat.*
Extractum solani furiosi. I. = — belladonnae.
„ **strammonii spissum.** I., II. — ex succo. [T. 29.] *Maszlag vonat.*

F.

Faba Sancii Ignatii. Faba febrifuga. 5.
Ferrum jodatum saccharatum. 5.

Flores pulsatillae. I.
„ **zinci.** I., Oxydum zinci sublimatum. II. 1., 2., 3. Oxydum zincicum. Zincum oxydat. 4. *Horgag.* [T. 29.] Lásd: a synonym.
Folia belladonnae. 5. Hg. 1. Lásd: Herba —
„ **digitalis.** II. 1., 2., 3., 4., 5. Hg. 1., Hg. 2. *Piros gyüszűlevél.* [T. 29.] *Gyüszünke.*
Folia hyosciami. 5. Hg. 1., Hg. 2.
„ **laurocerasi.** 3., 4., 5.
„ **nicotianae, peti rust.** II. 1., 2., 3., 4., 5. *Dohánylevelek.* [T. 29.] Lásd: Herba —
Folia strammonii. 4., 5. Hg. 1. Lásd: Herba daturae. *Maszlagos redőszirom.*
Folia toxicodendri — rhois. Rhus radicans. 4., 5. *Mérges szömörce.* [T. 43.]
Frondes sabinae. 1., 2., 3., 4., 5. Hg. 1., Hg. 2. *Szabina galyak. Nehéz szagú boróka. Szabini borókalombok.* [T. 29—43.] Lásd: Summitates.
Frondes taxi baccatae. 5.
Fructus (poma) colocynthidis. I., II. 1., 2., 3., 4., 5. Hg. 1., Hg. 2. *Sártök. Vadtök.* [T. Poson.] *Citromszerű sártök.*
Fructus elaterii, momordicae. I. — ecbaliae agrestis. 5.

G.

Guajacolum. *Pyrocatechin. Methylaether.* Hg. 2.
Gummi resina euphorbii. II. 1., 2., 3., 4., 5. *Fütej mézgagyanta.* Lásd: Succus — euphorbii.
Gummi resina gummi guttae. II. **Gutti.** 1., 2., 3., 4., 5. Hg. 1. *Guttimézga.* Lásd: Succus —
Gummi resina scammonii. I., II., 3., 4. 5. Scammoneum Haleppense. *Kammonja mézgagyanta.* [T. 29—43.] Lásd: Scammonium.

H.

Hepar antimonii siccum. I., II. Sulphuretum lixiviae stibiatum. 1., 2., 3. Kali sulfuratum stibiatum. Sulfuretum kalii et stibii. 4.

Piskolcmáj. [T. Poson.] *Dárdacsos hamagkénet.* [T. 29.] Lásd: Crocus antimonii.

Hepar sulphuris. I. Sulphuretum lixiviae. II. 1., 2. Kali sulfuratum. 3. Trisulfuretum kalii cum sulfate kalico. 4. Hepar sulfuris kalinum. 5. Kalium sulfuratum pro balneo. Hepar sulfuris vulgare. Hg. 1., Hg. 2. *Hamanykénet. Kénmáj.* [T. 29.] *Fürdőhöz való kénkálium. Káli kénmáj.* Lásd a synon. *

Herba aconiti seu **napelli.** I., II. 1., 2., 3., 4., 5.

„ **daturae** seu **strammonii.** I., II. Lásd: Folia —

„ **belladonnae** seu **solani furiosi.** 1., 2., 3., — florida. 5. *Maszlagos nadragulya fű.* [T. 29.] Lásd: Folia —

Herba cannabis Indicae. 5. Hg. 1. *Indiai kender.* Lásd: Summitates.

„ **cicutae.** I., II., 1., 2., 3., 4. Lásd: — conii maculati.

„ **gratiolae.** I., II. 1., 2., 3., 4., 5. *Isten kegyelme füve.* [T. Poson.] *Csikorkafű.* [T. 29.]

Herba hyosciami. I., II. 1., 2., 3., 4. Lásd: Folia —

„ **lactucae virosae, — sylvestris.** I., II. — **scariolae.** 1., 2., 3., 4., 5.

Herba (planta) lobeliae inflatae. 5. Hg. 1., Hg. 2. *Hólyagos porhonroji.*

Herba napelli. I. Lásd: — aconiti.

„ **(folia) Nicotianae peti, tabaci.** I., II. 1., 2., 3., 4., 5. *Dohány levelek.* [T. 29]

Herba pulegii. I., II. 1., 2., 3., 4., 5. *Polé, combor vagy putnokfű.* [T. Poson.] *Csomborfű.* [T. 29.]

Herba pulsatillae nigricantis, — anemones pratensis. I., II. — florida. 1., 2., 3., 4., 5. *Virágos leánykökörcsinfű.*

Herba solani furiosi, bellad. I. (1780. kiadás) II. Lásd: belladonnae.

Hydrargyrum bichloratum ammoniatum. Mercurius praecipitatus albus. Hydrargyrum ammoniato muriaticum. Hydrargyrum amidato bichloratum. Mercurii amido chlorid. Murias hydrargyro ammoniacalis insolubilis. 2., 3. Mercurius praecipitatus albus. Hydrochloras hydrargyricus cum oxydo hydrargyrico ammoniato. 4. I., II. Murias hydrargyro ammoniacalis. II. 1., 2., 3., 4., 5. Hg. 1., Hg. 2. *Higany ammoniumchlorid. Amido higanychlorid. Olvaszthatatlan sósavas, hugyagos higag.* [T. 29.] Lásd a synonym.

* Félhivatalos magyarázat szerint a Hg. 2. † jelzése csak sajtóhiba, végleges határozatunk azonban nincsen.

Hydrargyrum bichloratum corrosivum. Mercurii chloridum. Hydrargyri chloridum corrosivum. Mercurius sublimatus corrosivus. Bichloretum hydrargyri. Sublimatum corrosivum. Hydrargyri chloridum corrosivum. Hydrargyrum muriatic. corrosivum. Murias hydrargyri corrosivus. Perchloridum hydrargyri. Draco volans. Deutochloridum hydrargyri. Hydrargyrum perchloratum. Murias oxygenatus hydrargyri I., II. 1., 2., 3., 4., 5. Hg. 1. Hg. 2. *Rágó sósavas higag. Higany kettedzöldlet* [T. 29.] *Maró higanychlorid. Maró higanyhalvag. Maró mercurichlorid.*

Hydrargyrum bijodatum rubrum. Mercurius jodatus ruber. Hydrargyrum perjodatum. Deutojoduretum hydrargyri. Mercurii joditum. Joduretum hydrargyri. Bijodatum hydrargyri. Hydrargyrum jodatum rubrum. Joduretum hydrargyricum 5. Hg. 1. Hg. 2. *Vörös higanyjodid. Higanyiblag. Mercurijodid.*

Hydrargyrum chloratum mite. Mercurius dulcis. Aquila alba I. Panacea mercurialis. Calomel. Murias hydrargyri sublimatus II. Murias hydrargyri mitis. Mercurius dulcis. 1., 2. Hydrargyrum muriaticum mite. Protochloridum hydrargyri 3. Calomelas. Chloretum hydrargyri. 4. Manna metallorum. Draco mitigatus. 5. Hydrargyrum chloratum mite laevigatum. Hydrargyri subchloridum. Chloratum hydrargyrosum. Hg. 1. Chloridum hydrargyrosum. Mercurosi chloridum. Hg. 2. *Enyhe sósavas higacs. Higany előzöldlet.* [T. 29.] *Szelid higanychlorür. Fellengített higanyhalvacs. Mercurochlorid. Higanychlorür. Kalomel.*

Hydrargyrum cyanatum. Mercurii cyanidum. Cyanidum hydrargyricum. *Higanycyanid. Mercuricyanid.* Hg. 2.

Hydrargyrum jodatum flavum. Hydrargyrum subjodatum. Mercurius jodatus. flavus 5. Protojoduretum hydrargyri. Hydrargyri jodidum viride. Joduretum hydrargyrosum Hg. 1. Mercurosi jodidum. Jodidum hydrargyrosum Hg. 2. *Sárga higanyjodür. Higanyiblacs. Mercurojodid.*

Hydrargyrum oxydatum rubrum. Mercurius praecipitatus ruber I. Oxydum hydrargyri rubrum. II. 1., 2., 3. Oxydum hydrargyricum 4. Oxydum hydrargyri 5. *Veres higag.* [T. 29.]

Hydrargyrum oxydatum flavum. Hydrargyrum oxydatum. Oxydum hydrargyri flavum. Mercurius praecipitatus flavus. Mercurii oxydum. Hg. 1. Hg. 2. *Sárga higanyéleg. Sárga higanyoxyd. Sárga mercurioxyd.*

Hydrargyrum oxydulatum nigrum Hahnemanni. Mercurius solubilis

Hahnemanni. Mercurius praecipitatus niger Hahnemanni. Oxydulum hydrargyri nitrico-ammoniacale 4., 5. Lásd: Mercurius ppt. niger.

Hydrargyri oxydulum (nigrum). Mercurius Moscati 4. *Moszkati fekete higacsa.* [T. 29.] Lásd: Mercurius.

Hydrargyrum salicylicum. *Salicylsavas higany. Basisos mercurisalicyl.* Hg. 2.

Hydrargyrum stibiato sulfuratum. Aethiops antimonialis. Sulfuretum hydrargyri stibiatum. 5. Lásd a synon.

Hydrargyrum sulfuratum nigrum. Aethiops mineralis. Sulfuratum hydrargyri nigrum. 5. Lásd a synon.

Hydrargyrum sulfuratum rubrum factitium. Cinnabaris factitia. 5. Lásd a synon.

Hydrojodas lixivae. Kali jodatum. Hydrojodas kalicus. 4. *Ibológyulacssavas hamag.* [T. 29.] Lásd a synon.

J.

Jodoformium. Methanum trijodatum. Jodoformium crystallisatum. Trijodmethan. Hg. 1., Hg. 2.

Jodum. Jod. 4., 5. Hg. 1. († nélkül), Hg. 2. *Iboló.* [T. 29.] *Iblany. Jód.*

K.

Kali bichromicum crudum. Kali chromicum rubrum. Bichromas kalicus. 5.

Kali causticum fusum. Lixiva fusa, pura. Lapis causticus chirurgorum. Hydras kalicus fusus. 4. Kali hydricum fusum. 5. Kalium hydrooxydatum. *Tiszta hamag. Égetőkő.* [T. 29.] Lásd a synon.

Kalium chloricum. Kali muriaticum oxygenatum. Kali oxymuriaticum. Chloras kalicus. Chloras lixivae. 4., 5. Chloras potassae. Chloras kalicus. Kalii chloras. Hg. 1., Hg. 2. (eredetileg † nélkül.) *Chlorsavas kálium. Halvanysavas hamany. Káliumchlorat.* Lásd: Chloras kalii.

Kalium hydrooxydatum. Kalii hydroxydum. Kali causticum. Potassa caustica. Potassae hydras. († nélkül.) Hg 1., Hg. 2. *Maró hamanyvizegy. Kalihydrát. Marókáli.* Lásd a synon.

Kalium hypermanganicum. Permanganas potassae vel potassicus Kalii permanganas. Kalium permanganicum. Hg. 1., Hg. 2. *Felmangansavas kálium. Káliumpermanganát.*

Kalium jodatum. Kali hydrojodinicum. Hydrojodas lixivae. 5. Joduretum potassae. Potassii jodidum. Hg. 1., Hg. 2. *Kalium jodid. Jodkalium.* Lásd a synon.

Kalium stibio tartaricum. Kalium stibiato tartaricum. Tartarus emeticus. Tartarus stibiatus. Tartras lixivae et antimonii. 5. Hg. 1., Hg. 2. *Hánytató borkő. Borkősavas antimonylkálium.* Lásd a synonym.

Kalium sulfuratum pro balneo. Hepar sulfuris vulgare. 5. Hg. 1., Hg. 2. *Fürdőhöz való kénkálium. Kali kénmáj.* Lásd: Hepar —

Kalium sulfuratum stibiatum. Sulfuretum kalii et stibii. 4. Lásd: Hepar antimonii.

Kermes minerale. Pulvis Carthusianorum. I. Oxydum stibii sulfuratum rufum. II. Oxydulum stibii hydrosulfuratum rubrum. 1., 2., 3., Sulfur stibiatum rubrum. Sulfuratum stibii cum aqua. 4. Stibium sulfuratum rubrum. 5. Hg. 1., Hg. 2. *Veresszinű kéngyulacssavas dárdacs. Veres kéndárdacs. Érckermes. Vörös kénantimon. Ásványkermes.*

Kreosotum (fagi). 5. Hg. 1., Hg. 2. Kreosot. *Bükkfakátrány kreosot.* [T. 43.]

Kusseinum crystalisatum. *Kristályos kussein. Kosin, koussin.* Hg. 2.

L.

Lactucarium. 4., 5. Hg. 1. — germanicum. Hg. 2. *Salátanedv. Salátony.* [T. 43.]

Lapis causticus. I. Lixiva pura. II. Lásd: Kali causticum.

„ **infernalis.** I. Nitras argenti fusus. II. Lásd: Argentum nitricum.

Laudanum liquidum Sydenhami. Tinctura opii composita. Tinctura anodyna composita. 4. — crocata. 5. — (1 : 3) 1. — Lásd a synon.

Liquor acetatis triplumbici. 4. = Acetas plumbi solutus. Plumbum acetum basicum solutum. 5.

Liquor acidus Halleri (āā partes par). 1., 2., 3., 4., 5. Elixirium acidum

Halleri († nélkül). Hg. 1., Hg. 2. *Haller savanyú folyadéka. Haller-féle sav. Haller ned.* [T. 29.] V. ö.: Elixir vitrioli spx. I.

Liquor hydrargyri muriatici corrosivi. 4. = Aqua phaegedenica decolor. 5.

Liquor mercurialis. I., II. Aqua phaegedenica. II. = Aqua phaegedenica decolor. 5.

Liquor subacetatis plumbi. 4 = Liquor acetatis triplumbici. Liquor plumbi subacetici. Hg. 1. Lásd a synon.

Lithargyrus, lithargyrum, lithargyrium. Plumbum semivitrificatum I., II. Oxydum plumbi semivitrificatum. 1., 2., 3., 4. Plumbum oxydatum. 5. Hg. 1., Plumbi oxydum. Hg. 2. *Ólomkohhányat.* [T. 29.] *Ólomoxyd. Ólomglét.*

Lixiva pura — fusa. 1., 2. Lásd: Kali causticus.

M.

Mercurius dulcis = Aquila alba. I. Aliquoties resublimata vocatur: Panacea mercurialis, seu Calomel = Aquila resublimata, seu Murias hydrargyri sublimatus. II. Lásd a synon.

Mercurias jodatus flavus. *Sárga ibolos higacs.* [T. 43.]

„ „ **ruber.** *Vörös ibolos higag.* [T. 43.]

„ **Moscati.** Oxydul. hydrargyri nigr. 1., 2., 3., 4. Lásd: Hydrargyri oxydul.

Mercurius phosphoratus. Phosphas hydrargyri. II.

„ **praecipitatus albus.** I. Murias hydrargyro ammoniacalis. II. Lásd a synon.

Mercurius praecipitatus flavus. = Hydrargyr. oxydat. flav. = Turpeth. minerale. I.

Mercurius praecipitatus solubilis niger. II. Oxydum hydrargyri nigrum. II. Oxydulum hydrargyri ammoniacale. Mercurius Hahnemanni. Oxydum hydrargyrosum cum nitrate ammoniaco-hydrargyroso. 4. Oxydulum hydrargyri ammoniacale. 1., 2., 3. Lásd: Hydrarg. oxyd. nigrum.

Mercurius praecipitatus ruber. I. Oxydum hydrargyri rubrum. II. 1., 2., 3. Oxydum hydrargyricum. 4. Lásd a synon.

Mercurius sublimatus corrosivus. I. Murias oxygenatus hydrargyri. II. Hydrargyri muriaticum corrosivum. Lásd a synon.

Minium. Calx plumbi rubra. I. Oxydum plumbi rubrum. II. 1., 2., 3., 4. Plumbi hyperoxydatum rubrum. 5. Hg. 1., Hg. 2. *Vörös ólom hyperoxyd. Minium. Ólompiros.* [T. 29.]

Morphium. 4. Morphina. Morphium purum. 5. Hg. 1. Morphia. Hg. 2. *Szunyal. Morphin. Opium alkaloidja. Tiszta szunyasztdék.* [T. 29.]

Morphium aceticum. Acetas morphii. 4. *Ecetsavas szunyasztdék.* [T. 29.] 5.

Morphinum hydrochloricum. 5. Morphinum muriaticum. Murias morphii. Chlorhydras morphicus. Morphiae murias. Morphinum hydrochloratum. Hg. 1., Hg. 2. *Sósavas szunyal. Sósavas morphin. Morphin hydrochlorat.*

Murias auri et sodae. 4. Murias auri natronati Figuieri. *Sósavas ar-szikag Figuier szerint.* — Murias auri natronati Chrestieni. *Sósavas ar-szikag Chrestien szerint.* [T. 29.] Aurum natronato chloratum. Aurum natronato muriaticum. 5.

Murias barytae. Baryta muryatica. Chloretum baryi. Murias barytícus cum aqua. Terra ponderosa salita. II. 1., 2., 3., 4. Baryum chloratum. 5. *Sósavas súlyag.* [T. 29.]

Murias hydrargyro ammoniacalis II. — — insolubilis. 1., 2., 3., 4. Mercurias praecipit. albus.

Murias hydrargyro ammoniacalis solutus. 1., 2., 3., 4. Liquor hydrargyri muriatici corrosivi cum sale ammoniaco. = Aqua phaegedenica decolor. 5.

Murias hydrargyri mitis. Mercurius dulcis 1. Lásd a synon.

„ „ **corrosivus.** 1., 2., 3. Mercurius sublimatus corrosivus. Lásd a synon.

Murias oxygenatus hydrargyri. II. Mercur. sublimatus corrosivus. Lásd a synon.

Murias stibii. II. 1., 2., 3., 4. Lásd: Butyrum stibii.

N.

Naphtolum β. Isonaphtolum. Hg. 2.

Natrium hydrooxydatum solutum. Natrium causticum solutum († nélkül). Hg. 1., Hg. 2. *Oldott szikenykönéleg. Maró szikenylúg.* Natrium hydrooxydatum. *Maró natronlúg.*

Nairium jodatum. Joduretum natricum. Jodidum natrii. Hg. 1.,Hg. 2. Jodnatrium. *Szikenyiblag.*

Nihilum album. Pompholyx I. *Fejér semmi.* [T. Poson.] (Species florum zinci).

Nitras argenti fusus. II. 1., 2., 3., 4. Lásd: Lapis infernalis.

„ „ **solutus.** 1., 2., 3., 4. *Olvasztott fojtósavas ezüstag.*

Nux vomica (Metella). 4., 5. Hg. 1., Hg. 2. *Farkasmaszlag.* [T. Poson.] *Ebvészmag.*

O.

Oleum colocynthidis compos. coctum seu Habacuccinum. I.

„ **Crotonis Tiglii.** 5. Hg. 1., Hg. 2. *Sajtolt tiljolaj.* [T. 29.] *Krotonolaj.*

Oleum hyosciami seminum pressum. I., II. 1., 2., 3., 4., 5.

„ **sabinae folior. (frondium) destillatum.** 1., 2., 3. *Szabini borókaolaj.* [T. 29.]

Oleum sinapis aeth. († nélkül). Allylii sulfocyanidum. Allylii rhodanidum. Hg. 1., Hg. 2. *Illó mustárolaj.*

Oleum vitrioli volatilis. = Spiritus sulphuris verus. I. — in secundo gradu: oleum vitrioli, cujus dilutio (1 : 10) cum aqua reddit:

Oleum seu **spiritum vitrioli vulgarem,** qui etiam loco: Spiritus sulphuris exhibetur.

Oleum vitrioli. II. = Acidum sulphurosum concentratum, cujus dilutio cum aqua (1 : 6) nomine. Acidi sulphurici diluti, vulgo: Spiritus seu Acidum vitrioli exhibetur. II.

Oleum vitrioli. 4. = Acidum sulfuricum depuratum. Oleum vitrioli anglicanum. 5. = Acidum sulfuricum anglicanum, seu concentratum crudum. Oleum autem vitrioli depuratum 5. = Acidum sulfuricum concentratum rectificatum.

Opium. Succus gummoso resinosus papaveris orient. induratus. I. Opium depuratum. I. = Extractum opii aquosum — II. 1., 2., 3., 4. Opium Smyrnaeum. Meconium. 5. Laudanum. Hg. 1., Hg. 2. *Mákony.*

Oxydulum hydrargyri ammoniacale. 1., 3. = Mercurius niger Hahnemannii. Lásd ott.

Oxydulum hydrargyri nigrum. 1., 3. = Mercurius niger Moscati.

Oxydulum hydrargyri rubrum. 1. Oxydum hydrargyricum. Mercurius praecipitatus ruber. 2., 3., 4.

Oxydulum stibii hydrosulfuratum aurantiacum. 1., 2., 3., 4. = Stibium sulfuratum aurant.

Oxydulum stibii hydrosulfuratum rubrum. 1—4. = Kermes minerale.

„ „ **sulfuratum fuscum.** 1. Oxydum stibiosum cum sulfureto stibii. 2., 3. Crocus antimonii. 4.

Oxydum auri. [T. 29.] *Arag.*

Oxydum zinci. 1., 2., 3., 4. Flores zinci. I., II. *Horgag.*

Oxymel aeruginis. Unguentum aeruginis. Unguentum Aegyptiacum. I., II. 1., 2., 3., 4. *Rezes ecetméz.* [T. 29—43.)

P.

Paraldehydum. Elaldehyd. Hg. 2.

Pasta caustica Viennensis. 5.

Pastilli hydrargyri bichlorati corrosivi. Hg. 2.

Phenacetin. Oxyaethylacetanilid. = Acetphenitidin. Hg. 2.

Phenolum salicylicum. Salolum. *Salicylsavas phenol.* Hg. 2.

Phenol salicylat. Hg. 2.

Phosphas hydrargyri. Mercurius phosphoratus. II.

Phosphorus. Phosphorus venalis ex ossibus. 1., 2., 3., 4., 5. *Arubeli villó.*

Physostigminum salicylicum. Eserinum salicylicum. *Salicylsavas physostigmin. Physostigmin salicylát. Eserin salicylát.* Hg. 2.

Physostigminum sulfuricum. (Jobst et Hesse.) Eserinum sulfuricum Vé et Leven. *Kénsavas physostigmin.* Hg. 1.

Pilocarpium hydrochloricum. Pilocarpinum, seu pilocarpium muriaticum. Hg. 1. Pilocarpinum hydrochloricum. *Sósavas pilocarpin.* Hg. 2.

Pilulae anethinae, seu purgantes drasticae. I. *Kaporlabdacsok.* [T. 29.]

„ **Augustini.** 5.

„ **balsamicae Stahlii.** I. *Stahl balzsamos labdacsok.* [T. 29.]

„ **cochiae.** I.

„ **cynoglossi** — de cynoglosso catarrhales. I. *Árnő labdacsok.* [T. 29.] *Ebnyelvű fűből való pilulák.* [T. Poson.]

Pilulae Rufi. I., II. [T. 29.] *Rufus labdacsok.*

Pilulae de succino Cratonis. I. *Tengeri fehér gyantából való piluláik.* [T. Poson.]
Pilulae de styrace. I., II. *Storakszlabdacsok.* [T. Poson.]
„ **mercuriales.** I., II. *Higanyoslabdacsok.* [T. 29.]
„ **purgantes drasticae.** II. (Praescriptio renovata.)
Plumbum aceticum crudum. Saccharum Saturni crudum. 5. Lásd: Acetas plumbi acidulus siccus.
Plumbum aceticum depuratum. Saccharum Saturni depuratum. Acetas plumbi acidulus depuratus. 5. Hg. 1., Hg. 2. *Ólomcukor. Tisztított ecetsavas ólom.*
Plumbum aceticum basicum solutum. 5. Acedum lythargyri. Acetum plumbi. Acetum Saturni. Acetum plumbicum. 5. Liquor plumbi acetici basici. Liquor subacetatis plumbi. Liquor acetatis triplumbici. 4. Extractum plumbicum. Liquor plumbi subacetici. Hg. 1. Acetas plumbi basicus. Hg. 2. *Oldott aljas ecetsavas ólom. Ólomecet. Ólomvonat. Oldott bázisos ecetsavas ólom. Bázisos ólomacetát oldat.*
Plumbum aceticum solutum. Saccharum saturni solutum. Acetas plumbi acidulus solutus. 5. Hg. 1. *Oldott ecetsavas ólom. Ólomcukor oldat.* Lásd: Acetum litharg.
Plumbum carbonicum. Cerussa. Cerussa veneta. 5. Hg. 1. Plumbi carbonas Hg. 2. *Szénsavas ólom. Ólomfehér. Bázisos szénsavas ólom. Ólomhydroxyd carbonát.* Lásd: Cerussa.
Plumbum hyperoxydatum rubrum. Minium. 5. Hg. 1., Hg. 2. *Veres ólomfeléleg. Vörös ólomhyperoxyd.* Lásd: Minium.
Plumbum oxydatum. 5. Plumbi oxydum. Lithargyrum. Hg. 1., Hg. 2. *Ólomoxyd. Ólomglét.* Lásd: Lithargyrum.
Plumbum tannicum. Cataplasma ad decubitum. Unguentum ad decubitum. 5. Lásd: Tannas plumbi.
Plumbum ustum. I.
Podophyllin. Hg. 2.
Pulvis aeruginis. *Rézvirágpor.* [T. 29—43.]
„ **agarici albi.** *Fehér fenyőgomba por.* [T. 29.]
„ **aloës.** [T. 29—43.]
„ **alterans Plumeri.** Pulvis Plumeri. 5.
„ **anodynus (opiatus).** I., II. *Fájdalmat enyhitő sokszerű por.* [T. Poson.]
Pulvis antispasmodicus communis (ruber) seu **Hellensis.** I., II. — —
„ „ **Stahlii.** I. *Veres görcsellenes por.* [T. 29.]

Pulvis antimonialis, vulgo Jamespowder. II.
„ **arsenici albi.** 1., 2., 3. *Lángolt férjecspor. Fejér egérköpor.* [T. 29.]
Pulvis belladonnae foliorum — — radicis. Lásd: folia, radix. *Langolt maszlagos nadragulyapor.* [T. 29.]
Pulvis cantharidum. *Körösbogárpor.* [T. 29.] Lásd: Cantharides.
„ **cephalicus ruber.** Specificum cephalicum. I.
„ **cinnabaris fact.** Lásd: Cinnabaris.
„ **colocynthidis fructuum.** [T. 29.] Lásd: Colocynthis.
„ „ **gummosus, vulgo Alhandal.** II.
„ **conii seu cicutae crassus.** [T. 43.] Lásd: Herba —
„ **Cosmi.** Pulvis arsenicalis Hellmundi. 5.
„ **cupri sulfurici** Lásd: Cuprum.
„ **digitalis purpureae.** [T. 29—43.] *Langolt veres gyűszűlevélpor.*
„ **Doweri.** 4., 5. Hg. 1., Hg. 2. *Dower pora.* Lásd: — ipecacuanhae cum opio.
Pulvis euphorbii gummi resinae. *Fütejmézgagyantapor.* [T. 29.] Lásd: gres. euphorbii.
Pulvis gratiolae radicis. *Langolt csikorkagyökérpor.* [T. 29—43.] Lásd: Radix —
Pulvis guttae gummi. *Guttmézgapor.* [T. 43.]
„ **hellebori albi radicis.** *Zászpagyökérpor.* [T. 43.]
„ „ **nigri radicis.** *Hunyorgyökérpor.* [T. 29—43.]
„ **hyperoxydati rubri, oxydati.** L. a synon.
„ **hyosciami herbae crassus.** [T. 29.] *Derce beléndekfűpor.*
„ **ipecacuanhae radicis.** *Hántató gyökérpor.* [T. 29—43.]
„ „ **cum opio.** 1., 2. P. Doveri. 3., 4. *Mákonyal vegyített hántató gyökérpor.* [T. 29.]
Pulvis jalapae radicis alc. *Langolt jalapagyökérpor.* [T. 29.]
„ **lithargyri.** *Ólom kohányatpor.* [T. 29—43.]
„ **minii.** *Veres ólmocs. Ólompiros. Ólmacs.* [T. 29—43.]
„ **nihili albi.** I. *Horganyfehér.* [T. 29.]
„ **nucis vomicae.** — Metellae. *Farkasmaszlag.* [T. Poson.] *Ebvészmagpor.* [T. 29—43.]
Pulvis opii = Opium. *Mákonypor.* [T. 29—43.]
„ **Plumeri.** Lásd: Pulvis alterans P. 5.
„ **plumbi carbonici.** *Langolt szénsavas ólmacspor.* [T. 29.]
„ **rhois toxicodendri.** *Mérges szömörcepor.* 5. [T. 43.]
„ **sabadillae seminis alcoholisati.** *Langolt szabadilmag.* [T. 29.]

Pulvis sabinae frondium, summitatum. 5.
„ **scammonii.** Aleppensis gummiresinae, — — Smirnensis gummiresinae. [T. 29.] *Szmirnai, Aleppoi kammonjapor.* [T. 29—43.] Lásd: Resina:
Pulvis scillae bulbi. [T. 29—43.] *Csillagyökérpor.*
„ **secalis cornuti.** *Anyarozspor.* [T. 43.]
„ **specierum hierae picrae.** I.
„ **trochiscorum alhandal.** I.
Pyrogallolum. Acidum pyrogallicum. Pyrogallol. Pyrogallolsav. Hg. 1., Hg. 2.

R.

Radix (tubera) aconiti (napelli). Hg. 1., Hg. 2. *Katika sisakvirág.* Lásd: Herba —
Radix belladonnae. 1., 2., 3., 4., 5. Hg. 1., Hg. 2. = Solani furiosi, atropae. *Maszlagos nadragulyagyökér.* [T. 43.]
Radix cucumeris asinini seu **radix elateriae recens.** I. = Momordica elaterium. Lásd: Fructus.
Radix gratiolae. I., II. 1., 2., 3., 4., 5. *Csikorkagyökér.* [T. 29.]
„ **hellebori albi** = Radix veratri.
„ „ **nigri.** I., II. 1., 2., 3., 4., 5. *Hunyorgyökér.*
„ **ipecacuanhae,** — violae ipecacoanhae, hypoacanhae. I. Psychotr. emeticae. II. 1., 2., 5. Cephaëlidis — Lásd: Cortex radicis — Hg. 1., Hg. 2. *Hánytató gyökér.*
Radix jalapae, convulvuli jalapae. I., II. 1., 2., 3., 4., 5. Hg. 1., Hg. 2. Lásd: Tubera —
Radix mandragorae. *Altató nadragulyagyökér.* [T. 29.]
„ **mechoacannae, convulvuli mechocannae, seu jalapae albae.** I.
„ **solani furiosi.** I., II. = — belladonnae radicis.
„ **squillae, scillae maritimae.** I. Lásd: Bulbus —
„ **veratri albi, prius hellebori albi, rhizoma Hellebori albi.** I. 4., 5. Hg. 1. *Fehér zászpagyökér.* [T. 29.] *Fehér zászpa.* Hg. 1.
Radix veratri viridis. Hg. 1. *Zöld zászpa.*
Regulus antimonii Martialis — simplex. I.
Resina jalapae, seu Extr. jalapae gummosum spirituosum. I. Resina jalapae radicis extracta. II. Magisterium jalapae. 1., 2., 3., 4., 5. Hg. 1., Hg. 2. *Jalapagyanta.*

Resina scammonii. I., II. Gummiresina — 3., 4. Scammonium Smyrnense fuscum rejiciendum, officinale autem est Halepense. 5. Hg. 1. *Alepói scammonium gyanta.* Lásd: Scammonium.
Resorcinum. Resorcin. Metadioxybenzol. Hg. 2.

S.

Saccharum Saturni. I., II. Acetas plumbicus cum aqua.
Salipyrinum. Antipyrin salicylicum. Antipyrin salicylat. Hg. 2.
Salolum. Phenolum salicylicum. Phenylsalicylat. Hg. 2.
Santoninum. 5. Hg. 1., Hg. 2. *Cinadék. Santonin.*
Sapo antimonialis. II.
„ **jalapinus, sapo antimonialis cum resina jalapae** et cum reliquis resinis. II.
Scilla maritima. Hg. 1., Hg. 2. Bulbus, radix — —
„ **siccata.** Hg. 1., Hg. 2. *Szárított tengeri hagyma.*
Secale cornutum. Germina monstrosa cerealis (secalis). 4. Fructus secalis ab fungillo deformati. 5. Claviceps purpurea Tul. Hg. 1., Hg. 2.
Semen colchici autumnalis. 5. Hg. 1., Hg. 2. *Kikiricsmagvak.* Lásd: Radix —
Semen crotonis Tiglii. Grana Tiglii. 5.
„ **hyosciami.** I., II. 1., 2., 3., 4., 5. Hg. 1. *Csalmatok, belendekmagvak.*
Semen sabadillae. I., II. 4., 5. Hg. 1., Hg. 2. *Szabadilla magvak.* Lásd: Capsulae —
Semen strammonii. 4., 5. Hg. 1. *Maszlagos redőszirom magvak.*
„ **staphidis agriae — delphinii st.** I.
„ **strophanti hispidi.** Hg. 2.
Solutio arsenicalis Fowleri. 5. Hg. 1., Hg. 2. *Fowler mirenye. Fowler arzenes oldata.*
Spathum ponderosum. Terra ponderosa salita. II. = Baryum sulfuricum. Sulfas barytae nativus. 1., 2., 3., 4.
Spiritus nitri acidus. I., II. Lásd: Acidum.
„ „ **fumans.** I., II. Lásd a synon. 1., 2., 3., 4. Acidum nitrico-nitrosum conc. Acidum nitrosum. Acidum nitri fumans. *Füstölgő fojtósav.* [T. 29.]

Spiritus salis acidus. I., II. Acid. muriaticum conc., seu fumans. Postea: Acidum muriaticum dilutum.

Spiritus sulphuris. I. = Oleum vitrioli. II. Alioquin iam in editione II. significat acidum sulf. *dilutum*, nomine acidi vitrioli.

Stibium chloratum. Butyrum antimonii. Marias stibii **solutus.** Causticum antimoniale. Chloratum stibii, seu antimonii. Stibium sesquichloratum. Murias stibii. Antimonium chloratum. Hg. 1., 5. Stibium muriaticum. Chloridum stibii. Chloretum stibii. 4. 1., 2., 3. Murias oxygenatus stibii. II. Butyr. antimonii cum mercurio corrosivo parat. I.

Stibium oxydatum. Oxydum stibii. Antimonium oxydat. 5. Lásd: Antimonium diaphoreticum ablutum — non ablutum. *Lemosott — nem mosott izzasztó dárdag.* [T. 29.]

Stibium sulfuratum aurantiacum. 5. Sulfur auratum antimonii. Oxydum stibii hydrosulfuratum aurantiacum. Subbisulfuratum stibii cum aqua. 4., 3., 2., 1. II. Sulphur antimonii auratus tertiae praecipitationis. I. Oxydum stibii hydrosulf. aurant. Antimonium sulfuratum. Hg. 1. Sulfur stibiatum aurantiacum. Antimonii pentasulfidum. Hg. 2. *Narancsszinű kénantimon. Ötös dárdanykéneg.*

Stibium sulfuratum rubrum. Kermes minerale. Oxydulum stibii hydrosulfuratum rubrum. Pulvis Carthusianorum. 5. Hg. 1., Hg. 2. Sulfur stibiatum rubrum. Sulfuretum stibii cum aqua. 4., 3., 2., 1. Oxydum stibii sulfuratum rufum. II. Kermes minerale. Sulphur antimonii tartarisatum. I. *Ásványkermes. Vörös kénantimon.*

Strychninum. 5. Hg. 1. *Szoral.*

„ **nitricum.** 5. Nitras strychnicus. Hg. 1. Strychnium nitricum. Hg. 2. *Légenysavas strychnin. Légenysavas szoral. Salétromsavas strychnin.*

Succus aloës. I., II. Lásd: Aloë.

„ **euphorbii induratus.** Euphorbium. I. 5. Hg. 1., Hg. 2. L. Gresina.

Succus gummi guttae. I. Lásd: gummigutta.

Sulfas barytae nativ. II. 1., 2., 3., 4. Lásd: Baryum —

„ **cupri.** II. 1., 2., 3., 4., 5. Vitriolum coeruleum — Veneris — cupri — de Cypro. I. *Kék gálickő.* [T. Poson.] *Kénsavas rézag.* [T. 29.]

Sulfas cupri ammoniacalis. II. Cuprum ammoniacum. 1., 2. Cuprum sulfuricum ammoniacale. 3. Cuprum sulfurico ammoniatum. 4. Cuprum sulf. ammoniatum. 5. *Kénsavas rézhugyag.*

Sulfas zinci. Vitriolum album — zinci. I., II. Sulfas zinci purus. Vitriolum zinci artefactum. 1., 2., 3. Sulfas zincicus cum aqua. Zincum sulfuricum purum. *Fejér gálickő.* [T. Poson.] *Tiszta kénsavas horgag.* [T. 29.]

Sulphonalum. Aceton diaethysulfon. Hg. 2.

Sulphur antimonii auratum. I. Oxydum stibii sulphuratum aurantiacum. II. Lásd a synon.

Sulphur antimonii liquidum. Tinctura saponis antimonialis. II. *

„ „ **tartarisatum.** Kermes minerale, sive Pulvis Carthusianorum. I. Lásd a synon.

Sulphuretum hydrargyri nigrum. Hydrargyri sulfuratum nigrum II. Aethiops antimonialis. 1., 2., 3., 4. Hydrargyri stibiato sulfuratum. 5. *Dárdányozott higanykénet.* [T. 29.]

Sulphuretum hydrargyri sublimatum. II. = Cinnabaris.

„ **kalii et stibii.** 4. Kali sulfurat. stibiatum. Hepar antimonii.

Summitates cannabis Indicae. Hg. 2. Lásd: Herba.

„ **Sabinae.** Hg. 2. Lásd: Frondes —

Syrupus aceti colchici, syrup. colchici — oxysaccharum colchici. II.

„ **diacodii.** 1., 2., 3., 4., 5. Hg. 1., Hg. 2. — papaveris albi. *Mákfejszörp.*

Syrupus diacodii. — e meconio — capitum papaveris albi. I. Modificata praescriptio: de siliquis et capitibus papaveris. II.

Syrupus diacodii crocatus. I. — sine croco, seu

„ **de siliquis, sive diacodium liquidum.** I.

„ **emeticus cum vitro antimonii.** I.

„ **ipecacuanhae.** Hg. 1., Hg. 2. *Ipecacuanha szörp. Hánytató szörp.*

T.

Tannas plumbi cum aqua, seu Paratrimma ad decubitum recens consistentiae linimenti. [T. 43.] Plumbum tannicum. Cataplasma ad decubitum. 5.

Tartarus emeticus. I. Tartris lixivae stibiatus. II., 1., 2. Tartarus stibiatus 3. Tartras kalico stibicus. 4. Kalium stibiato tartaricum. Tartras lixivae et antimonii. 5. *Dárdacsos borkősavas hamag.* [T. 29.] *Hánytató borkő. Borkősavas antimon kálium.*

* Kétes!

Theinum. Coffeinum, caffeinum. Hg. 1., Hg. 2. Theeal.
Theobrominum natriosalicylicum. Diuretinum. Hg. 2.
Tinctura aconiti tuberum. Hg. 1., Hg. 2. *Sisakvirág festvény.*
„ **aloës.** I., II. 1., 2., 3., 4., 5. Hg. 2. *Aloë festvény.*
„ **anodyna spx. cum extracto opii parata.** I. cum laudano. II.
„ „ **compos.** Laudanum liquidum Sydenhami. II. Lásd: Tinctura opii comp.
Tinctura antimonii anisata. I.
„ „ **tartarisata spx.** I. **alcalica.** I., II.
„ **belladonnae herbae.** 5. — radicis. Hg. 1., Hg. 1. *Maszlagos nadragulya festvény.*
Tinctura cannabis Indicae. Hg. 2. *Indiai kender festvény.*
„ **cantharidum.** II. 1., 2., 3., 4., 5. Hg. 1., Hg. 2. *Kőrisbogár festvény.*
Tinctura colchici seminum. 4., 5., Hg. 2. *Kikiricsmag festvény.*
„ **fructuum colocynthidum (pulpae).** 1., 2., 3., 4., 5. Hg. 1., Hg. 2. *Sártökfestvény.*
Tinctura digitalis purpur. 1., 2., 3., 4., 5. Hg. 1., Hg. 2. *Piros gyűszülevélfestvény.* [T. 29.] *Gyűszünkefestvény.*
Tinctura euphorbii gresinae. 1., 2., 3., 4., 5. [T. 29.] *Fütejmézgagyanta festvény.*
Tinctura hellebori nigri rad. 1., 2., 3., 4. *Hunyorfestvény.* [T. 29.]
„ **ipecacuanhae.** 5. Hg. 1., Hg. 2. *Hánytató gyökérfestvény.*
„ **jodii. jodi.** 4., 5. Hg. 1., Hg. 2. *Ibolófestvény.* [T. 29.] *Jódfestvény.*
Tinctura lixivae purae. Tinctura kalina. 4.
„ **lobeliae inflatae.** 5. Hg. 1., Hg. 2. *Porhonrojt festvény.*
„ **nucis vomicae.** 5. Hg. 1., Hg. 2. *Ebvészmag festvény.*
„ **opii crocata.** 5. Laudanum liquidum Sydenhami (l. ott) Hg. 1., Hg. 2. Tinctura opii composita. *Sáfrányos mákonyfestvény. Összetett mákonyfestvény.* Essentia anodyna. I.
Tinctura opii simplex. 1., 2., 3., 4., 5. Tinctura anodyna spx. Hg. 1., Hg. 2. *Egyszerű mákonyfestvény. Egyszerű fájdalomenyhitő festvény.* Lásd a synon.
Tinctura pulsatillae herbae. 5.
„ **pyrethri radicis.** 5.
„ **stramonii.** 5. Hg. 1. *Redőszirom festvény.*
„ **strophanti.** Hg. 2.
„ **veratri viridis.** Hg. 1. *Zöld százpafestvény.*

Tubera aconiti. Hg. 1., Hg. 2. Lásd: Radix —
Turpethum minerale. I. (Hydrargyrum praecipit. flavum.)

U.

Unguentum Aegyptiacum. I. = Oxymel aeruginis. L. ott.
„ **mezerei, epispasticum, rubefaciens.** 4., 5.
Urethanum. Aethylurethan. Carbaminaethyl. Hg. 2.

V.

Veratrinum. 5. Hg. 1., Hg. 2. Veratrin. *Zászpaalkaloid. Zászpaal.*
Vinum colchici. 5. Hg. 1., Hg. 2. *Kikiricsbor.*
„ **stibiato tartaricum (cum vino Tokajensi paratum).** [T. 43.] Vinum antimonii. Vinum emeticum. Vinum Huxhami. 5. Hg. 1., Hg. 2. *Dárdanyos bor. Hánytató borköves bor. Antimoniumos bor. Huxham bora.*
Vitriolum album, seu zinci. I., II. Sulfas zinci. II. Vitriolum zinci artefactum. Sulfas zincicus cum aqua. 4. *Hánytató gálickő.* [T. Poson.] *Arubeli fehér gálic.* [T. 29.] Lásd a synon.
Vitriolum coeruleum. Vitriolum cupri. Vitriolum veneris. Vitriolum de Cypro. I., II. Vitriolum cupri Sulfas cupri. 1., 2., 4. *Kék gálickő.* [T. Poson.]
Vitrum antimonii. I. *Piskolcüveg.* [T. Poson.]

Z.

Zincum aceticum. Acetas zinci, seu zincicus. Hg. 1., Hg. 2. *Ecetsavas zink. Ecetsavas horgany.*
Zincum chloratum. 5. Zincum hydrochloricum. Zincum muriaticum. Murias zinci. 5. Chloretum zinci. Hg. 1., Hg. 2. *Horganyhalvany. Chlorzink. Zinkchlorid.*
Zincum cyanatum sine ferro. Zincum hydrocyanicum. 5.

Zincum ferro cyanatum. Zincum ferroso-hydrocyanicum. 5.* Lásd a nem keresztes szerek közt is!

Zincum oxydatum. 5. Flores zinci. Oxydum zinci. Nihilum album. Pompholyx. Hg. 1., Hg. 2. Zinkoxyd. *Horganyéleg*. Lásd a synon.

Zincum sulfuricum. Sulfas zinci purus. Vitriolum album. Vitriolum zinci. Vitriolum zinci depurat. 5. Hg. 1., Hg. 2. *Kénsavas horgany. Fehér vitriol. Kénsavas zink. Zinksulfát.*

Zincum valerianicum. 5. Zinci valerianas. *Valeriansavas zink. Gyökönkesavas horgany. Zinkvalerianát.*

---

* Kétes!

IV.

FÜGGELÉK.

Tanulmányom bevezető részében szándékosan kerültem a feldolgozott gyógyszerkönyvek anyagának számszerinti részletezését, az egyes könyvek terjedelmének pontos kimutatását, vagy tájékozást arról, mikép változtak az egyes gyógyszeralakok, mert azt tartottam, hogy a statisztikaszerű számbeli adatok az anyag pontos ismerete nélkül csak tévedésbe ejtenek.

Most az elenchus befejezéseül, mikor az adatok mindenike már ellenőrizhető, rövid összefoglalással óhajtok szolgálni az egész anyagról, másrészt néhány igazán beszédes számadatot csoportosítani általános jellemzésül. Tudjuk, hogy a régibb gyógyszerkönyvek igen terjedelmesek voltak, mert koruknak csaknem egész materia medicajára támaszkodtak, szereiknek száma tehát ezrekre ment. Igaz, hogy a szerek egy része már akkor is obsolet volt, de hivatalosan és hivatalosnak tovább szerepelt, mert nimbust adott nekik a rég letünt kor tekintélye. A reformok hevesebb hullámai, korszakalkotó felfedezések a chemia terén, a botanika haladása, csak annyit ért el, hogy mivel az ujdonságok elől végkép elzárkozni nem lehetett, néhányat felvettek az érintetlenül hagyott ócskaságok mellé, mint egyenrangú tényezőt. Igy szerepelt aztán pl. a china, ipecacuanha stb. az exuviae seu spolia serpentum, és a morsuli magnanimitatis mellett, mert az egyszer befogadott szer kiküszöbölése csaknem sacrilegiumnak látszott. Ezért érthető, hogy a gyógyszerkönyvek reformja: nevezetesen új szerek felvétele és az értékteleneknek bizonyult anyagok mellőzése mindenkor nehézségekbe ütközött. Számot kellett vetni az orvosok elfogultsága mellett a közönség megrögzött szokásaival, melyeknél fogva a méltatlan szereket fenn kellett tartani — — *multa minus congrua retinenda, quibus vulgus iam a tot annorum usu nimium est assuetum, ne id horum suppressione, sibi detrimentum accedisse putaret.* (Praef. I.)

Ha visszafelé nem is megyünk tovább a bécsi dispensatoriumoknál, melyek állítólag már tudományos kritikával készültek,

még ezekben is ezrekre megy a szerek száma. A pozsonyi árszabásban már csak 2263 tétel szerepel, közte 176-féle párolt viz, 58 szörp, ugyanannyi kenőcs, 60 tapasz, 45 pilula stb.

Az 1774. évi Pharm. Austr. Provincialisban a tételek száma összesen 1043, illetve az 1780. kiadás 33 tételnyi többletével 1076, melyek igy oszlanak meg:

Animalia, atque huc spectantia 53. Mineralia, iisque affinia 49. Plantae earumque partes 436. Medicamenta praeparata 505. Ha ez utóbbi csoport egy részét vizsgáljuk és összevetjük a következő kiadásokkal, ilyen adatokhoz jutunk:

	1774. kiad.	1783. kiad.	1812. kiad.
Aque dest.	49	33	29
Electuaria	14	10	1
Essentiae	22	—	—
Olea dest. expr. et cocta	59	33	30
Pilulae	11	4	— stb.

A II. gyógyszerkönyv összes szereinek száma hirtelen 696-ra csökken és a többi kiadásokban a fokozatos reductió még egyre tart, noha ezt, mint már említettük, nem annyira az egyszerűsítés elve, mint inkább a külső körülmények tették szükségessé. Igy válik érthetővé, hogy pl. az 1812. évi kiadás már csak 337 egyszerű és 303 összetett szert, összesen 640 tételt vesz fel hivatalosan elismert orvosságnak; mig az 1814. évi kiadásban 236 egyszerű és 317 összetett szert, összesen 553 tételt találunk.

Az 1820. évi kiadás az egyszerű szerek számát 246-ra csökkenti, a composita ellenben 317-re emelkedik, ami az előbbi kiadással szemben összesen 10 tételnyi többletet ád ki. Az 1834. évi kiadás, beleszámítva a függeléket is 249 egyszerű és 337 összetett tételt, összesen 586 szert mutat ki, úgy, hogy vele szemben az 1855. évi pharmakopoea 867 tételével egészen új irány hirnökéül mutatkozott. A közbejött I. magyar gyógyszerkönyv 510, illetve a függelékkel együtt 545 tételre emelkedett sorozata azonban újból csökkenést mutat, s noha a Ph. Hg. 2. kiadása 516 tétele a függelékkel 543-ig emelkedett, még igy sem éri el az egykori nagy számot, szóval *a ratio contrahendi* diadalmaskodott mindenütt.

Ha az egyes szereknek állandó érvényben maradását, azt mondhatni jogfolytonosságát vizsgáljuk, nagy része csonkának bizonyul, azaz átmenetileg kiesett volt a hivatalos szerek sorából és csak utólag nyerte vissza régi pozicióját, ebben azonban rendszer, vagy következetesség nincsen. Egyik-másikát a változó divat nyomta el, legtöbbjét azonban a continentális zárlat zárta ki, s ezalatt elfeledték.

Hasonló következetlenség nyilatkozik a † jel alkalmazásában még azután is, mikor ennek már a mai fontos jelentősége van. Az 1829. és 1843. évi árszabások, nemkülönben az V. kiadású osztrák gyógyszerkönyv számos olyan szert kereszteztek meg, mely azóta a magyar gyógyszerkönyv rendelkezései szerint szabad. *Az ilyen ma már nem érvényes †-el birt szerek az elenchusban kisebb, jegyzet nélküli csillaggal * vannak jelölve.*

Különben, hogy a † alkalmazása még a jelen állapotok szerint sem logikus, söt sok esetben ellene mond a gyógyszerkönyv intentiónak, bizonyításra nem szorul. A rendeletek betűi szerint tilalmazott szerek sorába került számos tétel, melynek a rendelet szelleme szerint szabadnak kellene lennie — és vice-versa.

Bár nem lehet feladatom a gyógyszerkönyvek ilyen apróbb lapsusait mind összeszedni, néhány szembetünő esetre mégis felhivom az érdeklődők figyelmét. A kali sulfuratum purum pro usu interno szabad szer (Ph. Austr. 5.), ellenben ugyanez — pro balneo tilos — (Ph. Hg. 2.). Az összes hivatalos zink-készitmény tilalmazva van, kivévén a Zn. ferro-cyanatumot. (Ph. Austr. 5.) Néhány tárgybeli ellenmondás is kerül: a radix pyrethri szabad szer; ellenben a belőle készült festvény tilos. (Ph. Austr. 5.) Hasonlóan szabad az extract Nicotianae (I), mig a folia Nicotianae a Ph. Austr. V. szerint keresztezve van. Az antimon szappan veszedelmes méregként szerepel, tehát keresztezve van, ellenben a szeszes oldatát ártalom nélkül lehet expediálni, stb.

Ellenmondást találunk a hivatalos nomenclaturában is, midőn pl. indokolás nélkül összevon két különnevű, de hasonló összetételü készitményt s neveiket azontúl synonymakép szerepelheti. Következetlen az orthographia, ingadozó a készitmény definitiója és a homonymák alkalmazása, mely utóbbi az arra készitett, hogy a ma azonosnak tekintett praeparatumokat az eredeti praescriptiók nyomán külön válaszszam és külön tételekként szerepeltessen. Igaz, hogy az átmenet sok esetben lassú, fokozatos, tehát a névváltoztatás némileg indokolható, de szem előtt tartva az összes adatokat, mégsem jogosult. Erre való észrevételeim a kifogásolt tételeknél olvashatók.

Végül igazolásra szorul a hiányos és kétségtelenül gyenge magyar szójegyzék. Nyelvbeli fogyatkozásait mentse *Bugát* és *Schuster* a tulajdonképeni szerzők neve. Túlzásig vitt ujító buzgalmuk, mely a régi, jól bevált szavakat is irtotta, hogy helyet adjon az uj alkotásoknak, épen az orvos-gyógyszerészi műnyelvre hatott legtartósabban s hatásuk egyik organuma épen az itt inkriminált magyar árszabások voltak.

Az ilyen hivatalos kiadványok révén terjesztett pseudo magyar nevek ugyan nem soká éltek, De egyik-másik átmeneti készítményre mégis ráragadt a rossz hivatalos név, bár a szer nevével együtt kiesett a forgalomból. Más esetben a gyakorlatban reaktiválódott ugyan a régibb jó elnevezés és pl. ma már helyesebb képzésű szó is került, de mert ezt a tekintetbe vehető hivatalos kiadások már nem vették fel, nem vettem fel az elenchusba sem. Az olyan kivétel számba menő esetekben pedig, hol a hivatalos magyar elnevezés elmaradt, bár más forrásokból elegendő magyar név kinálkozott, a nomenclatura hivatalos jellege érdekében a nevet inkább lefordítatlan hagytam. A forrásra való utalás nélkül maradt többi név az I. II. kiad. magyar gyógyszerkönyvből, illetve a függelékből van véve.

Az idézett árszabásokat azonban sok esetben a materia medica forrásául is használtam a fentebb hangoztatott állítás igazolására, hogy a magyar árszabások függetlenek voltak az osztrák gyógyszerkönyvektől, amennyiben külső pharmakopoeákból átvett készítményeket honosítottak meg nálunk, melyek a megfelelő osztrák gyógyszerkönyvekbe csak utólag kerültek, vagy még utólag sem szerepeltek.

A feldolgozást illetőleg meg kell jegyeznem, hogy főleg a változó eredeti és nem határozottan determinált droguák megkülömböztetése végett a trivialis név mellett lehetőleg botanikai névre is utalok ( )-jel kiséretében, mig a megfelelő magyar nevet szembetünő kiemelés okáért [ ]-jelben idézem. Apróbb ellenmondások, sőt határozott botanikai, illetve pharmakognosiai tévedések itt sem ritkák, aminek classicus példáját adja pl. az 1814. évi gyógyszerkönyv, mikor a lycopodiumot pinus sylvestris pollenjének irja. Igaz, hogy a lapsus csak ebben az egy kiadásban fordul elő, de ezt a hibát Jacquin neve mint társszerkesztőé csak súlyosbitja s árnyat vet az egész szerkesztő-bizottságra.

Az egyes kiadások fordításairól a bevezető részben emlékeztem meg, itt még csak azt emelem ki, hogy a latin kiadások és az

utólagos német fordítások egyenrangú, hivatalos szövegeknek tekinthetők. Különben a latin szövegbe felvett német, illetve olasz nevek mindenkor csak a gyógyszerkönyv első részére, a pharmaca simpliciára szorítkoztak, az összetett szerekre ez a kedvezmény nem terjed ki, bár viszont az árszabások kevés kivétellel párhuzamos latin-német-szöveggel jelentek meg.

A tudomány népszerűsítése, nemzeti nyelveknek teendő kedvez-, mények terén, tehát nem voltak szilárd elvek, sőt a kizárólagos latin nyelvhez való visszalépés épp akkor érvényesült a legmerevebben, mikor a természettudományok művelésében a latin nyelv már tért vesztett. Hogy ez nem lehetett pusztán ideális rajongás a latin nyelv iránt, bizonyítja az akkori gyógyszerkönyvek stylusának mélységes sülyedése, mely azóta is egyre tart. Kizárólag politikai cél sem vezethette a szerkesztőket a latinnyelv felujításában, a nemzeti nyelvek feltétlen rovására.

Talán inkább a „sacra medicina"-nak a régi szép mysticismus fogytával tünő tekintélye kivánta ezt az istápolást, mert akkor ismét felujult az orvosok régi panasza: *cur vetulas e culina edocere, cur omnia vernacula lingua typis mandare?*

Hippokrates hivei nyomban válaszoltak is mesterük szavaival: *Sacra hominibus sacris communicanda: profanis vero nefas, priusquam scientiae mysteriis sunt initiati.* Ezek alapján kimondották az egyszer már elejtett elvet: *Reipublicae medicae lingua Romana esto — vulgus autem arcetur a scientiarum mysteriis* . . . s keresztülvitték a kizárólag latinnyelvű gyógyszerkönyveket.

Azóta sok minden változott, de a medicina pseudo latin nyelve örök jogon megmaradt. Vajjon kárára, vagy hasznára a közérdeknek, döntsék el mások. A kérdés érdemleges taglalásába nem bocsátkozom, csak úgy érintem, mint gyógyszerkönyveink történetének egyik fontos részletét.

Hogy e sokféle és részleteiben messze ágazó anyagát a sok gyógyszerkönyvnek mennyire sikerült összefoglalnom, munkám eredményei fogják megmutatni. A heterogen és egymással össze nem egyeztethető adatok kétségkivül kirínak a feldolgozásban is úgy, hogy értékére nézve bizvást idézhetem Martialis szavait (I. 17.):

Sunt bona, sunt mediocria quaedam, sunt mala plura,
Quae legis — — —

THALLMAYER
ÉS
BUDAPEST ZRINYI-UTCA 3. SEITZ BUDAPEST ZRINYI-UTCA 3.

Acidum carbolicum, Aether, Balsam copaivae, peruvian, Chloroform, Glycerin, Oleum ricini, Oleum sesami, Vaselin,

Gyógyárúk, Vegyi készítmények és Nyers droguák nagybani elárúsítása.

Acid. salicylic., Acid. acetylo-salicylic., Antipyrin, Chinin, Cocain, Codein, Coffein, Menthol, Morphium

s egyéb fontos vegyi termékek mindenkor a legjutányosabb napi áron számíttatnak.

Saját készitményű Gelatine-Capsulák, gyógycukorkák, labdacsok, pastillák, tabletták.

Aetherikus olajok, Essentiák, illatos anyagok HEINE & Co., LEIPZIG

világhirű gyár eredeti csomagolásában s a legversenyképesebb árakon.

!! Francia és angol eredeti illatszerek !!
elsőrangú cégek ujdonságai.

Nagyobb vételeknél rendkivüli előnyárak!

TARTALOMJEGYZÉK.

Oldal

Előszó ... 5

Bevezetés ... 11

I. A magyar királyság területén érvényben volt gyógyszerkönyvek kézi eladásban kiszolgáltatható gyógyszerei ... 47

II. Sebészi kötözőszerek ... 130

III. A magyar királyság területén érvényben volt gyógyszerkönyvek kereszttel (†) és két kereszttel (††) jelzett, tehát kézi eladásban ki nem szolgáltatható gyógyszerei ... 131

IV. Függelék ... 158

E. Merck

Darmstadti chemiai gyára következő készítményeit ajánlja:

Alkaloida és **Glykosidákat.**
Coffeint, Theobromint és azok vegyületeit. — Theobromin-Natrium salicylicum.
Aether pro narcosi, bromatus, chloratus, Bromoform, Chloralhydrat, Cocain, Morphium.
Antifebrint.
Bromammonium, Bromkalium, Bromnatrium, Bromlithiumot.
Guajacolt, Creosotot.
Kalium és **Natriumhydroxydot.**
Natrium kakodylicumot, valamint más kakodylsavas vegyületeket.
Bismuth-készítményeket, Bismuthum subnitricum, — subsalicylicum, subgallicum.
Jodot és **higanyt,** valamint azok sóit. Jodoform cryst. és pulv leviss.
Lithium carbonic. és más lithiumsókat.
Salicylsavat és **sóit.**
Tannint és **Gallussavat.**
Extractum filicis rec., valamint minden más **Extractumot** a különf. pharmacopoeáknak megfelelően készítve.
Organotherapeutikus készítmények.
A denaturáláshoz szükséges **Phenolphtaleint.**
Fotografikus készítményeket tablettákban, saját készítményü.
Indicatorokat és **festanyagokat** mikroskopikus célokra.
Kémszereket analitikai célokra és mindennemű térfogatos titrè-oldatokat.
A Röntgensugarakhoz használatban levő **sókat** és **ernyőket.**
Bányászatban használt **sókat** és **savakat,**

továbbá:

Bromipint, antielepticum, ideges bántalmaknál nagy sikerrel használtatik.
Dionin-t vizben oldható morphium derivat. Helyettesíti a codeint a légzőszervek megbetegedésénél.
Gelatina steril. pro infectione Merck, friss csiramentes anyagból készítve, az aseptikus követelmények különös tekintetbe vételével.
Glykosal-t, új antirheumaticum, melegen ajánlva a salicyl-praeparatumok helyettesítőjeként, azoknak kellemetlen mellékhatása nélkül.
Hämogallol-t, kitünő különlegesség sápkor és vérszegénység ellen.
Jodipin-t, antilueticum, különös sikerrel használtatik skrophulose s asthma ellen. A jodkaliumnak kitünő helyettesítője.
Methylatropinum bromatum-ot, cocaïnnal vagy tropacocaïnnal kitünő szer a szembajok vizsgálatánál.
Paranephrin-t, új nem izgató, aránylag nem mérges vesebajellenes készítmény, cocaïnnal vagy tropacocaïnnal vegyest kitünő érzéstelenítő szer.
Stypticin-t, mint kitünő hoemostaticumot
Tannoform-ot, belsőleg véve kitünő szernek bizonyult hasmenés és bélhurut ellen. Külsőleg mint hintőpor kenőcsben vagy szappanban fölülmulhatlanul jó hatású túlságos izzadás ellen; fontos szer az állatgyógyászatban is.
Tropacocaïn-t, kitünő érzéstelenítő szer, ment a többi anästheticumok kellemetlen mellékhatásától.
Veronal-t új kitünő altatószer.
Perhydrol-t, hydrogensuperoxyd **Merck,** vegytiszta, tartalmaz 30% H_2O_2, sebészeti, urologikus s más irányban kitünő hatású.
Yohimbin-Merck.
Typhusdiagnostikum-Ficker,

valamint:

Diphtheria-gyógyserum-ot, hivatalból megvizsgálva.
Jequiritol- és **Jequiritolserum** | Dr. Römer szerint.
Pneumococcus-serum | Dr. Römer szerint.
Lepfene-serum.
Streptococcus-serum dr. Menczer szerint.
Thyreoid-serum dr. Möbius szerint.

HAMMER & VORŠAK

Villamos :: ::: üzem.

gyógyszerészeti szükségleti cikkek gyárának főképviselete:

PERCS ERNŐ okl. gyógyszerész

BUDAPESTEN, VIII., BEZERÉDY-UTCA 6.

Gyorssajtoló - rendszer.

Gyógyszerészi dobozok, jelzékek és papiráruk.
Bádogszelencék, kenőcstégelyek fém- és celluloid-fedéllel.

LITOGRAFIA, KÖNYV-, KŐ- ÉS FÉMNYOMDA.

Üveg- és porczellán-festészet, égetés, csiszolás, állvány-edények és fiókjelzékek feliratainak szabadalmazott eljárás szerinti elkészítése.

GYÓGYSZERTÁRAK ÉS LABORATORIUMOK TELJES BERENDEZÉSE.

Magyar árjegyzékek rendelkezésre állanak.

NAFTALAN. НАФТАЛАНЪ.

Csak akkor valódi, ha a feltaláló ezen aláírásával van ellátva. Eug. Jäger

A NAFTALAN 1896 óta van a bel- és külföldi orvosi gyakorlatba bevezetve és ezernél több orvosi jelentés és nyilatkozatban mint ártalmatlan egyszerü külgyógyszer ajánltatik.

Nyereséges kézieladási cikk:

Eladási ár, eredeti orosz csomagolásban:

gramm	50	100	200	400	900	gramm
korona	—.60	1.05	1.95	3.60	7.—	korona.

A gyógyszerész uraknak megfelelő árengedmény. Naftalant határozottan a feltaláló **Eug. Jäger** névaláírásával kérjünk, a ki egyedül nyujt biztositékot annak tisztasága és valódiságáról. Hasonló elnevezésü és nemrég forgalomba hozott termények **nem** azonosak a már évek óta kipróbált és ajánlott Naftalannal.

Irodalom és reklám-csomagoló papirral szivesen szolgálunk.

A Naftalan főraktára, Dresden-N., Antonstrasse Nr. 37.

- Vastartalma -

A hämoglobinnak és a vörös vértestecskéknek tetemes fölszaporodását létesíti.

A FERSAN vas- és phosphortartalmú tápláló és erősitő szer.

Fersan

Phosphortartalma

Az étvágyat gerjeszti, a test súlyát növeszti és az idegeket erősíti.

Tartalmaz közel 90% vizben oldható és fölbontott fehérje-anyagokat.

Fersan olcsó (egyszerü) csomagolásban:

Fersan-por:		Fersan-pastillák:	
25 gramm	korona 1.—	50 darab ½ grammos	korona 1.50
50 gramm	korona 2.—	50 darab ¼ grammos	korona —.85

Moldoványi Sándor

ELSŐ MAGYAR KÖTŐSZER-GYÁRA

BUDAPESTEN, II., Lánchid-utca 15. sz.

TELEFON 47—55. TELEFON 47—55.

Az 1885. és 1896. országos kiállitások alkalmával haladás és versenyképességért kitüntetve.

◆ ◆ ◆

Ajánlja a tisztelt Ügytársainak a **magyar gyógyszerkönyv** szabványa szerint előállitott és feltétlenül megbizható kötöszereit a legolcsóbb **versenyképes árszámitás** mellett. Nevezetesen:

sterilizált és szabályszerűen csomagolt

Bruns-féle zsirtalan gyapotot és hydrophilmoullokat,

akár szabadon csomagolva, akár pedig pólyaszerűen (Rollwatta) felhengerítve.

Nemkülönben a **Ph. H. II.** követelményei szerint csomagolt és kiállitott

jodoform, jodoformogen, jodol, sublimát, carbol, dermatol, aristol, xeroform gazekat,

szóval minden a sebészi gyakorlatban használatban lévő **legújabb** kötöszereket.

A sebészetben előforduló

összes pólyákat

és egyéb betegápolási cikkeket.

Továbbá:

orvosi műszerek, betegápolási készülékek, üveg- és gummiárúk, hordágyak, sérvkötők, heretartók és gummi harisnyákat,

melyekből állandóan nagy készletet tartok.

MENTŐ-SZEKRÉNYEK

vasutak, malmok és iparvállalatok részére a magyar kir. kereskedelemügyi minister 76271/1899, a magyar kir. belügyminister 135463/1899, és 73595/1903. számú rendeleteik szerint, valamint

MENTŐ-TÁSKÁK

a magyar kir. kereskedelemügyi minister 1543/VI. 1894. számú rendelete szerint teljesen felszerelve, kivánathoz képest a legolcsóbb árakon.

Nemkülönben a Mentőszekrények és táskák **elhasznált hiányai a legolcsóbb árszámitás mellett** pótoltatnak.

Megrendelések megérkezésük napján pontosan foganatosittatnak.

Athenstaedt & Redeker-cég készítményei.

Hemelingenben Bréma mellett.

Tinctura Ferri Athenstaedt.

Kiválóan kellemes izű, hatásos vaskészítmény.

½ kg. tartalmú eredeti palack eladási ára:

-- 3 korona. --

ALSOL

Liquor Alsoli 50%

A lysolnak, carbolsavnak és chlorsavas káliumnak nem mérges, de hatásos helyettesitője.

½ kg. tartalmú eredeti palackban.

Kézeladási csomagolásban, úgynevezett skalapalackban eladási ára: 1 korona.

Viszonteladóknak megfelelő árengedmény.

Megrendelések intézendők a föraktárhoz:

Dr. Rosenberg Sándor, gyógyszertár a „Csillag-hoz" Budapest.

MAGYAR ÁLTALÁNOS KÖTANYAG-GYÁR

SCHOTTOLA ERNŐ

A GUMMIGYÁRTÁS MEGHONOSITÓJA

GYÁR: VI., RÉVAY-UTCA 16. — **BUDAPEST** — FŐ-ÜZLET: VI., ANDRÁSSY-ÚT 2.

Legmegbizhatóbb és legolcsóbb bevásárlási forrás, a gyógyszertár keretébe tartozó összes

sebészeti kötszerekben, gummiárúkban és műszerekben.

Kötszereim csomagolása tetszetős alakú, dobozaim igen erős kartonpapirból készülnek. Gyáramban a kisebb adagú csomagok is kizárólag jó minőségű anyaggal lesznek töltve.

Gummiárúim minősége elsőrendű.

Sebészeti nagy árjegyzékemet függelékkel s **mentőszekrényekről kiadott külön árlapomat** ingyen és bérmentve küldöm meg.

Stölzle C. Fiai

ÜVEGGYÁRAK RÉSZVÉNYTÁRSASÁGA

Budapest, VII., Király-utca 50.

Legnagyobb különleges gyártás

mindennemű üvegárúkban

gyógyszertárak és droguák részére

főleg:

gyógytári és különlegességi üvegekben

cégfelirattal vagy anélkül.

Szerkamarai üvegekben beköszörült üvegdugóval.

Lamprecht-féle

csepegtető- és illatszer-üvegekben.

Barna kenőcstégelyekben

fémfedéllel.

Szikvizpalackokban stb. stb.

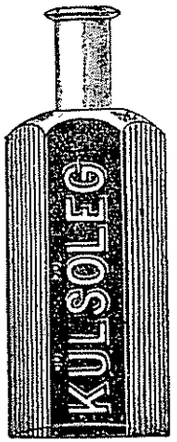

ÁRJEGYZÉK KIVÁNATRA INGYEN ÉS BÉRMENTVE.